PR. I. DUMITRESCU-BORŞA

CEA MAI MARE JERTFĂ LEGIONARĂ

MOŢA ŞI MARIN

CRATER

PR. ION DUMITRESCU–BORŞA

CEA MAI MARE JERTFĂ LEGIONARĂ

MOŢA ŞI MARIN

PR. ION DUMITRESCU–BORŞA

CEA MAI MARE JERTFĂ LEGIONARĂ MOŢA ŞI MARIN

Ție, Căpitane, închin toată puterea mea de muncă și de jertfă, sub steagul ce ai înălțat pentru credință și neam.

Mergeți cu Dumnezeu sub paza Sf. Arhanghel Mihail și mânați de vitejia lui. Căpitanul Z. Codreanu

General G. Cantacuzino

CUVÂNT ÎNAINTE

Prezentul volum a fost editat în 1937. Foarte puţine volume au fost distribuite pe piaţă, întrucât după apariţie se dezlănţuie cumplita prigoană împotriva Mişcării Legionare şi cartea a fost retrasă şi distrusă. Exemplarele tipărite ce le avea autorul, precum şi manuscrisul, au fost confiscate de securitatea comunistă la arestarea lui. Autorul este singurul care a rămas în viaţă din echipa de 7 legionari ce au plecat hotărâţi să-şi sacrifice viaţa pentru Creştinism, în luptele împotriva Crucii, duse de comunişti în Spania. Moţa şi Marin au căzut jertfă. Alexandru Cantacuzino, ing. Gheorghe Clime, Bănică Dobre şi Nicolae Totu au fost asasinaţi în închisori, împreună cu sutele de legionari din ordinul dat de Carol II.

Generalul Zizi Cantacuzino a avut numai rolul de a conduce echipa pe pământul Spaniei şi a înmâna o sabie generalului Moscardo, comandantul armatei creştine. A murit înainte de a fi arestaţi legionarii de A. Călinescu. Ultimul, pr. Ion Dumitrescu Borşa reuşeşte să scape de arestarea prigoanei carliste fugind în Germania.

La 15 Mai 1948 e arestat de comunişti şi face turul închisorilor din ţară până la 24 ianuarie 1963 când este eliberat odată cu toţi deţinuţii politici.

A decedat la 18 septembrie 1981 şi e înmormântat în curtea bisericii din comuna natală Bălceşti (actualmente Nicolae Bălcescu) Judeţul Vâlcea.

Reapariţia volumului a fost posibilă prin bunăvoinţa d-lui Eleodorus Enăchescu din Piteşti, care mi-a pus la dispoziţie ediţia din 1937.*

Ediţia de faţă conţine în plus, consideraţiile făcute de oameni de seamă asupra jertfei lui Moţa şi Marin.

Emilian Dumitrescu – fiu

PREFAŢĂ

Nu am scris aproape nimic în toată viaţa mea. Îmi lipseşte darul scrisului, după cum îmi lipseşte şi darul povestirilor. Durerile şi loviturile ce am suferit, m-au făcut un om tăcut. Niciodată nu am căutat să mă ridic deasupra altora. Celor cu merite le-am purtat respect şi totdeauna m-am socotit egalul celor de jos, celor ce au suferit şi sufăr mai mult, celor cu care am trăit laolaltă, împărţind bucurii şi dureri.

Încep să scriu fără nici o dorinţă de înălţare, căci în şirurile ce vor urma nu veţi găsi nici frumuseţe şi stil, nici povestire atrăgătoare, nici descrieri, care să vă arate tablouri în culori uimitoare şi în sfârşit nimic din ceea ce face valoarea unei lucrări literare.

Scriu, dintr-un imbold al sufletului meu simplu şi voi arăta numai cu puterea pe care o am, ce am văzut eu în războiul din Spania, cum am înţeles acest război, cu câteva constatări şi mai cu seamă, jertfa lui Ionel Moţa şi Vasile Marin, viaţa lor morală, credinţa şi fapta lor.

Voi intitula această carte: „Cea mai mare jertfă legionară".

Acesta este ordinul sufletului meu, ordin pornit din trăirea zi de zi, ceas de ceas, clipă de clipă, lângă aceşti „Mari Eroi" ai Mişcării Legionare, din ziua plecării şi până-n ziua coborârii lor spre viaţa de veci, în cripta de la Bucureştii-Noi.

Am făcut această mărturisire şi mă simt liber şi fără obligaţii în tot ceea ce scriu.

Pot răuvoitorii să-şi ascută dinţii şi să mă sfâşie cum vor voi, iar doritorii de critică să mă înjure şi bârfească până vor obosi.

Eu îndeplinesc ordinul şi las gândul meu să alerge, să culeagă toate amintirile, care – şi ar fi singura mea mângâiere – aşezate în această carte, vor fi poate, de oarecare folos pentru tineretul, ce se ridică azi înveşmântat în verde şi luptă pentru *o nouă viaţă, o nouă Ţară,* pentru o *Românie legionară.*

Şi dacă puterile mele de muncă vor fi slabe, slabe de tot, în ceea ce vreau să fac, apelez la spiritul lui Ionel Moţa şi Vasile Marin, la acei care, în viaţa pământenească, au fost mari mânuitori de condee, care de acolo, din sferele albastre unde plutesc sufletele lor, să păşească cu mine pe drumul acesta şi să mă întărească, pentru a arăta în adevărata lumină, fapta şi jertfa lor.

Pr. I. Dumitrescu-Borşa

N. Iorga:

Doi băieţi viteji, Moţa şi Marin.

în *Neamul Românesc* din 19 ianuarie 1937.

Luptând pentru credinţa lor creştină şi pentru cinstea poporului lor, pentru ce este etern, scump şi curat în latinitatea nebolşevizată, doi tineri Români, Moţa şi Marin, au căzut înaintea Madridului apărat de Roşii.

Prinşi de un entuziasm care se cere condus şi nu înăbuşit, pentru că altfel rămâne *celălalt* entuziasm, contra căreia Statul nu poate lupta îndeajuns şi mai ales singur. Încălziţi de o idee căreia i se închinaseră întregi, ei şi-au zis că e preferabil, decât să facă în România însăşi o agitaţie care nu-i aduce totdeauna bine, să meargă acolo unde nu sunt discursuri şi demonstraţii de stradă, ci omul stă în fiecare clipă în faţa morţii pentru ce crede el că e sfânt şi mare. Şi au căzut.

Cine ştie ce va ieşi din cumplita furtună care s-a abătut asupra depărtatului pământ latin unde se varsă sânge din toate rănile unui nobil neam! Dar, dacă vreodată vom vedea Spania cum a fost, cum *trebuie* să fie, se va putea spune la noi, cu înduioşată mândrie, că pentru aceasta au curs câteva picături din sângele scump al tineretului nostru.

Pot răuvoitorii să-și ascută dinții și să mă sfâșie cum vor voi, iar doritorii de critică să mă înjure și bârfească până vor obosi.

Eu îndeplinesc ordinul și las gândul meu să alerge, să culeagă toate amintirile, care – și ar fi singura mea mângâiere – așezate în această carte, vor fi poate, de oarecare folos pentru tineretul, ce se ridică azi înveșmântat în verde și luptă pentru *o nouă viață, o nouă Țară,* pentru o *Românie legionară.*

Și dacă puterile mele de muncă vor fi slabe, slabe de tot, în ceea ce vreau să fac, apelez la spiritul lui Ionel Moța și Vasile Marin, la acei care, în viața pământenească, au fost mari mânuitori de condee, care de acolo, din sferele albastre unde plutesc sufletele lor, să pășească cu mine pe drumul acesta și să mă întărească, pentru a arăta în adevărata lumină, fapta și jertfa lor.

Pr. I. Dumitrescu-Borșa

INIȚIATORUL

Pe pământul Spaniei începuse războiul între fiii aceluiași neam împărțiți în două tabere.

Tabăra lui Satan, comunismul, care pusese stăpânire pe conducerea țării, întinde arma spre uciderea acelor rămași în credința lui Hristos și în dragostea de Patrie.

Generalul Franco ajutat de cei mai demni și cinstiți generali ridică steagul naționalismului și declară războiul *Crucii* contra prigonitorilor de biserici și măcelul începe.

Ziarele, din toată lumea, se ocupă de acest război și dau știrile cele mai senzaționale. Unele, și cele mai multe, presa jidovească-masonă-comunistă dau dreptate comuniștilor, altele naționaliștilor.

Bolșevicii din Rusia au luat ei efectiv comanda. Trimit armate, mașini de războiu, munițiuni, și au început să omoare preoții și să dărâme bisericile.

Moaștele sfinților sunt scoase din sicrie și batjocorite.

Passionaria, o agitatoare comunistă, fostă patroană de bordeluri, omoară episcopii bisericii, prin ruperea gâtlejului cu dinții. Statuile și icoanele lui Hristos și ale sfinților, sunt împușcate.

La Alacazarul din Toledo, Generalul Moscardo, rezistă cu școala de cadeți al cărei comandant era, aproape 80 de zile sub dărâmăturile imenselor clădiri. Înconjurat de comuniști, lipsit de hrană și cu puține muniții, amenințat cu împușcarea fiului său, prizonier la comuniști, în caz de nepredare, care a și fost omorât

Dar vor fi foarte mult apreciate eforturile pe care le veți putea face spre a trimite și mai mult.

Până la 20 Nov. trebue neapărat să avem cel puțin 150.000 Lei.

Vă reamintim că, afară de colecta automobilului (pornită din inițiativă particulară legionară, spre deosebire de aceasta care e pornită din inițiativa Căpitanului) conducerea centrală legionară nu obișnuiește să facă apel la contribuțiile Dv., știind prea bine că sunteți suficient de împovărați cu nevoile locale, iar jertfele Dv. le cunoaștem cu toții prea bine.

Acum însă e un mare interes legionar în joc –, pentru o istorică bătălie – și lipsa de bani cari trebuiesc *în grabă*, riscă să ne facă să o pierdem.

Deci, Camarazi, așteptăm obolul Dv. *până la 20 Nov.*

Vă asigur că în curând veți fi foarte mândri de a fi participat, astfel la una din cele mai strălucite bătălii legionare.

Trăiască Legiunea și Căpitanul !

Ion I. Moța,

Comandant-legionar al Bunei Vestiri.

***

Echipa este formată: General Cantacuzino, Ionel Moța, Alexandru Cantacuzino, Ing. Gh. Clime, Bănică Dobre, Nicolae Tatu și Preot Ion Dumitrescu. Este prezentată Căpitanului și aprobată. Deci rămâne hotărât, șapte legionari vor pleca în Spania; număr simbolic, șapte fiind cei dintâi cari au dat naștere Mișcării Legionare și acești șapte să ducă odată cu sabia, dragostea și admirația pentru luptătorii Crucii, să ducă și faima vitejiei și a hotărârii legionare în luptă pentru Hristos, dincolo peste hotarele țării, în Spania latină de același neam cu noi.

Este hotărâtă ziua plecării: 24 noiembrie 1936.

Ionel Moța este satisfăcut. Fața-i strălucește de bucurie, dar pare că mai poartă un secret în sufletul lui.

Într-un colț al biroului Căpitanului, Moța ne strânge pe toți și ne spune:

„Eu așa am înțeles datoria vieții mele. Am iubit pe Hristos și am mers fericit la moarte pentru El"

ION. I. MOȚA

(Din Testamentul către părinții săi.)

„Măi băieţi, până acum nu v-am spus, pentru că nu vroiam să se ştie. Acum pot să vă spun. Echipa noastră are încuviinţarea din partea Căpitanului, să intre în lupte pe frontul din Spania. Vă daţi seama de marea însemnătate de a lupta pentru credinţă, pentru creştinism, în contra oştilor diavoleşti? Şi de asta sunt aşa de bucuros…

Unora dintre noi ni se strânge inima, că vom da ochi cu moartea şi ne vom juca cu ea în război. Însă Ionel Moţa râdea şi-i părea bine…

Că el este: „*Iniţiatorul*".

ULTIMUL

Se făceau de zor toate pregătirile în vederea plecării noastre. Raf, secretarul particular al Generalului Cantacuzino, însărcinat cu paşapoartele, vizele, devizele, etc., alerga ca o scânteie.

Sunt chemat la Generalul, care-mi dă un ordin scris asupra ţinutei ce va purta fiecare. Ţinuta de călătorie, de prezentare şi de gală. Toate erau foarte simple, dar trebuiau uniformizate. Eu trebuia să am în plus reverenda şi veşmintele bisericeşti, cu tot ce trebuieşte unui preot, în timp de război.

Mă ocup cu executarea acestui ordin, de a-l pune în vedere tuturor, urmând ca a doua zi, la 12, să ne arătăm Căpitanului, în ţinuta şi ordinea de prezentare.

Toţi, serioşi şi gravi de răspunderea misiunii ce aveam de îndeplinit, ne ocupam cu echiparea. Uniforma de prezentare, absolut obligatorie: cămaşe verde, centură diagonală, pantaloni şi gheată neagră şi bască bleumarin.

Moţa se vârâse cu capul în socoteli. Câţi bani au sosit, ce cheltuieli avem de făcut şi cât mai trebuieşte; căci, zicea el, să avem de dus până în Spania, fiindcă pentru înapoiere se vor strânge şi trimite ulterior

Camarazii noştri ne priveau unii cu oarecare gelozie, alţii cu admiraţie şi ne puneau o mulţime de întrebări. Pentru ei, vestea plecării echipei în Spania, era o surpriză. Planul fusese ascuns.

Curtea sediului din Str. Imprimeriei Nr. 3, era plină de legionari în oarecare fierbere. Pe poartă apare şi Vasile Marin, cu pasul lui domol şi măsurat, cu zâmbetul obişnuit, şi gata oricând să arunce un spirit usturător celor ce-l vor provoca.

Se îndreaptă către mine:

– Trăiască Legiunea şi Căpitanul...! Ce mai este nou pe aici, Părinte? De ce atâta mişcare? Văd pe Bănică şi pe Totu!

El nu venise de vreo săptămână pe la Centru, iar pe Bănică şi Totu îi ştia în provincie.

– Cum, nu şti? Peste două zile pleacă o echipă în Spania, să prezinte o sabie de onoare pentru Generalul Moscardo şi să lupte acolo.

– Cine a luat această hotărâre?

– Ionel Moţa.

– Merge şi el?

– Da, şi el. Are conducerea echipei. Ne însoţeşte şi Generalul Cantacuzino.

Marin se întristează şi cu oarecare regret în voce adaugă:

– Şi mie să nu-mi spuneţi! Unde este Moţa?

Cu el şi cu Ciumetti stătuse Marin în închisoarea Jilava, până în ultima zi, în decembrie 1933, cu ocazia dizolvării Gărzii de Fier şi erau foarte legaţi sufleteşte.

– Sus la Generalul. Face socoteli, îi răspund eu. Şi se repede către Moţa, eu după el.

– Bine măi Ionică, de ce nu mi-ai spus şi mie de plecarea în Spania, ca să merg şi eu? Vorbea cu durere.

– Marine, drept să-ţi spun, eu nu-mi închipuiam că vrei să mergi şi tu. Eşti căsătorit de curând şi noi mergem să ne luptăm cu moartea şi poate murim; adaugă Moţa cu un râs satisfăcător.

– Să trăiţi Domnule General! Domnule General, am auzit că vreţi să aduceţi 6 sicrie din Spania.

– Da!

– Mă înscriu pentru al şaptelea sicriu. Vă rog să mă luaţi şi pe mine.

– Asta nu depinde de mine. Vorbeşte cu Căpitanul. Afară de asta echipa este completă şi nu cred să mai admită peste numărul de şapte, răspunde Generalul serios.

– Atunci mă duc la Căpitan. Eu mă ţin după el.

– Să trăiască Legiunea, să trăieşti Căpitane!... Căpitane, în viaţa mea nu ţi-am cerut nimic.

Dragi Camarazi,

Un legionar din Tercio, vă îmbrăţişează. Mereu tare aştept ora decisivă. Mereu legionar strig:

„Trăiască Legiunea! Trăiască Căpitanul!

VASILE MARIN

(Scrisoare de pe frontul spaniol)

26 Dec. 1936

– Ba da, odată un pahar cu apă la Casa Verde.

– Căpitane, îngăduie-mi să merg şi eu cu echipa în Spania. Dacă ar fi vorba numai de o delegaţie care să predea sabia Generalului Moscardo nu aş cere să mi se facă această onoare, dar pentru că echipa va lupta acolo, lasă-mă, te rog, să merg şi eu. Sunt prea mult ataşat de Ionel Moţa şi nu vreau să-l las singur în primejdii. Voi fi mereu lângă el. Apoi nici numărul de şapte nu se schimbă. Domnul General ne va conduce, este al optulea şi nu va intra în lupte. Cu mine se complectează echipa lucrătoare de şapte.

Căpitanul se uită adânc la el. Citeşte hotărârea şi dorinţa arzătoare ce-l mână către noi biruinţi. Nu-l poate refuza.

– Bine Marine! *Tu însă eşti ultimul.*

– Mulţumesc din tot sufletul meu Căpitane. Şi deodată, faţa i se luminează, zâmbetul apare şi dispoziţia de glumă şi spirite mai aprinsă ca oricând. Este binevoitor şi ar vrea să îmbrăţişeze pe toţi din calea lui. În curte, întâlnim pe Clime în discuţie cu mai mulţi legionari.

Marin se apropie către el şi-i spune:

– Domnule Clime, şti că merg şi eu!

– Ce bine-mi pare, răspunde Clime. Se îmbrăţişează şi râd cu destulă bună voie, amândoi.

Privesc la ei, am oarecare nelinişte sufletească. Mergem în Spania, dăm ochii cu moartea şi ăştia râd. Moţa râde, Marin se îmbrăţişează cu Clime şi râd. Sunt nişte nebuni! Şi încep să râd şi eu!

Marin se adresează tuturor:

– Camarazi! sunt ultimul înscris şi candidat la moarte, deci al şaptelea sicriu ce veţi primi din Spania.

SPOVEDANIE ŞI ÎMPĂRTĂŞIRE. ÎNSĂRCINĂRI.

Cu o zi înainte, Moţa ne comunicase tuturor să fim prezenţi la ora 11 la Biserica Sf. Ilie Gorgani. Nu lipseşte nici unul. Părintele Mihăilescu este rugat să ne mărturisească şi să ne dea Sfânta Cuminecătură. Aşa este creştinesc ca luptătorii înainte de război, să-şi uşureze sufletul de păcatele ce-i apasă şi să primească Sf. Împărtăşanie pentru curăţire, mai ales când pornesc în război pentru Cruce şi dacă Dumnezeu va cere jertfă, jertfa să fie curată.

Mai mult ca oricând, ne simţim pătrunşi de sfinţenia locaşului. Liniştea Dumnezeiască ne inspiră pioşenie şi auzim numai rugăciunile. Ce frumos, limpede şi pătrunzător, citeşte Părintele Mihăilescu!...

Mărturisirea începe cu Generalul Cantacuzino. Bătrânul acesta, purificat prin bătăliile războiului de întregire, îşi pleacă cu smerenie capul albit sub Epitrahilul Preotului şi-şi descarcă sufletul. Toţi s-au coborât în adâncuri de conştiinţă, îşi cercetează fiecare cută şi ascunziş ca nu cumva să rămână ceva nespus. Slujba durează. Toţi sunt cuprinşi de fiorii religiozităţii. La terminarea preotului ...„Doamne, iartă-le lor tot ce au greşit", noi în gând adăugăm cu umilinţă: „şi tot ce din uitare, nu am mărturisit".

Tăcuţi, pătrunşi de însemnătatea marelor taine, ne apropiem cu frică de Altarul Sfânt unde ni se dă Sfânta Împărtăşanie.

Fiecare spunem rugăciunea: „Cinei Tale celei de Taină, astăzi

Fiul lui Dumnezeu, părtaş mă primeşte... pomeneşte-mă Doamne când voi veni în împărăţia Ta".

Am terminat. Ne simţim aşa de uşor, ca fulgii ce plutesc pe luciul unei ape!

Alecu Cantacuzino merge şi-şi îmbrăţişează mama, ce asistase la slujbă şi cu care mai înainte, nu fusese în bune relaţii din cauza ideilor sale. De data aceasta, sufletul mamei, înduioşat pentru fiul ce pleacă să lupte, condus de credinţa lui, într-o ţară depărtată, este pătruns de durere, că poate nu-l va mai vedea niciodată; şi mama îşi îmbrăţişează cu lacrimi fiul, îl sărută şi-i dă talismanul, o Cruce din partea Asociaţiei Femeilor Ortodoxe Române, să-i fie de ajutor.

Alecu pleacă din seara aceasta la Berlin, căci Guvernul Franţei lui Leon Blum, prin Ministrul său din România, refuză viza paşapoartelor de trecere prin Franţa.

Franţa aceluiaşi front popular, ce dezlănţuie prigoana contra Bisericii în Spania, nu admite trecerea în Spania comunistă. Ce durere, când mă gândesc că acest refuz a fost şi pentru Generalul Cantacuzino, decorat cu Legiunea de Onoare Franceză!

Pentru aceasta a trebuit să schimbăm ruta parcursului, prin Polonia – Germania – Hamburg, apoi cu vaporul la Lisabona (Portugalia).

Alecu, deci va pleca în seara aceasta la Berlin, pentru a aranja îmbarcarea noastră pe vapor. El este foarte ocupat şi nu poate veni decât spre seară, când ne vom prezenta toţi pentru ultima dată în faţa Căpitanului, care în şedinţă solemnă, ne va da însărcinări. Astfel el nu poate lua parte la dejunul dat de Ministrul Spaniei naţionaliste din Bucureşti, pentru echipa ce pleacă la luptă.

Am fost toţi ceilalţi în frunte cu Generalul şi spaniolii s-au bucurat mult de prezenţa şi hotărârea noastră.

*

La ora patru după amiaza, suntem în biroul Căpitanului, în formaţia de prezentare.

În faţă Generalul Cantacuzino, în camaşă verde, centură şi diagonală, pe pieptu-i strălucind toate decoraţiile, căpătate pentru

marile merite războinice, mândru şi întinerit cu zeci de ani, pare o stană de piatră. Îţi face impresia că ar comanda câteva divizii la luptă.

Moţa la dreapta echipei, în calitate de comandant, cu faţa severă şi gândul fugit în alte zări.

În prima linie: Inginerul Clime, Preotul Dumitrescu, în veşminte bisericeşti, cu Crucea în mână şi Vasile Marin strălucind de bucuria însoţirii.

În spate: Alecu Cantacuzino, Bănică Dobre, purtând drapelul ca fiind cel mai înalt, şi Nicolae Totu. Toţi sunt în frumoasa uniformă legionară.

Apare Căpitanul. Momentul e solemn. Vocea Generalului răsună tăios:

– Gardă, drepţi!

– Pentru onor, îaninte!

– Să trăiască Legiunea, să trăieşti Căpitane, echipa ce pleacă în Spania, este gata şi aşteaptă ordinele Dumitale.

– Drepţi, pe loc repaus.

Căpitanul cu emoţie şi îngrijorare, vorbeşte răspicat şi cuvintele lui pătrund, bat în sufletele noastre ca nişte ciocane de oţel:

– Sunteţi viteji. Aţi repurtat până acum victorii strălucite şi de aceea am încredere în voi, în toţi. Mergeţi în lupta pe care nu v-am ordonat-o eu, ci singuri aţi ales-o.

Duceţi peste hotarele Ţării faima legionarului român. Vă încredinţez săcuşorul cu pământul sfânt al Patriei voastre. Să-l purtaţi cu sfinţenie!

Şi Căpitanul atârnă de gâtul fiecăruia săcuşorul cu pământ, urmat de îmbrăţişarea şi sărutul cald de părinte, îngrijorat de soarta fiilor săi. Vitejii au început să se moaie. Le curg lacrimi din ochi.

– Primiţi din partea legionarilor iconiţa Sfântului Arhanghel Mihail, pe care s-o purtaţi fiecare în suflet şi la butoniera hainei. Icoana Sfântului Arhanghel Mihail, care am purtat-o necontenit din 1922 şi până azi, care mi-a purtat noroc, v-o dau tuturor să vă apere şi să vă protejeze.

Veţi lupta în Spania timp de o lună. Să vă purtaţi bine. Şi acum:

Mergeți cu Dumnezeu, sub paza Sf. Arhanghel Mihail și mânați de vitejia lui!

Echipa legionară sub steagul țării, pe care Ion Moța l-a ținut înfășurat la piept, până la moarte

Moța înaintează doi pași:

– Căpitane, se prea poate ca timpul de o lună să nu fie de ajuns pentru ceea ce trebuie să facem. Îngăduie-mi, ca în Spania, după ce voi vedea cum se prezintă situația, cu putere de la mine să mai prelungesc termenul.

– Nu se poate. Pentru aceasta îmi veți cere mai întâiu mie, telegrafic, părerea și voi chibzui de aici cum este bine.

– Măi băieți, măi, adăugă Generalul. Îmi pare rău că nu sunt și eu tânăr ca voi. Eu știu ce este războiul. Vă duc la moartea sigură și vă admir nebunia și îndrăzneala. Duc comuniștilor carne de tun, mă! Păcat de voi, că toți sunteți cumsecade.

– Ascultați de mine și Dumnezeu să vă ajute, termină Căpitanul.

Simt un gol în mine. Nu mai este glumă. Ne-am luat de piept cu moartea. Toată nădejdea în Dumnezeire. Cine crede în el, merge pe căile lui.

Doamne, facă-se voia Ta!

PLECAREA

24 noiembrie 1936

Capitala se dezbracă de haina zilelor posomorâte, cu ploaie şi ceaţă şi se îmbracă în haina albă a zăpezii, care a început să se aşeze în fulgi mari şi grei.

Avem de făcut ultimile pregătiri pentru plecare şi timpul ni se pare aşa de scurt.

Ca să putem termina, împărţim între noi activitatea. Unul este însărcinat cu aprovizionarea, altul cu diferite cumpărături, scoaterea biletelor, etc.

Apoi vin bagajele la rând. Desfăcute de zeci de ori, şi adăugând câte ceva din cele uitate.

Moţa şi Clime nu se scumpesc la cumpărături şi poartă grijă pentru fiecare să aibă cămăşi groase de piele, pantaloni, ciorapi de lână, mănuşi, ca să nu sufere băieţii în timpul războiului.

Aproape toţi ne-am făcut testamentele şi le-am încredinţat fiecare celui mai bun camarad sau prieten, ca să fie desfăcute numai după ce vor primi vestea morţii vreunuia dintre noi.

Eu am încredinţat testamentul şi grija părinţilor mei camaradului Dimitrie Mugur.

Copiilor, pe lângă îngrijirea ce le-o dădea Domnul General, am rugat pe Mircea Popescu să le cumpere haine şi cele trebuitoare. Marin Arnăutu urma să supravegheze învăţătura lor, rugându-l să se intereseze ca să meargă regulat la liceu.

Îmi erau cei mai buni prieteni şi camarazi, şi având toată încrederea în ei, i-am lăsat deci pe seama lor.

Se pare că azi nu mai suntem stăpâniţi de presimţiri urâte şi nici trişti. Ba din contră, la toţi se observă o dispoziţie neobişnuită.

La sediu, camarazii ne cer fotografii de ale noastre cu autografe, unii ne întind carnetele să le lăsăm ceva scris, alţii ne dau cărţi cu dedicaţie, fetele ne împart iconiţe şi cărţi de rugăciuni, proteguitoare şi aducătoare de noroc.

Noi am pus în buzunarul din dreptul inimii chipul drag al Căpitanului şi Generalului legendar, cu cuvinte rupte din sufletul lor.

Lume multă, străină chiar de organizaţie, a venit să ne salute şi să ne îmbărbăteze.

Cu treburile terminate sau neterminate, la ora 7 seara, trebuie să fim cu toţii pe peronul Gării de Nord.

Mi-am îmbrăţişat cu mult drag copiii, căutând să ascund în mine toată emoţia despărţirii. Poate nu-i voi mai vedea niciodată. Noduri mi se pun în gât. Lacrimile izvorăsc. Înghit în mine toată durerea, nu vreau să mă trădez, nu vreau să simtă despărţirea cea mare, îi încredinţez că mă voi înapoia curând şi-i opresc de a mă însoţi la gară.

La gară am sosit toţi la timp, însoţiţi de Căpitan, de camarazi, familii, rude şi prieteni.

În vagonul de clasa a II-a cu destinaţia direct Berlin, ne-am aşezat toate bagajele în două compartimente, ne-am ocupat fiecare loc şi apoi coborâm pe peron să mai vorbim cu însoţitorii.

Cei căsătoriţi îşi ţin soţiile de mijloc, vorbindu-le cu toată căldura, căutând să le dea încrederea revederii. Fiinţe scumpe şi dragi privesc cu întristare pe acei ce pleacă undeva departe, spre soare apune.

Sunt singurul, cu Bănică, pe care nu ne petrece nimeni. Noi, ce a fost mai drag sufletului nostru, am lăsat acasă. În afară de Căpitanul în ai cărui ochi ne uitam cu admiraţie, respect şi încredere pentru viitorul Neamului, nu avem pe nimeni. Ba, poate, sunt dintre cei ce se uită urât, cu suflet negru şi răutate, cu invidie şi cu cuvinte

de hulă pe buzele lor. Nici drumul morții nu-i îmblânzește.

Iată însă, că mai sosește cineva. Părintele Mihăilescu, duhovnicul nostru, căruia i-am încredințat toată taina sufletului și care acum ne cunoaște în toată curățenia gândului și faptei noastre, vine grăbit și ne caută cu ochii în lacrimi.

El ne îmbrățișează cu părintească grijă, lasă lacrimi să curgă pe fața noastră și ne sărută cu mult respect.

Ne-a presărat în noi mare încredere acest păstor sufletesc.

Căpitanul vine la fiecare. Își cuprinde copiii și-i sărută. Sunt rupți din sufletul lui.

– Poftiți în vagoane, domnilor…

Tresărim. Îmbrățișări scurte și repezi.

Repeziți în vagon, cu dreapta întinsă spre cer și spre Căpitan, trenul se pune în mișcare, încet, greoi, apoi din ce în ce mai repede.

Cu capul scos pe ferestre privim pe cei ce rămân și din colțul ochilor ne picură lacrimi dese. Legionarii ne-au dat onorul.

Privim, cu mâna întinsă, până ce i-am pierdut în zare pe toți. Trenul a ieșit de pe peron. Un tăiuș ascuțit și rece, spintecă inimile noastre.

Ne înapoiem în compartimente, fiecare la locul lui, ne ștergem lacrimile și cădem obosiți, istoviți, triști.

Vocea Generalului tună:

– Copii! Viteji sunteți voi? Iar Moța surâzând:

– Băieți, să ne pregătim de masă, de azi înainte vom mânca mereu împreună! Părinte, aranjează mâncarea. Totu, destupă vinul!

ÎN DRUM PRIN POLONIA LA BERLIN

Trenul a pornit-o în goană nebună, peste câmpiile albite. Ne-a revenit întreaga dispoziție. Generalul, cu câteva povestiri amuzante și Vasile Marin cu glumele și caracterizările lui caricaturale, ne-au făcut să râdem cu poftă. În plus mâncare bună și vin la care mai adăugăm și dansul salomeic al lui Niculiță Totu, legănând în brațe o sticlă de vin „Cotnari" dăruită lui, zice, de nenea Virgil. Suntem cu toți tot una. În intimitate nu ne deosebim. Când este vorba de seriozitate, știm să primim cu respect ordinul Generalului și al lui Moța și ne executăm disciplinați și legionărește.

În această veselie noaptea s-a furișat pe nesimțite.

Neastâmpărați ca niște copii, aproape nu am dormit nici unul.

Nu vom mai avea emoții până la sosirea în Spania. Până atunci, ne vom desfăta sufletul și privirea cu minunățiile ce ne vor prezenta locurile necunoscute nouă, prin care vom trece.

La Grigore Ghica-Vodă am trecut fără dificultăți. Autoritățile vamale, ne-au salutat cu respect și ne-au urat călătorie bună. Cred că au fost încunoștiințate și guvernul liberal este bucuros că scapă de noi.

Trecem în Polonia. Intrarea într-o țară străină este repede simțită. Polonezii cu expresie de seriozitate forțată, sunt foarte respectuoși, politicoși, amicali și serviabili.

În schimb pământul Poloniei, este aproape la fel ca al Moldovei. Aceleași dealuri, aceleași câmpii scăldate de râuri, aceleași coline și văi. Pădurile lipsesc aproape de tot. Samsarii și exploatatorii

jidani galițieni au supt și aici toată vlaga.

Asemănare între ținuturile acestor două țări vecine, cu aceleași sate moldovene, având căsuțele presărate pe văi și coline, dar și asemănare cu portul bucovinean.

Pe vremuri se ducea aici aceeași viață: Pocuția, Ștefan cel Mare, cu desele războaie pentru acest pământ.

La Snyatin, aproape de graniță, o jidoafcă este escortată de un jandarm pentru a fi retrimisă în Palestina. Se tânguie și-și smulge părul, plângând după patria ei, pământul făgăduinței.

Prin gări, jidani perciunați, în haine negre lungi, tartane, bărbi, soioși și murdari, circulă ca viermii.

Ajungem la Lemberg. Aici o echipă de tineri naționaliști, ne întâmpină și ne salută. Cumpărăm ilustrate să trimitem amintiri celor din țară.

Potrivim ceasurile cu o oră înapoi și trenul ne duce mai departe, către ținta călătoriei noastre pentru îndeplinirea destinului.

Joi, 26 noiembrie ora 7^{30} dimineața, sosim la Berlin, unde descindem în gara „Am Zoo". Suntem așteptați pe peronul gării de Alecu Cantacuzino și conduși la „Golf-Hotel Am Zoo", în camerele angajate pentru noi.

Cu toată oboseala a două nopți nedormite, renunțăm la somn pentru plăcerea de a vizita Berlinul.

Unii mai au ceva cumpărături de făcut. Totu cu: „geben sie mir" și „wie viel kostet" ne face să pufnim de râs și râd și nemții. Lui îi trebuie mașină de bărbierit, puf, pudră, apă de colonia, de parcă ar merge la nuntă.

Clime cumpără un creion rezervor cu toate culorile, busolă, cuțit universal; Moța un toc bun de scris; Marin o brichetă cu un lanț de ceas care, spre râsul tuturor, îmi scapă din buzunar, tocmai când are lanț; iar Bănică își repară o măsea, care-i pricinuiește dureri. El și-a exprimat dorința să rupă-n dinți pe cumuniști. Și așa cumpărăturile ne-au cam caracterizat pe toți.

Am vizitat orașul apoi, cu un taxi prin: „Interesante Plätze", expresia mea. Toți își bat joc de mine, ori de câte ori aparatul marchează încă douăzeci de pfenigi.

După masă am vizitat, împreună cu Generalul, Grădina Zoologică și Aquarium. Câtă muncă și stăruință trebuie să fi depus nemții în alcătuirea acestui muzeu. Toate animalele de pe pământ, din pământ și din apă; tot soiul de păsări, plante și viețuitoare cu diferitele lor culori, peștișori aurii și argintii sau curcubeiori; morse, foci cu jocul lor, maimuțe, elefanți, hipopotami, păsări cu pene în culori minunat zugrăvite, ne-au atras, privindu-le cu nesaț și ne-au furat pe negândite, toată după-amiaza.

Orașul acesta acoperit de ceață, cu clădiri mari, masive și cenușii, străzile largi cu circulația ordonată de mecanisme electrice, străbătut de trenuri subterane, cu tipul neamțului sever, ocupat, îți dau expresia vie a unui popor cult, muncitor disciplinat, cinstit, ordonat, calculat amănunțit în toate acțiunile.

Peste tot domnește ordinea și nu-ți vine să crezi că acești oameni, totuși, în orele libere au și ei clipe de distracție și de veselie.

Seara am luat masa la un restaurant cu grădină de iarnă și muzică bavareză. La mese mari, nemții se așază în reuniuni familiale. Consumă bere, sunt foarte veseli și comunicativi, se desfată ca niște copii, cântă împreună cu muzica, și în mod intim prinși de braț se leagănă pe scaunele lor, în ritmul unui vals și bat din palme.

Ne-am retras la hotel și dormim în paturi moi și calde ce ne-au primit ademenitoare după atâta oboseală...

Plecăm din Berlin a doua zi la orele 7^{40} în direcția Hamburg. Trenul merge cu o regularitate uimitoare.

Șeful de tren trece pe culoar și mută mereu pe tabloul de la ușă locurile ocupate după cum și noi ne mutăm unul câte unul. Nu sunt obișnuiți cu asemenea nereguli, ne știu însă că suntem străini, par a înțelege rostul călătoriei noastre și ne zâmbesc cu bunăvoință.

Privim cu admirație satele, mai bine zis orașele, șoselele asfaltate, locurile de cultură sistematică, și începem să ne dăm seama de civilizația acestui popor.

La 11^{30} am sosit la Hamburg.

HAMBURGUL

Îl vizităm cu deosebită plăcere. Fiecare stradă, fiecare colț, reprezintă câte ceva nou. Gara imensă, cu bolțile ei înalte par că ar închide ca un colosal balaur, sute și mii de trenuri. În oraș fum și ceață. Aici sunt mii de fabrici în care fierul și oțelul este transformat în diferite mașinării. Apoi marele șantier naval unde lucrează sute de mii de muncitori. Toate acestea contribuie la îmbâcsirea aerului posomorât.

Viața și munca se conduc după o normă bine stabilită și fără nici un greș, mecanic ca un ceasornic.

Canaluri cu apă străbat orașul, pe ele plutesc șlepuri și vaporașe.

Înconjurăm de câteva ori Catedrala și privim cu nesaț ambianța stilului gotic cu cel roman și bizantin. Ochii ni se opresc apoi asupra Primăriei, care este patronată de sus de o minunată statuie a Sf. Arhanghel Mihail

Semn bun, ne spunem noi.

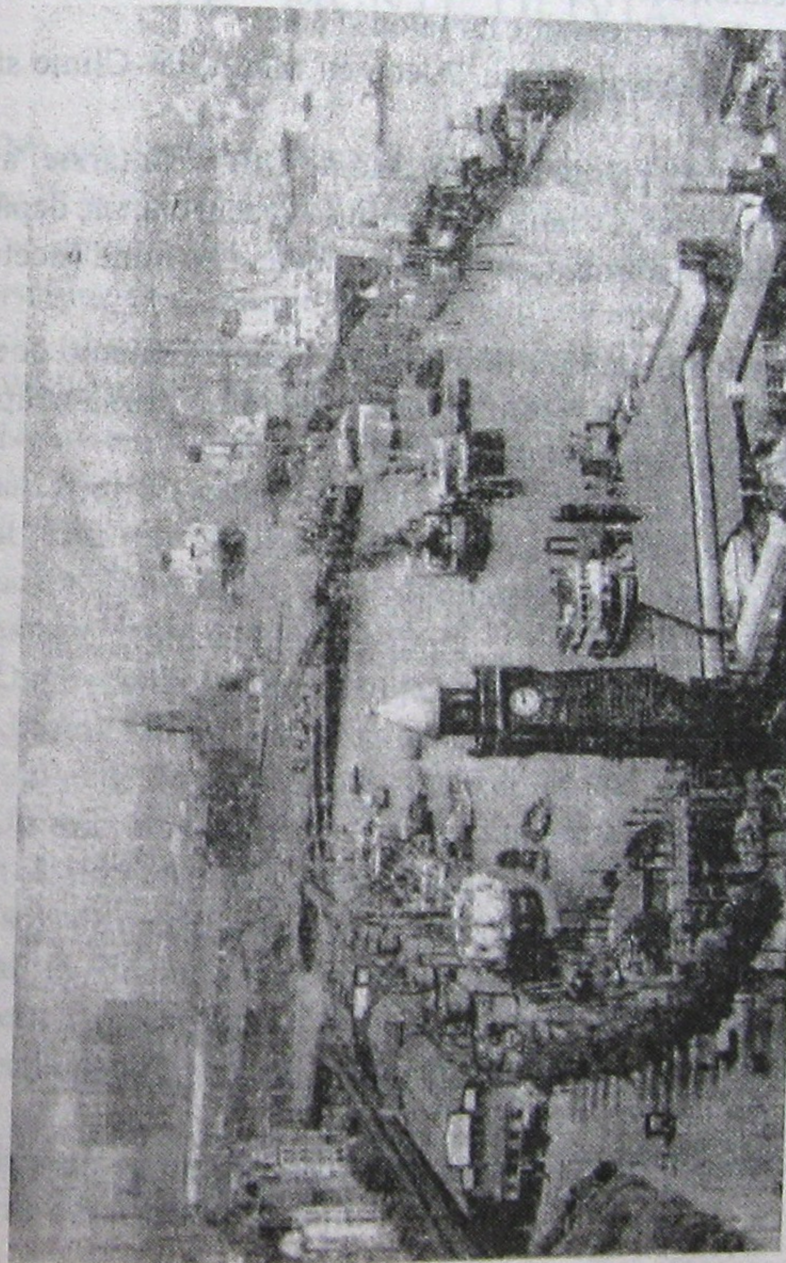
Am hoinărit până spre seară prin acest mare oraș al lumii și am râs cu poftă într-o cofetărie când Bănică ne povestește că într-un oraș din Ardeal la o asemenea cofetărie nemțească, cerând prăjituri i s-au adus mai multe și le-a plătit pe toate, el având poftă să mănânce numai una. Și aici o pățim la fel.

Din îndemnul lui Ionel Moța, ne mai aprovizionăm cu pâine și mâncare, pentru a avea pe vapor.

Bănică cumpără o pereche de mănuși pentru domnul General, din economiile lui și pentru că, mai înainte cu câteva ceasuri fusese o mică neînțelegere între d. General și Alecu Cantacuzino, îl roagă pe acesta din urmă să le predea ca din partea lui, spunându-i:

– Uite unchiule, ca să nu mai fi supărat pe mine, știind că nu ai, ți-am luat o pereche de mănuși.

Obosiți, către seară, ne îndreptăm către port pentru a ne îmbarca pe vaporul „Monte Olivia” ce avea să ne ducă pe calea apelor până la Lisabona.

Portul Hamburg (Germania)

Cât poţi prinde cu privirea, lumină, faruri, vapoare, şlepuri. După părerile unora, Hamburgul ar fi al doilea port din lume. Până la „Monte Olivia", care este ancorat în larg, suntem transportaţi de un vapor mic.

Cabinele ne-au fost rezervate din vreme. În cabine de patru, stăm două persoane. Suntem conduşi cu bagaje cu tot, fiecare la locul lui.

Generalul, care a ales ca aghiotant pe Bănică e într-o cabină specială, având la dispoziţie un salon şi baie.

Moţa e cu Nicolae Totu, Alecu cu Marin, iar Clime stă cu mine.

Cu toate aşteptările noastre „Monte Olivia" întârzie, având de încărcat mărfuri. Ce mult am fi dorit să vedem cum ne depărtăm în mare lăsând în urmă ţărmul cu luminele dispărând încetul cu încetul!...

Legănaţi uşor de valurile apelor, ne lăsăm ademeniţi de somn şi cu gândul spre ţara visurilor noastre, dormim prima noapte pe vapor. 27-28 noiembrie 1936.

PE „MONTE OLIVIA"

27 noiembrie – 2 decembrie

Ne-am deşteptat la auzul unei trompete. Un fel de imn, un cântec în tempo de vals al dimineţii pentru sculearea pasagerilor, care se apropia din ce în ce mai mult de noi. Muzica străină, neobişnuită, se completa minunat cu plutitul pe apă. Mai târziu, melodia ne-a obsedat pe toţi şi am învăţat-o:

Wacht auf ihr Schläfer gross und klein...

Nu ne-am sculat toţi. Unii am mai rămas încă lungiţi în pat, legănaţi uşor de valurile pe care ne poartă vasul nostru. Prea era plăcut! Dar am plătit această plăcere cu lipsa de la masa de dimineaţă. Între orele 8 - 9 dimineaţa se dă micul dejun sau „Frühstuck", cum îl numesc nemţii.

După sculare, prima dorinţă, vizitarea vaporului.

„Monte Olivia" este un vapor transatlantic. Lung de 180 m pe o lăţime de 35-40 m şi o greutate de 14 000 tone.

Un mic oraş plutitor. Are trei rânduri de cabine de dormit pentru călători. În mijloc suntem repartizaţi noi. Deasupra cabinelor avem sala de mese (două), baie, frizerie, o mică prăvălie, fotograf, iar mai sus, de unde se poate ieşi pe bordul vasului – şi unde toţi pasagerii fac plimbare şi privesc în largul mării – avem sala de dans, sala pentru lectură, pentru fumători, un bar, debit de ţigări, etc.

Este un vapor de mărfuri cu o clasă unică (pentru călători), destul de curat şi bine îngrijit.

Printre călători, puțin nemți, mai mulți jidani, poate emigranți din Germania. Distingem din prima zi o familie românească din Jugoslavia, care merge în America și doi tineri: un spaniol și un rus. Rusul este fiul Generalului rus Zahrof, omorât de bolșevici. El s-a refugiat în Germania și merge în Spania să se înscrie în armata naționalistă, ca și noi.

*

Dejunul se dă la ora 12. Același marinar anunță cu trompeta sau mai bine zis cheamă pasagerii la masă. Vaporul își are și orchestra lui și masa este însoțită de muzică. La ora 4 p.m. se dă gustare, apoi masa de seară la ora 7. Contrar așteptărilor noastre, pe vapor se mănâncă foarte bine, masă destul de bogată nelipsită de pește, fructe, magiunuri, unt, cafea etc.

Pe vapor domnește multă ordine și disciplină. Noi nu prea am fost la înălțime în ziua dintâi. Am venit la masă pe rând, iar dimineața unii am și lipsit.

Ionel Moța ne strânge în sala de lectură. Are răspunderea acestei echipe, care trebuie să fie model de disciplină și ordine și pentru prima oară ne face observații prietenești. Ne impune sculatea dimineața și prezența la masă, toți deodată. Ultimul va sosi Domnul General, care va fi salutat de toți. În timpul mesei nu-i permisă gluma și râsul.

Toată lumea de pe vapor știe cine suntem. Nemții sunt foarte politicoși cu noi și ne dau toată atenția, de aceea trebuie să ne rezervăm dreptul la glumă și veselie, numai între noi.

Seara ieșim toți pe punte și începem să cântăm marșurile noastre legionare. Privirile ne fug înapoi spre țara noastră și în noapte, zgomotul valurilor împreună cu vocile celor șapte legionari, împletesc o melodie ce mișcă inimile: „O Românie, Patria mea...."

Mai ascultăm încă muzică. Pe harta ce arată parcursul ce-l va face vaporul stegulețul ne arată că plutim pe coasta Olandei.

La ora 8 suntem anunțați să dăm ceasul înapoi cu ½ oră. Prima zi pe vapor am terminat-o cu bine. Ne culcăm copleșiți de gândurile noastre și curiozitatea de a vedea cât mai repede pământul Spaniei.

Duminică, 29 noiembrie

„Monte Olivia", vaporul cu care au călătorit legionarii spre Spania

Şi ieri şi azi cerul e întunecat, puţină ceaţă şi vânt rece. Am trecut de pasul Calais şi plutim pe coasta de Nord a Franţei. Suntem în larg. Nu zărim nici o bucăţică de uscat. Marea imensă ne poartă pe spinarea ei. Din când în când întâlnim vapoare ce merg în direcţie opusă sau paralel cu noi. Unele ne trec înainte.

De azi începem, între orele 10-12, să facem teorie militară cu domnul General, „Despre război". În salonul ce este pus la dispoziţia sa, ascultăm că multă atenţie şi luăm note despre explicaţiile ce ni le dă. Ne vorbeşte amănunţit şi cu multă căldură. A trăit războiul, cunoaşte îndeajuns primediile şi stăruieşte să învăţăm cum să ne apărăm, căci:

– Copii dragă, cum ne spunea el, eu ştiu unde vă duc. Vă duc la moarte sigură şi vă curăţaţi imediat, dacă nu veţi cunoaşte tactica.

*

Iată în câteva cuvinte, cam ce fel de teorie militară de război făcea cu noi domnul General:

1. *Infanteria*, armata cea mai importantă în luptă, este întrebuinţată: În ofensivă – în defensivă,

defensivă şi ofensivă în războiul pentru mişcare şi războiul mixt.

2. *Lupta* cu puşca, baioneta, pumnalul, revolverul, grenada.

Cunoaşterea şi mânuirea mitralierei şi tunului de tranşee.

3. *Teme de luptă*, unghiul ofensiv, unghiul defensiv.

Cum se cuceresc tancurile.

Aeroplanul, acoperire, când poţi ochi cu arma.

4. *Schimbările de poziţie* trebuiesc bine calculate

Înaintarea combinată cu tragerea.

Ocuparea unei poziţii.

5. *Retragerea*.

Insistă mai mult cu sfaturi practice pentru apărare, căci susţinea D-sa: poţi fi un foarte bun militar, dar dacă nu vei căuta să te aperi prin alegerea poziţiei, prin masca imediată, săpare de şanţ, tranşee, fuga la atac etc., te expui sigur.

În jurul Generalului Cantacuzino

De aici se poate vedea marea dragoste cu care ne înconjura. Nu pentru a face din noi iluştrii militari, ţinea aceste teorii şi dădea sfaturi, ci pentru că toţi eram ca nişte copii pe care ne iubea şi-l durea inima numai la gândul că ne va pierde.

*

Din îndemnul lui Ionel Moţa, începem să ne iniţiem câte puţin în limba spaniolă. Avem fiecare la dispoziţie câte o broşură de curs practic „Românul în Spania”, pe care ni le-a dat Ministrul Guvernului Franco din România.

Seara, pe vapor, avem muzică şi dans. Dintre legionari nu dansează niciunul.

Împreună cu Domnul General ne retragem toţi într-un colţ al salonului şi din discuţia amuzantă dintre noi se iscă un proces:

Cine este oficial recunoscut şeful „Echipei Morţii”.

În Mai 1933, o echipă de legionari printre care mă aflam şi eu, a făcut cea mai mare expediţie de propagandă.

A plecat din Bucureşti cu destinaţia Reşiţa, unde trebuia să se ţină o întrunire a Gărzii de Fier, trecând prin Piteşti, R.-Vâlcea, Tg.-Jiu, Turnul-Severin, Oraviţa, Reşiţa; apoi a colindat tot Banatul şi Ardealul. A luptat mult, suferind bătăi şi arestări, având două procese la Arad şi Alba-Iulia. Singură şi-a dat denumirea de: „Echipa Morţii”. Din ea făcea parte Nichi Constantinescu şi Sterie Ciumetti, acesta din urmă omorât de poliţie *din răzbunare*, după moartea lui Duca, când se pusese mare preţ pe capul Căpitanului, şi primul zace în închisoarea Aiudului, în urma acestor evenimente.

Această echipă a fost recunoscută oficial de Căpitan, ca echipă a morţii.

Cu un an înainte, adică în 1932, în alegerile parţiale de la Tutova, Nicolae Totu cu o echipă din Iaşi, dă dovadă de un eroism neîntrecut, învingând toate greutăţile şi forţele potrivnice, făcând o strălucită propagandă.

În timpul alegerilor generale din 1933, Alecu Cantacuzino cu echipa de propagandă se luptă eroic în gara Paşcani cu *poliţia* şi *armata*.

Cu Ion Moţa pe vapor

Acestea erau cele trei echipe care își disputau întâietatea și care au dat naștere acestui proces vesel.

Acest proces plin de humor, l-am continuat în fiecare zi a călătoriei pe vapor, servind pentru ora distracției intime, provocând tutoror râs până la lacrimi.

În acest proces, eu eram reclamat de către Nicolae Totu și Alecu Cantacuzino, că pe nedrept mi-am însușit numele de șef al „Echipei Morții".

Judecata, era formată: Domnul General, președinte; Ionel Moța, procuror; Vasile Marin, apărătorul meu. El venea în totdeauna cu atâtea glume și spirite care ne stricau de râs, dar avea totodată și mare înțelegere pentru viața noastră legionară. Bănică Dobre era apărătorul lui Totu, iar Clime reprezenta publicul, care câteodată ne fluiera și ne huiduia în surdină.

Procesul a fost pierdut și de Totu și de Alecu, dar nici eu nu am câștigat, cu toată căldura pusă de Marin în apărare și cu tot cuvântul nostru ultim.

Ionel Moța, în calitatea sa de procuror, devine sever. Își face datoria de magistrat cu o logică uimitoare. Blând, binevoitor spre a nu jigni pe nimeni, pune concluzii:

– Atât părintele Dumitrescu, cât și Alecu cu Totu, nu pot să-și atribuie numele de șefi ai anumitor *Echipe ale Morții*, deoarece, din echipele ce au format fiecare, nu a murit nici unul; cel mult dacă sunt prin închisori.

Adevărata *„Echipă a Morții"* este aceasta ce merge în Spania și pe care am onoarea s-o conduc. Această echipă este sortită să moară și să învingă. Ea trebuie să dea „cea mai mare jertfă" și poate puțini, unul sau doi, se vor mai înapoia în țară, purtând sicriile cu cei morți pentru Hristos.

Domnul General având în vedere concluziile puse de domnul Procuror, întărește pe Ionel Moța ca șef al adevăratei „Echipe ale Morții", adăugând:

– Simt, mă doare inima și vă plâng, dar nu vă veți mai înapoia în țară niciunul. Va trebui să vă strâng ciolanele de pe cine știe ce locuri, de pe pământul Spaniei și să le duc ca moaște în România.

Să dea Dumnezeu să nu fie așa.

Fața lui Ionel Moța se iluminează zâmbitor. Vasile Marin e mulțumit.

Procesul a început vesel și s-a terminat trist.

*

Las însemnările zilnice, de pe bordul vaporului și în câteva șire voi arăta în ordinea întâmplărilor, ce mi-a atras atenția mai mult.

Grupul nostru de legionari în verde a atras privirile tuturor asupra noastră și aceasta ne-a impus să fim cât mai corecți în atitudine și mișcări. Dăm destulă probă de disciplină și de ordine: Suntem stimați și chiar iubiți. Tot personalul vaporului este extrem de politicos și ne servește mâncărurile cele mai bune.

Ieșim din când în când pe puntea vasului, ne fotografiem în diferite poziții, cântăm marșuri legionare, scriem ilustrate acasă și scrisori semnate de toți Căpitanului, totdeauna gânduri bune, și duioșie celor dragi.

Un număr de senzație și atracție este mereu apariția mea și a lui Bănică. Sunt cel mai scund, Bănică cel mai înalt și purtăm amândoi barbă în mărime proporțională cu noi.

Vasile Marin, crezând că am interpretat greșit vreuna din glumele lui, văzându-mă posomorât, vine și-și cere scuze cu o notă de duioșie în atitudine și în voce, mă roagă să-l iert și că niciodată nu va căuta să mă supere cu ceva.

Îl conving că nu m-a jignit cu nimic, că glumele lui sunt chiar plăcute.

El și cu Ionel Moța se silesc să scrie cât mai multe articole de ziare și impresii din călătorie.

În câteva rânduri i-am găsit pe amândoi pe bordul vaporului, privind imensitatea apei și jocul valurilor.

Vasile Marin, o fire de poet visător, cânta la urechea lui Moța: „Sunt ultimii bani pe care îi am în pungă".

Văzut-ai vreodată marea lină?
În ea plutesc mii de scântei
La fel sunt și ochii ei…

Îi plăcea lui Moța și probabil amândoi se gândeau la soțiile lor dragi.

Luni dimineața, 30 noiembrie, suntem anunțați să mai dăm ceasul încă o jumătate de oră înapoi.

Cerul este acoperit cu nori, ceață, vânt rece și vaporul nostru a început să salte binișor, din cauza valurilor. Simțim amețeli.

Pe nesimțite dispare câte unul, merge în cabină și se culcă. Mai întâi Totu, apoi Alecu și pe urmă Clime, care în adevăr a început să sufere de: „rău de mare”.

Fiind cu mine în cabină, îi recomand să nu se mai scoale. Acolo îi servesc eu masa peste zi și a doua zi.

Și ceilalți suntem galbeni la față. Mai bine se simte domnul General.

Pe la ora 4 după-amiază, fiind anunțat un ceai dansant, dorim să vedem și noi cum petrec călătorii; dar nu am putut rămâne mult, căci a început furtuna. Vaporul se clatină lovit de valuri, coboară, se apleacă la stânga, la dreapta, înainte, înapoi (tangaj).

Privim afară și ni se pare că plutim pe crestele unor munți, aici adâncindu-ne în pădure, aici urcându-ne pe vârf.

Se aud trosnituri în interiorul vasului. Ne-am retras în cabină și cercetăm fiecare pluta de salvare și căutăm după indicațiile din cabine, bărcile de salvare. Neobișnuința noastră cu valurile și răul de mare ne făcea să ne pierdem încrederea în vapor, că prea făcea jocul mării.

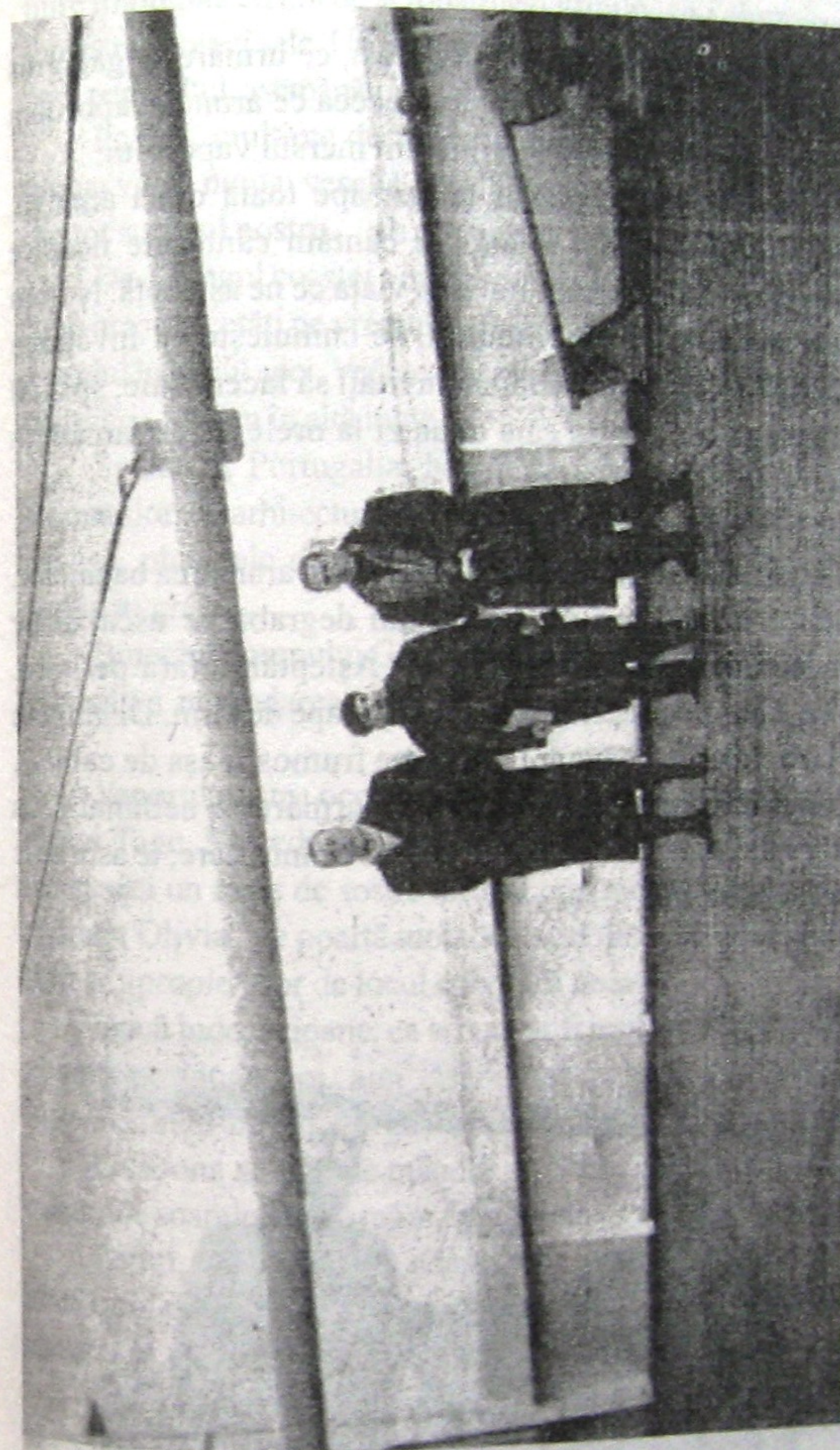
Am stat lungiți pe paturi și unii am refuzat și masa.

*

A doua zi cerul s-a limpezit, valurile s-au potolit; afară e soare, cald și frumos.

Pe la ora 12 trecem de capul Coruna și plutim pe coasta de Apus a Spaniei. Suntem de mult în Oceanul Atlantic.

Întâlnim în cale o mulțime de vapoare. Ne uităm cu binoclul și vrem să distingem, după steagurile ce poartă, de ce naționalitate sunt. Vase de călători, de comerț, de război; unele mici, altele mult mai mari ca al nostru; germane, franceze, engleze mai multe, portugheze și altele, înfloresc apa oceanului.

Cu Vasile Marin pe vapor

Cele mai mari fac drumul între cele două lumi, cele două continente, Europa şi America.

Privim cu mirare cârdul de pescăruşi, ce urmăreşte gălăgios vaporul nostru, spre a culege hrană din ceea ce aruncă vaporul şi dunga lină de apă ce rămâne în urmă din mersul vaporului.

Toate acestea ne-au dispus şi aproape toată după amiaza, admirăm întinsul nesfârşit al apei şi cântăm cântecele noastre legionare, cu gândul la ţărmuri noi şi la viaţa ce ne aşteaptă. Numai Clime e în cabină şi, puţin restabilit, se chinuieşte cu învăţarea limbei spaniole. Către seară suntem invitaţi să facem baie, special pregătită pentru noi, pentru că a doua zi la orele 12 debarcăm la Lisabona.

*

Ne-am sculat de dimineaţă cu prima grijă, aranjarea bagajelor, apoi veseli şi nerăbdători de a păşi mai degrabă pe uscat şi pe pământ cunoscut nouă numai din citit. Aşteptăm afară pe bord. Mergem de-a lungul coastei Portugaliei aproape de ţărm. Distingem chiar cu ochii liberi pământul. E un soare frumos şi aşa de cald!... Păsările s-au înmulţit. Un nor întreg ne urmăreşte nebunatic cu aripile sclipind în bătaia soarelui. În zborul de întrecere, te asurzesc cu ţipetele lor ascuţite.

Vasile Marin cântând

Clime a părăsit patul pe care îl pironise răul de mare şi vine să se mire împreună cu noi de acrobaţiile delfinilor ce-i observase încă prin fereastra cabinei sale. Un joc sprinten, cu salturi în aer, alergări nebune, unul peste altul, asemănător cu al morselor din grădina Zoo a Berlinului.

Pe apă, mulţime de vapoare, bărci cu motor şi simple. Totul e numai viaţă, numai veselie ce influenţează şi asupra noastră şi cântăm din tot sufletul nostru... cu dor de altă viaţă în viitor...

De-a lungul coastei portugheze apar din ce în ce mai dese casele. Sunt oraşe şi cetăţi pe vremuri, al căror alb porţelanic, răsfrânge razele soarelui în luciul apei. Vedem clar munţi stâncoşi, grădini verzi, măslini, palmieri... trăim în altă lume.

Spania şi Portugalia, bogate în cetăţi şi oraşe de pe vremea Romanilor, cu arhitectura şi muzeele ce-ţi pun la dispoziţie curiozităţi privirii, obiectele de artă cele mai vechi, ne măreşte setea de a le vedea în grabă

Binoclul domnului General trece din mână în mână şi ne satisface întrucâtva nerăbdarea.

*

Vaporul nostru ocoleşte la stânga şi intră în gura larg deschisă a râului Tage. Se vede portul şi oraşul Lisabona. Muzica de pe vapor intonează un marş de sosire difuzat prin megafoane, în al cărui ritm, „Monte Olivia" ne poartă molatic, încet, lin, în ciuda noastră şi ca un fulg se apropie uşor de locul coborârii noastre.

Două hidroavioane, ca şi cum ar fi ieşit în întâmpinarea noastră, zboară pe lângă noi, aici lăsându-se pe apă, aici înălţându-se şi întovărăşindu-ne până la ancorarea în port.

Lisabona se întinde mândră pe coline stâncoase şi văi. Luceşte în lumina soarelui, de parcă ar fi haina albă a sărbătorilor de primăvară.

Portul, destul de mare, adăposteşte atâtea vase, că-ţi face impresia unui oraş pe apă. Ne-am oprit încet de tot, nesimţit de încet şi am ancorat la ţărm.

Ni s-au ridicat paşapoartele pentru viză şi am fost invitaţi să aşteptăm singuri în salonul vaporului, unde va sosi Ministrul Spaniei din Portugalia.

Un domn, îmbrăcat simplu cu o şapcă pe cap, însoţit de secretarul său, un tânăr vioi, îşi face apariţia. Statura potrivită, serios, cam la 40 de ani. Se recomandă: „Ministrul Spaniei", spunând: „eraţi aşteptaţi". Se prezintă domnul General şi toţi ceilalţi, apoi repede împrieteniţi, ca şi cum ne-am fi cunoscut de zeci de ani, cu paşapoartele vizate, ne coborâm în port salutaţi cu privirea zâmbitoare a întregului personal al vaporului. După o sumară şi politicoasă percheziţie a bagajelor, trecem cu trei automobile, peste un pod ce se ridica făcând posibilă trecerea vapoarelor pe un canal al Tagelui. Am părăsit „Monte Olivia" bucurându-ne de priveliştea ce ne dădea Lisabona. Am fost conduşi la hotelul „Florida". În oraş sunt arborate steagurile: portughez, spaniol naţionalist, italian, german. Tresărim de bucurie. Portugalia este naţionalistă!...

Trăiască Portugalia naţionalistă.

LISABONA

Automobilul Ministrului, în care se afla domnul General, Moţa, Marin şi Alecu Cantacuzino, a plecat înainte. Au vizitat legaţia spaniolă, un palat durat pe vremuri, cu saloane mari şi mobilă istorică, ce a aparţinut Regilor Spaniei.

Ceilalţi, în două maşini, am mers însoţiţi de secretarul legaţiei, la hotelul „Florida" unde ni s-au adus şi bagajele.

După întâlnirea tuturor, am hotărât ca în grupuri de câte doi să vizităm oraşul, lăsând pe domnul General în discuţie diplomatică cu Ministrul, dându-ne oră de întâlnire la hotel.

Este cald ca în luna lui August la noi şi aceasta ne decide să scoatem hainele. Purtăm cămaşă verde cu centură şi diagonală. Ne împrăştiem. Eu rămân cu Bănică şi vom fi şi de data aceasta, punctul de atracţie al curioşilor din Lisabona.

Lisabona este aşezată pe zeci de coline şi mai mult întinsă de-a lungul ţărmului.

Colinele devin din ce în ce mai mari cu cât te depărtezi de ţărm. Un bulevard drept, larg, deschis, cu mulţi palmieri pe mijloc, presărat din loc în loc cu statui gigantice, porneşte din apropierea ţărmului, până către cea mai înaltă colină formând centrul oraşului. În dreapta, în stânga, străzi întortochiate, unele strâmte de tot, care aici urcă, aci coboară, cu diferite ramificaţii, te fac să te pierzi şi să te miri de această ciudată alcătuire. Dintr-o stradă intri într-o clădire la parter spre a vedea că în dosul ei, în adâncimi de 5 până la 10 – 15 metri sunt alte străzi, sau te urci cu ascensorul într-o casă, ca

aproape la nivelul acoperişului să ieşi în stradă.

Străzile sunt uneori asfaltate, altele cu piatră simplă. Trotuarele, mai toate sunt făcute din piatră colorată, cu desene caracteristice.

Sunt clădiri moderne, ce se aseamănă mult cu cele bucureştene. În majoritate au pereţii acoperiţi cu plăci de faianţă de un alb strălucitor în lumina soarelui. Acoperişuri în sute de culori desfată privirea. Curţi largi şi grădini cu flori, măslini, palmieri, plante exotice, te încântă.

În curtea caselor, mai peste tot se văd frânghii cu rufe întinse.

Pe străzi lume multă umblă forfota. Lux mult, automobile frumoase, îţi fac impresia a te afla în Bucureşti. În plus, ţărmul oceanului îmbinat cu înălţimea colinelor şi climatul.

Ne-am înapoiat din oraş şi găsim pe Totu, întors mai devreme, în salonul hotelului cu o mulţime de tineri studenţi spanioli şi portughezi, atraşi de vestea sosirii noastre şi în poziţie de drepţi executând la comandă salutul legionar în româneşte: „Trăiască Legiunea şi Căpitanul". A fost surprins plăcut şi domnul General când a apărut şi i s-a dat onorul, iar Ionel Moţa era încântat.

A venit la hotel să ne vadă prietenul de diplomaţie al lui Alecu Cantacuzino, Cămărăşescu care ţine loc de Ministru al României în Portugalia.

Orice-ar zice politicienii români, noi am admis gestul lui pentru că atunci când te afli într-o ţară străină, depărtată, rămâi indiferent de ura ce ţi-ar presăra-o în suflet vederile politice şi dispare această ură când este vorba de ceva mai sfânt, mai sublim, ce leagă într-un mănunchi pe toţi, Patria.

Este aceasta o prietenie ce porneşte din profunzimi şi formează o legătură tainică, simţită mai mult, cu cât eşti mai departe de pământul ţării tale. Poate în ţară nici prin gând nu i-ar fi trecut să ne vadă. Mai târziu el ne-a fost de mult folos.

*

Seara în timpul mesei la restaurantul hotelului „Florida", am văzut că toate feţele de masă erau brodate cu semnul nostru electoral, „gardul". Moţa ne încurajează râzând: „Semne bune, măi băieţi, pretutindeni suntem protejaţi de Sf. Arhanghel Mihail şi ni

se arată numai semne ce întăresc credinţa noastră că vom merge la victorie".

Se serveşte masa foarte curios. Lângă masă este aşezată o

Statuie din Lisabona

oală mare cu apă, format vechi de pe vremea Romanilor, din care se servesc toţi. Chelnerii în ţinută şi cu mănuşi albe dar cam murdare.

Untul, puţin şi întins pe farfurioare, pierzi mult timp până a-l strânge. Mâncare puţină şi foarte scumpă. Populaţia oraşului este întreită de numărul mare al refugiaţilor spanioli. Familii întregi şi-au părăsit căminurile şi bunurile lor din cauza urgiei roşilor şi au venit trecând prin o mulţime de pericole, de s-au aşezat vremelnic,

în vecina lor țară, Portugalia.

Mulți de aici, se înrolează în armata naționalistă și pornesc pe front.

După masă, suntem rugați să trecem în salon, unde ne așteaptă o mulțime de lume, o societate, să zicem, aleasă, doamne, domnișoare, domni și tineri, pe care patroana hotelului, o femeie guralivă, a ținut să-i aducă pentru ambiția ei personală, de a se face cunoscută în lumea diplomatică. Se ține tot pe lângă domnul General dând o mulțime de informații și explicații, cu o iuțeală uimitoare, de frică să nu-i ia altul înainte. Își prezintă fiica tuturor și cu oarecare mândrie.

În această societate, Moța cu vocea lui caldă, într-o franțuzească clară și aleasă vorbește despre țara noastră, organizația naționalistă cu Căpitanul ei „Garda de fier", explică rostul călătoriei noastre și hotărârea de a lupta în rândurile naționaliste. La acestea adaugă domnul General cu autoritatatea și renumele ce-l poartă:

– Vedeți, sunt toți ofițeri din armata română și-i iubesc ca pe copiii mei, vor muri pentru Spania creștină și naționalistă.

După care ne-am amestecat cu această societate, vorbind de România și arătându-le prin asemănările dintre cele două limbi, că ne tragem din același neam. Avem la îndemână: un album cu vederi pitorești din țară, mai multe albume cu taberele noastre de muncă și congresul studențesc de la Tg.-Mureș din primăvara anului 1936, pe care le punem la dispoziția tuturor, împreună cu explicațiile noastre.

La dorința tinerilor semnăm ilustrate și carnețele.

Două domnișoare au trecut la pian și execută cu vocea caldă dar cu o îndemânare mai modestă, marșuri naționaliste portugheze și spaniole.

Ce mult îi place lui Moța și lui Marin cântecul, dar mai ales cântecul legionar. La un semn al lui suntem toți grupați și începând cu: „Ștefan Vodă al Modovei", terminăm cu „O Românie, Patria mea", aproape toate marșurile și cântecele noastre legionare. Au însuflețit și au entuziasmat pe toți. Nu știu, melodia, execuția, sau

sufletul pe care noi l-am pus în aceste cântece, a radiat și a pătruns în cei prezenți, făcându-i să strige cu toată puterea lor: „Arriba Romania, Viva Corneliu Codreanu".

Noaptea târziu, ne-am retras în camerele noastre, găsite cu mare greutate în orașul supraîncărcat de lume, din cauza prigoanei și teroarei comuniste din țara vecină.

Am dormit visând la țara noastră și la Căpitan.

Cu Vasile Marin pe o stradă din Lisabona

A doua zi tot în vizitarea orașului, scot câteva fotografii cu Bănică lângă marele statui din Lisabona. Găsim asemănare între țigăncile portugheze, cu coșurile pe umăr sau pe cap, vânzătoare de fructe, cu cele din București ce vând flori. Apoi foarte mulți cerșetori ne atrag atenția. Copii mici se îngrămădesc la cerșit. Este un semn că pe aici domnește mare sărăcie. Femei, în costume sărăcăcioase, trec de la pescuit purtând coșuri cu raci mari și pești.

Vasile Marin aruncă unor copii bani românești de un leu și doi. Această glumă, ce la început ne-a înveselit, a făcut ca la urmă cu mare greutate să ne putem scăpa de zeci de copii, ce se țineau cerșind după noi, urmăriți și de atenția curioasă a trecătorilor.

Tinerii studenți spanioli și portughezi, ce doreau ca mai tot timpul să fie în anturajul nostru, ne-au căutat încă de dimineață la hotelul „Florida". Ei ne propun să vizităm grădina botanică și apoi catedrala „Sf. Ieronimus".

Am primit cu bucurie și prin parcul orașului, așezat pe panta celei mai înalte coline, urcăm către grădină. La un colț de stradă, s-au mai adăugat grupului nostru două doamne, care într-o românească curată, surprinse de prezența și probabil discuția în românește dintre noi, au exclamat:

– Ăștia sunt românași de-ai noștri.

Bănică rămâne cu ele și le însoțește. Sus pe colină intrăm în Grădina Botanică. Este destul de mare, înconjurată cu piatră de stâncă și acoperită în întregime cu geamuri opace, ce permit din loc în loc aerisirea și puțina căldură a soarelui. Aici se pot vedea tot felul de plante exotice cari sunt ținute la o temperatură constantă, tot timpul anului.

Marea catedrală a Sf. Ieronimus este așezată la marginea orașului în partea de Nord. Veche Mănăstire la care privirea aleargă necontenit în admirația îmbinării de stil gotic bizantin și roman. Cupole, acolade, stâlpi, toate îți prezintă arta veche arhitectonică. Poate cuprinde în lăuntrul ei peste zece mii de credincioși.

De aici a ridicat Napoleon tot ce a fost mai de preț și a dus la muzeul Luvru. Trecem în curtea cea mare, înconjurată de pridvoare, din care dai într-o mulțime de încăperi cu icoane, statui și diferite obiecte de artă religioasă, toate pardosite cu lespezi mari de piatră. Aici se află și școala teologică.

La plecare, am intrat din nou în Catedrală. Ghidul ne arată câteva morminte vechi, ne dă explicații, apoi smeriți în fața altarului, facem o mică rugăciune pentru noi. Un Tatăl nostru, spus din tot adâncul sufletului ne dă mai multă încredere în ocrotirea Lui Dumnezeu.

Seara, colonia spaniolă a organizat o masă în onoarea noastră, și ne-au mai dat să avem pentru drum, țigări și vin de Malaga.

Un mare industriaș austriac, refugiat din Barcelona după ce comuniștii i-au luat toate întreprinderile, având sentimente naționaliste, se oferă să-l luăm cu noi, punând la dispoziția noastră tot ce a putut scăpa și lua cu dânsul. Din anumite motive, nu am putut să-i satisfacem dorința.

Seara, Ministrul Spaniei și personalul Legației ne-au însoțit la

gară. Pe peron o mulțime de lume. Am urcat la gară cu un ascensor. Gara este așezată pe o colină a Lisabonei, de unde se poate vedea foarte bine orașul.

Bănică Dobre lângă un monument din Lisabona

La ora 10^{50} trenul ce pleacă din Lisabona, cu legătură imediată la graniță pentru Salamanca (Spania), se pune în mișcare. Ministrul ne-a îmbrățișat pe toți. Sute de brațe se ridică în salut roman către noi.

Am scos capul pe ferestre și strigăm mult și tare: „Arriba Espana".

De pe peron, sutele de glasuri, îmbină cu vocile noastre: „Arriba Romania". Trenul pornește ușor ducând în negura nopții niște oameni ce au un gol în suflet, după prietenia câștigată și regretul de a nu mai vedea niciodată Portugalia și frumoasa Lisabona.

ÎN DRUM SPRE SALAMANCA

Trenul nostru mergea cam încetişor. Urcă, coboară, sun când trece prin tuneluri şi peste poduri. E un tren ca pe vrem războiului nostru, cu vagoane nu prea bune şi cu o mulţime d călători.

Din cauza acestui mers cu multe cotituri din cauza pământul stâncos al Portugaliei, suntem aruncaţi când la dreapta, când l stânga şi lui nenea Clime, cum am început eu să-i spun, îi vin acum „rău de tren”.

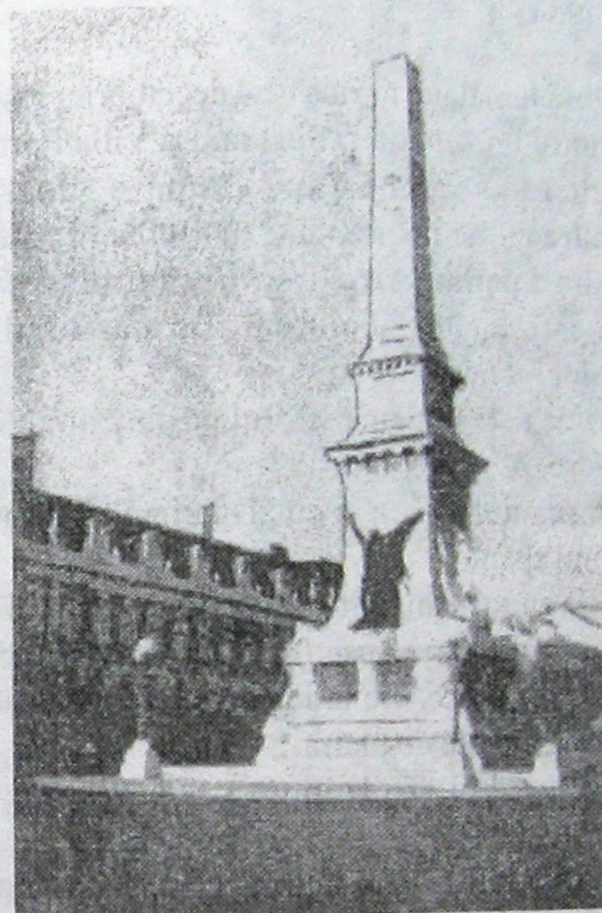
Aceste legănături brusce, i-au amintit poate de valurile apo şi de furtună. Se ţine cu mâinile şi capul scos afară pe fereastă, c să se mai întărească din răcoarea nopţii.

Nu am dormit aproape toată noaptea. Bănică, Totu şi cu mine stăm lângă domnul General şi ne ţinem de glume, de care râdem cu poftă.

La ziuă ne postăm la ferestre, dornici de a vedeea pământul Portugaliei. Numai munţi şi piatră. Lemnul lipseşte aproape de tot. Ceva arbori pitici. Locuri de păşune pe care se văd foarte mult capre, oi şi puţine vite mari. Case mici, mai mult colibe de piatră sunt aşezate fie în adâncimea văilor, dar mai ales pe vârfuri de coline.

Mâna omenească, cu mare greutate a putut să scoată piatra de pe câte o porţiune mică de pământ, pe care au înconjurat-o cu zid de piatră pentru a fi ferită de stricăciunile vitelor.

Aceste mici grădiniţe au şanţuri de irigaţie şi câte o groapă adâncă în care se strânge apa ploilor. Unele sunt aşezate pe lângă izvoare acolo unde se găsesc. Pe aceste mici locuri, portughezul seamănă ce poate şi cât poate.

Vedere din Lisabona

Se văd şi ceva pomi fructiferi, dar mai ales viţă de vie. În general este o ţară foarte săracă în agricultură, o ţară de păstori.

Călătoreşte în tren cu noi şi rusul nostru de pe vapor, Zaharov, rus alb, însoţit de prietenul lui şi pentru care Alecu, diplomatul nostru, are o deosebită atenţie.

Se făceau între noi o mulţime de glume, pentru care uneori Alecu nu ne ţinea de bine, gândindu-se la străinii care mergeau alături de noi.

Prin gări, femei portugheze, vând în păhăruțe vin, rachiuri de drojdie sau fructe.

Foamea, câte odată face să se supere oamenii între ei. Odată astâmpărată și mai adăugând un pahar de vin bun dispoziția și prietenia vine iar. De aceea Alecu nostru, acum ne admite glumele și chiar ia parte la ele.

*

La ora unu și jumătate, în ziua de 4 decembrie, sosim la punctul de frontieră dintre Portugalia și Spania. La Villa Formosa, ultima stație portugheză, ne coborâm și după o viză de formă a pașapoartelor, trenul ne poartă, nu departe, la Fuentes de Onoro, prima stație din Spania. Aici îl schimbăm pentru Salamanca, destinația noastră, căci acolo se află cartierul general al Generalissimului Franco.

Pentru prima dată punem piciorul pe pământul Spaniei, ținta călătoriei noastre.

Ne facem semnul Crucii și cu „Doamne ajută-ne" urcăm cu bagajele în trenul spaniol.

Autoritățile au fost anunțate de sosirea noastră. Doi jandarmi s-au urcat în vagonul nostru și par a ne însoți. Înfățișarea pământului s-a schimbat pe nesimțite. De la Fuentes de Onoro au început să dispară munții și stâncile de piatră.

Aspectul este altul. Treci dintr-o țară de pace într-alta de război.

Răniți mulți. Unii la cap, alții la mâini, la picioare purtând bandaje, cu mâinile legate de gât, cei răniți la picioare proptiți în cârji sau susținuți de braț de către surori, se plimbă prin gară. Vedem foarte mulți răniți la mâna dreaptă. Aici se află un spital de răniți. Soldați în uniforme deosebite: Rechetes, Falangiști, Legionari din Tercio, cu diferite insigne, cu capelele lor fără cozoroc și cu un ciucure roșu atârnând în față. Marocani cu turbane se plimbă însoțiți de mamă, soră, soție sau iubită, se îmbrățișează și se sărută de despărțire. Sunt veseli, cântă și glumesc.

Surori din „Crucea Roșie" fac chetă printre călători.

Domnul General a fost destul de generos și a dat în numele nostru al tuturor.

Toți știu că suntem legionari români și că purtăm o sabie de onoare pentru Generalul Moscardo. Ne zâmbesc și ne salută, cu salut roman. Toată lumea poartă cocarde tricolore naționaliste.

Stradă din Lisabona

Intrăm în vorbă cu dânșii. Știau despre sosirea noastră din ziare și se îngrămădeau să-l vadă pe Domnul General Cantacuzino.

Ne legăm sufletește foarte repede de ei și în timp ce eu compătimeam pe cei răniți, observam mai cu seamă unde au fost răniți. Simțeam în mine, la gândul că și noi poate vom fi răniți, durerea lor și mă contraria nepăsarea lor.

După felul răniților domnul General ne face atenți că este război, nu glumă.

Trenul nostru s-a umplut cu militari care râd și cântă.

Salutați de toți: „Viva Rumania, Arriba Espana", părăsim gara și orășelul, deasupra căruia fâlfâie steagurile naționaliste spaniole, îndreptându-ne către capitala Spaniei lui Franco.

Gândul îmi rămâne în urmă la răniți, la soldați și la cealaltă lume. Toți sunt voioși, mândri de rănile lor. Nimeni nu plânge și nu bocește. La despărțire nici lacrimă. Este acesta un război de apărarea credinței, un război de apărarea demnității, a Bisericii, contra comunismului distrugător și poate de aici pornește toată

puterea de suportare a rănilor şi mândria de luptă.

Continuăm călătoria pe pământul Spaniei, care este cu totul deosebit. Coline şi dealuri, pământ nisipos, păduri de măslini, pomi, arbori şi foarte multă viţă de vie. Locuri multe, păşuni.

Prin gări suntem salutaţi. Acelaşi spectacol: drapele naţionaliste, lume, armată. Nu lipseşte ordinea şi disciplina îndeplinite cu dragoste şi veselie. Am început să ne obişnuim cu salutul:

„Arriba Espana, Viva Franco".

Ne-am împrietenit de-a binelea cu viitorii noştri camarazi de luptă. Sunt foarte comunicativi şi serviabili. Ne dăm ţigări unul altuia şi ne vorbesc cu drag de război şi victoria ce va fi de partea Generalului Franco.

La ora şase şi jumătate seara am ajuns la Salamanca. Pe peronul gării, lume multă. La coborâre suntem salutaţi şi suntem întâmpinaţi de şeful de protocol al Generalului Franco şi mai mulţi reprezentanţi. Doi ofiţeri din armata spaniolă, majorul (comandante) Villalba Ricardo, rănit în luptele eroice pe care le-a dat la Alcazarul din Toledo şi cu braţul încă în eşarfă, este ataşat pe lângă domnul General Cantacuzino, iar Sublocotentul (alfarez) Garson, un tânăr rănit a doua oară în luptele de la Madrid, care a luptat şi la Alcazar, cu braţul tot în eşarfă, este ataşat nouă, restului din grup.

După prezentările protocolare şi câteva schimburi de cuvinte, suntem conduşi cu automobilele, sub privirea curioasă a publicului, şi repartizaţi la două hotele: domnul General, Ionel Moţa şi Alecu Cantacuzino la hotel „Gran", iar restul la hotel „Novelty".

Repartiţia a fost făcută de către cabinetul diplomatic al Statului Major, indicând fiecăruia camera şi numărul de telefon.

Obosiţi de călătorie, după o masă frugală, ne lăsăm ademeniţi de paturile ce ne oferă un culcuş confortabil şi adormim.

SALAMANCA

5 decembrie 1936

Pentru că se ştia numele celor ce formau delegaţia română, chiar în gară i s-a dat fiecăruia la mână o hârtie cu următorul conţinut:

ESTANDO ESPANOL
Cabinete Diplomatico *Hotel Novelty Teléfono 2.100*
De S. E. El Jefe del Estado
Sacierdote Dumitrescu – Num. 4 habitacion
Teléfono con el Cabinete Diplomatico de Su
Excelencia 1753, para hablar con el Sr. Travesedo
Teléfono del Gran Hotel 1499
„ „ Comandante Villalba 1756

Ministrul de Externe, domnul Serrat a primit în audienţă imediat pe domnul General Cantacuzino. După aranjarea bagajelor în camerele destinate, am coborât în restaurantul hotelului, unde am luat masa frugală lipsită de orice poftă din cauza oboselii drumului. După masă suntem invitaţi de Igor Zaharov şi prietenul lui de călătorie, care urma să se despartă de noi, într-o cafenea. Aici se prezintă aspectul războiului.

O cafenea destul de spaţioasă cu un bar de serviciu. Mesele ocupate în întregime de soldaţi în diferite uniforme. Mauri cu turbane, răniţi în bandaje, aşezaţi împrejurul meselor cer băuturi şi consumă din abundenţă. La radio se aud discursuri naţionaliste întrerupte din când în când de zgomotul posturilor de difuziune

comuniste. Fluierături, urlete, pentru a asurzi şi a împiedica difuzarea, mai ales a comunicatelor armatelor naţionaliste.

Se consumă multă bere, vin, dar mai cu seamă coniac, superior şi foarte tare.

Prietenul lui Zaharov se desparte de noi. În una din camerele noastre îl primim pe Zaharov şi-i oferim un pat pus imediat la dispoziţia lui de patronul hotelului. El va rămâne permanent cu noi şi Ionel Moţa a acceptat să facă parte din grupul nostru în luptele în care ne vom angaja.

Pe stradă, în cafenele, în localuri, hoteluri, sunt puse afişe mari în care publicul este rugat ca imediat la coborârea nopţii să fie toate obloanele trase. Luminile electrice pe străzi întrerupte. Este un întuneric beznă şi linişte perfectă.

Acestea toate, pentru ca să nu fie zărite de avioanele comuniste care adesea bombardează oraşul. Am dormit noaptea aceasta cum n-am dormit aproape niciodată de când am plecat din ţară. Dimineaţa prin ferestrele şi oboloanele deschise ale camerelor noastre ce dădeau către piaţa oraşului, privim şi ne minunăm de aspectul tipic roman al acestei pieţe.

Este o piaţă mare, cu formă pătrată, înconjurată de toate părţile de clădiri, cu câte două şi trei etaje, clădiri care formează aproape un singur corp. Jos la partere formează de jur-împrejur un fel de trotuar, sub balconul caselor susţint de stâlpi cu arcolade. În piaţa aceasta este adunată în timp de pace populaţia unde ascultă discursurile oamenilor politici, iar în timp de război, armata înainte de plecare pe front, primeşte muniţii, hrană şi li se citesc ordinele de zi şi proclamaţii războinice.

Parterele clădirilor sunt ocupate de o mulţime de prăvălii cu tot felul de mărfuri şi mărunţişuri.

Nerebdători, însoţiţi de Comandantul Villaba şi Sublocontenentul Garzon, plecăm să vizităm oraşul.

Salamanca este un oraş vechi, în stil roman. Clădit pe vremuri, este expresia civilizaţiei vechi, cu locuinţe mari, clădite din piatră, cu ziduri masive. În centru străzile principalele sunt mai largi, restul străzilor îţi fac impresia mai mult a unor uliţe. Mergem spre Catedrala oraşului.

Înaintea noastră garda de schimb, la locuinţa Generalului Franco, merge în ritmul muzicii militare. Soseşte în dreptul Catedralei, şi dintr-odată muzica îşi schimbă marşul într-unul religios, trupa răreşte pasul şi dă onorul în faţa Catedralei.

Mă gândesc, cu câtă cruzime comuniştii şi-au bătut joc de bisericile creştine, cu câtă nesimţire au batjocorit toate lucrurile sfinte şi ce deosebire între ei şi între armata naţionalistă, care chiar când merge la datorie, nu uită ca trecând prin faţa bisericilor să dea respectul cuvenit şi gândul lor o clipă să se înalţe către Dumnezeu şi să ceară sprijinul atotputerniciei Sale pentru a putea nimici răul.

Intrăm în Catedrală. Ce mici ne simţim sub bolţile în stil gotic ale acestei imense clădiri, zidită prin secolul XI.

Ne rămân icoane neşterse din minte, statuiete, fiecare având însemnătatea ei istorică, cum şi tablourile, toate făcute de cei mai de seamă artişti ai timpurilor.

Umblăm prin Catedrala aceasta şi nu ştim ce să admirăm mai întâi. Suntem conduşi prin faţa a zeci de altare, la icoana Maicii Domnului. Este o minune, păstrată din cele mai vechi timpuri. Sculptată în lemn, mâna artistului a ştiut să imprime pe faţa Mamei lui Isus toată durerea. O dată privirea îndreptată asupra ei, rămâi multă vreme în contemplaţie şi admiraţie. La ieşirea din Catedrală dăm cu ochii de statuia Sf. Arhanghel Mihail. Este o statuie mică, din argint şi foarte strălucitoare. Ori de câte ori întâlnim icoana Arhanghelului Mihail sau statuia lui, ne simţim protejaţi şi apăraţi de sabia lui contra tuturor nenorocirilor ce s-ar abate nu numai asupra capului nostru dar şi asupra întregii lumi.

Însoţitorii noştri ne conduc prin nişte uşi foarte bine zăvorâte, din Catedrala aceasta imensă într-o altă biserică. Aceasta a fost biserica latină, ce a servit de Catedrală a oraşului încă înainte de schizma cea mare.

Este în stil bizantin şi pictura a fost bine păstrată, de altfel ca şi întreaga biserică, cu toate obiectele ei de valoare.

Această biserică este aşezată cu câteva trepte mai jos decât Catedrala cea mare. Din aceasta suntem conduşi printr-o altă uşă, coborând aproape în pământ, în templul vechi roman.

Este de mirare, cum spaniolii au putut să păstreze de-a lungul veacurilor aceste obiecte de artă, aceste clădiri cu o arhitectură neîntrecută, cu toate că n-au fost lipsiți nici ei de năvăliri barbare.

Şi nu numai în Salamanca, dar în toate oraşele, care au fiecare însemnătatea lor istorică, se găsesc monumente istorice, muzee, ce cuprind obiecte încă cu mulți ani dinainte de Hristos. Sunt păstrate cu sfițenie până în ziua de astăzi.

Spania, țara monumentelor, țara muzeelor şi a picturilor, țara în care se poate vedea tot ce a putut să dea, de-a lungul veacurilor, la iveală mintea omenească din punct de vedere al artei.

Datorită Bisericii, conducătorilor ei s-au putut menține până astăzi, obiectele de valoare istorică, pentru că Biserica Catolică în Spania a fost stăpâna tuturor instituțiilor de cultură şi artă.

La noi, în afară de câteva mînăstiri şi biserici istorice, care au în interiorul lor mormântul vreunui voievod, nu s-a mai păstrat nimic.

Din palatele Voievozilor, şi aici amintesc de cel de la Potlogi, jud. Dâmbovița, al lui Constantin Brâncoveanu, se află numai zidurile. Asemenea Mănăstirea Arnota, cu palatul din jurul ei, pe care deabia acum în urmă, s-a găsit cineva s-o acopere şi să refacă ceea ce timpurile au stricat. Păcat că toate monumentele noastre au fost lăsate în părăsire, monumente care ar fi putut să vorbească străinilor, ce ne vizitează țara, despre trecutul nostru, despre cultura noastră, şi în sfârşit despre arta pornită din sufletul specific românesc.

Am mai vizitat încă două biserici, mai noi din Salamanca, care au excelat prin bogăția lăuntrică şi podoabele sfinte, apoi ghidul şi însoțitorii noştri ne duc să vedem Universitatea.

Vechea cetate de cultură spaniolă a avut şi ea de suferit după urma războiului. Comuniştii au aruncat bombe şi au distrus puțin din părțile laterale. Guvernul Franco a luat hotărârea ca imediat să fie reparate părțile distruse, iar obiectele care au suferit stricăciuni, să fie păstrate în muzeul Universității, cu inscripția pusă dedesubt: „Comunismul distrugător al culturii".

Universitatea aceasta are o vechime de aproape 500 de ani.

Este mare cât lumea. Ne trebuie mult timp până să vedem sălile mai importante de cursuri. Suntem introduşi în curte, unde erau primiți începătorii cursurilor universitare şi supuşi unui anumit ritual înainte de înscrierea lor ca studenți. Apoi camera în care se dădeau examenele pentru căpătarea licenței, după un studiu îndelungat de 6 ani, cameră unde cel ce trebuia să fie supus examenului, era ținut închis zile întregi în fața celor mai eminenți profesori, şi examinarea se făcea cu multă scrupulozitate, încât numai cei care în cursul anilor universitari au muncit temeinic puteau să scape.

Spaniolii au fost un popor mândru. Nu se sileau cu învățarea altor limbi, nu au alergat pe la universitățile străine. Lăsau ca tinerii din alte țări să vină să se adape din cultura universităților spaniole.

Muzeul universității ne-a ocupat câteva ore. Aici am putut vedea o mulțime de obiecte antice şi tot ceea ce mintea noastră nu putea să-şi închipuie. Ionel Moța şi Vasile Marin ca mai buni cunoscători ai istoriei şi a valorii obiectelor ce ni se înfățişau, căutau să ne dea toate explicațiile necesare.

În acest timp domnul General făcuse toate aranjamentele pentru înscrierea noastră în armata spaniolă.

S-a hotărât ca la înapoiere, după ce vom fi încazarmați, domnul General să fie primit în audiență de către Generalul Franco, care acum era foarte ocupat cu introducerea ordinei în teritoriile ocupate şi tactica de luptă a noilor atacuri ce trebuiau dezlănțuite în contra comuniştilor.

Guvernul Generalului Franco ne-a pus la dispoziție trei automobile. Erau rechiziționate şi însăşi proprietarii lor le conduceau, un avocat şi doi profesori. A fost stabilită ora plecării noastre, la 4 după-amiază. Din îndemnul Comandantului Villalba şi a Sublocotenentului Garson, am lăsat bagajele noastre la hotel „Gran".

Cu toată stăruința noastră de a ne lua câte ceva din bagaje, nu ne-a fost admis decât mie ca preot să-mi iau vesmintele bisericeşti.

– Pe front nu aveți nevoie Domnilor decât de un pieptene. Celelalte lucruri sunt inutile, ne spune Sublocotenentul Garson.

Şi avea perfectă dreptate, pentru că mai târziu, în timpul

luptelor şi la atacurile la care am luat noi parte, am fost siliţi nu de puţine ori, să scoatem chiar flanela de pe noi şi s-o aruncăm, sau pătura care ne era destul de folositoare pentru a ne înveli în timpul nopţilor, ce erau destul de friguroase. Comandantul Villalba, ne-a făgăduit că ne va trimite bagajele la Talaverra de la Reina, unde se afla comandamentul armatei Tercio în care noi urma să ne înrolăm.

Igor Zaharov, rusul acesta căruia Ionel Moţa i-a admis să facă parte din grupul nostru, nu poate să ne însoţească, deoarece naţionalitatea lui dă puţin de gândit autorităţilor spaniole. El trebuie să mai rămână în Salamanca spre a se prezenta ataşatului militar german, care mai apoi să mijlocească înscrierea lui.

La ora 4 cele trei automobile ne poartă pe drumurile asfaltate ale Spaniei, către Soria, unde se află cartierul Generalului Moscardo şi unde avem de îndeplinit prima noastră misiune către Spania, predarea sabiei de onoare, acestui mare erou legendar.

Trecem prin frumosul oraş, în stil roman, Valadolid, unde ne oprim pentru câteva minute, apoi în graba de a nu ne prinde noaptea, după o goană bună cu automobilele şi după ce comandantul Villalba luase toate măsurile de adăpostire în timpul nopţii, dând ordine telefonice în consecinţă, am sosit la Aranda şi descindem la o frumoasă casă de turism.

Spania este ţara turismului. Guvernul lui Primo de Rivera, guvern naţionalist, fost la putere înainte de regimul „frontului popular", a asfaltat toate şoselele Spaniei, iar din loc în loc a făcut casele de turism, unde călătorii găsesc adăpost destul de confortabil. Sunt prevăzute: cu camere, baie, telefon, încălzite cu calorifer, restaurant, sală de bibliotecă şi saloane. Nu am întâlnit niciodată în viaţa mea un aranjament mai splendid ca aici.

A doua zi dimineaţa 6 decembrie 1936, Sf. Nicolae, este onomastica lui Niculiţă Totu. Ionel Moţa, care-l iubeşte pe Totu, vrea să-i facă o surpriză. Suntem invitaţi în camera lui. Moţa mă roagă ca să aduc vesmintele bisericeşti şi să facem o scurtă rugăciune către Dumnezeu.

– Este cam mult de când am plecat din ţară şi aproape nimeni

dintre noi nu s-a gândit că mai avem şi datoria sfântă, ca măcar în timp de sărbătoare să lăsăm pentru un moment grijile ce ne impresoară şi să înălţăm din tot sufletul, gândul nostru către Dumnezeu Atotputernicul, către El care ne va călăuzi de acum înainte după voia Sa. Să ne încredem în El, în ajutorul Lui.

Acesta este cuvântul lui Ionel Moţa, după care, cu toată sfinţenia, într-o linişte impresionantă, gândul nostru, odată cu rugăciunea se înalţă către Dumnezeu, pentru prima dată slujbă ortodoxă, pe pământul Spaniei Catolice.

După terminarea slujbei, îl îmbrăţişăm şi îl felicităm pe Nicoale Totu, apoi din îndemnul lui Moţa două sticle de vin de Malaga, din cele date nouă în Lisabona, îşi fac apariţia şi închinăm, cea dintâi în sănătatea lui Totu, iar a doua cu gândul la Legiune şi la Căpitan.

Este şi zi de Duminică. La ora 12 trebuie să sosim la Soria. Este ora când trebuie să se desfăşoare solemnitatea predării sabiei.

În restaurantul acestei case de turism ne-a fost servită atât masa de seară, cât şi cea de dimineaţă, după care Clime ne invită să scoată câteva fotografii, un grup cu Comandantul Villalba şi Sublocotenentul Garson, iar al doilea cu şoferii, proprietari de maşini, cum şi personalul casei de turism.

La ora 10 automobilele noastre pornesc împreună cu noi către Soria, lăsând în urmă regretul după această casă ospitalieră.

SORIA.
PREDAREA SABIEI GENERALULUI MOSCARDO

Automobilele ne poartă iar pe şoselele asfaltate ale Spaniei.

Urcăm coline, coborâm văi, trecem prin sate de piatră şi ochiul ne este desfătat de priveliştile minunate ce se înfăţişează călătorului.

Pământul Spaniei este aproape în întregime nisipos şi prezintă o curiozitate specifică. Coline şi văi. Ajungi pe vârful unei coline, pentru ca de aici să vezi ramificându-se o mulţime de văi înconjurând zeci şi sute de coline. Un pământ frământat. În calea noastră întâlnim livezi de măslini, păduri de pini, câteodată stânci de piatră şi din când în când mici livezi de pomi fructiferi. Viţa de vie este cultivată pe aproape întregul ţinut al Spaniei. Ea, după cât se vede, cere aici mai puţină îngrijire ca la noi. Se văd butuci cu joardele întinse pe pământ, fără araci sau întinse pe şpaliere ca la noi şi cu toate acestea Spania este cea mai renumită ţară din lume prin superioritatea vinurilor.

Satele spaniole mai toate prezintă alături de vechimea lor şi semnele civilizaţiei occidentale. Casele sunt grupate la un loc. Satul este întretăiat de străzi asfaltate şi mai toate sunt prevăzute cu instalaţie electrică şi canalizare. La foarte multe case spaniole sunt făcute chiar în interiorul clădirilor, puţuri pentru apă. Acestea sunt foarte bine acoperite. Ei preferă apa aceasta pentru băut.

În goana automobilelor ne înveselim de glumele pe care le face Vasile Marin, caracterizând, zeflemist pe câte unul din noi sau pe vreun spaniol şi aruncând câte un spirit ascuţit şi usturător, dar lipsit de răutate, aceluia care cuteza să-i ţină piept. Timpul trece pe nesimţite şi ne apropiem de Soria.

La ora 12 suntem în marginea oraşului. La barieră suntem opriţi de jandarmi care după identificarea noastră, foarte politicoşi ne lasă intrarea liberă. Suntem siliţi să aşteptăm ultima maşină care a rămas în urmă. Ne coborâm ca să ne dezmorţim picioarele şi cu această ocazie Ionel Moţa ne dă ultimele instrucţiuni asupra ţinutei noastre. În curtea postului vedem vreo treizeci de prizonieri comunişti. Ni se dau explicaţii; o parte vor fi împuşcaţi imediat, iar alţii vor fi judecaţi şi condamnaţi pe viaţă. Curiozitatea ne îndeamnă a ne apropria de ei şi a-i privi de aproape.

Sunt oameni de vârste diferite. În îmbrăcămintea lor îţi fac impresia unor pungaşi de buzunare, unor derbedei, a unor oameni îndobitociţi. Au priviri crunte, banditeşti. Nu ştiu dacă toţi erau de naţionalitate spaniolă, căci unii aveau mutre de bolşevici ruşi, alcoolizaţi.

Ce s-o fi petrecând oare în mintea lor? Ce i-o fi îndemnat să apuce drumul comunismului? Ce planuri drăceşti au fost sădite în sufletele lor de au apucat pe calea aceasta? Se pare că nici unul nu are în sufletul lui remuşcări şi nici semne de îndreptare. Satana a pus stăpânire pe ei complet şi ura întipărită îi porneşte la săvârşirea de acte bestiale şi la batjocorirea lui Dumnezeu şi a Sfinţeniei Lui.

Intrăm în Soria. Deasupra tuturor caselor fâlfâie în înălţimi steagul naţionalist spaniol şi tricolorul românesc. Soria este în sărbătoare.

De-o parte şi de alta a străzii principale, ce duce către Palatul Prefecturii, o mulţime de lume şi armată ne salută binevoitor. Zâmbetul vădit al bucuriei de a ne vedea pe noi, delegaţia română, sosiţi dintr-o ţară aşa depărtată; zâmbetul acesta ne pătrunde şi nu ştiu de ce, ne înţelegem perfect cu această mulţime, ne unim şi ne legăm sufleteşte în aceleaşi simţăminte pentru lupta de apărare a creştinismului, la care se mai adaugă şi legătura de sânge: „latinitatea".

Echipa legionară în fața Generalului Moscardo

Am ajuns în fața palatului. Armata, în front, la coborâre ne dă onorul. În capul scării de marmoră, ce este la intrarea principală, statul major al Generalului Moscardo ne întâmpină. Ne coborâm și în frunte cu dl. General urcăm scările. Simțim oarecare emoție, cei care am fost la puține solemnități, mai ales că aceasta își are marea ei însemnătate în unirea a două țări surori pentru același ideal. Dl. General este măreț, impunător. Privirea lui fascinează. Moța, alături de el, întruchipează blândețea și bunătatea, unite cu vitejia. Amândoi sunt la înălțime.

Ceilalți ne silim să nu facem vreo greșeală.

Urmați de ofițeri, suntem introduși în sala cea mare. Muzica militară intonează Imnul Legionarilor, în timp ce sus se fac prezentările: Generalul Moscardo, autoritățile civile și militare, apoi ziariștii.

Am crezut că tot sufletul ni se topește de admirație, la strângerea mâinii acestui mare erou.

Imediat am trecut într-o cameră alăturată unde ne-am pus în regulă cu uniforma. Îmbrac veșmintele preoțești și țin în dreapta Sf. Cruce. Așa a hotărât Căpitanul să ne prezentăm celui ce a apărat cu atâta demnitate *Crucea*. Bănică desface steagul românesc și-l poartă fâlfâind deasupra echipei. Am luat formația de prezentare. La patru pași înainte, domnul General pornește, ducând sabia. În fața noastră Ionel Moța comandă. Nu-l credeam atât de bun militar. Echipa într-un singur pas se îndreaptă către sala cea mare. În fundul sălii, pe o estradă cu două trepte mai sus, închisă cu cordoane de funii de mătase stă Generalul Moscardo înconjurat de ofițerii săi. Către acesta se îndreaptă bătrânul General Cantacuzino. Uimește prin înfățișare și atitudine. Echipa noastră înțepenește în poziție de drepți în mijlocul sălii. Ofițeri mulți, lume multă. Ne cuprind fiori. Se apropie momentul cel mare, prima parte a misiunii noastre. Toți așteaptă în mare tăcere, pătrunși de însemnătatea solemnității.

La comanda lui Moța, echipa se oprește la patru metri în fața Generalului Moscardo: „Pentru onor!...” Nimeni nu mai mișcă.

Cei doi generali se află față în față. Eroul războiului de întregire a neamului românesc și eroul apărător al Alcazarului.

Sabia pe care legionarii au dăruit-o Generalului Moscardo

Primul fără nici o emoție, mândru, ridică sabia și o prezintă...

– Am venit cu o echipă aleasă, din ordinul Căpitanului meu Corneliu Zelea-Codreanu, să vă prezint această sabie. Nu este o jucărie. Este sabie veritabilă. Eu am purtat-o în timpul războiului cel mare și este o sabie simbolică. Mai mult, are lamă de Toledo..., și lama se arcuiește în mâinile prințului General, de credeam toți că are să se rupă...

– ...cu ea se pot străpunge mii de comuniști. Am adus-o să vă fie purtătoare de noroc, în lupta de înfrângere a comunismului, să ajute a ridica tot mai sus Crucea lui Hristos și să piară distrugătorii Bisericii Lui...

– Vă mai prezint șapte tineri, toți ofițeri în armata română. Sunt viteji. Au venit să lupte și să moară pentru Spania Naționalistă. Acesta este darul pe care-l face organizația Naționalistă română „Garda de Fier". Este mic și neînsemnat, dar prin el se cimentează mult legătura sufletească între două țări surori, Spania și România.

... Trăiască Spania!

Viu emoționat răspunde Generalul Moscardo. Vorbește nemțește. Se scuză că nu știe franțuzește și justifică aceasta prin faptul că și-a făcut studiile în Germania...

Este încântat de frumosul dar pe care-l face România naționalistă. Îl primește cu mare plăcere și-i dă noi puteri de luptă. Dumnezeu să păzească România de cele ce se întâmplă în Spania.

– Viva Rumania!

Moscardo este un bărbat în vârstă, cam de 50 de ani. De statură puțin înaltă, înfățișare romană. Primejdiile prin care a trecut și nenorocirile ce l-au lovit, l-au făcut nervos. Are mișcări nervoase din mâini și din picioare. Din patru copii, unul singur, cel mai mic, i-a rămas. Doi au fost omorâți de comuniști, unul luptă pe front. După depresurarea Alcazarului, acesta nu s-a mai despărțit de tatăl său. Moscardo îl privește cu grijă și cu deosebită iubire părintească. Este singura mângâiere a lui. Și acum când primește sabia de onoare se află lângă tatăl său.

Generalul Moscardo a fost stăpânit de calm și hotărâre. În toate durerile ce au încercat sufletul său, în toate primejdiile ce a înfruntat, nicicând nu a simțit emoții, ca de data aceasta.

Pare încurcat. Copleșit de durere și de glorie, are tremur în voce și în toată ființa lui.

Este ceva în sufletul marilor eroi, ceva care stăpânește mulțimile, care aruncă armate în vârtejul luptelor și le scot biruitoare.

Acest ceva te face să te simți mic în fața eroului, să fii supus și să execuți orice ordin fără șovăire. Noi ne-am simțit mici în fața acestui om.

Când doi bărbați viteji se află față în față, o luptă lăuntrică se produce între ei. Acel ceva din sufletul lor se transmite de la unul la altul și unul din ei trebuie să învingă, trebuie să stăpânească pe

celălalt.

De data aceasta a învins Generalul Cantacuzino, ajutat de privirea fixă şi de înfăţişarea de Arhanghel a lui Ionel Moţa.

Generalul Moscardo intimidat! A trecut prin atâtea primejdii, dar acum este învins.

După această stare de luptă, se cimentează legătura trainică între cei doi.

După terminarea solemnităţii, cei doi generali se îmbrăţişează, se sărută şi pornesc amândoi la braţ, ca şi cum s-ar fi cunoscut de când este lumea.

Lui Ionel Moţa i se dă o atenţie deosebită, iar nouă ni se strânge mâna cu multă căldură.

Afară muzica militară a început din nou să cânte. Publicul din faţa palatului, nerăbdător să manifesteze. Cere stăruitor apariţia pe balcon a celor doi generali şi a delegaţiei române.

Ieşim în balcon. Mii de urări izbucnesc din toate piepturile şi mâinile se avântă în sus. Salatul cerului pornit din inimă creştină.

Arriba Espana! Viva Rumania! Viva Franco! Viva Moscardo! răsună prelung pe străzile din Soria. Şi peste această mulţime Dumnezeu trimite binecuvântarea Sa, prin razele luminoase ale soarelui ce face o zi fermecată.

*

Într-o sală a restauranului din Soria, împodobită cu steagul spaniol naţionalist şi tricolorul românesc am fost conduşi să luăm masa împreună cu Generalul Moscardo, Statul Major şi autorităţile civile.

În cele patru unghiuri, străjuiesc patru băieţi cam de 13 ani, din falanga spaniolă. În frumoasele lor uniforme par nişte îngeri nemişcaţi. Al cincilea ţine întins drapelul românesc în mijlocul peretelui din fund al sălii.

După obiceiul spaniol, cele mai frumoase fete din Soria au fost aduse ca să servească la masă.

Masa se termină în discuţie liniştită şi intimă, de la unul la altul. Către sfârşit, Generalul Cantacuzino vorbeşte. Vorbeşte în limba franceză, cu mult suflet şi mare entuziasm. Uimeşte şi vocea

lui ca de comandă, răscoleşte. Ce frumos a vorbit!

Mai târziu, Vasile Marin, cu o sinceritate copilărească se adresează:

– Ce bine aţi vorbit, domnule General. De data aceasta v-aţi întrecut pe D-voastră. Îmi vine să vă strâng în braţe şi să vă sărut.

A răspuns Generalul Moscardo în limba spaniolă, demn şi răspicat.

După terminare, toată lumea ne însoţeşte la vizitarea Catedralei şi a Muzeului de antichităţi.

Spania aceasta este neîntrecută în muzee. La fiecare Catedrală câte un Muzeu.

Ne creşte admiraţia pentru aceste monumente creştine. Se întrec în construcţie şi frumuseţe. Ochiul aleargă neobosit să descopere ce este mai interesant.

Şi aici Sf. Arhanghel Mihail ne apare alb, strălucitor. Pe Moţa îl bucură foarte mult. Arhanghelul de aici a fost descoperit de Vasile Marin, care a chemat pe Moţa, să i-l arate, ştiind cât de mare plăcere îi va face.

Moţa ne cheamă pe toţi, în afară de Generalul Cantacuzino, care, de braţ cu Moscardo, se pierd discutând, printre coloanele şi altarele frumoasei Catedrale, şi în faţa Arhanghelului, facem o scurtă rugăciune.

– Semne bune, ne zice el. Din loc în loc, drumul nostru este însemnat. Sf. Arhanghel Mihail ne protejează. Băieţi, să ştiţi că suntem pe drumul cel bun.

O minune a fost vizitarea muzeului. Aici am întâlnit obiecte de mare vechime, ridicate în urma săpăturilor de la Numanţia. Cu mii de ani înainte de Hristos, pe diferite obiecte se vedea svastica.

Directorul muzeului ne-a dat la toţi broşuri cu explicaţia săpăturilor, obiectelor şi vechimea lor. Prezintă un studiu foarte interesant.

Pe aceste broşuri, cu o deosebită dragoste, Generalul Moscardo ne dă autograful său.

Pe un volum ce cuprinde studiul acestui muzeu, Moscardo scrie: „Bunului meu amic Corneliu Zelea-Codreanu, pentru aceeaşi

luptă şi aceleaşi idealuri, Moscardo".

Pe acesta l-a încredinţat lui Ionel Moţa cu rugămintea: Să-l prezentaţi din partea mea, Căpitanului Dvs.

Suntem satisfăcuţi. Am văzut atâtea lucruri minunate, câte

Generalul Franco

nu am văzut în viaţa noastră, iar eu nici nu credeam că am să văd vreodată.

Pe aici nu s-a abătut furia bolşevică, deoarece nu ar fi mai

rămas nimic.

Abia terminăm cu vizitarea şi suntem rugaţi de şeful tineretului falangist, să le vedem sediu.

E o clădire mare cu două etaje. La intrare străjuiesc copii falangişti. Aşteptăm câteva minunte în faţa sediului. În partea dreaptă, de pe stradă, se aude o muzică militară şi toboşari. Copii între 7 până la 14 ani apar în frumoasă uniformă falangistă. Păşesc rar, cu piciorul întins în măsura muzicii. Defilează. Ce mândri sunt! În faţa celor doi Generali ei vor să-şi arate toată voinicia, toată vitejia lor. Aceştia sunt viitorul Spaniei de mâine. Războiul va nimici mult din populaţia Spaniei. Cei al căror suflet a fost otrăvit cu ideile comuniste, nu sunt cruţaţi. Generalul Franco, dă toată atenţia creşterii tineretului spaniol în spiritul naţionalist şi creştin. Este plin de credinţă aceste tineret.

Mă uit la ei şi nu mă satur privind aceşti copii, cu puşca pe umăr, mai mare decât ei, păşind voiniceşte. O ţară cu un astfel de tineret este fericită. Cei mai în vârstă, de 16 ani, sunt pe front, luptând contra urgiei comuniste... Gându-mi aleargă înapoi la ţara scumpă, România, şi ca în vis văd Căpitanul şi Legiunea.

Câteodată sunt bune războaiele acestea pentru purificare. Când ai depăşit în viaţă peste unele limite şi ai căzut în nerespectarea legilor dumnezeieşti, acestea vin ca nişte şuvoaie mari de ape, apoi ca o furtună puternică, să spele toată necredinţa, să ai în vârtejul apelor şi să ducă departe în afunduri de mare sau în fund de pământ, tot ce este rău.

Mi-aduc aminte din istoria jidovilor, ce a făcut Moise, când aceste popor, care credea cel mai mult în Dumnezeu şi avea pretenţia că îndeplineşte toate voile Lui, a căzut în necredinţă şi neascultare, dându-se la tot felul de răutăţi. Moisie care era şi un mare om politic, a luat următoarea hotărâre:

Într-un război, pentru a scăpa de sub robia egipteană, ar fi pierit câteva generaţii luptând, dar nu în întregime; ar mai fi rămas din cei cu sufletul stricat şi aceştia otrăveau şi pe cei tineri. În afară de aceasta, un război nu ar fi avut nici şansa reuşitei, rămânând să robească pe mai departe şi mai rău. De aceea scoate

poporul jidovesc, îi promite că-l va duce în pământul făgăduinței și 40 de ani rătăcește cu el prin pustiuri. Suferințele, timpul, au făcut să dispară toate generațiile vechi cu tot răul lor, în timp ce alte generații, crescute în credință și supunere în Dumnezeu, le-au luat locul. Iată o înnoire a unui popor.

Pentru aceasta Dumnezeu poartă grijă și din când în când trimite oameni ca să facă înnoiri. Mussolini în Italia, Hitler în Germania, Franco duce lupta de purificare în Spania și cine știe ce țară va rândui Dumnezeu mai cu grabă să-i urmeze. Un singur lucru ne bucură, aici departe de țară. Chiar de ar fi să rămânem putrezindu-ne ciolanele pe aici, Dumnezeu a avut grijă și de țara noastră, i-a trimis un mântuitor, „Căpitanul", care va face înnoire desăvârșită...

Am urcat la primul etaj al sediului falangist. Ni se arată toate încăperile. Au și secții feminine. Pe lângă educația de a scoate bune mame, bune gospodine, ele sunt de mare ajutor pentru îngrijirea răniților și pentru strângerea de ajutoare. Și-au înțeles bine rostul. Să nu se uite niciodată, să nu depășească cineva peste puterile lui. Organizațiile feminine să rămână la rostul lor. Dincolo de acesta, încurcă lucrurile.

Șeful tineretului falangist a ținut să închinăm în sala de ședințe, un pahar de vin pentru Spania naționalistă. După ce fiecăruia ne-a prins la cămașa verde insigne de argint falangiste, fetele aleargă cu tăvile cu pahare de vin, servind pe fiecare. Șeful falangist ridică paharul și închină pentru România și Spania.

Într-o franțuzească clară, aleasă, răspunde Ionel Moța: – Suntem numai șapte. Am venit să luptăm pentru creștinism. Nu vom putea noi să schimbăm situația. Cu noi sau fără noi, Spania naționalistă va învinge. Suntem aici și dorim să luptăm ca simbol pentru credința ce ne leagă și dragostea ce avem pentru frații noștri latini – Spanioli...

A vorbit frumos Ionel Moța! La un semn al lui, Marin dă tonul la „Sf. Tinerețe Legionară". Executăm atât cât pot face șapte legionari. Unii cu voce mai slabă, dar depuneau tot sufletul. După aceasta au urmat mai toate marșurile legionare. Pentru prima dată

au răsunat pe pământul Spaniei cântecele noastre. Ele au fost apreciate. Am înțeles după atenția ascultătorilor și după gesturile lor, că mișcă sufletul cântecul legionar.

Falangiștii au cântat și ei. Bine și cu suflet. Ne-am înțeles perfect și pe calea cântecului. De acum înainte, lângă ei, cot la cot, vom porni la atac în lupte năpraznice, cu Crucea în frunte și cu Dumnezeu în suflet; iar gândul ne va purta numai la victorii. Poate de va vrea Dumnezeu, ne vom înfrăți și prin moarte.

Automobilele noastre ne-au urmat la sediul falangist. Comandantul Villalba și Sublocotenentul Garson ne încunoștiințează că este timpul să plecăm.

Ne urcăm în automobile. Generalul Moscardo, după un vechi obicei, cu șeful falangist și câtiva ofițeri, țin să ne întovărășească până la ieșirea din provincie, vreo 12 km. Astfel că în automobilul lui Moscardo ne este smuls Generalul nostru. Pornește primul, după care urmează celelalte. Salutăm cu dragoste pe cei ce rămân și în urări sgomotoase, fluturări de batiste și semne din mâini, părăsim Soria și pe același drum ne îndreptăm către Aranda, la aceeași casă de turism, unde, spre bucuria noastră, vom rămâne peste noapte.

La marginea provinciei, automobilele au oprit. Toată lumea se coboară. Ofițerii fac front cu câtiva falangiști. Cei doi Generali se privesc iar față în față. Bucuria prieteniei lucește în ochii amândurora.

– Am să cer Generalului Franco să-mi permită să rămân să lupt și eu în Spania, spune Generalul Cantacuzino lui Moscardo.

Lacrimi de bucurie, și prietenii se strâng în brațe și se sărută...

Șeful falangiștilor prinde în brațe pe Ionel Moța, își desface de la centură pumnalul și-l dăruiește ca amintire. Toți ne îmbrățișam. Ofițerii dau onorul! Am pornit mai departe, cu oarecare durere de duioșia despărțirii. Privim înapoi și ne mai salutăm din depărtare...

Automobilele ne poartă mai departe, către noi țeluri, către a doua misiune a noastră. În urechi ne sună încă:

...Arriba Espana... VIVA RUMANIA...

HOTĂRÂRI

Am fost așteptați la frumoasa casă de turism din Aranda. Suntem mulțumiți că rămânem peste noapte aici. Trebuie să ne bucurăm de minunatul confort ce ni se oferă, căci cine știe de vom mai întâlni asemenea ocazii. De acum înainte culcușul nostru vor fi casele părăsite și tranșeele.

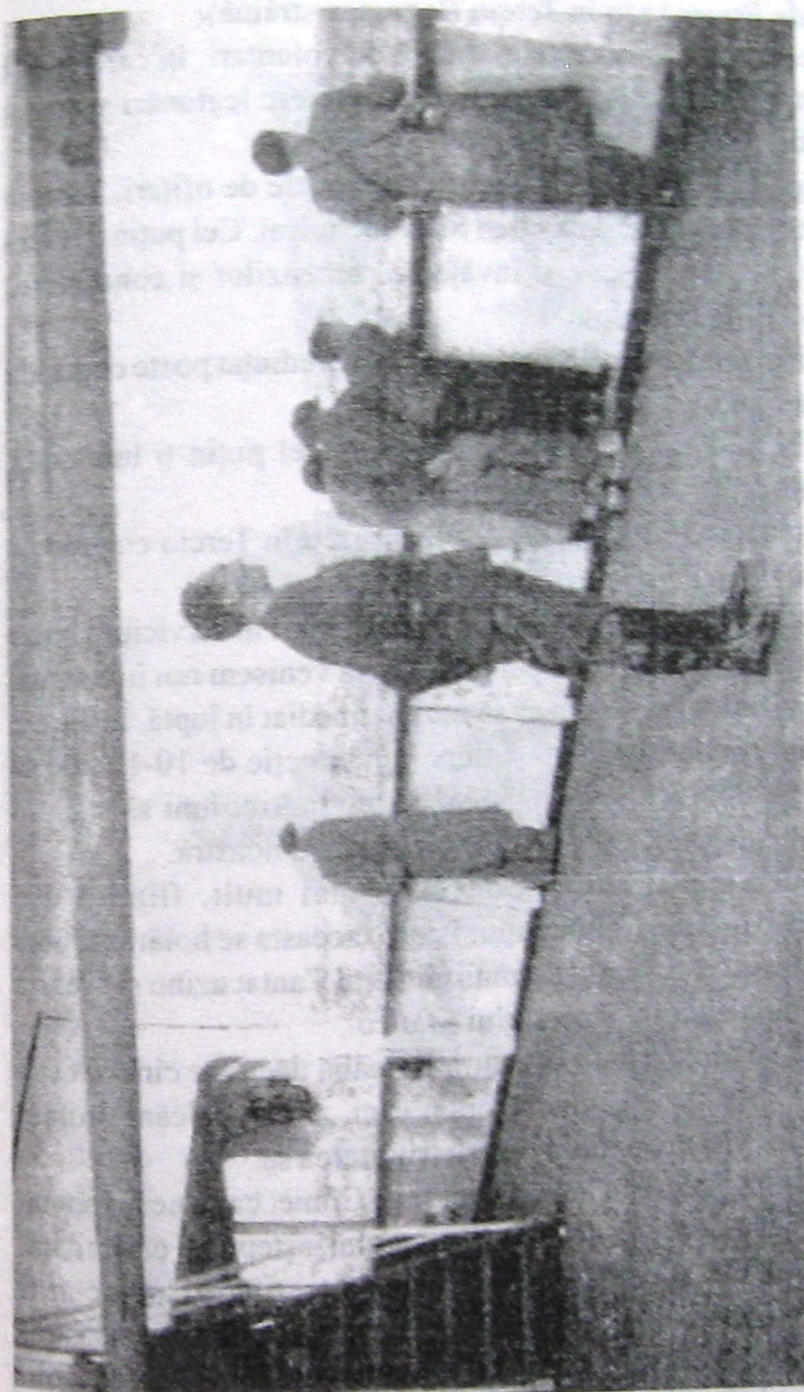
Seara s-a lăsat frigul. În căminul din salonul casei este jar mai mult. Ne-am așezat împrejurul căminului și vorbim despre solemnitatea din timpul zilei, de care suntem încă stăpâniți.

După cină am fost toți chemați în camera lui Moța, pentru a ne pune în cunoștință de cele aranjate asupra înrolării noastre în armata spaniolă.

Cu deosebită atenție Moța caută, de față fiind domnul General, să ne explice sub ce formă și în ce condițiuni ne putem înscrie în armata naționalistă, ca să luptăm pe front. El face aceasta, având grija ca să capete aprobarea noastră în ceea ce privește hotărârea lui și respectarea cuvântului dat domnului Ministru al Afacerilor străine al Spaniei Naționaliste.

Stăruiesc asupra acestei chestiuni și o redau aici cu toată sinceritatea, pentru a spulbera unele știri false, discuții și zvonuri pline de răutate ce au circulat, comentând și aruncând vina pe unul sau altul, pentru ceea ce, mai târziu numai Dumnezeu a hotărât ca jertfă din partea naționalismului românesc.

Ne putem înscrie în oricare din armatele spaniole, în afară de armata în termen și anume: la Requetes (armata regalistă, catolică);

Ion Moța privind marea

la falangişti (armata politică a organizaţiei naţionaliste, înfiinţată de *Primo de Rivera*) sau în Tercio (legiunea străină).

Aceasta din urmă este o armată de voluntari, în care se pot înscrie toţi străinii. Armată plătită. Se numesc legionari şi au dat dovezi de cele mai mari acte eroice.

În primele două, eram primiţi cu gradele de ofiţeri. Trebuia însă să ne înscriem pe un termen mai îndelungat. Cel puţin trei luni să stăm pentru instrucţie şi învăţarea comenzilor şi cunoaşterea perfectă a limbii spaniole.

Numai după acest termen, ni s-ar fi încredinţat poate comandă şi îngăduit intrarea în luptă.

Ar fi trebuit să rămânem în Spania cel puţin 6 luni şi cu nesiguranţa de a intra pe front.

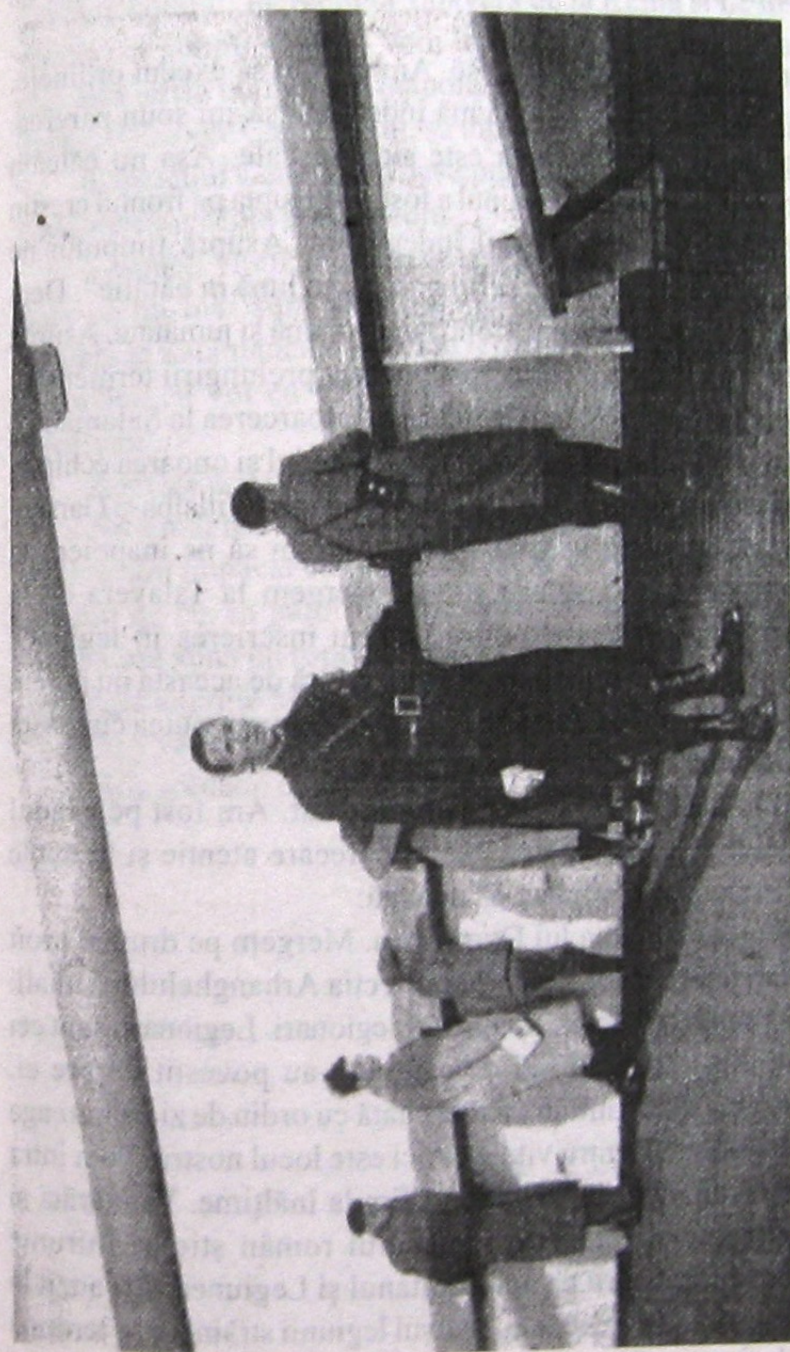
Cu oarecare stăruinţă am fi fost primiţi în Tercio cu gradele de ofiţeri, dar pe timp de trei ani.

Ni se mai puteau încredinţa diferite posturi în serviciul sanitar sau comandamente. Dar nu pentru aceasta venisem noi în Spania. Ionel Moţa ardea de dorinţa ca să intrăm imediat în luptă. În Tercio ne puteam înscrie ca soldaţi şi după o instrucţie de 10-15 zile să fim duşi pe front. Ni s-a admis ca, cel puţin, trei luni să stăm în această armată, fiind apoi posibilă retragerea noastră.

Situaţia din urmă ne convenea mai mult, fiindcă aşa îndeplineam ordinul Căpitanului. Pentru aceasta se hotărâse Ionel Moţa; pentru aceasta era şi domnul General Cantacuzino şi aceasta fusese comunicată şi Generalului Franco.

După ce Moţa a dat explicaţii, întreabă dacă are cineva ceva de spus. Marin şi cu Clime se opun căci, zic ei, călcăm ordinul Căpitanului. Marin opiniază pentru trimiterea sa.

Această hotărâre fu împărtăşită şi de Clime; ca să ne înapoiem la Salamanca, să scriem detaliat Căpitanului, aşteptând ordinul lui. Mie mi s-a părut şi consideram aceasta ca o ezitare, care ne-ar fi arătat, în faţa spaniolilor, fricoşi. Afară de aceasta, onoarea noastră! Se comunicase că vom lupta în legiunea străină. Nicolae Totu spunea că e bine cum va hotărî Ionel Moţa. Alecu nu-şi dădu nici o părere. Bănică fu de părere că este bine să se discute şi să se

Vasile Marin pe vapor

judece bine asupra situației. Mie mi-a venit, contrar obiceiului meu, mâncăriciul pe limbă și vreau să-mi spun părerea. Moța îmi dă voie.

– Știți că eu nu prea vorbesc. Am învățat să execut ordinele, spun eu. De data aceasta, ceva mă îndeamnă să-mi spun părerea. Înscrierea în legiunea străină este singura cale. Așa nu călcăm nici ordinului Căpitanului. Ordinul a fost „Veți lupta pe frontul creștin din Spania" și noi trebuie să-l îndeplinim. Asupra timpului ne apropiem de atât cât a admis șeful nostru, „o lună în bătălie". Deci 15 zile instrucția, cu o lună pe front, avem o lună și jumătate. Asupra restului de timp, Moța a cerut posibilitatea prelungirii termenului așa cum dispusese Căpitanul la plecare. Întoarcerea la Salamanca, renunțarea la hotărârea luată va scade prestigiul și onoarea echipei. Ezitarea dă nota lașității. Ce vor zice comandantul Villalba și Garson, însoțitorii noștri, dacă le vom spune că vrem să ne înapoiem la Salamanca, când ei și șoferii știu că mergem la Talavera de la Reina, unde au ordin să ne ducă, pentru înscrierea în legiune? Cred că nu este onorabil să dăm înapoi. Afară de aceasta nu putem pleca din Spania fără să luptăm. Niciodată nu vom putea cunoaște mai bine războiul, decât ca soldați.

Moța a început să zâmbească satisfăcut. Am fost pe gândul lui. De aici înainte m-am bucurat de oarecare atenție și în unele chestiuni eram și eu întrebat. El adaugă:

– Aceasta este voia lui Dumnezeu. Mergem pe drumul croit de El și însemnat din loc în loc de protecția Arhanghelului Mihail. Suntem legionari. Și aici ne numim tot legionari. Legionarii sunt cei mai viteji. Am rămas uimiți de câte ni s-au povestit despre ei. Bandera a 6-a, în care intrăm, a fost citată cu ordin de zi pe întreaga armată naționalistă pentru vitejie. Aici este locul nostru. Vom intra în luptă, ne vom avânta. Trebuie să fim la înălțime. Vom arăta și aici pe pământul Spaniei că legionarul român știe să înfrunte moartea și va fi mândru de noi Căpitanul și Legiunea. Ați auzit la radio că emisiunea se începe cu marșul legiunii străine și se termină tot cu același marș. Cântecul acesta a devenit imnul naționalismului spaniol, luat ca simbol al celei mai mari vitejii. Dacă nu-i vom

putea întrece în lupte, cel puțin să ne menținem la nivelul lor. Avem onoarea de a lupta în cea mai vitează armată. Deci este bine. Rămâne hotărât: mergem la Talavera de la Reina și ne înscriem în legiune ca simpli soldați. Vom lupta până vom da jertfa noastră, căci fără jertfă nu ne vom înapoia. Cel puțin patru răniți. Când va trebui, vom cere Căpitanului, să intervină pentru liberarea noastră.

În bătrânul General s-a deșteptat tot trecutul vijelios al vitejiei. Cuvintele lui Moța l-au răscolit.

– Sunteți viteji. Am încredere că veți face minuni. Ce rău îmi pare că nu mai sunt tânăr să merg și eu cu voi. Când mă voi înapoia la Salamanca, voi cere Generalului Franco, să-mi permită a rămâne cu voi cu vreo însărcinare oarecare. Nu-mi vie să vă părăsesc.

Acestea erau cuvinte rupte din sufletul Generalului nostru.

Nu a mai fost discutată hotărârea aceasta luată de Ionel Moța. Toți ne-am împăcat cu ideea: soldat în Tercio, legionar spaniol. Și nu știu de ce, în patul în care m-am culcat cu Bănică Dobre, în urechi îmi suna un ropot de pași și întocmai ca la radio, aud cântat cu multă energie Marșul Legionar.

Soy valiente y leal legionario
Soy soldado de brava legion…

TOLEDO – ALCAZARUL

Dimineaţa la ora 8 am părăsit casa de la Aranda. Directorul casei şi personalul ne-au rămas la inimă pentru îngrijirea dată. Apucăm drumul spre Toledo. Întâlnim în calea noastră locuri din ce în ce mai frumoase. Trecem prin sate de piatră, aşezate ca un mănunchi pe coline. Par nişte cetăţi. Vii, livezi de smochini şi măslini. La noi este iarnă. Pe aici, se păstrează încă culoarea verde a verii. Însoţitorii noştri se întrec să ne dea explicaţii asupra locurilor şi desluşiri despre război.

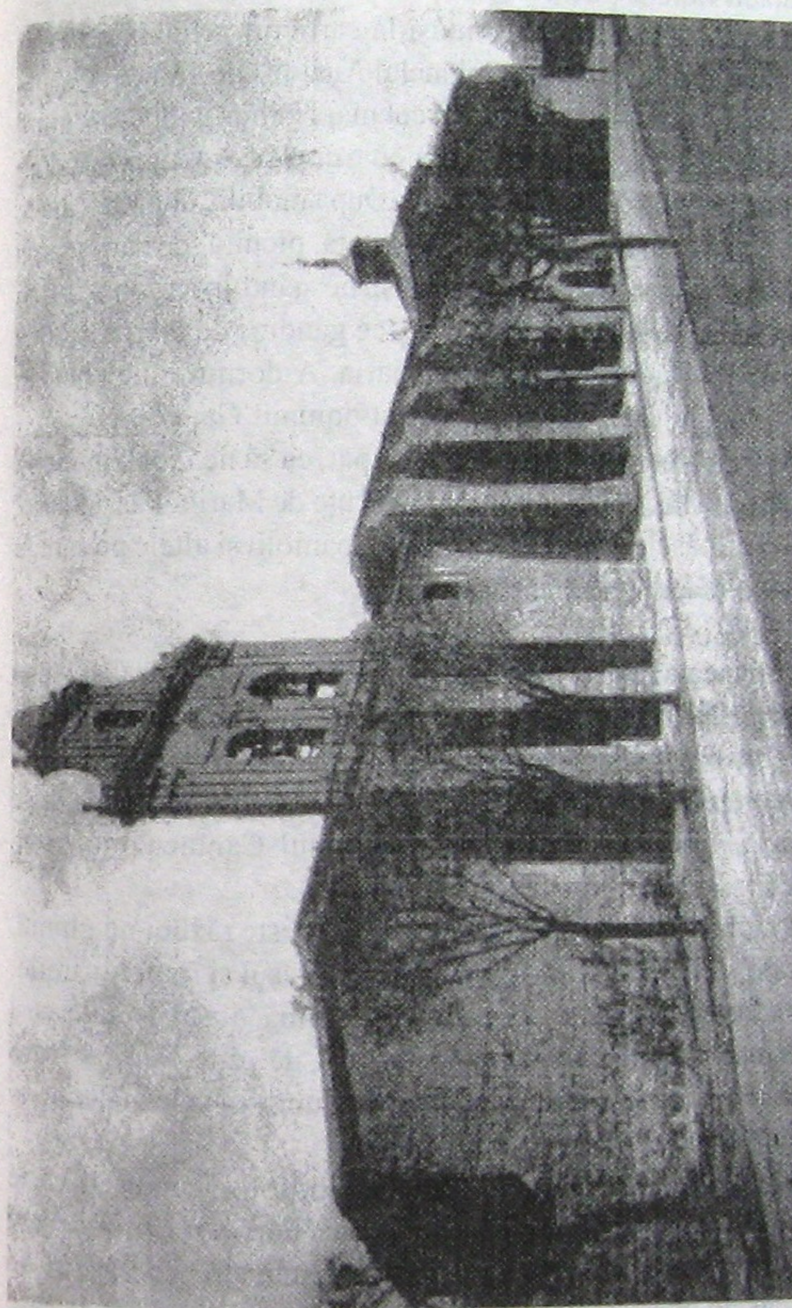
Pe la ora 12 şi jumătate, am sosit în minunatul oraş Avilla. O cetate încântătoare. Înainte de intrarea în oraş am dat peste aviaţia naţionalistă. Nemţi şi Italieni. De aici pornesc în recunoaştere sau să bombardeze frontul Madridului. La aterizare, un avion se dă peste cap intrând cu roţile într-un şanţ. Nu s-a stricat nimic.

Mâncăm la hotel „Inglese". Din fugă trimitem celor din ţară vederi din Avilla pe care le-am semnat cu toţii.

Am pornit din nou la drum, rămânând puţin timp la Segovia, admirând un apaduct din vremea Romanilor. Merge aproape pe de-asupra oraşului. Construit din piatră şi susţinut pe stâlpi tot din piatră, serveşte şi azi oraşului. Un râu de apă curge prin el.

Ce lucruri însemnate şi durabile pentru mii de ani, făceau Romanii!

La Toledo am sosit seara la ora 7. Curiozitatea de a vedea imediat oraşul şi Alcazarul nu ne-a putut fi satisfăcută. Este întuneric. Doar pe străzi forfotesc soldaţi. Suntem la 3 km depărtare

Avilla, centru de aviaţie naţionalistă

de front. Din când în când se aud bubuituri de tun, iar câteodată un glonț rătăcit fluieră slab pe deasupra.

Suntem întâmpinați și conduși la cartierul general, de către Guvernatorul general militar, Colonelul Anatolis de Trentes-Garfia. Cartierul general se află instalat în cel mai frumos palat, fost hotel al unui comunist ce s-a retras odată cu trupele comuniste. Aici ni s-a pus la dispoziție camere de dormit. După mobilă, după saloanele luxoase, scări de marmură, piatră sculptată, pictură, ne dăm seama cât de bogat a fost acest comunist și ne gândim ce oare l-o fi îndemnat să pășească pe acest drum, ce gânduri de mărire sau de îmbogățire? Pe aici a fost și Passionaria. A dormit bine chiar în camera ce acum este rezervată pentru domnul General.

Este frig. Dorm cu Bănică într-un pat, ca să ne încălzim după ce mai întâi am râs destul, de spiritele făcute de Marin: Passionaria, comunismul, casele spaniole fără sobe, spaniolii și altele pe care le biciuia cu o îndemânare de nedescris.

*

În dimineața zilei următoare, însoțiți de Villalba, de Garson și câtiva ofițeri de la comandamantul militar, urcăm poziția cea mai înaltă a orașului Toledo. Aici a fost așezat Alcazarul, care azi este o ruină completă. Nu-ți vine să crezi ochilor priveliștea ce ți se înfățișează. De la prima ochire, Generalul Cantacuzino ni se adresează:

– Acum îmi dau seama perfect. Acesta este război nu glumă.

De pe această înălțime privim întreg orașul și împrejurimile. Todelo este așezat pe cea mai înaltă colină dintre sutele ce-l înconjoară. Pe de o parte este înconjurat de râul Tajo, pe care puțin mai la vale este fabrica de armanent, una din cele mai mari și mai renumite.

Colinele ce-l înconjoară, desfată ochiul cu frumuseți ce te uimesc. Livezi de măslini, grădini, vii, toate încă verzi, printre care apare câte o casă, vilă nouă cu arcade minunate. Pe vârfuri de stânci, casele apar ca niște buchete de flori în glastră, către care se îndreaptă cărărui cu trepte de piatră. Orașul este înconjurat de ziduri vechi, înalte și largi.

Din loc în loc zidurile au turnuri cu locuri de apărare. Totul construit din blocuri grele de piatră. Mai spre Madrid, calea cea mai asfaltată intră pe sub ziduri, unde stau deschise porțile de intrare în Toledo, peste care cel mai mare turn de piatră, este patronat de statuia Sf. Arhanghel Mihail. Orașul Toledo își are patron pe acest Sfânt Arhanghel. Calea intrată odată în oraș, se desparte. O parte urcă în Toledo pe stânga și apoi coboară către fabrica de armament de-a lungul digurilor Tajo. Cealaltă urcă în curbe și traversează orașul, întâlnindu-se cu prima, de partea cealaltă, la poalele orașului. Acestea sunt străzile principale. Încolo orașul este străbătut de o mulțime de ulițe, ce șerpuiesc printre casele vechi. Cel ce nu este obișnuit se rătăcește ușor pe aceste ulițe întortochiate. Sus, în fața Alcazarului, se află piața orașului, înconjurată pe două părți cu două mari restaurante-cafenele, clădiri masive și elegante, strălucind în fața lor arcadele.

Pe cea mai mare adâncitură din Toledo, cu intrarea din Sud și coborând cu zidurile până lângă râul *Tajo* se vede așezată Catedrala orașului. Imens de mare. Aceasta mi se pare mie a fi cea mai mare Catedrală, din câte am văzut până acum în Spania.

Pe străzile mari circulă o mulțime de automobile, camioane, armată și lume. Ceea ce ni se pare curios aici este întrebuințarea măgarului. Acesta este purtătorul de provizii și orice greutăți pe ulițele strâmte ale cetății. Este așa de obișnuit, merge singur, aproape fără a fi condus, căci stăpânul mai întotdeauna stă și el odată cu greutatea pe spatele măgarului în partea din urmă. Împestrițarea de limbi, de uniforme militare, marocani, requetis, civili în porturi curioase, îți atrag atenția în atâtea feluri și chipuri că nu știi ce să privești mai întâi; dar sufletul și dorința noastră ne îndeamnă la Alcazar. Către aceste ruine sinistre rămânem privind buimăciți și din explicațiile Comandantului Villalba, care a luptat sub aceste dărâmături și unde a fost rănit de două ori, așteptăm să ni se spună sfârșitul trist al acestei cetăți și să ni se povestească faptele mari de eroism și glorie, petrecute în această fortăreață, ce a apus pentru totdeauna.

Cred că este imposibil de refăcut Alcazarul.

*

Alcazar, înseamnă cetate. Alcazarul din Toledo este una din vechile cetăți ale regilor Mauri. A avut un trecut trist. În trei secole a fost incendiat de trei ori. A fost refăcut. Este de pe vremea lui Carol Quintul. În ultimul timp cetatea aceasta cu palatul Regilor a fost transformată în școală militară, un fel de academie de Infanterie cu apartamente pentru ofițerii instructori și familiile lor, săli de studii pentru cadeți, dormitoare, biblioteci, etc., etc.

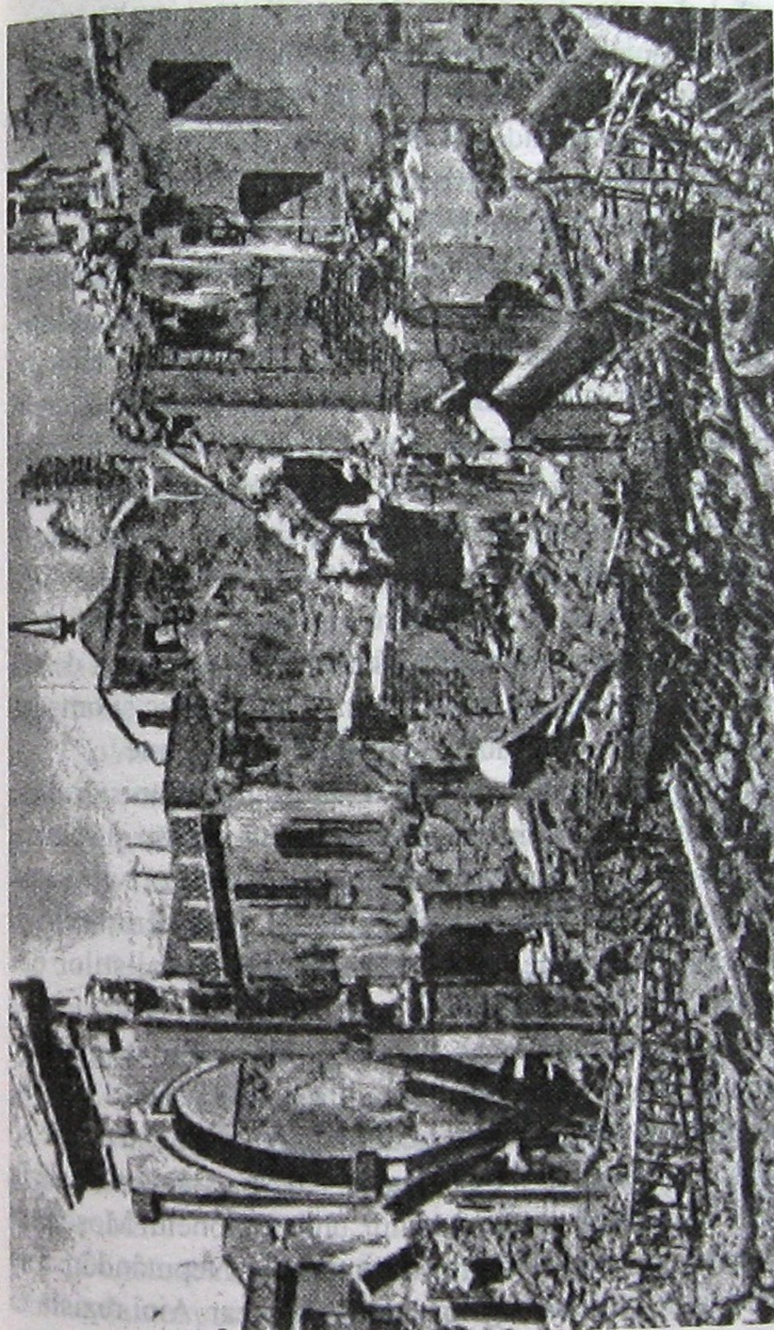
O clădire așa de mare, cum nu am văzut alta, cu mai multe etaje ce înconjoară la mijloc marea curte cu arcade. Alcazarul era înzestrat cu mai mult decât trebuiește unei înalte școli militare.

În subteranele acestei cetăți, erau așezate: brutăria, bucătăria, baia cea mare și toate instalațiile de apă. Într-o parte depozitele de muniții. În afară de zidurile orașului Toledo, Alcazarul își avea zidurile lui de cetate, către părțile ce dau în afara orașului.

În 18 iulie 1936, în momentul când strigătul conștiinței naționale chema pe toți la luptă, comandant al acestei Academii Militare era Colonelul Don Jose Moscardo, catolic și monarhist.

Alcazarul, cum a fost înainte de războiul Spaniol

Alcazarul, așa cum e azi

Căpătă ordin să expedieze la Madrid toate munițiunile de război ce se aflau în depozitele fabricii de arme din Toledo. El refuză categoric. Toledo, orașul și provincia, erau de mai multă vreme focare comuniste cu dese ciocniri între cadeți, elevii școlii militare, și comuniști. Guvernul Frontului Popular susținea pe comuniști și pedepsea cu închisoare pe cadeți. Sosind vacanța, la plecare, cadeții au devastat câteva locuințe focare de infecție bolșevică, fapt care determină guvernul să trimită la Todelo câteva companii de armată. Acestea, sub comanda unui ofițer devotat frontului popular, se dedau la tot felul de devastări, arestări și chinuri a naționaliștilor. Până acum, putem spune că fusese liniște în provincia Toledo.

După un discurs revoluționar radio-difuzat, al Passionariei, în timpul când garda civilă din Toledo căuta să oprească un atac comunist al vânzătorilor de ziare contra cadeților rămași în vacanță la școală, pe motiv că această gardă susține pe cadeți, a fost atacată de armata frontului popular. Acestea se petreceau în piață. Din arcadele cafenelelor câțiva ofițeri, ce-și beau liniștiți cafeaua, revoltați de purtarea armatei comuniste trag câteva focuri de revolver. Se produce încăierare mare. Comuniștii rănesc și omoară pe mai mulți și astfel începe povestea tragediei toledane.

În urma celor petrecute la Toledo, Guvernul comunist trimite din Madrid trenuri întregi pline cu gărzi de asalt, milițieni și soldați. Din avioane au aruncat manifeste îndemând populația civilă să nu stea de partea rebelilor. Toți naționaliștii erau considerați rebeli. Lupta începe pe viață și pe moarte. Numărul naționaliștilor era mic de tot față de puhoiul comunist.

Garda civilă mai numeroasă. Dincolo ofițeri de toate gradele și toate armele ce urmau cursurile suplimentare, cadeți, civili, falangiști și elevii școlii de gimnastică. În total 2.000, între care se aflau soțiile și copiii ofițerilor din Alcazar. Aceștia s-au întărit de la început în clădirile principale ale orașului, unde Colonelul Moscardo le-a trimis tot armamentul și munițiile din fabrici. Neputând însă să reziste au fost siliți să se retragă în cetatea Alcazar. Aici rezistă ei cu cea mai mare dârzenie.

Comuniștii au început să bombardeze orașul și mai cu seamă clădirile care le împiedicau privirile spre Alcazar. Toledo este aproape înconjurat. Bisericile sunt bombardate, preoții prinși și omorâți în cele mai groaznice chinuri. Numai doi, din vreo 200 câți număra Toledo, au putut să scape într-o subterană cunoscută numai lor.

Peste câteva zile, au sosit din Madrid 16 baterii de artilerie, au ocupat poziția de cealaltă parte a râului Tajo. Au înconjurat de toate părțile cetatea și au pornit un bombardament groaznic. Vechiul palat al Regelui Carol Quintul începe a fi dărâmat cu focuri de obuze.

Colonelul Moscardo se refugiază și el în Alcazar și ia comanda luptei de rezistență în cetate. Noi trupe comuniste vin îndârjite, să dea asalt asupra Alcazarului. Artileria macină încetul cu încetul partea de sus a cetății. După zile lungi și grele sub focul artileriei, clădirile încep să se prăbușească. Comuniștii au minat o parte a cetății și a fost aruncată în aer; dar pe cei dinăuntru, mâna lui Dumnezeu îi apără, adunați fiind în partea opusă. Ultimul refugiu în subteranele cetății.

Colonelul Moscardo este somat la telefon să se predea. În mâinile comuniștilor, la Barcelona, a căzut prizonier fiul cel mai mare al lui Moscardo, ofițer și el. Comuniștii îl amenință că-i vor împușca fiul dacă nu se predă. Moscardo cere să vorbească la telefon cu fiul său, Tatăl și fiul sunt puși la telefon:

– Neamul nostru, cinstea noastră, demnitatea, onoarea... cum pot eu să fac aceasta? spune Colonelul Moscardo, la care fiul îi răspunde:

– Tată, fă așa cum îți va dicta conștiința dumitale.

– Nu mă predau. Este răspunsul categoric al Colonelului, după care se aud la telefon câteva detunături de pușcă. Fiul lui a fost împușcat!

Dumnezeu întărește în speranțe pe vitejii din Alcazar. Villalba, comandantul profesor al școlii de gimnastică, cu elevii lui, alături de Colonelul Moscardo fac minuni de vitejie. Rănit la braț, el luptă mai departe. Un pluton de tineri s-a sacrificat pentru a rupe tuburile

de petrol cu care comuniştii voiau să-i incendieze. Vitejia-şi poartă aripile ei fâlfâietoare peste tot Alcazarul. La spărturi prin ziduri apar guri de mitraliere ce seceră moartea în rândurile comuniste. Sunt puţini dar au suflet mare. Nici setea, o jumătate de litru apă pe zi, nici foamea, 200 grame pâine din grâul nemăcinat doar pisat, din când în când puţină carne de măgar, catâr sau cal. O bucată de pâine din aceasta am luat şi o păstrez cu sfinţenie. Grâul au fost siliţi să-l scoată dintr-o magazie apropiată Alcazarului cu mari jertfe şi mari greutăţi, sub focuri de puşcă, de mitralieră şi bombardament. Nimic, zic, din toate acestea n-a putut să slăbească puterea lor de luptă. Dumnezeu pentru credinţa lor, a ajutat acestor mari eroi ai creştinismului. 72 de zile în luptă continuă au rezistat în subteranele cetăţii. Dumnezeu a ajutat la timp şi a pus capăt răbdării lor. Armatele naţionaliste sosesc în ajutor şi-i despresoară.

Liniştit, ca şi cum nu s-ar fi petrecut nimic, Colonelul dă raportul Generalului său:

–Avem 80 de morţi şi 500 de răniţi, încolo pe aici nimic nou, domnule General.

Dar Alcazarul este o ruină. Din el nu a mai rămas decât amintirea. Comuniştii, surprinşi, au lăsat nu mai puţin de 3000 morţi în ultimele zile, plus de două ori pe atâţia au avut răniţi. Şi aceasta însemnează: „Nimic nou"!

*

Urcăm peste mormane de piatră, cărămizi şi moloz şi din aceste dărâmături vrem să reconstituim ce a fost odată Alcazarul. Ceea ce vedem, ni se pare că ar fi dărâmături de veacuri şi nu-ţi vine a crede că numai în scurt timp totul a fost transformat în acest dezastru. Ziduri groase de câte 2 metri au fost prăbuşite. Din loc în loc câte un colţ al imensei cetăţi se arată înalt, ca mărturie a vremilor apuse. Şini groase de fier, răsucite, îndoite şi retezate, de te miri ce monştri. Ne plimbăm pe deasupra acestor dărâmături şi explicaţiile îşi poartă cursul lor:

– Aici a fost curtea cu arcade. Acum nimic din ea. Câţiva stâlpi mai stau în picioare. Aici dormitoarele. Iată unde a fost sala de gimnastică şi sălile de cursuri. Ţăndări de pupitre, mobilă de nereconstituit, paturi de fier oribil îndoite.

Numai în închipuirea noastră ne dăm seama de ce a fost aici. Pe mine a început să mă cuprindă groaza şi frica. De pe înălţimile dărâmăturilor, privim în jos spre Tajo. Puţin mai jos se văd mormintele primilor morţi ai apărătorilor din Alcazar. Ni se spune că, cu mare greutate au putut fi îngropaţi. Erau pândiţi să fie împuşcaţi şi că numai noaptea au făcut operaţiile... Acum străjuieste la capul lor Sf. Cruce; iar în timpul ultimelor lupte de rezistenţă, un cuib de mitraliere păzea înaintarea comuniştilor către acest mic cimitir, pentru a nu fi profanat. Ne descoperim şi facem semnul Crucii.

Suntem conduşi în subterane, unde a clocotit cea mai puternică energie, dând la iveală cel mai mare eroism pe care l-a cunoscut istoria lumii. Vedem gurile de intrare. Apoi bucătăria, cuptorul de pâine făcut la repezeală. Trecem pe lângă un zid. Un miros greu ne face să punem batista la gură. Sunt ultimele morminte ale eroilor din Alcazar. Nu au mai putut să-i scoată afară. Aici din moloz şi piatră le-au zidit morminte. Ne oprim. Moţa este emoţionat. În el cultul morţilor este viu sădit. Aici îl cuprinde emoţia căci este loc sfânt. Sunt Sfinţii apărători ai creştinismului... L-am înţeles. Se face front, zic o rugăciune. Descoperiţi şi tăcuţi, rugăciunea se înalţă curată, ca şi sufletele noastre în aceste clipe, către Dumnezeu. Biserica ortodoxă proslăveşte pe catolicii apărători ai lui Hristos. Încă o clipă, dăm onorul şi copleşiţi de durerea pricinuită de cele văzute, părăsim cetatea. Povestea tristă a Alcazarului a luat sfârşit. Rămâne loc de reculegere pentru a proslăvi pe Dumnezeu.

*

În catedrala cea mare se face slujbă pentru pomenirea morţilor. Suntem rugaţi să asistăm şi noi, cu care ocazie vizităm acest măreţ monument religios. Ce mici ne simţim sub imensitatea bolţilor. Nu ştiu câte altare de servit are.

Grozăviile războiului au lovit-o şi pe ea. Turlele sunt găurite de obuze şi ferestrele sparte. Zidurile din piatră de granit foarte groase nu au cedat loviturilor de obuze. Interiorul a fost păstrat intact. Nu au avut vreme comuniştii şi nu au putut pătrunde să-şi arate marea lor dragoste şi civilizaţie pentru creştinism.

Ne ţinem unul lângă altul. În interiorul acestei Catedrale te

poți pierde. Statui, pictură, artă, totul atrage. Se zice că în 200 de ani a fost făcută această Catedrală. Nedespărțit, Sf. Arhanghel Mihail, ocrotitorul nostru și aici ni se arată. Ne-am rugat Lui și pare că ne-a mai alungat din durerea celor văzute. Catedrala are mai multe intrări și ieșiri.

Slujba se termină. Ieșim și în piață de unde se văd dărâmăturile Alcazarului. Asistăm la defilarea trupelor în sunetul muzicii militare.

Suntem Marți 8 decembrie și Moța stăruie să plecăm mai în grabă către Talavera de la Reina.

– Marțea am plecat din Țară, marțea să se facă și înscrierea noastră în Tercio. Până diseară să fim înscriși.

Pe de altă parte și însoțitorii noștri sunt de acord, căci merg de-a lungul frontului comunist, până aproape de Talavera și noaptea ne-ar împiedica patrulele. Am luat în grabă masa și tot cu aceeași grabă ne-am despărțit de Guvernatorul militar, Colonelul Anatolio de Trentes y Garfia și suita lui, de acest bun om care mai târziu, în grele necazuri, ne-a fost ca un bun părinte și sprijinitor.

Cele 3 automobile ne poartă în goană nebună prin locuri necunoscute. De data aceasta nu ne mai atrage frumosul și pitorescul locurilor. În mintea noastră stăruie războiul cu toate grozăviile lui. Mergem pentru a ne lupta. Și din loc în loc, întâlnim posturi de armată, automobile distruse, camioane răsturnate, automobile blindate, poduri rupte și câte un corp ars.

Din stânga noastră se aud bubuituri de tun și ca în vis, clănțănit de mitralire.

Mergem către noul nostru destin. Ajungem pe la ora 5 după amiază. Talavera de la Reina înțesată de soldați. De sus a început să picure mărunt ploaia. Puțină ceață și frigul începe să se lase și să ne înghețe. Am cotit pe câteva străzi și ne aflăm în fața inspectoratului Tercio. Tot cu aceeași grabă, de parcă moartea ne mâna din urmă, urcăm scările și ne prezentăm colonelului Iague, comandantul Legiunii străine. Știe despre ce este vorba. Este un bărbat înalt, cam de 50 de ani, fire de războinic și ochi mari care te pătrund. Ne ascultă cu puțin zâmbet de bucurie.

– Au venit să lupte și să moară pentru Spania creștină – termină generalul Cantacuzino, după care Moța își exprimă dorința lui.

Colonelul Iague, mulțumește pentru gestul nostru simbolic și ne spune că din seara aceasta suntem legionari, iar mâine dimineața la ora 8 să fim prezenți pentru echipare.

Afară a început să picure mai des. Într-un restaurant din fața pieței am intrat să luăm masa. Ultima masă pe care o luăm cu generalul Cantacuzino. Nimănui nu-i mai arde de glumă.

Nu știu de ce atâta grabă astăzi. Însoțitorii noștri se grăbesc cu înapoierea la Salamanca. Bătrânul nostru general de care ne vine greu să ne despărțim se grăbește și el. Oare durerea despărțirii îl apasă și pe el și nu vrea să o mai prelungească?

– Să știți că am să fac tot posibilul să vin înapoi la voi. Mi-e greu să mă despart de voi, prea vă iubesc mult. Ne spune el.

Stăm lângă automobile. Ne coborâm bagajele ce avem. Simțim că nu avem să-l mai vedem. Prin el se pare că ne despărțim de țara noastră.

Totu dă insigna falangistă:

– „Tată bătrân, pentru Vera din partea mea și spune-i că port gândul mereu la ea, că o îmbrățișez, că o sărut".

Marin dă o scrisorică, Moța-l roagă să ne trimită bagajele și pachete cu țigări din Salamanca și așa mai departe fiecare câte ceva. Eu îl rog să aibă grijă de copii și-i dau o procură pentru un proces. La toți ne făgăduiește că va face totul.

– Nu vă uit copii dragă, fac orice pentru voi. Apoi vine să ne îmbrățișeze și să ne sărute pe fiecare. A terminat, dar bătrânul general cu ochii înecați în lacrimi, s-a ascuns după un automobil să-și mascheze slăbiciunea.

Îl căutăm din nou, îmbrățișări duioase, strângeri și sărutări. Plânge fără să se mai ferească. Simțim cu toții ochii umezi. Ce triste sunt despărțirile!

– Hai terminați... se aude generalul... Îmbrățișăm pe Villalba și pe Garson, pe șoferi noștri. Sunt îndoioșați și ei.

Au urcat în automobile și au plecat. Din sufletele noastre s-a smuls încă ceva ca o retezătură de clește.

Privim cum cele trei automobile se depărtează, până le

pierdem. Ultima noastră speranță și sprijin s-a dus...

Plouă des. În piața de la Talavera de la Reina au rămas 7 legionari români. Din ochi le picură lacrimi. Nu știu încotro să meargă. Afară este frig, întunericul începe să se lase și lumea se uită la ei!...

TALAVERA DE LA REINA

Stăm în ploaie și nu știm ce să mai facem. Un tânăr falangist trece pe lângă noi. Ne cunoaște de la Soria. Intră în vorbă cu noi, vorbește puțin franțuzește și ne propune ca să mergem cu bagajele ce avem, la sediul lor unde putem rămâne și peste noapte. Au saltele și putem dormi pe jos. Invitația asta ne-a prins bine și nici nu mai așteptăm.

Ni se spune că dacă apelăm la primarul orașului, ne poate da găzduire la familii care doresc să pună la dispoziție camere mobilate, ca în timpul perioadei de instrucție, cei ce au norocul de o asemenea locuință, să se poată odihni pe un pat bun, căci destul de rău o duc în tranșee când pornesc la lupte.

Alecu Cantacuzino pleacă pentru a găsi camere. După vreo oră ne aduce rezultatul. A găsit la un hotel, cel mai ieftin, două camere și alte două la două familii.

Cele mai bune sunt la familii. Ionel Moța face repartizarea: Pentru el și Vasile Marin cea mai rea la hotel. Totu rămâne și el cu Moța, în cealaltă cameră.

Alecu cu Clime și eu cu Bănică. Ne-am dus la gazdele noastre cu lucrurile ce purtam, ca după o jumătate de oră să ne întâlnim cu toții invitați la o gustare de un locotenent turc din Tercio, cu care ne-am cunoscut la sediul falangist. Bănică fiindcă știe perfect turcește, este cea mai mare bucurie a locotentului. Cine știe de câtă vreme nu mai vorbise limba lui. A fost și prin Dobrogea. A rătăcit prin multe țări, iar acum se găsește pe frontul naționalist.

se gândeşte la ţara lui şi tot speră că va avea fericirea să o mai vadă. Talavera de la Reina este un centru de instrucţie în apropierea frontului. Aceasta este importanţa acestui oraş. Aici se găseşte multă armată de toate felurile.

Domneşte viaţa de război. În timpul nopţii toţi petrec, îşi cheltuiesc solda fără nici un pic de zgârcenie. Grupuri, după ce au chefuit, se ţin de gât şi cântă cât îi ţine gura. Pe stradă fac un zgomot asurzitor. Cântece de dragoste şi războinice. Buni camarazi, nu fac scandaluri, nu se ceartă şi nu se bat. Unii mai poartă încă urmele rănilor proaspete şi bandaje, dar merg iar pe front.

Cârciumile sunt pline de cheflii şi cafenelele de jucători. Înăuntru miros greu de tutun şi fum de să-l tai cu cuţitul.

Am intrat cu toţii într-o cârciumă-cafenea. Mai toate mesele sunt pline. Se cântă, se bea, se joacă şi se vorbeşte tare. Apariţia unui ofiţer nu tulbură cu nimic viaţa de aici. La o masă se joacă pe sume mari. Un soldat a doborât un avion comunist şi la un un ofiţer, ce era în el, a găsit vreo 800.000 pesetas. Acesta a fost norocul lui. În Tercio ai dreptul la pradă. Ai cucerit, ai dreptul să iei cât poţi. El nu are ce face cu banii. Socoteşte jocul o distracţie. Îi va pierde, nu face nimic. Banii vor merge la altul, acela poate va muri, altul îi va găsi şi aşa mai departe.

Când nu eşti sigur de ziua de mâine, nu te mai gândeşti să strângi parale.

Am înţeles că aşa este viaţa în timp de război. După câteva sticle golite şi discuţie ne retragem şi ne simţim aşa de alături de oamenii aceştia, deşi străini, turci, nemţi, italieni, portughezi, români etc, dar se pare că pe toţi ne leagă Spania şi ne face de acelaşi neam. Avem ceva spaniol acum când ne simţim aşa departe de Ţara noastră.

Din ordinul lui Moţa, toţi trebuie să fim prezenţi a doua zi la ora 7 şi jumătate dimineaţa, în camera lui. La 8 se face echiparea.

Familiile spaniole sunt foarte primitoare, pun multă atenţie şi multă îngrijire. Au în general nota de bine crescuţi şi o cultură superioară. Este prima dată când intrăm într-o familie făcându-ne de la început până la sfârşit cea mai frumoasă impresie.

A doua zi, după ce Ionel Moţa ne-a făcut în scurt, dar cu mult cuprins, câteva observaţiuni cu privire la noua noastră viaţă militară: disciplina, ordinea, punctualitatea, iar seara să nu pierdem vremea prin localuri etc., ne-am prezentat pentru echipare... Găsim îmbulzeală. Au venit mulţi să se înscrie şi să se echipeze. Semne bune. Aici lumea venea de bună voie să se înscrie şi să candideze la moarte. Suntem siliţi să mai aşteptăm până ce vor termina cei dinaintea noastră.

Discutăm cu unul, cu altul; ruşi albi ce au fost refugiaţi mai înainte în Germania, nemţi cu salutul roman, educaţie naţional-socialistă şi poziţie ostăşească minunată. Oameni de toate naţionalităţile şi de toate condiţiile.

O armată de adunătură. Prinţi, conţi, regi, lichele, puşcăriaşi, nu contează cu nimic titlul. Aici vin toţi în care vitejia şi-a făcut loc. Toţi sunt egali şi vin să moară râzând.

Ne vine şi nouă rândul. Formularul lung este completat cu toate datele. Semnăm şi mai punem şi degetele. Mie îmi era teamă să nu fiu trecut ca preot; dar nici pomeneală. Reverenda mea n-a fost nici o piedică şi m-au înscris ca simplu soldat. Înscrierea am făcut-o pe toată durata războiului, căci aşa cerea legea. Înţelegerea însă între Colonelul Iague şi noi a fost pentru 3 luni.

La sfârşitul formularului, punem să adauge la fiecare: „Renunţăm de bună voie la solda ce ni se cuvine nouă, echipei române, în folosul Crucii Roşii". După care semnăm din nou, ceea ce a produs o oarecare nedumerire în rândurile ofiţerilor şi a obligat pe Ionel Moţa să dea lămuririle asupra noastră, spre mulţumirea lui Marin care spune lui Moţa:

– Aşa Ionică!

Odată formele îndeplinite, am fost scutiţi de a mai face vizita medicală şi suntem duşi la magazie pentru echipare.

Ni se dau haine noui nouţe. Magazionerul a trebuit să piardă ceva timp până să găsească pentru Bănică, şi Totu nişte haine potrivite pentru ei. Bocanci pentru Bănică, nici pomeneală. Trebuie să comande calapoade speciale. Probabil că după ce vom termina noi cu războiul vor fi gata.

Ne grăbim cu îmbrăcarea. Suntem mândri de uniformele noastre. Capela cu ciucure roşu e o podoabă. Dintre toţi, cei mai bine în aceste haine sunt Moţa, Marin şi Alecu Cantacuzino. Bănică le-a întins pe el degeaba. Sunt tot scurte; iar pe Totu sunt gata să crape. Dintre toţi mie mi se pare cel mai caraghios Clime, Căpitan, soldat în Tercio. Hainele acestea îi cad rău. Eu îi şi zic: „Moş Tăgârţă". Pentru ca toţi, uitându-se la mine, să înceapă să râdă. Mai târziu, m-am uitat în oglindă. Nu-mi venea să cred că sunt eu. Scund, hainele mă făceau mai gras decât eram şi gâtul nu se mai cunoştea. Marin mă şi botează. „Omul fără gât".

Cu toate acestea toţi eram mândri în uniforma noastră şi am început să păşim milităreşte.

Odată cu înscrierea şi echiparea noastră, am fost şi repartizaţi. Dorinţa lui Ionel Moţa a fost îndeplinită. Am fost cu toţii înscrişi în Bandera a 6-a, Compania 21, Batalionul I.

Bandera a 6-a, era cea mai vitează din toată armata Tercio. Era la Talavera de la Reina, acum pentru a treia oară în refacerea efectivului. Luase parte la cele mai mari lupte, cucerise ultima oară cetatea universitară la Madrid fusese citată de două ori cu ordin de zi pe întreaga armată şi în special Compania 21.

Era formată din 4 Companii: 21, 22, 23 şi 24. Noi nu mai puteam de bucurie, adică propriu zis de bucuria lui Ionel Moţa şi Vasile Marin, căci eram în prima Companie şi primul pluton, deci primii la atac; şi aici adaogă Moţa cu mare satisfacţie: „Căci Dumnezeu a vrut aşa".

Ne-am dus fiecare hainele noastre vechi la gazdele respective, dându-ne întâlnire în piaţă peste 15 minute, spre a ne prezenta Companiei 21, care se afla instalată în localul unei şcoli primare.

Am fost primiţi bine. Toată Compania se afla în front. Am cunoscut pe Căpitanul Companiei noastre, un Marocan, oacheş, scund şi gras, mereu cu zâmbetul pe buze şi cu o privire de mare prietenie, apoi pe Locotenentul Prado, un tânăr simpatic, care cunoştea limba franceză şi cu care aveam să facem instrucţie.

Toţi sunt binevoitori cu noi. Căpitanul Aranda explică Companiei cine suntem noi şi pentru ce am venit, şi încheie spunând:

Sunt camarazii voştri. Au venit ca să lupte alături de voi ca soldaţi. Să vă purtaţi frumos cu dânşii.

Marocanul ne-a dat permisia să dormim în oraş unde vrem. Masa o puteam lua la cazarmă sau în oraş, dar ne rugă să respectăm orele de instrucţie şi teorie.

De la prima ochire, Vasile Marin, îl şi botează: „Nea Ilie".

– Când am făcut eu şcoala militară, spunea Vasile Marin, aveam pe căpitanul meu care semăna exact cu acesta. Găsesc atâta asemănare încât eu cred că şi la suflet are să fie bun.

Pentru noi aşa a rămas, cu numele de Nea Ilie. Nu ne-am mai interesat cum îl cheamă şi nici acum nu ştim. Nu ne feream, în afara raporturilor oficiale când îi spuneam Senior Căpitan, ca în intimitate să-i spunem „Nea Ilie" şi de care se bucura foarte mult. Marin i-a explicat ce este cu acest nume:

– Vrem să ne simţim şi aici români. Comandantul nostru, în afară de Ionel Moţa, să fie tot român; adică pe dumneavoastră vă dorim cu nume românesc.

A râs şi a primit bucuros. După această prezentare, am fost învoiţi până a doua zi la 8 dimineaţa, când va începe perioada instrucţiei.

La plecare suntem însoţiţi de Locotenentul Prado, care ne invită la restaurant şi cu toţii închinăm câte un pahar de coniac pentru începutul unei noi vieţi.

Mai toată după amiaza am stat împreună şi ne-am spus unul altuia ce simţim, gândim şi cum ne vom purta noi în această situaţie schimbată deodată. Fi-vom noi oare la înălţime?

Seara am notat pe fila din agenda mea:

„Miercuri 9 decembrie 1936, Talavera de la Reina. Bravo legionar soldat spaniol din Bandera 6-a Comp. 21, a armatei voluntare Tercio, păşeşte mândru şi viteaz pe calea nouă. Doamne ajută".

INSTRUCȚIA

Niculiță Totu, cum îi zic eu, de abia a apucat să se înscrie în Tercio și s-a bolnăvit rău. Încă de cu seară căzu la pat. E răcit. Are temperatură, dureri de cap și tușește. Suntem siliți să-l lăsăm în pat. Prima zi de instrucție începe fără Totu.

Ionel Moța îi poartă de grijă cu toată dragostea. El intervine să fie trimis doctorul banderei. Un sanitar rămâne lângă patul lui Niculiță. Doctorul vrea să-l trimită la spital dar el refuză. Îngrijirile pe care i le dă Ionel Moța fac cât a 10 doctori. Un marocan, care vorbește perfect franțuzește și spaniolește, totdeauna în curent cu toate știrile, aflând de echipa română și de boala lui Totu, se oferă să facă pe interpretul între bolnav și doctor. Îl cheamă Montesino. Este din Compania 22 și zice că este fiul președintelui Marocului. Pe ăsta îl găsim aproape nedeslipit de lângă patul lui Totu și începem să ne împrietenim de-a binelea cu el.

La instrucție, am început cu poziția de drepți, la stânga, la dreapta, la stânga 'mprejur și marșuri cu opriri.

Plutonul este format din trei escuade. Fiecare escuadă are câte 7 oameni cu caporalul în frunte. Escuada întâia: Bănică, Alecu, Clime, eu și restul spanioli. Plutonul nostru era format deci din români și spanioli. Spaniolii erau din cei mai încercați în lupte. Erau un pluton de elită, fala companiei. Adaug aici că am avut norocul să fim însoțiți atât la instrucție, cât și pe front, de doi spanioli foarte cumsecade și de un eroism dus la extrem:

Sergentul Ortigoza și caporalul Felicindo.

Cu primul am început să o rupem spaniolește. Un om de statură mică, subțirel, în vârstă cam de 40 ani. După expresia feței puteai înțelege tot ce vrea. Vesel totdeauna. Spunea o mulțime de bancuri și povești. Vorbea rar; ceea ce a făcut ca în scurt timp să înțelegem perfect limba spaniolă.

Este în obișnuința spaniolă de a vorbi repede. Vorbă se zice *palavra*, poate înrudit ceva cu palavragiu de la noi, ce se zice celui care vorbește și mult și repede.

Caporalul Felicindo, un băiat frumos, plin de vitejie, avea pentru noi o iubire plină de respect.

Făcea cu noi instrucție din ordin. Cu Felicindo făceam instrucție individuală. Sergentul Ortigoza cu întreg plutonul, iar locotenentul Prado cu compania.

La ora 12 încetează instrucția pentru masă și se reîncepe după amiază de la 2-5, pentru teorie și cântece.

Ni se dăduse drumul pentru masă. Luasem cu noi de mâncare din oraș și mergem să mâncăm cu toții la hotelul lui Moța și în același timp să vedem cum se prezintă Totu.

Deodată apar deasupra orașului 4 avioane. La început am crezut că sunt naționaliste, când auzim în apropierea noastră explozia mai multor bombe. Casele se clatină, geamurile se sparg și lumea aleargă năucită. Ne ascundem pe sub streșine de case și pe sub ganguri. La una din bombe care a explodat chiar lângă noi, am fost siliți ca în plină stradă să ne trântim la pământ. Ne ridicăm și mergem mai departe, facem pe indiferenții și căutăm să liniștim populația civilă care pare foarte înfricată. Au fost și morți și răniți.

În prima zi de instrucție cunoscurăm avioanele și bombele comuniste. Desigur are mai mult farmec așa. Să ne vadă că suntem lângă front.

Lui Niculiță îi este rău de tot. Boala lui o fi fost agravată și de dorul după Vera lui care a rămas așa departe. El își iubește grozav nevasta; și la gândul că poate aici îi vor putrezi ciolanele, fără ca s-o mai vadă pe Vera, căldurile lui Niculiță cresc înspăimântător. La hotel, o babă urâtă și scofâlcită, stăpâna hotelului, care pe cât e de bună, tot pe atât e de bună îngrijitoare, stă nedespărțită lângă

Niculiță și-l îngrijește cu toate leacurile ce știe, ca să-l facă bine. – „Sunt flăcăi români. Au venit să lupte pentru noi"; spune baba tuturor și se laudă că stă la ea.

După masă, o mică bucurie pentru noi. Zaharof Igor, rusul nostru care a rămas la Salamanca, a reușit să fie primit în Tercio și acum iată-l lângă noi. A cerut să fie în aceeași companie cu echipa română, iar noi l-am cerut în plutonul nostru. E tare vesel că ne-a găsit. Ionel Moța îl aduce la hotel. Ne simțim legați de el mult, căci ne-a căutat mult și a cerut ca să fie cu noi. L-am cunoscut pe vapor și în drumul până la Salamanca, pentru ca să ne simțim legați mai bine decât cu un oricare spaniol.

Ne este simpatic și mai aproape de sufletul nostru.

Cu toate că, ne gândim câteodată, dacă oare nu o fi cumva spion. Dar aceasta numai pentru un moment, apoi bănuiala ne este spulberată prin sinceritatea privirilor lui.

Instrucția merge strună. Am căpătat puști și baionete. După vreo câteva zile sergentul Ortigoza ne dă ca exemplu companiei, spunând că noi am învățat în foarte scurt timp ceea ce ar fi făcut cu spaniolii în trei luni. Mai greoi în mișcări mi se pare că eram eu. La Alecu am admirat de la început spiritul de supunere și ascultare în ale milităriei. Are să devie un bun ostaș. Moța și Marin sprinteni și voioși erau primii la toate mișcările. În timpul liber mai făceau exerciții și cu noi. Ne părea rău că Nicolae Totu a pierdut din instrucție cu boala lui. Și nu era chip să-l vedem încă în picioare. Începuse să fie frig de-a binelea și o ușoară gripă ne încerca pe toți. Ionel Moța și cu Clime au mers la o farmacie și au cumpărat tot ce au crezut ei că ne trebuie.

Seara, la culcare, ne făcea fricțiuni și ne silea pe toți să luăm medicamente. Îi era teamă să nu cădem cu toții bolnavi și să râdă spaniolii de noi.

Cel mai sănătos era Alecu Cantacuzino, și eu, mă miram, cum se face că omul acesta trăit în puf, se acomodează și rezistă, ba încă îi priește viața de ostaș și învinge ușor frigul.

În jurul nostru creștea numărul celor ce doreau să ne fie prieteni. Montesino era mereu cu noi. Venea de multe ori dimineața

să ne ia din camera lui Moța, unde totdeauna ne strângeam, făceam rugăciunea în comun și primeam observațiile lui Moța asupra purtării fiecăruia din ziua trecută. Căuta să ne corijeze, pentru ca să nu supărăm cu nimic pe spanioli.

De multe ori luam masa la cazarmă. Ni se dădea mâncare multă și bună. Câte trei și patru feluri. Aproape nu lipsea pește prăjit și friptură. Adesea vin, fructe și totdeauna după masă cafea. Trebuia să mâncăm însă dintr-un singur vas, gamelă ce avea fiecare și să stăm în picioare.

Odată eram în curtea cazărmii și mâncam. Două avioane comuniste ne-au sosit în vizită. Căutau să descopere cazărmile cu soldați pentru a le bombarda. Nu au fost observate mai din vreme. Aleseseră timpul mesei când soldații se găsesc adunați și au început să arunce bombe. Nici nu știm când ne-am îngrămădit de spaimă prin toate colțurile.

Ne-au căzut castroanele cu mâncare, lingurile. Unii nu le-au mai găsit, căci le-au luat alții care nu aveau. Numai Clime a rămas culcat în mijlocul curții. Stătea pe brânci, râdea de noi și mânca mai departe. Aceasta ne-a fost o lecție. Clime cunoștea războiul. El a luptat în războiul cel mare. Ne spune că trebuie să ne culcăm la pământ acolo unde se găsește fiecare și dacă este timp puțin, răsfirați unul de altul. Este mai rău când sunt toți îngrămădiți. Recunoaștem că are perfectă dreptate și ne rușinăm de frica noastră și de graba ascunderii.

Am început să ieșim la câmp și facem instrucție cu arma. Mișcările sunt mai grele și ne obișnuim mai anevoie. Cei mai persecutați de soartă sunt eu cu Bănică. Pentru mine pușca este prea lungă, iar pentru Bănică prea scurtă.

La înapoiere venim în marș cântând... „Soy valiente y leal legioario". Ne place mult și are un tempo de marș minunat.

La teorie am învățat Credo Legionario (crezul legionarului) care cuprinde tot eroismul legionar.

Seara ne-am obișnuit să mergem cu toții la Moța. Ne gândim cu atâta drag la Căpitan la Legiune și la ai noștri. Ne cuprinde dorul de țară și cântăm toate cântecele Legiunii.

Când eşti departe de ai tăi, cântecul are o nuanţă de tristeţe, vocea este emoţionată şi dă un farmec cu totul deosebit. Zaharof cântă bine şi a început să înveţe toate marşurile noastre. Încetul cu încetul o să mărim numărul celor din cor.

În timpul liber Moţa şi cu Marin îşi scriu articole pentru ziare. Primul pentru „Libertatea", al doilea pentru „Porunca Vremii". Moţa vrea să scrie vreo 200 articole ca să aibă ce publica în Libertatea timp de doi ani. „Se vor publica post mortem". Ne spunea el şi de multe ori am avut siguranţa că omul acesta avea presimţirea morţii.

Într-o zi, mi se pare Duminică 13 decembrie, am fost scoşi în afara oraşului la vreo 5 km ca să facem exerciţii de tragere. Ni s-au dat fiecăruia câte 10 încărcătoare de cartuşe şi două grenade. La poalele unei coline era ales locul pentru tir. După câteva exerciţii cu arma au fost duse plutoanele rând pe rând la tragere. Prima tragere de cinci încărcătoare la rând şi după comandă, trebuia executată în genunchi în ţintele aşezate. Ţintele erau nişte figuri de oameni din lemn.

Plutonul nostru începe primul. În spate căpitanul Companiei „Nea Ilie" trece pe la fiecare făcând observaţiile cuvenite. În dreptul lui Ionel Moţa se opreşte şi-l bate pe umăr. Nu am înţeles ce i-a spus, dar ţinta ce o avea Moţa a fost despicată din primul încărcător. I-a arătat altă ţintă. Din ţinta lui Alecu sar ţăndări. Este lângă mine şi-mi este grozav de necaz; trag deznădăjuit şi destul de repede. Am terminat cele cinci încărcătoare şi de la mine n-a zburat nici o ţandără. Îmi vine să arunc puşca. Cineva mă bate pe umăr şi când mă uit înapoi dau cu ochii de Nea Ilie. „*Mui biene padre*", îmi spune el. Am înţeles că nu-i bine şi de supărare scot şi celelalte cinci încărcătoare ca să trag din nou. Nea Ilie mă opreşte şi râde de mine. „Mui biene". Ionel Moţa mă desluşeşte: „Mui biene", înseamnează f. bine. M-am liniştit.

Am făcut şi a doua tragere, apoi am aruncat peste o tranşee cu grenade. Toate au mers bine. Zaharof este un ochitor admirabil. Pe brânci împuşcă grenadele care nu au exploadat.

Trec la rând plutoanele celelalte şi noi rămânem la odihnă. Pe

mine m-a prins un frig de-mi clănţănesc dinţii. În timp ce ai noştri stau jos şi fumează ascultând glumele lui Marin, pe mine m-a luat Ionel Moţa la o fugă peste câmp să mă încălzesc. Alergăm şi discutăm. Era mulţumit că pot trage cu puşca.

O schijă din o grenadă sfârâie printre picioarele mele şi se înfige la o jumătate de metru în pământ.

– „Părinte dacă te lovea te rănea fără să mergi pe front. Ce norocos eşti! – spune Moţa în timp ce o caută în pământ şi mi-o arată caldă fiind încă.

– „Păstreaz-o! îţi va fi de mare noroc"; şi mi-o vârâ în buzunar. Se rătăcise de la cei care făceau exerciţii cu grenade. Probabil una aruncată prost. Ne-am înapoiat la cazarmă cântând marşurile legionarilor români, cu ofiţerii lângă noi şi gradaţii, mulţumiţi de frumuseţea cântecelor noastre. Acesta ne-a fost singurul exerciţiu de tragere.

După amiază am simţit că-mi este rău de tot. Am temperatură şi-m vâjâie urechile.

Abia ieşisem din oraş spre alt loc, unde făceam instrucţie cu arma şi îi spun lui Ionel Moţa că nu mai pot. Iese la raport şi locotenentul îmi dă drumul acasă.

Trupa se îndepărtează de mine. Aud din refrenul cântecului legionarilor spanioli:

„Legionario sa luchar,
legionario sa morir".

Cântecul din ce în ce mai slab se pierde pe câmp şi cu părere de rău mă îndrept către hotelul lui Moţa, unde mă trimisese el, ca să iau loc lângă Niculiţă Totu şi unde baba ne îmbia mai toată ziua cu o voce dulce să luăm ceai de flori de nalbă.

Trei zile am ţinut tovărăşia lui Niculiţă. El începuse să tuşească rău de tot. Bătrâna de la hotel era nedespărţită de lângă noi. Ceai, rom, coniac, vin fiert, tot ce credea că are să ne facă sănătoşi ne aducea. Ne încălzea camera pe cât se putea. În Spania nu sunt sobe. Se întrebuinţează brassiera, un fel de lighean de alamă acoperit de un capac cu găurele, în care se puneau cărbuni aprinşi şi puţin acoperiţi cu cenuşă. Acesta este sistemul de încălzire.

În trei zile slăbisem de tot. Ceilalți au fost și ei încercați, dar datorită îndemnului lui Moța și medicamentelor, nu au putut fi doborâți.

Nu voi uita niciodată marea grijă a lui Ionel Moța. Tot ceea ce făcea pentru noi era dintr-o adâncă iubire de care era pătruns sufletul său. Ne vrea sănătoși, ne vrea voioși și plini de curaj în viitorul ce se apropia. Făcea totul pentru noi, nu din cine știe ce motive. Puteai citi pe fața lui și în suflet, grija pornită din o mare sinceritate, din dragoste și din dorința de a avea pe toți lângă el în lupte. Ne cuprindea și pe noi mâhnirea dacă ar fi plecat pe front și să fim lăsați bolnavi la Talavera, mai ales că se zvonea că plecarea va fi apropiată. Eu nu prea doream lupta, dar nici nu vroiam să plece fără mine. De câte ori se povesteau scene din lupte sau venea vreo știre că plecăm imediat, inima începea să-mi bată mai tare și mă cuprindea oarecare frică care dispărea imediat ce mă gândeam că merge și Ionel Moța; iar conștiința-mi spunea să merg și să nu mai am nici o teamă.

Marin își bătea joc și de boala noastră și de război și de moarte:

– Boala este pentru fricoși, războiul este pentru cei viteji și pătrunși de credință, iar moartea nu există, moartea în asemenea cazuri este *trăire eternă*.

Stătusem trei zile în pat. În dimineața următoare, Moța se repede de la cazarmă la noi și ne anunță că bandera noastră, după-amiază pornește către front, deci și noi chiar bolnavi ar fi bine să nu rămânem, căci nu ar mai avea nici cine să ne poarte de grijă.

– Gândiți-vă și hotărâți-vă până la ora 12. Și pleacă grăbit.

Mă uit la Niculiță Totu și el la mine. Fără să ne spunem un cuvânt, ne sculăm și ne îmbrăcăm. Am amețeli, Nicolae tușește. Am pornit-o așa încet către cazarmă, ne căutăm puștile și le curățim. Clime râde binevoitor de noi și spune lui Marin:

– Le-a mirosit a război și acum vin și ei.

După-amiază ne-am împachetat hainele, am adus de la gazde ce mai aveam, și predăm totul la hotel. Pe pachete ne-am scris fiecare numele. Moța și cu Marin au făcut laolaltă un pachet din tot ce au avut ei. Îngrijit și bine legat, așa a vrut Marin, și gluma începe:

– Măi Marine, spune Moța râzând nici aici nu te lași de mine.

– De-o fi să mergem în lumea cealaltă, tot amândoi mergem. Pachetul să ni-l ducă în Țară. E mai ușor de purtat un pachet.

– Nu mai facem asemenea glume, zic eu.

– Dacă-ți este necaz, poți veni și Dumneata părinte, dar nu așa bolnav și supărat.

– Bine Marine, dacă vrei tu, merg, dar să trimitem întâi pe Bănică ca să ne spună cum e pe acolo, apoi merg și eu cu Totu.

– Să vă duceți voi. Eu nu vreau, zice Bănică. Râde, apoi râdem toți.

La ora 4 după-amiază, toată Compania 21 echipată și gata de luptă, cu drapelul în frunte, pornește la gara din Talavera. Una din Companii a sosit înaintea noastră. Trebuie să așteptăm întreaga banderă. Ni se recomandă atenție în caz că vor veni avioane comuniste. Cu două zile înainte comuniștii au aruncat bombe asupra gării. Au distrus câteva vagoane și au rupt liniile de fier laterale. Nu a fost nici un mort. Gropile, mari de să încapă o casă, stau mărturie.

Soldații strânși în grupuri glumesc, cântă, golesc sticle cu coniac pe care apoi le sparg. Sunt veseli că merg la luptă, dar nimeni nu știe destinația. La insistențele noastre ni s-a spus că mergem acolo unde se va simți mai bine nevoia, probabil pe frontul Madridului.

Căpitanul Companiei, Nea Ilie, care începe să aibă oarecare simpatie pentru mine, probabil din cauza asemănării dintre noi, ne cheamă, și ne invită la băut. Coniacul ne-a întărit și pe mine și pe Totu. Începem să uităm că am fost bolnavi. Ne poartă gândul către bătălii și ne cuprinde neastâmpărul.

Trenul s-a înșirat în fața noastră. Vagoane de clasa I, a II-a și a III-a cu geamuri sparte, cu pereți găuriți de gloanțe și multe stricăciuni. Au trecut și ele prin grozăviile războiului.

Pe companii și pe plutoane se dă ordinul de ocupare a vagoanelor. Începuse să înnopteze de-a binelea. Înghesuiala ne-a cam despărțit. Dintr-un vagon auzim vocea lui Moța:

– Clime!... Totu!... măi Bănică!... Caută și pe părintele și veniți cu toții aici. Am locuri pentru toți.

Ne-am regăsit. Eram toți laolaltă. Moța ne invită să facem rugăciunea. Am început să ne rugăm mai mult în gând, murmurat dar cu suflet cald și curat. Când pornești la luptă și știi că viața îți este în primejdie, implori ajutorul lui Dumnezeu, uiți totul din jurul tău. Ești numai tu și Dumnezeu, în care îți pui toată nădejdea, și te lași în grija Lui. În viața obișnuită uită omul de multe ori să se roage.

La lumina slabă a unei lumânări, scoatem din sacul lui Clime tot ce aveam mai de preț: Sfânta Împărtășanie, Sfânta Cruce, cartea și epitrahilul pe care le iau asupra mea. Drapelul țării rămâne la Ionel Moța, iar Clime va purta icoana Sfântului Arhanghel Mihail, purtătorul de biruinți. Avem la noi armele cele mai bune și suntem siguri de victorie.

Un fluierat prelung urmat de alte semnale ne anunță pornirea trenului. Soldații au scos capetele pe ferestre și strigă: Arriba Espana! Viva Franco!

Ionel Moța prinde de un baston tricolorul românesc și îl fâlfâie pe fereastră. Ofițerii și cei ce rămân salută steagul, ne urează noroc în lupte și strigă Viva Rumania.

Mai încurajați puțin de o sticlă cu coniac ce ne-a oferit-o un grup de soldați portughezi, vecini cu noi, la semnul lui Moța începem să cântăm: „Sfântă Tinerețe Legionară", apoi celelalte marșuri ale noastre. Dor de țară și vitejie legionară. Noi reprezentăm Țara, pe care poate niciodată nu o vom mai vedea.

În jurul nostru s-a făcut liniște. Portughezii au început a prinde melodiile noastre și cântă cu noi.

În vagon, lumânările aprinse din loc în loc, fac lumină deplină. Intonăm „Drapelul sus și rândurile strânse". Ionel Moța ține tricolorul înălțat. Ochii lui privesc în sus steagul Țării și au strălucire neobișnuită. Cântecul amestecat cu zgomotul roților de tren dau o notă sinistră. Câți plecăm și câți ne vom mai întoarce... „Cei ce-au căzut uciși de gloanțele dușmane, pășesc în rând cu cei ce au râmas". După îndemnul lui Ionel Moța trebuie să repetăm și să cântăm mai cu glas, mai puternic.

Într-un târziu, după ce am mâncat câte ceva din hrana rece

ce purtam fiecare, am început să ațipim cu capul legănat de mersul trenului.

La o gară, al cărui nume nu-l mai rețin, am coborât. Mai aveam câteva ceasuri până la ziuă. Nu știam unde ne aflăm. În fața noastră o mulțime de autobuze. Cu acestea am călătorit mai departe și ne pomenim în piața din Toledo. Nu știu de ce ne-am mai liniștit când am cunoscut orașul. Ofițerii au plecat în căutare de adăposturi. După puțin, Compania a fost instalată la intrarea în Toledo, într-o școală normală de fete, pe jumătate distrusă de bombardamentul roșilor.

Murdărie, mobile rupte, hărți și cărți aruncate și călcate în picioare, pupitre sfărâmate, și altele, încât cu greu am putut găsi un colț, unde pe puține paie, ne-am culcat îmbrăcați, cu pușca strânsă la piept.

Păturile ne sunt prea subțiri, frigul ne strânge unul lângă altul și așa am putut dormi puțin.

INSTRUCȚIA LA TOLEDO

Întreaga banderă, de dimineață începe să facă pregătiri pentru un cantonament mai îndelungat. Curățenie, aranjarea dormitoarelor cu paie și cu rumegătură de fierăstrău pe jos, și fixarea bucătăriilor. Nenea Gică (Clime), cum am început să-i zic eu, a plecat în căutarea și cercetarea obiectelor aruncate. Îl preocupă mai mult cărțile, caietele, hărțile și mai cu seamă acte cu înființarea școlii, profesorii și actele elevelor, pe care le cercetează minuțios.

Marin a găsit un carnet cu diplome în alb. Cu mare dărnicie ne împarte câte o diplomă complectată de el, cu mari merite pentru fiecare, în care biciuia slăbiciunile noastre; și-a făcut una și pentru el cu mai multe auto-caracterizări răutăcioase ca să nu ne supere pe noi.

Ionel Moța se ocupă de o situație mai bună pentru noi. A ieșit la raport și Nea Ilie a aprobat ca și la Talavera de la Reina să stăm în oraș. Ne-a dat drumul ca să ne căutăm gazde. Mergem de-a dreptul la guvernatorul militar pe care îl cunoaștem.

Ce surprindere, ce plăcere! În cabinetul guvernatorului găsim pe comandantul Villalba, înaintat în grad, în concediu și ținând locul guvernatorului. El avea familia la Toledo. Lângă el fiica lui în costum de falangistă, o fată brunetă cu ochi mari negri, de o frumusețe rară, spre bucuria lui Bănică căruia îi plăcea mult să curteze.

Îmbrățișări, strângeri de mână și întrebările curg repede... Ne-am explicat: Facem instrucție și acum am sosit la Toledo, mai în apropiere de frontul Madridului, pentru nu știm câte zile. Îi arătăm

dorința noastră de a locui în oraș. Telefonul este pus în funcțiune și în mai puțin de 5 minute s-a aranjat totul. Suntem rugați să venim cât de des la dânsul și să spunem tot ce avem nevoie.

Moța și Alecu Cantacuzino au plecat să cerceteze gazdele după adresele date de un ofițer din armata regulată. Restul rămânem să mai privim ruinele Alcazarului.

După vreo oră, Moța se înapoiază cu un rezultat minunat. A găsit gazde pentru toți și toate bune. Unele oferă și masa. Una singură e mai puțin comodă și mai săracă.

Ne înapoiem la cantonament și cu tot echipamentul pornim la gazdele noastre, după împărțirea pe care Ionel Moța o face chiar la fața locului.

– „Părintele și cu Totu, pentru că sunt încă bolnavi, vor sta la cea mai bună gazdă amândoi. Aici vor avea și masa, zice Ionel. Apoi ne conduce și ne recomandă gazdei.

În fața noastră, la o doamnă bătrână cu un confort minunat, a așezat pe Marin. Alecu și cu Clime, puțin mai departe. Bănică cu Zaharof; iar lângă noi, la cea mai sărăcăcioasă dintre gazde, a rămas Ionel. El a purtat întâi grija noastră ca să stăm noi bine, apoi dânsul unde este mai rău. Toate obiecțiunile ce am făcut au fost zadarnice. Așa s-a simțit el mai bine.

Eu cu Totu aveam două camere care corespundeau, ba și chiar toată libertatea de a sta în salon unde aveam pian și radio. Gazda noastră, profesor pensionar, rupea binișor franțuzește, doamna lui, fiica și un ginere funcționar la telegraf, cu doi copii drăgălași, care s-au împrietenit cu noi și veneau mereu în brațele noastre, din prima zi ne-a oprit la masă.

După-amiază am mers la instrucție. De data aceasta am început să facem teme de luptă. Când am pornit seara la gazdele noastre, toți le lăudam. Așa de bune și de primitoare! Au pus la dispoziție paturi curate și camere bune și mai toate s-au oferit să dea dimineața cafeaua cu lapte. Erau mândre că ne găzduiesc, curioase de a afla cât mai mult de România, și părerea noastră despre războiul din Spania.

Aduceau o mulțime de rude și cunoștințe cărora ne

recomandau, ca o mare onoare pentru dânsele, de a ne găzdui. Pentru noi a fost un minunat prilej ca să ne obişnuim cu limba spaniolă.

Dimineaţa ne întâlneam toţi în faţa casei lui Ionel Moţa, la ora şapte şi jumătate şi eram toţi prezenţi la instrucţie, la ora 8. Terminam la 12 şi continuam după masă între 3 – 6. Niciodată nu am dat prilej de întârziere. Moţa ne ţinea din scurt pe toţi.

Eu cu Totu mâncam regulat la gazdă. Ceilalţi luau masa la 12 de la cazan, iar seara cumpărau câte ceva din oraş. Câteodată mai rămâneam şi noi cu ceilalţi. Ni se părea prea mare deranjul pentru gazdă deşi ne aştepta mereu.

Nenea Gică, dornic mereu de achiziţii, şi-a umplut un sac întreg cu hrisoave şi lucruri mărunte. Vrea să facă un studiu.

Câteodată mergeam la cafenelele din centru, unde se adunau mulţi, între ei şi ofiţeri.

Aici ne împrieteneam repede cu o mulţime de soldaţi, marocani şi ofiţeri. Dacă cineva, ne-având loc, se aşază la masa unuia dintre noi, cerând permisiunea, mai plătea şi consumaţia noastră. Aceasta se vede că era în obiceiul locului.

Montesino era mai totdeauna lângă noi şi curios de a afla cine ne-a aranjat locuri aşa de bune la gazde. Atenţia care ni se dădea îl atrăgea către noi şi ne dădea titluri de prinţi, conţi etc. De multe ori linguşirea aceasta o făcea pentru a fi invitat de Ionel Moţa, în bunătatea lui, la câte o masă.

Odată, într-o seară, Moţa i-a făcut-o. Plecasem toţi însoţiţi de Montesino, povestind de una de alta, să cutreierăm străzile din Toledo prin mulţimea de soldaţi de toate nuanţele şi atenţi de a saluta ofiţerii. Nu mâncasem nici unul. Montesino se da pe lângă Moţa, povestind anecdote. Aştepta şi de data aceasta să fie invitat la masă. Văzând că aşteptarea lui se prelungea, face singur propunerea de a intra într-un restaurant. Moţa tace şi când trece pe lângă o prăvălie cu mezeluri, intră şi cumpără nişte cârnaţi, apoi pâine. Ne împarte la toţi şi lui Montesino şi începem să mâncăm pe stradă. Aveam destulă poftă. Montesino se uita la noi şi mănâncă şi el, după ce-şi arată regretul că era mai bine într-un restaurant,

că oameni de prestigiul nostru nu-i bine să mănânce pe stradă, la care Moţa răspunde cu indiferenţă, că în timp de război ne este permis.

Tresare, ca şi cum şi-ar fi adus aminte de ceva şi pe motivul că este chemat de nişte ofiţeri, se îndreaptă brusc către cazarmă. De atunci cât a mai stat la Toledo, Montesino ne-a lipsit cu atenţia lui.

Aproape patru zile am stat la Toledo. De câteva ori am intrat în marea Catedrală de ne-am rugat lui Dumnezeu! Din îndemnul lui Ionel Moţa ne rugam în fiecare zi. Era ceva necesar sufletului nostru. În seara zilei a patra, destul de târziu, stăteam ascultând radio cu Totu. Ciocanul, de la uşa de intrare a casei noastre, bate tare de trei ori. Fiecare casă avea la uşa de intrare agăţată o mână de bronz, pe care o apucai şi loveai un ciocan. Cineva urcă grăbit treptele şi în faţa noastră apare Zaharof. El făcea astăzi legătura între noi şi Comandamentul Companiei. Ne comunică ordinul: Imediat să ne prezentăm, echipaţi, la companie, căci pornim pe front. Am sărit în sus ca arşi. Gazdele au îngălbenit. Se obişnuiseră cu noi şi ne purtau grija războiului. Dăm să înţeleagă că nu va fi nimic. Nu vom muri aşa uşor, când este vorba să ne facem datoria pentru Hristos. Ne îmbrăcăm repede, în timp ce Zaharof aleargă într-un suflet să vestească şi pe ceilalţi. Ne-am luat rămas bun de la gazde. Într-o jumătate de oră eram toţi în faţa casei lui Ionel Moţa. Câte doi, în pas de marş, ne-am îndreptat către cazarmă.

Se face apelul. Nu lipsea nimeni, apoi am plecat pe rând şi ne-am încărcat cu cartuşe şi grenade. Sergentul Ortigoza şi caporalul Felicindo stăruiau să umplem bine toate cartuşierele. Purtam fiecare câte 250 de cartuşe şi 4 grenade. Începuse să se lase un ger grozav, deşi în timpul zilei avusesem soare şi destul de cald. Din loc în loc pe sala şcolii au început să se aprindă focurile, iar soldaţii, strânşi împrejur, vorbeau, glumeau şi mai deşertau câte o sticlă de coniac.

Întârziam cu plecarea. Am făcut şi noi foc. Încălzindu-ne, când pe-o parte, când pe alta, înghesuiţi unul în altul, prin mintea noastră se deapănă o mulţime de amintiri. Gândul aleargă să

înmormânteze un trecut de viață și nu ne vine a crede că suntem în Spania, soldați legionari că în curând vom fi prin botezul focului. Clime începuse să povestească o mulțime de amintiri. Mie mi-a fugit gândul acasă la bătrânii mei, la copii, la toți cei dragi și scumpi, apoi încetul cu încetul, ca un basm ce se pierde, gândul dispare încet, încet, povestea lui Clime se aude mai slab și am adormit la dogoarea focului. Nu știu de am visat ceva sau nu, căci mă trezesc deodată. Cei din jurul meu cântau în surdină, numai glasul lui Clime se aude mai tare:

„De cădem cu toți izbiți în frunte,
Ni-e dragă moartea pentru Căpitan"...!

Ce fermecătoare este muzica auzită prin somn și ce plăcere simți când te-ai deșteptat în melodia ei!...

*

Pe la ora 1, ordine scurte pun toată lumea în mișcare. „Preparasse", „benga", „benga"... Din nou frontul și apelul. Râdem de numele noastre pronunțate cu greu și schimonosite de către sergentul însărcinat cu apelul.

În fața școlii ne-am îmbarcat în camioane. Stăm înghesuiți și mai mult în picioare ca să încapă toți. E frig. Greutatea cartușelor și a grenadelor apasă greu pe umerii noștri. Prin pătura subțire pusă în spinare pătrunde frigul mărit de curentul produs de goana mare a autocamioanelor.

Moța ne supraveghează cu căldură. Scoate de pe el pătura și i-o dă lui Nicolae Totu, care stă în picioare în față. Este mai expus curentului. M-am ghemuit lângă Clime și fumez tacticos o țigară de mahorcă, la care-mi dezmorțesc mâinile.

Automobilele ne duc în fuga lor prin ceața și prin albul spălăcit al lunii, către Madrid, la luptă. La lumina farurilor privim șirul nesfârșit, înainte și înapoi, al camioanelor ce poartă atâta lume către măcel. Îmi pun o întrebare: Din câți merg, oare câți ne vom mai întoarce?

SPRE FRONT

20 decembrie 1936

Obosiți, înghețați de frig, cu picioarele amorțite, puși în neputință de a ne mișca în înghesuiala din mașină, cu nerăbdare crescândă ca să ne coborâm cât mai repede, după multe zdruncinături prin gropi, pe coline, pe câmp, pe la poduri sfărâmate, sosim în zorii zilei la Navalcarnero, mi se pare, unde ne coborâm grăbiți. Ne întindem ciolanele și ne simțim mult mai bine pe pământ. Oboseala ne doboară. Ce nu am da să fim lăsați așa pe pământ, să dormim puțin. Sergentul Ortigoza ne spune că vom mai rămâne aici până se va primi vreun ordin.

Putem ocupa loc prin case și a ne pregăti pentru odihnă. În timp ce se servește cafeaua cu lapte, facem curate două camere și așternem paie pe jos. Ne-am îngrămădit prin colțuri echipamentul și până la culcare am plecat cu toții în căutare de apă, să ne umplem bidoanele și să ne spălăm de praf și fum. Plec cu Vasile Marin.

Satul era pustiu. Cu două zile înainte era în mâinile comuniștilor. Spre deosebire de alte sate, avea casele mai mult joase și străzi largi. Un sat de câmpie. Pentru prima dată când văd în proaspăt dezastrul războiului. Mai toate locuințele sunt distruse. Uși și ferestre țăndări, garduri arse și sfărâmate. În direcția în care am apucat noi, nu întâlnim pe nimeni. Populația a fost retrasă cu forța de bolșevici. Gospodării distruse. Intrăm în câteva case. Ceea ce ni se înfățișează înaintea ochilor noștri ne umple sufletul de durere. Familii ce au muncit o viață întreagă, au fost smulse din căminul

lor clădit cu multă sudoare. Femei și fete batjocorite. Copii și bărbați siliți să lupte contra naționaliștilor, iar cei ce au îndrăznit să se opuie, au fost împușcați imediat. Și acum când stai să privești aceste case devastate, cu multe lucruri de preț aruncate pe jos și prin curți. Când distrugerea din afară completează și interiorul, tablouri așa de triste te fac să-ți dai seama de tot ce poate face nerozia comunistă. În retragere, comuniștii au furat și au jefuit totul. Unde mai înainte s-a scurs o viață cinstită, unde a domnit ordinea și munca și-a dat rodul ei, cuiburi în care încolțise fericirea și unde dragostea de familie era sădită, astăzi totul este o năruire.

Am cunoscut sate și orașe în timpul războiului cel mare cu tot bombardamentul suferit, când inamicul a ocupat pozițiile, majoritatea populației a rămas pe loc, și-au refăcut gospodăriile, iar avutul omului a fost respectat, nu au prădat, nu au distrus călcând totul în picioare, cum văd aici. Pe stradă, câțiva câini au rupt-o la fugă chelălăind la ivirea noastră. Într-o casă un motan dormea pe cămin. Cum ne-a văzut a fugit miorlăind pe streașina unei case vecine. De acolo ne privește trist și miaună din când în când. S-au pierdut de stăpânii lor. Au rămas să păzească ruina. Ce dezastru dureros! Turnul bisericii a fost dărâmat. Prin ziduri se văd găuri mari de obuze. Crucea lui Hristos a fost batjocorită. Nu avem timp să vedem biserica. Zărim o fântână lângă care se aflau mai mulți soldați, camarazi de-ai noștri. Ne îndreptăm către ei. Marin se mai uită încă o dată de jur împrejur și-mi spune dureros:

– Iată Părinte, ăsta este raiul comunist! La noi nu se va întâmpla niciodată așa ceva. Avem Legiunea și Căpitanul care veghează.

Ne-am spălat, am umplut bidoanele cu apă și ne-am întors la ai noștri. Veneau soldați, care dincotro apucaseră, purtând vase cu vin. Aici era regiune de vii. La retragere comuniștii au împușcat în butoaie. Vinul a curs pe jos și mai curgea încă. Toată lumea a umplut bidoane cu vin și au băut de sete.

Ne-am pregătit de culcare. Eu mă și culcasem, când primim ordin de pregătire. Toți s-au repezit la echipamente. În mai puțin de 5 minute trebuia să fim în front. Afară se auzeau bubuituri de

tun și focuri de mitralieră. Era începutul unui atac. Frontul, apelul, ne aruncăm în camioane și în goană nebună am apucat-o spre stânga satului Navalcarnero. La câțiva km vedem în dreapta noastră într-o pădurice de măslini, artileria antiaeriană, camuflată cu mare măiestrie și îngrădită cu sârmă. Am mers până la Vila-Viciosa, un sat mai puțin bântuit de urgia comunistă. Retragerea grăbită nu le-a dat timp de jaf. Am coborât și fără popas, în rânduri strânse străbatem satul, apoi apucăm la dreapta. Moța și cu Marin purtau în spate câte un sac în formă de raniță, în care se aflau înghesuite o mulțime de lucruri pentru toți. La ieșirea din sat, Marin scoate sacul și-l lasă unei femei. Era greu. Și-a dat seama că nu-l mai poate duce. Căpitanul „Nea Ilie" și locotenentul Prado ne-au încunoștiințat că acum suntem pe front și că probabil vom merge pentru întărirea aripei din stânga. Urcăm pe o colină printr-o pădure frumoasă de pini. Aproape de vârf se dă ordin de oprire și ne trântim pe pământul acoperit cu mușchi moale. E soare cald, frumos și respirăm adânc aerul curat îmbălsămat de mirosul pinilor. Soldații au scos hrana rece și mănâncă.

La umbra unui pin mare, strânși în jurul lui Ionel Moța, la chemarea lui, am îngenunchiat. Prind Epitrahilul pe grumazi. Sfânta Cruce și icoana Arhanghelului Mihail sunt de față. Ne-au însoțit și le vom purta grijă tot timpul. Ne rugăm lui Dumnezeu. O rugăciune cu totul deosebită, mai mult șoptită, dar L-am simțit pe Dumnezeu aproape de noi. Ionel Moța are ochii umezi. Domnește o atmosferă de adâncă piozitate, care a pornit din sufletul tuturor și stăruiește și după rugăciune. Și Zaharof, care nu a înțeles nimic din rugăciunea în românește, este transformat. Am văzut la toți clipe de înălțare cu gândul la Dumnezeu și reculegere cum nu am crezut. Sergentul Ortigoza și caporalul Felicindo, care se aflau aproape de noi, s-au descoperit și ei. Mai de sus „Nea Ilie" ne privește cu drag.

Am scos și noi sardele, cârnați, brânză și pâine. Mâncăm și vorbim. Lui Moța îi pare rău că Marin a lăsat sacul: – Puteai să-l aduci cel puțin până aici. Ne împărțeam între noi lucrurile și le purtam mai departe.

– Dragă Ionel, o să le aruncați și voi. Nu cred că o să puteți

duce mult această greutate. Ştii ce ne spunea Garson, să luăm numai pieptene cu noi. Ai să vezi că avea dreptate. Nu-mi pare rău decât numai de ţigări. O să se bucure cel ce le-o găsi.

Nu ştiu dacă lui Marin îi părea aşa de rău după ţigări, ca mie. Deşi tutunul era foarte rău, dar mă gândeam ce voi face când nu voi mai avea deloc...

Moţa spune lui Alecu, să împartă banii care se aflau asupra lui – el era casierul nostru – la toţi în mod egal, ca în cazul când ar cădea rănit vreunul, să aibă de trimis o telegramă, o scrisoare în ţară, sau pentru îngrijire.

Clime propune un sistem de semnalizare între noi, mai cu seamă noaptea, pentru a ne ţine în apropiere unul de altul. Când unul va începe melodia primului vers din „Ştefan–Vodă al Moldovei", să i se răspundă cu melodia versului al doilea. Semnalizarea să se facă fluierând. Găsim sistemul foarte bun şi Zaharof, căruia îi explicăm despre ce este vorba, începe să înveţe melodia. Apoi Moţa vorbeşte de grija ce trebuie s-o purtăm între noi în caz de rănire. Pansarea imediată şi rugămintea de a fi duşi la spitale bune şi recomandaţi doctorilor. Am pus multe lucruri la punct şi după ce am terminat cu mâncarea, începem să cântăm marşurile noastre. Începutul îl facem cu: „Drapelul sus şi rândurile strânse" îi place mult lui Moţa, este dorinţa lui şi nu-l putem refuza. Cu vocea caldă, lină, punem tot sufletul, deşi cântăm încet, ni se pare că vocile noastre sunt auzite de camarazii din ţară şi de Căpitanul...

Ne încălzim. Gândul ne este în Legiune şi pe undele acestea ale versului gândul zboară o dată cu melodia departe, către soare-răsare, încotro sunt îndreptate şi privile noastre şi zâmbetul lui Moţa, pare a spune:

– Nu te vom face de ruşine Căpitane...

S-au strâns soldaţi în jurul nostru, atraşi de farmecul melodiilor. Lângă noi sergentul Ortigoza şi Felicindo rând mulţumiţi. Nea Ilie şi cu Locotenentul Prado sunt în picioare şi ne privesc. Ne roagă să mai cântăm. Mai aproape de noi stăruiesc mai tare bubuiturile de tun şi ţăcănitul mitralierelor.

Pornim mai departe. De data aceasta rândurile sunt rărite. Distanţa dintre noi e de 5 metri. Sergentul ne recomandă: „Vigilentia", iar Felicindo, caporalul, este în fruntea escuadei noastre. Acest copil bun, cu aere de părinte, caută să ne ocrotească, alegînd locurile cele mai bune pentru adăpostirea în timpul marşului şi a culcărilor la care suntem siliţi, pentru a nu fi descoperiţi de inamic. Ne îndreptăm spre stânga, coborâm şi urcăm. Am ieşit din pădure la loc deschis. Niculiţă Totu şi-a scos paltonul şi l-a aruncat. Mă uit la el cu jale. Era nou. Plutonul nostru este în frunte cu Locotenentul Prado; la 10 metri înaintea noastră, Ortigoza face glume la adresa comuniştilor, pe care le înţelegem după gesturi şi expresia feţei. Înaintăm repede. Mergem alături de şosea, prin locuri desfundate şi arate, care ne fac pasul din ce în ce mai greu. Urcăm şi coborâm coline, după care ne ascundem mai la dreapta, sau mai la stânga, după aşezare.

În calea noastră o mulţime de lucruri aruncate: pături, cartuşiere, haine, unele aruncate de comunişti în retragere şi altele, poate, de ai noştri. Nu le-au mai putut duce. Moţa îşi scoate sacul şi-l aruncă. L-a purtat degeaba atâta, ca să-l obosească mai mult. De vom porni la atac simte că nu l-ar putea duce mai mult, şi ca să fie mai uşor, aruncă şi paltonul, opreşte numai pătura. Clime îşi dă seama că în sac sunt o mulţime de lucruri care i-ar face mare plăcere lui Moţa ca să le aibă. Ridică sacul şi-l poartă el mai departe.

De acum Clime ne-a dat cea mai mare dovadă de rezistenţă. În tot timpul luptelor el a purtat greutate mai mare ca noi. De multe ori ne-a dus chiar păturile, când la unul, când la altul. Le făcea bandulieră cu ale lui şi ni le servea când aveam nevoie de ele. Bun camarad.

O luasem puţin de-a lungul unei văi. O ploaie de gloanţe fluieră pe la urechile noastre. Ne observase inamicul. La semnalul Locotenentului, toţi suntem la pământ, în faţa mea am pe Bănică. Cu înălţimea lui, el prezintă ţintă mare şi-mi vine să râd când pleacă din când în când capul, ca să lase trecerea liberă gloanţelor. Şuieratul lor ne lipeşte şi mai mult de pământ. La ţignalul Locotenentului ne-am ridicat şi am pornit în aceeaşi formaţie, în fugă, pe panta colinei

din faţă, până aproape de vârf, la un loc bine ferit de bătaia gloanţelor.

Când m-am trântit jos, eram baltă de năduşeală şi inima bătea aşa de tare, că se auzea de la un metru. Nu sunt bun de fugă.

Înapoia noastră trupele se avântau cu aceeaşi repeziciune către noi. Nu a fost nici un rănit. Către seară coborâm spre Boadila del Monte. La marginea satului găsim artileria care bătuse în comunişti toată ziua. M-a prins mila de câţiva catâri morţi. Ne odihnim în marginea satului, până ni se găseşte loc de cantonament. Boadila del Monte este un mic oraşel. Se zăresc vârfurile a două biserici şi un castel. Aici sunt multe trupe. Cu toate că aşezarea prezintă un adăpost bun, o mulţime de clădiri au fost dărâmate de obuze.

Urcăm în sat şi pătrundem între zidurile unei mănăstiri. De jur împrejur locuinţe cu etaje. Pe scări, prin coridoare, abia putem merge pe întuneric ajutaţi de semnalizarea „sistem Clime" şi ne îngrămădim prin camere. Am găsit câteva lumânări, cu ajutorul cărora vedem cum să ne aranjăm. Clime a aflat în pod nişte snopi de paie. Am adus cât am putut. Pe ele ne vom simţi bine. Pe coridoare o mulţime de veşminte bisericeşti, vase sfinte, icoane, tablouri, sfârtecate şi călcate în picioare. Am hotărât cu Ionel Moţa ca a doua zi dimineaţa să le strângem şi să le aşezăm în biserică la un loc ferit. Camerele noastre aveau ferestre către frontul inamic. La ele trebuia să facem de santinelă cu rândul. Lumina lunii ne ajuta să privim cât mai departe. La orice mişcare, orice ivire, vom chema „el capo del guardia".

Primul de santinelă intră Bănică.

Pentru prima dată am trecut prin focul inamicului şi pentru prima dată facem de santinelă. Liniştea se aşternu deodată peste tot. Somnul greu ne doboară. Câte un sforăit sau un geamăt se aude din când în când, iar din clopotniţa mănăstirii o cucuvea cobeşte a rău!...

PE FRONT – LA POIANA CU PINI

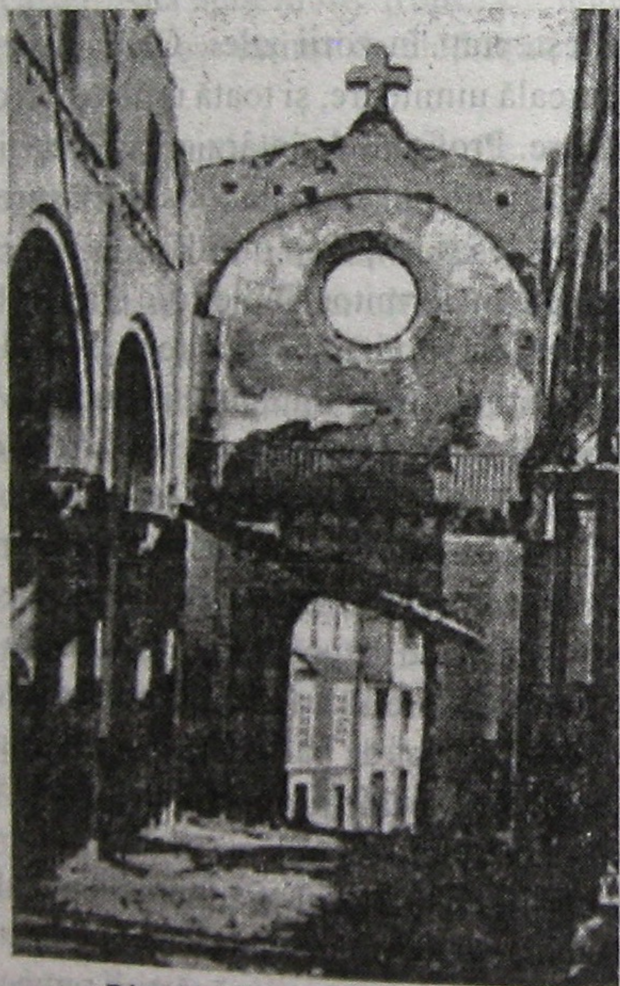
Am fost deşteptaţi în zorii zilei. Ordinul de pregătire era comunicat cu iuţeală uimitoare, şi toată unitatea în câteva minute, era gata de plecare. Profităm de întârzierea plecării ca să vizităm interiorul mănăstirii. Totul devastat. În mănăstire adăpostiseră comuniştii caii. Pe jos şi pe pereţi murdării de nedescris. Altarele au fost transformate în dormitor. Tablourile sfârtecate cu baioneta. Statuetele religioase au servit ţintă gloanţelor, se văd bine semnele, iar acuma zac trântite pe jos şi sfărâmate în bucăţi. Veşminte rupte şi pline de murdării. Cărţi arse şi rupte. Am strâns ce am putut şi le-am aşezat într-un altar. Ne pare rău că nu am putut face mai mult şi ne depărtăm cu durere că atâtea lucruri sfinte şi de mare valoare au fost distruse. Am atras atenţia lui „Nea Ilie", de ce trupele naţionaliste când ocupă satele şi găsesc bisericile în asemenea hal de devastare sălbatică, nu se dau ordine ca să fie curăţate şi ce a mai scăpat de barbaria comunistă să fie strâns şi pus la loc de cinste. Ne-a dat voie ca în satele ce le vom cuceri să ne ocupăm de acest lucru.

Pe turnul bisericii atârna un steag lung roşu şi altele mai mici în cele patru unghiuri ale zidurilor exterioare. Legionarii s-au repezit şi le-au smuls. Pe ziduri şi pe pereţii mănăstirii semnele comuniste, coasa şi ciocanul şi manifeste. Unele erau scrise în ruseşte. Ne îndreptarăm scârbiţi şi revoltaţi de atâta nemernicie.

În noi se naşte nerăbdarea de a intra cât mai repede în luptă. Concepţiile ticăloase trebuiesc spulberate. Am intrat în front în

timp ce se făcea apelul. „Nea Ilie” văzând pe Clime purtând sacul lui Ionel, a ordonat să fie dus la camionul companiei, care ne urma totdeauna. M-a contrariat încăpățânarea de a nu-l da, că nu e greu și-l poate duce. La stăruința noastră a cedat și ne pare bine că este și el mai ușurat.

Am pornit odată cu bubuiturile tunurilor. Înaintea noastră se auzeau împușcături. Mergeam de-a lungul frontului către stânga, unde bandera 6 trebuia să pornească la atac spărgând frontul comunist. Cu noi au pornit și trupe de marocani, care întotdeauna

Biserică distrusă de comuniști

au luptat alături de legionari. Trei avioane mari de bombardament urmate de altele de vânătoare, au pornit către frontul comunist. Ne încurajau mult înaintarea noastră. Coborâm pe marginea unei

păduri de măslini și urcăm. Nu avem mult de mers până la liniile noastre de rezistență, dar înaintăm greu, prudenți și foarte des suntem siliți să ne așternem la pământ. De la un timp, înaintarea se schimbă din rânduri rărite și distanțate, într-un singur rând și la distanță de 4-5 metri în urmă, unul de altul. Apucasem către dreapta, îndreptându-ne către frontul comunist. Nu-ți dai seama cât de repede trece timpul, zvâcnește inima și aștepți din clipă în clipă să dai ochii cu inamicul. Am trecut pe lângă niște tranșee în care trupe din armata regulată așteptau începutul luptei. La câțiva răniți li se dă primul ajutor de către sanitari. Trecem pe lângă o casă așezată pe coama dealului, de unde urmează să coborâm în deschizătura unei văi minunate. O vale largă și lungă adăpostită de coline cu pante dulci, pline cu ogrăzi de măslini, iar pe malurile văii pini groși și înalți.

Coborârea se face în fugă. Dăm peste cadavre care mă îngrozesc. Nu am timp să mă uit la ele. Haine aruncate, catări morți, puști, cartușe, mitraliere, benzi cu cartușe și iar cadavre. Întreb din fugă pe caporalul Felicindo care trece pe lângă mine:

– De ai noștri?

– Nu, comuniști! și râde.

Văd la unul bereta cu dungi roșii și negre. Pe jos fâșii roșii, steaguri roșii. Simt o satisfacție. Noi am fost primii și ne-am coborât până sub pinii de pe marginea văii. E așa de frumos! O minune, încât am uitat de război și privim cu nesaț împrejurimile. Dinapoi se scurg trupele și-și caută adăposturi spre dreapta și spre stânga. Catării, încărcați cu provizii și muniții, sunt purtați și ei în grabă.

Un bubuit de tun, un vâjâit pe deasupra noastră la care locotenentul face semne și fluieră din țignal să ne așternem pe pământ. La 20 de metri a căzut obuzul și a făcut explozie. Fum, pământ, groapă, încolo nu a făcut nimic. Noi am rămas cu privirea ațintită către acest loc. Nu ne-am mișcat. Din privire înțelegem ca o dojană, că nu am ascultat ordinul. Dar el de ce a stat în picioare? ne întrebam noi.

– Nene Clime, ce frumusețe! șoptesc eu, și aud apoi pe Moța:

– Uitați-vă măi băieți, ce locuri minunate pentru luptă!

Locotenentul fluieră, face semne cu cravaşa de înaintare. Noi o rupem la fugă după el, vreo 50 metri, unde ne culcăm pe nisipul văii. Stăteam ca într-o tranşee.

– Vezi, nu s-a lăsat, până nu ne-a culcat la pământ, îi spun eu lui Clime.

– Aşa trebuie să facă. El are răspundere şi face tot ce poate ca să-şi apere trupa.

Şi în necazul nostru el continuă să stea tot în picioare, vine pe la fiecare şi-i arăta loc pe unde să se adăpostească. Începuse să încălzească soarele. Am scos păturile şi le-am aşternut pe nisip, căci vom rămâne aici peste noapte. Mâine dimineaţă vom porni la atac.

Alte bubuituri de tun şi din ce în ce mai dese. Au luat ca punct de reper casa de pe vârf şi vor să o distrugă. Cad în dreapta, în stânga, pe lângă noi, iar altele zboară cu mult mai departe. Ne aflăm sub bombardament de artilerie. Au început să piuie şi gloanţele. Unele vin până la noi. Lângă mine Bănică îşi sapă apărătoarea cu baioneta. Răspunde artileria noastră şi urmărim cu urechea explozia obuzelor. Clime, un bun cunoscător al războiului, ne dă toate explicaţiile şi face constatări: comuniştii nu au material bun. Nu fac toate obuzele explozie. Nu calculează bine distanţa. Obuzul acesta merge prea departe, acesta cade lângă noi. Sunt obuze de 75 etc.

Dar ce să înţeleg eu! Nu am făcut armată. După sunet am învăţat însă repede care se duce mai departe, care lângă noi şi ştiam când să mă aştern cu pieptul la pământ. Urmărim mereu cu ochii gropile ce le sapă obuzele. Ne-am obişnuit, nu ne mai este frică. Foamea ne îndeamnă la sardele, brânză şi pâine, iar bidonul lui Bănică ne îmbie la câteva înghiţituri de vin.

*

După masă Alecu a plecat cu bidoanele să aducă apă de la o fântână, destul de departe, în afara noastră. Porniseră mulţi soldaţi după apă. Artileria roşilor a îndreptat tirul în direcţia fântânii şi mulţi dintre soldaţi au fost siliţi să se înapoieze în adăposturi. Alecu, aproape singur, înaintează fără nici o teamă, profită de lipsa celorlalţi,

se spală liniştit, umple bidoanele şi se înapoiază cu pas rar şi cu sânge rece. Am început să-l apreciem mult pentru acest gest.

Într-un timp bombardamentul şi gloanţele au încetat cu totul. Părea ca un semn că domnii comunişti se găsesc la masă, căci după o oră au început şi mai înverşunat. Un ofiţer maur este adus legat pe calul său. A fost omorât în prima linie, la datorie. Capul şi mâinile se mişcă după mersul calului. Are ochii şi gura deschisă. Hainele pline de sânge. Întovărăşit de soldaţi, merge să fie îngropat după ritul lui. Calul, tovarăşul acesta credincios, care l-a purtat vijelios şi victorios în lupte, pe care l-a iubit în viaţa de ostaş, va fi înmormântat o dată cu dânsul. Mă năpădesc o mulţime de gânduri: care dintre noi va muri? unde va fi îngropat? va putea fi dus în pământul ţării? câţi vom fi răniţi? Şi m-a cuprins o tristeţe că vom rămâne împuşcaţi pe pământul Spaniei şi că nimeni nu va mai şti unde vor zace cei morţi dintre noi.

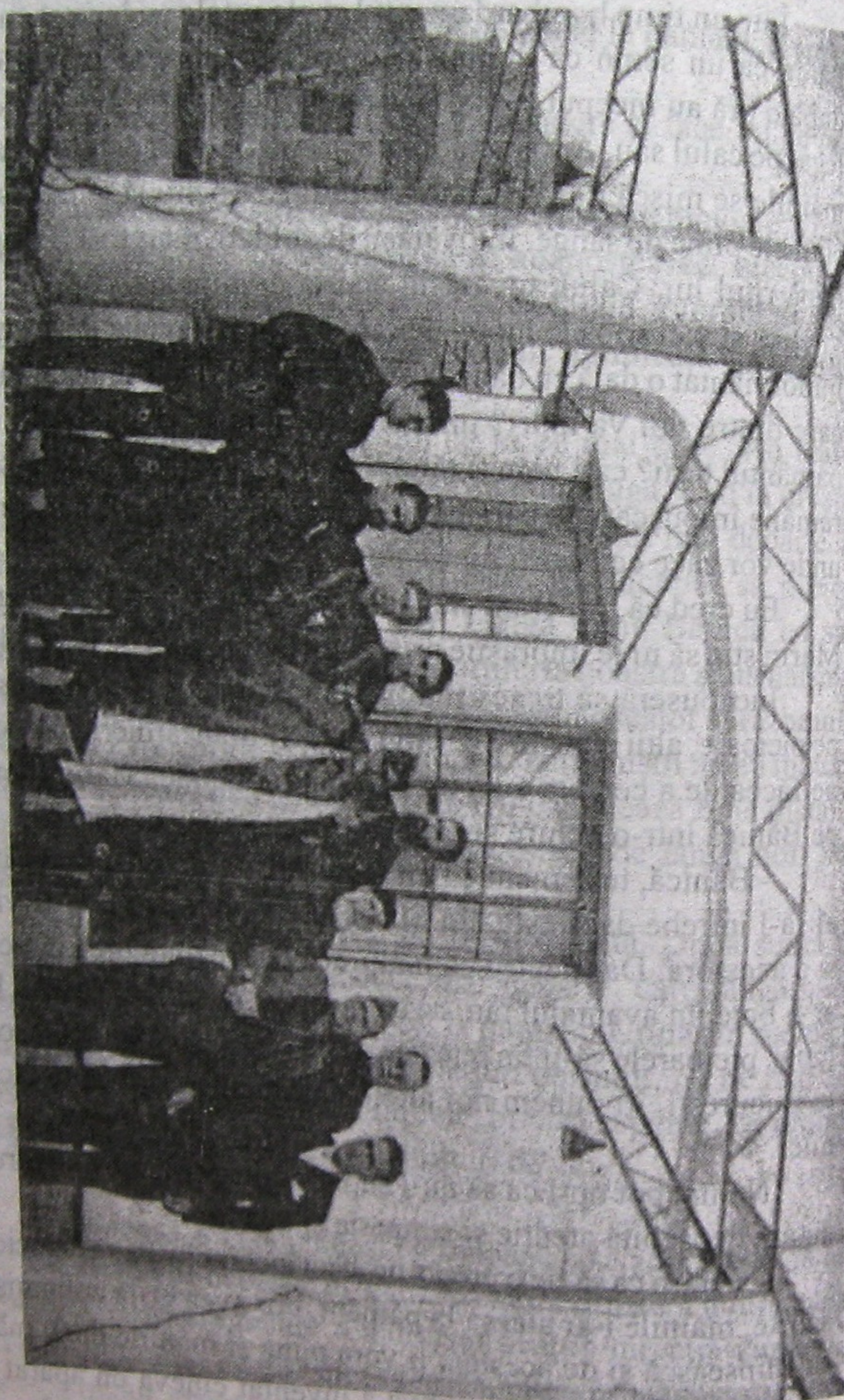
Eu cred că toţi eram stăpâniţi de aceste gânduri, pe care însă Marin ştia să ni le împrăştie prin glumele lui. Iată de exemplu una:

Începuseră să treacă răniţi. Unii mai uşor, se purtau singuri pe picioare, alţii erau duşi de tărgi de către brancardieri. Curiozitatea ne făcea de a cerceta cum au fost răniţi şi unde. Marin îl prindea pe Bănică într-o ochire şi zâmbet, începe să-l tachineze:

– Bănică, tu semeni cu un marocan – chiar veniseră câţiva la el să-l întrebe dacă este din Maroc şi de unde – soarta ta va fi ca şi a acestora. Dar pentru că înălţimea ta prezintă prea mare ţintă, ar fi bine, în avantajul tău, ca să mai poţi servi fără frică şi în alte lupte, picioarele să-ţi fie retezate de un obuz. Şi să nu ai nici o grijă, la Bucureşti, îţi punem noi altele de cauciuc, care să te facă mai mic.

Nu mă pot opri ca să nu-l supăr puţin pe Bănică, pentru care eu am deosebită atenţie şi simpatie şi adaug:

– Pentru ca să fie o proporţie, căci închipuiţi-vă că la picioarele scurte, mâinile i-ar atârna la pământ, vor avea grijă comuniştii ca să-l lipsească şi de acestea. Îi vom pune şi mâinile după măsură. Voi cerceta eu, dacă nu cumva a inventat cineva un aparat electric, pe care Bănică îl va purta în spate. Acest aparat va funcţiona

Cu Maiorul Villalba şi Slt. Garson, la Aranda

apăsând pe un buton. Am să stau totdeauna lângă amicul meu Bănică, îi voi pune aparatul în funcţiune şi comanda: Bănică, stai, Bănică poţi merge, Bănică poţi da şi din mâini etc.....

Gluma a prins. Noi am început să râdem, iar pe el l-a supărat...

– Să ştiţi că nu va fi aşa cum vreţi voi. Dumnezeu îmi va ajuta. Dacă voi fi rănit, am să fiu uşor rănit.

– Bănică, zic eu, cu totul serios, prima jertfă ai să o dai tu. Tu ai să fi primul rănit.

– Ba să fii tu.

Un obuz face explozie la vreo 10 metri. Am amuţit cu faţa la pământ. Discuţia ne-a fost întreruptă, pe deasupra sforăie schijele şi când deschid ochii, nu ştiu de ce mă uit la picioarele lui Bănică. Era întreg.

– Asta nu a fost pentru tine, zice Marin.

– Ia să mă lăsaţi în pace cu asemenea glume.

Noaptea se coboară liniştită. Asfinţitul soarelui ne-a fermecat. Nu ştiu ce mână maestră ar putea descrie un asfinţit de soare în Spania. Norii se împodobesc în o mulţime de culori şi iau diferite figuri. Pinii şi măslinii din orizont par aşa de înalţi, iar oamenii nişte uriaşi. Este senin şi rece. Ne-am retras sub pini şi ne pregătim adăposturi pentru noapte. Ionel, Moţa şi Totu au strâns paie între nişte măslini, au acoperit cu crengi şi frunză şi au închipuit un fel de colibă în care se târăsc pe brânci. Mai la vale, sub umbra unor pini uriaşi, Clime, Alecu, Bănică, eu şi Zaharof, ajutaţi de caporalul Felicindo, am aruncat crengi de măslin, peste nişte prăjini de susţinere şi am făcut un adăpost cu faţa larg deschisă către inamic. Pe jos cât mai multe ierburi, paie, frunziş, tot ce am putut strânge de pe câmp. Am făcut foc să ne încălzim. De la bucătărie ne-a servit mâncare caldă, apoi adunaţi la rădăcina unui pin, începem să fredonăm marşurile legionare. „Nea Ilie" şi Prado au venit şi ne ascultă stând în picioare. Mă bucur de simpatia căpitanului. Ne dă să gustăm din coniacul care niciodată nu-i lipseşte.

– Vreau să vă fac cunoştinţă cu preotul banderei noastre, ne spune el şi trimite după preot. Să tot aibe la 35 de ani. Este îmbrăcat milităreşte, vorbeşte frumos franţuzeşte. Un om cu o cultură aleasă.

Ne-am îndrăgit şi ne roagă să-i permitem a ne vedea în fiecare zi când va fi posibil. Pe noi ne bucură.

S-au împărţit posturile de santinele în timpul nopţii. Sunt înaintate. Ele trebuie să asigure odihna camarazilor de luptă. Nu au voie să tragă decât numai în caz de neascultare, până la venirea caporalului, care va fi chemat grabnic. Adorm în braţele lui Bănică, lângă Clime, care cu o grijă părintească ne acoperă în timpul nopţii şi ne mai ghionteşte când sforăim ca să nu stricăm liniştea celorlalţi.

De la 2 la 4 intru de santinelă cu Zaharof. E o noapte minunată cu lună plină. Ne facem datoria cât mai bine. Ne-au înţepenit picioarele sub un pin. Privim cât putem înainte şi suntem atenţi la cel mai mic zgomot, cu toate că ne atrăgea atenţia frumuseţea constelaţiilor –purtăm mare răspundere. Atâţia camarazi care dorm liniştiţi, nu trebuie să fie surprinşi. Pipăim grenadele şi puşca. Deşi pare greu acest serviciu, te simţi totuşi mândru, puternic în această singurătate a nopţii şi mulţumit la urmă, că prin grija ta ai putut da linişte celor mulţi. Noaptea îţi asigură şi ţie mai multă încredere, mai puţină frică şi oarecare curaj de luptă. Eu preferam totdeauna atacurile de noapte.

A doua zi dimineaţa, am înaintat până la jumătatea colinei din faţa noastră. Pe creastă era linia întâi a frontului nostru. Ne pregăteam de atac, aveam totul în ordine şi aşteptam numai ordinul de înaintare. Întârzierea ne făcea din ce în ce mai nerăbdători. Ne-am adunat pâlcuri, pâlcuri şi începem să cântăm. Un spaniol imită jocurile seniorelor spaniole şi provoacă râs general. Până la sosirea ordinului de atac, căpitanul ne dă voie ca cei din echipa română, însoţiţi de un alfarez şi de sergentul Ortigoza, să înaintăm în prima linie şi să ni se arate Madridul cu poziţia frontului nostru. Am intrat în tranşee, urmărim cu interes linia frontului nostru, ni se arată direcţia în care va trebui să înaintăm şi privim cam la distanţa de 10 km. Madridul se vede începând deodată cu clădiri înalte şi ridicat pe colinele din dreapta şi stânga. În partea dreaptă, cum ne aflăm cu faţa spre Madrid, Casa del Campo şi Cetatea Universitară, în parte în mâinile naţionaliştilor.

În locul ordinului de atac am primit ordin de a rămâne pe loc

Monument al Credinţii în Spania de ieri. (Catedrala din Burgos)

şi ne-am retras sub pini. Din nou bombardament de artilerie şi avioane. Comuniştii au luat la ţintă o casă, aşezată pe colina din spatele nostru, în care se afla statul major. Râdem şi ne bucurăm că toate încercările lor sunt zadarnice. Obuzele cad în apropiere şi nici unul nu nimereşte. Altele nu fac explozie. Constatăm că nu au material de război aşa de bun. Tunurile noastre bat mai cu precizie ş toate obuzele se sparg.

Am rămas la pini noaptea şi a doua zi până seara, când primim ordin de retragere. În apropiere de Boadilla del Monte am ocupat poziţie de luptă în vechile tranşee, la distanţă de patru metri unul de altul. Frontul nostru este pentru protecţia trupelor ce se strâng din prima linie. Ni se recomandă „vigilentia", iar deschiderea focului se va face la ordin. Până către ziuă am stat pe poziţie. Trupele s-au retras şi intrăm în liniştea perfectă a nopţii. Trupe din armata regulată au ocupat locul nostru.

Bandera noastră s-a retras în Boadilla de Monte. Compania 21 a fost adăpostită într-o casă cu două etaje. Aveam intrarea din stradă direct în casă. După mobilă, tablouri, bibliotecă şi câteva icoane ascunse, am înţeles că aici a fost locuinţa unui naţionalist cu o bună stare materială. Mai târziu am aflat că a fost omorât de comunişti cu toată familia, fiindcă a fost un catolic convins.

Puţine paie într-un colţ de cameră, o somieră fără saltea ne-au servit de culcuş. Niculiţă Totu a rămas trântit pe un fotoliu. În camera vecină s-a instalat căpitanul şi locotenentul nostru, care ne comunică rămânerea noastră în Boadilla mai multă vreme. Aici se va stabili frontul pentru mai mult timp. Deşi de multe ori şi mai cu seamă pe mine, mă chinuia teama intrării la atac, întârzierile acestea erau neplăcute, căci se prelungea şederea noastră şi ne temeam că în timpul prevăzut de Căpitan pentru luptă, nu vom putea lua parte la atacuri.

BOADILLA DEL MONTE

Ne-am sculat mai târziu ca de obicei. Azi sunt mai trist ca oricând. Am fost torturat în vis de o scenă petrecută cu o zi înainte. A fost prins un spion comunist care, după o mică judecată, a fost executat. Înfăţişarea speriată, frica de moarte întipărită pe faţa lui, bâlbâia şi nu ştia să dea nici o explicaţie, iar laşitatea şi rugămintea lui de a fi iertat m-a revoltat.

Spionii şi trădătorii trebuiesc executaţi oriunde s-ar afla ei, mai ales când uneltesc în contra unui stat naţionalist şi creştin. Legile războiului nu iartă şi mă gândesc cu scârbă câţi din aceştia nu se găsesc pe tot cuprinsul ţării noastre, care în loc să fie executaţi, au ajuns demnitari şi s-au îmbogăţit pe căi necinstite pe spinarea neamului românesc, care, totuşi, îi mai suferă încă şi nu mai soseşte o dată ziua răfuielilor.

Întâlnesc în stradă pe Ionel Moţa, care se plimba discutând cu Vasile Marin. Îmi pare îngândurat şi mult mai serios. La întâlnire mă face atent în mod cu totul deosebit:

– Suntem în ajun de Crăciun. Începând de mâine, părinte, vom face rugăciune în fiecare zi şi vom ţine şedinţe de cuib. Când toţi legionarii din ţară ţin şedinţe şi se roagă pentru sănătatea noastră, trebuie să ne gândim şi noi de aici, la Legiune şi la Căpitan. Vom începe şedintele noastre cu rugăciune.

Îmi întinde o telegramă sosită din ţară. Este trimisă de către Cetăţuia de fete din Bucureşti prin care ne face cunoscut că se roagă la Dumnezeu pentru a fi protejaţi de El în lupte… Încolo, din

țară nici unul nu am primit nici o scrisoare. Știm sigur că ni s-au trimis mii de scrisori, dar ne dăm seama că din cauza trecerii prin Franța sau chiar la granița românească, au fost oprite.

Toată ziua suntem liberi. Ne plimbăm prin sat și discutăm între noi. Am descoperit un loc bun, o gârlă, pentru spălat. Cu prosoape și săpun am dat fuga la gârlă. Eram grozav de murdari. Trecuseră câteva zile de când nu avusesem timp nici măcar să ne spălăm pe mâini. Nu-ți dai seama ce mulțumit, ce bine te simți, când după multă vreme ai avut în fine, prilejul să-ți lepezi jegul de pe mâini și de pe față. Ne-am spălat și picioarele, mare eveniment, căci cred că mai mult de o săptămână nu am putut scoate bocancii. Am dormit totdeauna îmbrăcați și cu cartușierele pe noi gata oricând pentru luptă.

După întoarcerea de la gârlă, am aflat de ce Moța era schimbat. Sufletul lui a fost izbit de sălbăticiile săvârșite de către comuniști. Împreună cu Marin colindase prin tot satul, care după prima noapte când ne-am adăpostit în clădirile mânăstirii, fusese ținta artileriei comuniste. Armatele naționaliste au fost numai în trecere prin Boadilla și numai acum la retragere s-au așezat aici. În afară de mânăstire se mai află în sat un mare castel și o biserică. Spectacolul care i s-a înfățișat lui Ionel când a vizitat acest castel și biserica i-a amărât și i-a înăsprit sufletul.

În altarele bisericii au fost siluite fete și femei în fața preotului. Două cadavre, a unei fetițe și a unei femei, poartă încă urmele violului și a mutilării, după care au fost apoi împușcate. Într-alt altar preotul oribil ciopârțit. În mijloc au fost arse toate cărțile și icoanele. Statuile au fost sfărâmate, iar restul sticlelor de vin și coniac au fost aruncate pe alături, ceea ce arată că aceste acte au fost săvârșite în timpul unei orgii.

Satul este strâns ca un orășel. Datorită așezării lui, o parte din clădiri au scăpat neatinse de obzue. Am colindat prin tot satul. Pustiu! Câțiva câini au fugit chelălăind, iar câte o pisică sta ascunsă în poduri. În partea dinspre gârlă, am întâlnit pe o bătrână lângă o casă. A scăpat ascunsă în niște paie. Este singura ființă omenească, care a putut rămâne în sat. Îi pare bine că am sosit

noi. Se închină și se roagă pentru ajutorul nostru. Întinde mâna și ne arată mânăstirea cu turnurile sparte de obuze și casele dărâmate. Ochii ei plutesc în lacrimi.

– Aici au fost oameni credincioși și cinstiți. Toții au fost omorâți o dată cu preoții și călugării. Cei care au plecat de frică o dată cu roșii, au fost puși să lupte contra Dumneavoastră.

Interior de biserică distrusă de comuniști

Intrăm în biserică. Este ceva înspăimântător. Preotul și medicul banderei au pus să fie strânse toate cadavrele și să fie înmormântate. Au mai fost găsite câteva fetițe și copii. Cu ce vor fi oare vinovați să fie sfârtecați și omorâți fără milă?

Castelul a aparținut unui mare senior catolic și monarhist. Are în spate un parc mare de toată frumusețea. Sub acest parc se află grajdurile, care pot adăposti sute de cai. Vreo douăzeci sunt încă în aceste grajduri. Din curtea lor, la nivelul gârlei, căci parcul

și castelul sunt așezate mai sus pe înălțime, se întinde o imensă grădină de zarzavaturi, toată împrejmuită de ziduri înalte și groase, apoi păduri de măslini.

Pe dinafară, zidurile castelului sunt învechite și înnegrite de vreme. Ferestrele de la etaje au fost deja sparte și umplute cu saci de nisip. Nu cu mult înainte, de aici porneau comuniștii o ploaie de gloanțe cu mitraliere și puști în armatele naționaliste. Clădirile cele mai mari și bisericile le serveau de întărituri, de unde numai cu mare greutate puteau fi scoși. Deci erau explicabile desele lupte de stradă și cu multe pierderi. Armatele naționaliste fiind mereu în cucerire de poziții, abia puteau să-și facă apărători; iar tranșeele ce-și făceau în timpul nopții erau adăpost de scurtă durată, trebuind la atac să iasă în loc deschis; pe câtă vreme, comuniștii, pe lângă satele ce le fortificau, din loc în loc săpau tranșee adânci și de multe ori betonate.

Înăuntrul castelului totul devastat. Mobilă, tablouri vechi de pictori renumiți, capela cu ce a mai rămas în ea, săli cu pereți de marmură, candelabre, vase sparte, ți-ar fi putut reda o parte din civilizația lumii spaniole cu câteva sute de ani înapoi.

Toate acestea au fost nimicite în setea de distrugere a bolșevicilor, de cei orbiți de diavol, susținuți de toată presa jidovenească în numele civilizației și a unei lumi noi. Nici sălbaticii nu ar fi putut face asemenea distrugeri.

Capela din castel începe să fie curățită și aranjată. Preotul va oficia serviciul divin în zilele sărbătorilor de Crăciun. În partea de Nord, direcția Las Rozas, trupele marocane, ajutate de armata în termen, lucrează cu zor la tranșee. La o răspântie de șosele, în marginea satului citim pe două plăci: „Pozuello 5 km” și alta „El enemigo 1 Km”.

După pregătirile ce se fac frontul se va fixa aici pentru câtăva vreme. Pregătirile mai aveau și scopul de a arăta comuniștilor că ne întărim în această poziție, unde vom aștepta să fim atacați. Era o tactică a naționaliștilor de a face pe dușman să iasă, pentru apropiere, din întăriturile de unde cu mare greu l-am putea scoate. Când ne convenea poziția în care se afla, ne aruncam asupra lui.

În casa în care ne-am adăpostit, compania 21, „venti una”, cum îi spun spaniolii, găsim pe Clime răsfoind cărțile ce au mai rămas din bibliotecă. Câteva le-a salvat din mâinile soldaților care rupeau foi ca să-și șteargă briciurile când se bărbiereau, să împacheteze câte ceva, sau pentru cine știe ce. A strâns în față câteva volume mari de istoria picturii. Sunt cărți de mare valoare. Opere franceze, germane și multe altele, toate frumos legate și îngrijite cum rar am văzut pe la noi. El ar vrea să le ducă în țară. Se uită cu milă la aceste cărți, adesea ni le smulgea din mână, apoi cu o voce duioasă ne ruga: „Să nu le distrugeți, măi băieți. Este păcat de ele. Chiar dacă nu le vom putea lua noi, să rămână aici. Le vor găsi alții și le vor aprecia”.

Volumele însă dispăreau văzând cu ochii. Soldații le întrebuințau întâi ca perne de pus sub cap, apoi nu le mai vedeai.

Moța își exprimase dorința de a ne da în cărți. Am întrebat și am căutat la toți, o zi întreagă, să găsim niște cărți de joc, dar zadarnic. Vasile Marin înciudat și de ambiția lui Clime de a nu distruge cărțile, răsfoind un volum mare în care se aflau pe hârtie groasă tablouri de o rară frumusețe, scoate hârtiile cu tablouri și începe să le taie cu foarfeca în forma exactă a cărților de joc. Clime se uita cu amărăciune la el, mai ales că și noi începusem să-i dăm ajutor.

– Dacă le vom păstra noi, le vor distruge alții, domnule Clime. Și de ce să nu îndeplinim noi dorința lui Ionel, de a avea cărți pentru ghicit. Ia să vezi d-ta ce am să scot eu din acestea.

– Bine, pentru această dorință, nu am nici eu nimic de spus, dar cine se pricepe să facă desenele bine?

– Las' pe mine, adaugă Marin și începe să deseneze cu cerneală neagră, verde și cu creion roșu-albastru. Desenele și chipurile ies de minune. La valeți și dame am rămas uimiți de frumusețea caricaturilor. Le trecem din mână în mână și râdem. Marin era un foarte bun caricaturist, ceea ce se potrivea cu spiritul lui ascuțit de zeflemist. La fiecare damă ca și la valeți, găsea câte o asemănare cu cineva.

În fiecare seară, când ne aflam cu toţii laolaltă şi când nu aveam nimic de lucru, Moţa ne ghicea la toţi în cărţi. Pentru fiecare găsea numai bine şi avea atâta dar de convingere, că tot ceea ce ne spunea el era pentru noi ca un balsam întăritor: Căpitanul, Legiunea se gândesc la noi şi ne poartă grijă. Dacă va vrea Dumnezeu, ne vom înapoia în ţară cu toţii, vor fi numai câţiva răniţi şi că vom sta încă o lună pe front. În toate vedea numai bine...

Un lucru însă ne mâhnea pe toţi. Scrisesem atâtea scrisori, aproape în fiecare zi şi nu primisem nimic, nici un răspuns, de la nimeni şi eram mâhniţi nu pentru că ne-am fi gândit că nu ne scrie Căpitanul sau dl. General. Ştiam sigur că atât Căpitanul şi Generalul, cât şi toţi legionarii, legaţi sufleteşte de noi, cu părinţii, soţiile, copiii şi toţi ne-au trimis răspunsuri. Mii de scrisori au luat drumul către noi, dar nu au sosit. Eram mâhniţi şi supăraţi pe netrebnicii care ne-au oprit scrisorile şi ne-au lipsit decea mai mare bucurie, bucuria de a avea ştiri din ţara noastră scumpă şi de la cei dragi. O singură telegramă am primit toţi la Boadilla del Monte despre care am pomenit mai înainte, aceasta ne-a adus atâta mângâiere şi bucurie! Era de la Organizaţia Cetăţuielor de Fete din ţară, în care ne spuneau că se roagă în toate bisericile pentru sănătatea noastră, pentru ajutorul *lui Dumnezeu* în lupte, şi pentru înapoierea în ţară victorioşi. Era semnată de şefa pe ţară, Nicoleta.

Ne gândeam într-o seară la această fată bună care căuta să facă educaţie fetelor mai mult în direcţia eroismului, vrând să sădească această calitate adânc în sufletul fiecăreia şi făcând caz de cinste şi de morala până la exces. În acest timp Moţa ghicea lui Totu. În momentul în care figurile de dame se întind pe scaun, apariţia caricaturilor ne face să bufnim în râs. Atunci Marin ne spune:

– Dacă le-ar vedea Nicoleta, pe aceste cărţi cu figurile de dame pocite şi cam despuiate, le-ar arunca în foc, iar nouă ne-ar întoarce spatele. Iar dacă s-ar întâmpla ca eu, care le-am făcut, iar Ionel, care ne ghiceşte în ele, să murim în Spania şi cărţile acestea să le duceţi şi să le arătaţi Nicoletei, ea le va păstra în muzeu.

Gluma a prins şi nu a supărat pe nimeni. Moţa râde şi spune:

– Măi Mărine, ţie ţi-ar părea rău dacă ai muri în Spania? Mie deloc.

– Nici mie, răspunde Marin.

*

Ne petreceam vremea când în tranşee, când în libertate. Nu ne lipsea voia bună, gluma, râsul şi cântecul. Noaptea două ore întreg plutonul în tranşee şi câte o oră fiecare de sentinelă la casa ce ne servea de cazarmă, iar ziua, tot câte două ore pe linia de bătaie. Restul timpului, liberi. Cu toţi soldaţii eram prieteni buni. Cu ofiţerii ne întâlneam des de tot, ne salutam şi discutam cu ei o mulţime de probleme de război. Preotul banderei ne cerceta din două în două zile. Un om cu multă cultură şi dragoste de ţară. El ne-a lămurit asupra multor situaţii din Spania, care au adus la dezlănţuirea dezastrului bolşevic.

În Boadilla se afla multă armată şi eram cunoscuţi de toţi. Adesea sergentul Ortigoza, care stătea mai mult în grupul nostru şi nu cu puţină mândrie, căci facem parte din plutonul lui, cu multă căldură ne descria ofiţerilor în culorile cele mai frumoase. Acestea ne-a adus simpatia multora, în ciuda şi necazul locotenentului Prado, care din oarecare gelozie a început cu încetul să ne persecute. Era însă foarte bun militar şi de un eroism fără seamăn. Îl simţeam mai bun cu noi în timpul luptelor, când eram alături de el. Căutam însă să-i facem toate voile. Totdeauna corecţi şi la datorie. O dată cântam, sau mai bine zis făceam exerciţii de cântec întreaga companie. Dădea tonul un Alfarez: „Soy valiente y leal legionario". Cântecul iese prost de tot, cu diferite tonuri. Alfarezul se supără, dă tonul din nou, iară prost. Asista şi căpitanul companiei „Nea Ilie". Atunci începe Marin, noi cu el odată, puternic, cu toată inima întreaga companie cu noi şi marşul legionarilor iese perfect. „Nea Ilie" ne felicită. Prado se plimba nervos în faţa noastră şi privirea lui pare o mustrare.

Din această cauză Ionel Moţa ne cere şi mai multă disciplină, ascultare şi ordine. Refuza toate avantagiile ce ni se ofereau. Compania noastră a fost scoasă pe plutoane în timpul zilei la săpatul

tranşeelor şi a şanţurilor de apărare contra tancurilor. Moţa observând că noi suntem protejaţi, iese la raport şi cere ca şi noi să mergem la lucru şi am lucrat din greu o zi întreagă, iar noaptea patru ore în tranşee. Lucram în grup de patru, doi săpau, doi aruncau pământul şi ne schimbam când oboseam, la lopată sau la târnăcop.

Nu voi uita niciodată grija lui Moţa de a lucra el alături de mine. Căci îmi spune el, eu sunt mai neobişnuit cu munca, îmi este mai greu, el poate mai mult şi mă va ajuta. Muncea din greu şi curgea sudoarea de pe el. Mă sileam să corespund şi toate rugăminţile mele au fost zadarnice, ca să nu se obosească, căci şi eu ştiu să muncesc, nu au folosit a nimic şi aşa toată ziua a fost o muncă de întrecere între toţi.

Acest lucru ne-a ridicat mult în faţa camarazilor spanioli.

*

Într-o zi Montesino, cel ce se pretindea fiul preşedintelui din Maroc, vine la noi plin de bucurie şi râzând ne comunică ştirea, că a cerut să fie trecut din compania 22 în compania 21, că un erou ca el trebuie să fie alături de nişte eroi. I-a fost aprobată cererea. Şi într-adevăr, a doua zi se prezintă la compania noastră. Este repartizat în plutonul întâi şi face parte din escuada lui Moţa. Încă unul ataşat grupului nostru.

Niculiţă Totu o ducea foarte bine cu bucătarul companiei, iar pe lângă el şi noi. Îl poreclise „El Prezidente Abisinio". Era slab, negru şi purta o barbă mare. Semăna cu un abisinian. Această poreclă îl măgulea foarte mult şi în curând toată compania îi spunea la fel. De aici marea atenţie pentru Totu. Orice ar fi cerut, i se dădea: para tres, para tutos Romanos; vin, cognac, ciocolată, sardele şi altele, din toate bunurile se înfrupta Niculiţă, apoi şi noi.

*

Pe mine mă jena adesea înghesuiala de la mâncare. Mă bucuram însă de atenţia lui Totu şi a lui Bănică. Totdeauna mă întrebau dacă m-am servit cu cutare mâncare, sau cutare bunătate şi în urma răspunsului meu, îl vedeam pe Niculiţă alergând, striga pe „Prezidente" care cu multă recunoştinţă şi dărnicie da pentru „El Padre".

Am admirat, la acest bucătar conştiinciozitatea şi curajul cu care-şi făcea datoria. De multe ori îl vedeam în camionul bucătăriei stând în picioare, cu barba în vânt, cu mâna pe pistol şi ca şi cum el ar stăpâni pe tot frontul, trecea prin ploaia de gloanţe în goana maşinii şi aducea alimente pe poziţii. Mai totdeauna în prima linie de luptă când mai era o oră până în ziuă, ne servea cafeaua cu lapte, caldă.

Se simţea mândru şi satisfăcut de tot ceea ce făcea şi niciodată n-a fost atins de vreun glonte.

În camera unde dormeam noi, era întreg plutonul I, iar în colţul rezervat nouă a trebuit să facem loc şi lui Montesino.

Noaptea plutea un miros ce te sufoca. Eram siliţi, deşi frig afară, să deschidem ferestrele. Eram singurii care ne bucuram de prezenţa unei somiere. Am aşezat-o pe patru maldăre de cărţi şi oferea un culcuş minunat pentru 3 persoane. Sub cap ne ascundeam cartuşierele şi puştile. Totdeauna ne culcam îmbrăcaţi. Nu aveam voie să scoatem nici bocancii. Ne era permisă numai scoaterea cartuşierelor şi câteodată se făceau exerciţii de echipare, pentru atac, în toiul nopţii. Pe somieră dormeam cu rândul, după orânduiala făcută de Moţa. Ţinea ca fiecare să aibă câte o noapte de somn mai plăcută, dar totdeauna a refuzat categoric ca el să doarmă pe ea. Ascultam, căci altfel se supăra pe noi.

Noaptea în tranşee se pornea câteodată, o ploaie de gloanţe comuniste asupra noastră. Auzeam piuitul şi simţeam foşentul lor, pe lângă noi. Mitraliere, puşti, bombarde şi grenade făceau un zgomot asurzitor.

La început ne prindeau fiori reci, apoi încet, încet ne încălzeam, deschideam ochii mari ca să despicăm negura nopţii, zăream ca nişte fantome mogâldeţe de grupuri ce se mişcau mai la dreapta sau la stânga. Tufişurile ne apăreau ca duşmani, nările larg umflate absorbeau mirosul prafului de puşcă, strângeam din dinţi, apucam cu putere puşca, pipăiam grenadele şi eram gata ca nişte lei scăpaţi din cuşcă, să ne avântăm, să simţim moartea lângă noi, să sfârtecăm şi să zdrobim totul din calea noastră. Eram reţinuţi cu greu de sergentul nostru. Nu aveam voie să facem nici o mişcare. Aceasta

ne indispunea şi ne enerva foarte mult. O singură dată am tras şi noi câteva gloanţe, aproape fără ţintă şi totuşi ne-am simţit satisfăcuţi.

Tot timpul, în Spania, cântecul ne-a fost cea mai mare mângâiere a noastră. Aceste clipe mari de trăire în cântec a întregii vieţi româneşti şi legionare ne erau aşa de plăcute încât cântam cât mai des. Dar cântecul departe de ţară, departe de ai tăi, are un alt farmec. Noi nu am cântat pentru plăcerea ce ţi-o oferă muzica, ci am simţit şi am trăit cântecul. În el puneam toată căldura sufletului, toată duioşia şi toată arta. Era atâta simţire, încât le terminam cu ochii în lacrimi. Apoi, pe lângă cântecul legionar, fiecare mai avea câte un cântec favorit al lui, al dragei lui: „Sunt ultimii bani pe care-i am în pungă", al lui Marin; „Uite dealul, uite via", cântecul lui Clime; „Suflecată până-n brâu", al lui Bănică. Toate, toate cântate cu emoţie, erau momente scumpe, care nu cred că am să le pot uita vreodată... Până şi Niculiţă Totu cu Alecu, care nu prea ştiau să cânte, de data aceasta aduceau prin cântec simţăminte noi. Un om trebuie să simtă, să trăiască cântecul. Din aceasta iese puterea de transmitere celor ce te ascultă şi-i faci să trăiască clipe cu tine. De aceea ori de câte ori cântam noi, toată lumea era în jurul nostru şi asculta mişcată.

CRĂCIUNUL PE FRONT

Locotenentul Prado fusese plecat într-o permisie de câteva zile. S-a înapoiat în ajunul Crăciunului odată cu camioneta bucătăriei, care a sosit încărcată în vederea sărbătorilor cu toate bunătăţile, cu multe burdufuri cu vin şi lăzi cu sticle de coniac. Deşi pe front, totuşi aceste mari sărbători creştineşti umpleau atmosfera cu un balsam de binecuvântări cereşti. După obiceiul creştinesc, ajunul Crăciunului este sărbătorit cu multă veselie.

Seara aceasta noi am vrut să o petrecem în momente de reculegere. După masa de seară ni s-au oferit două sticle de coniac, prăjituri şi alte bunătăţi. Le-am cedat camarazilor portughezi şi spanioli ca să-şi mărească dispoziţia şi veselia. Pretutindeni voie bună, râsete, cântec şi veselie. În colţul nostru am rămas tăcuţi, povestind frânturi din viaţa noastră, mereu cu gândul la fraţii noştri legionari, la ajutorul ce-l ceream lui Dumnezeu să ajute Căpitanului pentru România cea nouă. Către sfârşit am murmurat o rugăciune şi ne-am lăsat în voia somnului.

În zgomotul din jurul nostru, deodată se face linişte. Uşile ce fuseseră încuiate, din peretele unde dormeam noi, sunt deschise brusc. Alferezul apare în uşă, era camera unde dormea căpitanul nostru şi comunică: „Toţi Românii sunt în seara aceasta invitaţii domnului căpitan". Ne-am ridicat şi intrăm la „Nea Ilie". Bănică ezita să meargă dar a venit şi el. În colţul nostru a rămas Ortizoza şi Felicindo, care ascultaseră la povestirile noastre şi citeam în ochii lor regretul acestei mici despărţiri. Începuseră să priceapă

românește și făceau singuri haz când ne spuneau în limba spaniolă ce au înțeles. Ortigoza ne era mai mult ca un prieten. Ne spunea atâtea povești și glume, pe care le înțelegeam numai din gesturi și strâmbăturile feței. Avea acest dar deosebit de a vorbi prin gesturi și expresia feței.

În camera Căpitanului chef mare. Ne-am așezat în jurul mesei. În capul mesei, Căpitanul, de-a dreapta Moța, la stânga eu, apoi ceilalți și printre ei ofițeri spanioli. Sardele, cârnați, prăjituri, fructe, țigări, coniac și cafele. Ordonanțele erau la spate și gata de a servi. Domnește bucuria. „Nea Ilie" se simte bine lângă noi. Ionel povestește despre Căpitanul nostru, despre Legiune. Cum se sărbătorește la noi Crăciunul. Este ascultat în tot ce spune. Ne-a încălzit puțin băutura și imediat, la rugămintea Căpitanului, am început să cântăm: „Soy valiente y leal legionario" și cu noi tot plutonul. Ușile au rămas deschise și câte un soldat apărea în prag cu sticla ridicată și închina „Arriba Espagna" „Viva Franco" „Trăiască Căpitanul" – „Trăiască Românii". Am cântat aproape toate marșurile noastre legionare și câteva cântece populare în admirația tuturor. Ne-am înveselit oleacă. În prag apare un spaniol cu chef și cântă arii spaniole. Are o voce frumoasă și plăcută. „Nea Ilie" este în culmea fericirii. Spre sfârșit se ridică, închină pentru noi, iar noi, pentru el, apoi adaugă cu o oarecare tristețe:

– Padre, dacă se va întâmpla să mor în luptă, doresc să vii lângă mine și să-mi citești rugăciunile ortodoxe, iar de se va întâmpla să fiu numai rănit, tot am să te chem să fii lângă mine. Vreau să-mi faceți ruga voastră.

Face atent pe locotenent și ordonanță, ca să aibă în vedere dorința lui. Cuvintele lui ne-au înduioșat și ca încheiere Moța dă ordin ca în poziția de drepți, cu salutul cerului să cântăm imnul legionarilor căzuți. A impresionat pe toți. Moța și Marin au tradus înțelesul versurilor cântecului. Așa am petrecut, și cu ce putea să se încarce sufletul nostru în asemenea ocazii, ne-am restras să ne culcăm.

*

Dimineața ne-am făcut puțină rânduială, atât cât ne permitea viața de front și cu toții, însoțiți și de Zaharof, am plecat în căutarea unui loc de rugăciune. Este Nașterea Domnului, când toată creștinătatea închină câteva ore lui Dumnezeu. Nu putem rămâne nici noi fără rugăciune. Am intrat în școala primară. Nu suferise

„Se trăgea în obrazul lui Hristos" (Ionel Moța)

nici o stricăciune. Bănci noi și curate. Pe tablă scris cu creta litere și desene. Parcă erau de azi. Pe măsuțe, abecedare noi. Dumnezeu ne-a condus la acest loc curat. Aici am improvizat cum am putut o formă de altar. Icoana Sf. Arhanghel Mihail a scos-o Clime de la piept unde o purta întotdeauna. Tot el a făcut și pe dascălul, iar rugăciunea a decurs încet, clar și lin. Curată ca și gândurile noastre, ca și sufletul nostru în acest moment.

Rugăciune simplă ca pe vremea primilor creștini. Cum se va fi rugat fiecare în gând, ce va fi cerut lui Dumnezeu, nu știu. Știu numai că Moța plângea. Să plângi când te rogi e mare lucru! Numai

sufletele mari, înțelegătoare, care prin înțelepciunea lor se pot ridica către Dumnezeu, pot avea aceste momente. Aveam și noi în aceste clipe o adâncă coborâre în noi, o completă uitare a tot ce este lumesc, dar nu ne-am putut ridica așa de sus, ca rugăciunea să fie atât de fierbinte. Ce minunată pătrundere a momentului divin!

După această rugăciune am ținut ședință de cuib. În Boadilla am avut mai multe, toate prezidate de Ionel Moța. Voi face povestirea lor în capitolul următor. Nu le pot uita. Nu le pot trece cu vederea. Prea au fost înălțătoare și sublime și nu știu dacă voi avea puterea să le arăt în adevărata lor lumină.

Rugăciunea ne-a ușurat mult de greul ce apăsa sufletul nostru. Ni se pare că plutim ușor ca niște fulgi purtați de vânt. Am avut de multe ori aceste senzații, după slujbe, la care am asistat cu mai multă râvnă, dar de data aceasta era cu totul deosebit.

Până la masă ne-am plimbat pe șoseaua asfaltată ce mergea către Madrid. Și am mâncat în ziua aceasta mai mult și mai bine ca oricând. Erau toți în bune dispoziții. Mâncare din belșug, cinci feluri cu: pește proaspăt, prăjituri și fructe, apoi și vin bun. Un Crăciun minunat, cum nu a mai fost altul, cum nu o să mai fie. Însă pentru unii dintre noi, ultimul Crăciun…

*

După clipe plăcute sosesc și neplăceri. După momente de înălțare sufletească, cazi deodată în descurajare. Observăm la noi o oarecare tristețe. Devenim din ce în ce mai serioși, mai tăcuți și mai gânditori. Pe figura noastră plutea un semn de întrebare. Oare ce va mai aduce și ziua de mâine?

Erau acestea presimțiri? Nu puteam încă să precizăm. Singur Moța părea altfel. Seriozitatea lui era împodobită cu o bunătate impunătoare. Surâsul lui îți dădea respect, iar fața îi strălucea de ceva neînțeles. În tot ceea ce făcea, dădea dovada unei mari superiorități. Marin îl iubea mai mult, îl stima și întotdeauna era nedespărțit de el. Poate și mizeria să fi contribuit la schimbarea noastră. Toți slăbisem. Cu ochii adânciți, părul și barba mare, dormitul pe paie, orele de veghe în tranșee, munca, toate acestea erau natural să ne schimbe. Ceea ce ne consuma mai mult, erau păduchii.

În noaptea primei zile de Crăciun, către a doua, la lumina unei feștile, văd pe un spaniol care scosese cămașa de pe el, prinzând cu mâna de pe cămașă ceva pe care-l punea pe o piatră, aducea piciorul drept și cu tocul bocancului îl strivea. Se auzeau pocniturile. A observat că-l privesc. Râde, face o glumă: „El rojos" (comunistul) și-mi arată un păduche mare, cum nu am mai văzut în viața mea, nici în închisorile prin care am trecut. Mâna aleargă necontenit prin cutele cămășii și alții… Alții sunt duși sub călcâiul piciorului și pocnetul strivirilor îmi intra în creier unul după altul, ca niște cuie bătute dintr-o singură lovitură de ciocan.

Mă ridic în coate și privesc îngrozit mărimea acestor animale. Mi se ridică părul în sus și încep involuntar să mă scarpin. El continuă cu gluma: Mulți comuniști. Toți trebuiesc striviți sub picioarele noastre.

Nu am mai putut dormi. A doua zi dimineața, după ce se face apelul, chem pe Bănică și-l întreb:

– Măi Bănică, tu nu ai găsit păduchi pe tine?

– Ba da, vreo câțiva, dar nu am vrut să vă spun vouă, ca să nu vă mai supărați și voi. Totuși soldații sunt plini.

– Nene Clime, d-ta nu ai păduchi?

– Nu, pe mine nu se prind niciodată.

– Eu am să caut – și încep să caut desfăcând mânecile la haină, apoi la cămașă. În mâneca dreaptă a cămășii încep să număr unu… doi… trei… cinci…, la stânga la fel și toți mari.

– Măi Totu, dă-mi tu foarfeca ta.

Tai mânecile cămășii de la coate și le arunc.

*

După amiază era o zi minunată cu soare cald. Văd că lipsea Clime și câțiva dintre noi. Iau pe Zaharof cu mine și încep să-i caut. Întâlnesc pe Bănică, îmi arată locul unde pot fi găsiți și-mi spune că a fost și el la „despăduchere". Coborâm în dosul zidurilor grădinii palatului. Pe un covor de iarbă, în marginea unei gârle, Clime și ceilalți. Era cu cămașa scoasă.

– Am numărat până acum 47. Nu vreau să mai caut.

Strânge cămaşa mototol şi o aruncă. O ridică un soldat. În sacul pe care Moţa îl aruncase şi îl luase Clime, găsim tot ce ne trebuie, cămăşi de schimb şi o sticlă cu ulei camforat şi spirt. Ne schimbăm, ne spălăm bine şi ne ungem. Le-am spus că mă pricep la tuns şi cu foarfeca lui Totu şi cu ajutorul pieptănului am aranjat părul lui Moţa, Alecu şi Totu. Puţină rânduială ne-a făcut mult bine. Dar nopţile dormite cu aceiaşi camarazi, ne va aduce o serie nouă de păduchi, de care nu vom mai putea scăpa până la terminare.

*

În cele două zile ale Crăciunului, parc-ar fi fost o înţelegere, comuniştii ne dăduseră pace. Odată cu ziua a treia a început şi o ploaie de şrapnele. Artileria a început să caute punctele de bătaie. Din partea noastră nici un răspuns. Pe acest timp, înciudat de prea multă odihnă şi cu mult zel de militărie, ne-a scos locotenentul Prado la instrucţie. Facem teme de luptă. Cum se cucereşte o poziţie. Avem în faţa noastră coline pe care ni le fixa la fiecare pluton în parte, ca puncte de ocupat. Formaţia de înaintare, distanţa, repezeala, ajungerea la punct, baioneta, erau exerciţii obositoare şi zadarnice, deoarece le făcusem şi pe deasupra eram expuşi şrapnelelor. Nu înţelegeam nici unul pentru ce acest exces de zel. Începuse oarecum să-şi schimbe şi atitudinea faţă de noi. Eram siliţi adesea să ne trântim la pământ la explozia unui obuz. Nu ne era frică de moarte, dar nu înţelegeam să fim răniţi sau omorâţi într-o asemenea ocazie. Rănirea sau moartea în luptă nu este aceeaşi cu moartea în timpul instrucţiei.

Dinspre tranşee se auzeau împuşcături din ce în ce mai dese, ceea ce înseamnă că în curând va trebui să se dezlănţuie lupta. Gloanţele veneau până la noi. După temele de luptă şi de cucerire, ne pune, destul de neplăcut pentru noi, să învăţăm salutul. Eram pe marginea şoselei ce duce spre Madrid, la Cetatea Universitară, partea ocupată de trupele noastre. Şoseaua aceasta era foarte des bătută de artileria inamică, fiindcă pe aici, credeau ei că va merge grosul trupelor noastre. Locotenentul se plimba nervos lovind cu neastâmpăr cravaşa în jambiere, în timp ce Ortigoza executa ordinul şi ne învăţa *salutul legionarului*. Era într-adevăr ceva deosebit, faţă de salutul celorlalţi. Mai multă mândrie, ţinută mai demnă şi mişcări mai energice, dar nu pricepeam cum tocmai în timpul bombardamentului trebuie să facem aceasta. Executam salutul şi când Ortigoza îmi spune „foarte bine", un obuz se sparge la trei metri de noi în şosea. Cădem la pământ. Schijele fluieră pe deasupra noastră. Încă o bubuitură, alta şi altele. Am rupt-o la fugă în dosul unor ziduri şi ne-am trântit jos, prin murdării, care pe unde am apucat. Mi-e scârbă de toate acestea. Clime în glumă spune că-l persecută norocul. El căzuse cam rău. Ortigoza ne arată cu mâna pe locotenent, apoi arată la cap fluierând ca şi cum ar fi ţignit.

Acestea s-au mai repetat şi mereu în pericol.

Ionel Moţa se uita la noi cu oarecare durere, ca şi cum el ar fi de vină pentru aceste neplăceri, căci el ne-a adus aici. Căuta să ne mângâie.

– Nu fiţi supăraţi, măi băieţi. Scăpăm noi şi de asta. Nu mai este mult şi în curând vom fi la luptă, la atac. Acolo se vor cunoaşte meritele voastre. Am încredere în voi, că veţi fi la înălţime. Aceste mici mizerii trebuiesc uitate.

CÂINII

Timpul se schimbase. Eram lipsiți de frumusețea zilelor cu soare. A început o vreme posomorâtă, așa cum este la noi toamna; nori, ceață, ploi mărunte și frig. Cu toate că pământul nisipos înghițea mult apa, totuși din loc în loc se formau băltoace. Nopțile erau din ce în ce mai friguroase.

În noaptea de 28 spre 29 decembrie cad de santinelă între orele 2 – 4. Stau în fața casei la ușa de intrare. Opream pe oricine trecea pe stradă, sau voia să intre înăuntru. În tranșee se aud împușcături. La început mai rar, apoi mai des, până pocniturile devin un urlet prelung și asurzitor. Disting lătratul mitralierelor comuniste. Roșii au început să atace. Ai noștri răspund cu energie. Gloanțele vin până la mine. Lovesc în pavajul străzii, în zidurile caselor, sau trec mai departe. Comuniștii întrebuințează gloanțe dum-dum, pe care le cunoști după sunetul lor: piu… pac… O mitralieră a prins a bate drept în fața casei cu puțină înclinare la dreapta și la stânga. Sunt silit să mă ascund între pereții casei, la intrare. Apuc un scaun și mă așez pe el. Veneau gloanțele în peretele casei și ricoșau. Singur în întunericul nopții, cuprins de o stare nervoasă, amenințat de gloanțe, îți vine așa de greu și nu ai pe nimeni lângă tine. Când sunt doi, ai mai mult curaj.

În această stare, zăresc doi cățeluși, ce veneau dinspre tranșee. Ieșiseră probabil noaptea în căutare de hrană. Scoteau din când în când câte un lătrat, simțeau fluieratul gloanțelor pe deasupra, chelălăiau fugind, se întorceau, se uitau înapoi și mai lătrau o dată.

În dreptul meu, îi chem. Ezită puțin, apoi se apropie, gudurându-se. Îi mângâi și simt sub mâna mea cum tremură. Așez unul în dreapta și altul în stânga. Erau doi cățeluși negri, frumoși și cuminți.

Se ridică cu picioarele dinainte pe genunchii mei și privesc cu ochii lor lucitori în ochii mei. Au o expresie tristă. Vorbesc cu ei, se împrietenesc cu mine și ca recunoștință mângâierilor mele, se mai reped afară lătrând, apoi vin și se așază iarăși fiecare la locul lui. Fac pe apărătorii mei.

Tovărășia lor mi-a prins așa de biine în singurătatea mea! M-au scos din amorțire și mi-au dat curaj. Ziua în mijlocul unei păduri mari, dacă ai cu tine un cal sau un câine, cele mai înțelepte animale, te simți altfel decât singur; dar noaptea în ploaia de gloanțe! Te faci frate bun în primejdii cu orice animal. Și așa, cu cățelușii lângă mine, nici nu știu când au trecut cele două ore. La patru vine și mă schimbă în post Ionel Moța. Afară gloanțele nu mai încetează.

– Dar ce, vin gloanțele până la noi?

– De vreo oră și jumătate s-au pornit împușcături continue. Probabil comuniștii încearcă un atac. Fii atent, stai numai în acest loc căci lovesc și în peretele casei și ca să-ți treacă de urât, Ionel dragă, țin să-ți recomand pe cei mai buni prieteni ai mei. Au venit la mine plângând de frica gloanțelor. Aici am făcut front cu ei și am așteptat la pândă inamicul. Mie mi-au ținut frumoasă companie. Cred că și ție au să-ți placă.

Moța se uită la ei, îi mângâie.

– Vai ce frumoși sunt! Îți mulțumesc Părinte! Acum du-te și dumneata de te mai culcă puțin.

L-am lăsat pe Moța și m-am urcat să mă culc. Dar nu știu cum, cei doi cățeluși stăruiau în gândul meu și nu-mi lăsau somnul să-mi vină. Cum poate un animal să intre așa în sufletul omului dintr-odată. Nu puteam să înțeleg.

A doua zi, Moța foarte mulțumit de prietenia cățelușilor, îi prezintă lui Marin, începe să-i laude cât sunt de cuminți, să spună să purtăm grijă de dânșii, să le dăm mâncare și că o să vedem că nu se vor mai despărți de noi.

Într-adevăr cățelușii s-au împrietenit cu noi, dar mai cu seamă

cu Moța și Marin. Erau necontenit după ei. Pe ei îi cunoșteau ca de stăpâni, iar pe noi ca pe prieteni, Marin făcea o mulțime de muștruluiri cu ei. Cu batista, cu mănușa, să facă frumos, să aducă un obiect aruncat și născocea în hazul nostru tot ceea ce ar fi să ne bucure pe noi și mai mult pe Ionel. Ne-au rămas nedespărțiți.

După trei zile, când am pornit la atac, deși niciunul nu mai purtam grija cățeilor, mare ne-a fost mirarea când, după ocuparea pozițiilor comuniste, cățelușii cu limba scoasă de oboseală, se aflau în tranșee lângă Moța și Marin. Am început să-i iubim mai mult.

A doua zi la atac, în cea mai mare și mai grea misiune pe care o avea escuada lui Moța, escuada de legătură, transmițând ordinele în liniile de luptă prin ploaia de gloanțe și obuze, cățeii alergau după ei ca nălucile. Eram cu Alecu, Clime, Bănică și Zaharof în prima linie. Ne pregăteam de zor apărători în șanțul unei șosele ce ocupasem. Cu puțin timp înainte de a fi rănit Bănică, Marin vine prin ploaia de gloanțe, sfidând moartea, când noi nu îndrăzneam să scoatem capul din șanț, urmat de cei doi cățeluși, se așază lângă noi și ne face atenți:

– Ia să vedeți cum știu ei, ce i-am învățat. Întocmai ca școlarilor silitori dacă merită, să le dați premiu câte un cârnat.

Scoate mănușile și le pune pe mâini. Le întinde. Cei doi cățeluși, fiecare la câte o mână, scot mănușile cu dinții apucând de la fiecare deget aparte, apoi le duc către buzunare. Le scot cu botul din buzunare și iară le dau ca să fie puse în mâini. Marin se uita către frontul comunist, le face un semn, câinii se avântă lătrând până la un punct și se înapoiază bucuroși că au executat ordinul stăpânului.

– În curând am să-i învăț să tragă și cu pușca, spune Marin râzând, în timp ce se îndepărtează de noi, în aceeași nepăsare, cu câinii.

Am cuceirt Pozuello, am dat piept cu moartea la Aravacca, înconjurați aproape două zile de comuniști, câinii tot cu noi. Au luat parte la toate suferințele noastre, au mers în prima linie cu noi, au dormit mai tot timpul lângă Moța și Marin, au vegheat în noapte cu urechile ascuțite și ochii către rândurile dușmane, până cu două zile înainte de moartea *celor doi mari eroi ai noștri.*

Ne înapoiem după cucerirea de la Aravacca frânți de oboseală. Ordin scurt: Bandera a 6-a să fie trimisă, cât mai în grabă, să spargă frontul de la Majadahonda. Pe pozițiile ocupate de noi au rămas marocanii și armata în termen. Ne strecurăm cu greu de-a lungul frontului dinspre Madrid, către Escurial. Ne ascundem prin tufișuri, pe după coline, pentru a nu fi zăriți de dușman. Pe la mijlocul drumului, vreo 10 km de mers, am defilat în văzul comuniștilor și o ploaie de gloanțe ne silește să ne așternem pământului. Câinii au pornit-o lătrând în direcția de unde veneau gloanțele. Cu iuțeală ne-am deplasat direcția către Majadahonda. Am observat lipsa câinilor. Moța mâhnit întreabă pe Marin:

– Marine, da unde sunt câinii, măi?

– Să nu ai grijă, vor veni ei. Nu ne-au pierdut până acuma și nici de data aceasta.

– Bine.

Printr-un viscol de gloanțe pătrundem seara la Majadahonda și cu greu am găsit un adăpost. O casă pe jumătate dărâmată. Câinii nu s-au mai întors. A încercat Marin, zadarnic, să-i mai caute pe afară, să-i mai strige, nimic.

Moaștele călugărițelor Carmelite, pângărite de comuniști

Totu cade greu bolnav. Tuşeşte şi scuipă sânge mult. L-a frânt şi pe el, care era ca un munte. Zilele de atac ne-au măcinat pe toţi. Compania se înjumătăţise şi în loc de refacere, Compania *Venti una* a sosit aici ca să-şi mai arate încă o dată, poate ultima dată, faima şi numele Banderei a 6-a. Va mai sparge ultimul front în care se va sfărâma şi ea. Pe Totu l-au ridicat cu ambulanţa. Am rămas şi mai trişti. Din şapte, doi s-au dus. Nu mai puteam nici dormi.

– Oare ce să însemne, Părinte, dispariţia câinilor?

Ajunsesem un fel de prezicător. Îi spusesem lui Bănică, cu o zi înainte că va fi rănit şi lui Totu că va veni rândul lui. Moţa mă întreba adesea ce semne mai am.

– Ştiu eu ce să-nsemne?! Poate aici vor cădea morţi doi dintre noi...

– Ce fericit aş fi, ca eu să fiu ales pentru această jertfă! Şi faţa lui Moţa ia expresia unui sfânt în extaz.

– Vom fi amândoi, căci pe amândoi ne iubeau câinii mai mult, adăogă Marin.

Mă lipesc de Clime şi cad pe gânduri. Câinii şi credinţa lor! Aceştia erau doi căţeluşi de rasă, vioi, inteligenţi, câini din cei mai buni. Un câine de neam rău, de ţară, jigărit, al cărui stăpân, oricât l-ar bate, oricât l-ar lipsi de mâncare şi l-ar goni, el se înapoiază tot la stăpân. Îl bate din nou, se culcă la picioare şi plânge de iertare şi nu se îndepărtează. Ce credincioşi sunt câinii! Dispariţia acestor doi câini, ce se însemne oare?... Fac legătura între noi şi Căpitanul. Nu suntem noi câinii lui? Legiunea, pe care el a creat-o, nu-i o masă de câini? Nu am jurat credinţă lui? Toţi credem în el! Moţa a afirmat-o cu tărie *„Cred în tine Căpitane!"* şi oricât ne-ar certa, oricât, chiar ne-ar bate, pentru greşelile noastre, stăm lângă el şi slujim cu credinţă de câini, lui şi Ţării.

Doi câini au dispărut... Doi câini din cei mai buni ai Căpitanului, din cei mai credincioşi, vor dispare în luptă pentru credinţa lor şi a Căpitanului.

Acesta a fost gândul meu în prima noapte la Majadahonda şi gândul s-a îndeplinit!...

ŞEDINŢE DE CUIB

Când scriu aceste rânduri, se apropie un an de la plecarea noastră în Spania. Este început de toamnă. Frunzele pomilor se ruginesc. Vânt, ploaie şi aer posomorât. La Centrul Legionar se ţin şedinţe în fiecare seară. Se vorbeşte despre jertfa lor, se cântă! „Moţa în şanţ plin de sânge, şopteşte murind rugăciunea"...

... „Să faci, Căpitane, o ţară, ca soarele sfânt de pe cer"...

... „Cei ce-au căzut ucişi de gloanţele duşmane, păşesc în rând cu cei ce au rămas"...

Toamna a presărat în sufletul meu tristeţe şi nu ştiu dacă voi putea da şirurilor de faţă adevăratul înţeles.

Aş vrea să smulg din pieptu-mi inima, să o aştern pe o hârtie. Ar vorbi mai bine, ar spune totul.

Ce mici, gângavi şi neputincioşi suntem! Nu ştiu cum să încep, ca să arăt ce i-a adus pe ei la *jertfă*!...

În Boadilla del Monte am ţinut şedinţe de cuib. Le prezida Moţa. Şedinţele noastre erau după toată ordinea prevăzută în cartea şefului de cuib. Le începeam în aceeaşi formă: „Să ne gândim la Dumnezeu..." şi închideam cu apelul morţilor legionari, imnul şi jurământul de închidere. Dar aceste şedinţe aveau ceva neînţeles de atrăgător. Ne rugam, căci după fiecare deschidere, făceam o rugăciune, apoi să fi văzut căldura cu care Moţa expunea şi trata diferite probleme, care nu au fost multe, însă cele mai apropiate sufletului nostru! Credinţa, iubirea, morala, îndreptarea, jertfa, jertfa curată. Esenţialul era trăirea vieţii legionare. În aceste şedinţe

simţeam, trăiam legionarismul. Aici este greul în ceea ce vreau să arăt, dragi camarazi. Vorbea Moţa, vorbeam noi toţi cu sufletul. El era în noi şi noi eram în el. Uitam totul şi trăiam numai aceste clipe sfinte.

Eu am luat parte la foarte multe şedinţe legionare, şi de ce să nu fiu drept şi să o spun, nu au avut darul de a mă transforma complet. A mai rămas oarecare pietrificare în sufletul meu. În şedinţele din Spania am trăit legionarismul, am simţit transformarea şi topirea a ceea ce era pietrificat. Şi câtă asemănare între începutul creştinismului şi începutul Mişcării Legionare!

Isus Hristos şi-a ales 12 ucenici, oameni simpli: pescar de rând, oameni cu păcatele lor. Aceştia trebuiau să îndrepte lumea. Adăpaţi şi pătrunşi de învăţătura Mântuitorului, dezbrăcaţi de haina păcatelor, renăscuţi cu spiritul, încurajaţi de suprema jertfă a Mielului, neînfricaţi de prigoana şi moartea ce-i aştepta, au predicat noua credinţă! „Trebuie să se nască din nou, din apă şi din Duh". Botezul şi învăţătura cea nouă, lepădarea păcatelor, transformarea, omul înnoit, duc la mântuire. Ei au cucerit lumea...

Prigoana, schingiuiri, moartea, martirajul, nimic nu a putut fi stavilă; cu cât erau mai mari, cu atât lumea alerga la credinţa creştină.

Căpitanul a început mişcarea cu foarte puţini. Erau buni luptători, îndrăzneţi, dar şi cu multe păcate de ale lor. Câtă dojană, câte pedepse nu a dat Căpitanul, ca să-i îndrepte. Mi-aduc aminte de cuvintele lui!

– Ce să facem! Aceştia sunt şi buni şi răi! Cu ei am început mişcarea, cu ei trebuie să lupt mai departe. Lupta transformă pe cei răi în elemente bune şi de valoare. Căci dacă nu vom putea face din oameni răi, oameni buni, de nu-i vom transforma pe aceştia în nişte oameni noi, cum vom avea pretenţia de a înnoi ţara aceasta, în care totul este putred? Cum vom putea da o viaţă nouă lumii româneşti? Pornim de la mic la mare!

A avut mare dreptate. Mişcarea Legionară este o credinţă nouă, bazată pe credinţa creştină. Oamenii răi sunt azi buni şi de mare valoare morală. I-a modelat Căpitanul, după sufletul său, după credinţa sa. I-a înnoit. Aceştia, ne-nfricaţi de toate prigoanele şi închisorile, au pornit la răspândirea crezului nou. Azi putem spune că Ţara este aproape cucerită şi în curând Căpitanul va putea face înnoirea vieţii româneşti, România nouă.

Moţa era legionarul perfect. Exemplul omului nou, creat după gândul Căpitanului. El dădea caracterul deosebit al şedinţelor. În şedinţă eram numai legionari. Nimic din afară nu pătrundea înăuntru cu noi. Rugăciunea era o topire a sufletului nostru în legătură cu Dumnezeu. Am spus că totul venea de la Moţa. El se cufunda în rugăciune până la lacrimi. Această cufundare ne era transmisă nouă atât cât puteau să o primească sufletele noastre, dar niciodată nu ne-am putut ridica la înălţimea lui. Credinţa lui, cred că era un dar de la Dumnezeu şi cultivat de părinţii lui. Singura nădejde, singura mângâiere era Dumnezeu.

Iubirea, dragostea de care era capabil Ionel Moţa era arătată nu numai în discuţia din toate zilele şi din bunătatea ce arăta întreaga lui fiinţă, dar din actele lui faţă de noi şi faţă de ceilalţi camarazi de luptă, fără deosebire de neam.

Nu se putea să aibă ceva şi să nu împartă cu noi. Grija ce mi-a purtat-o mie şi lui Totu, cât am fost bolnavi! Pe front împărţea hrana. Da la unul o pătură ce o purtase cu mare oboseală. Dezbrăca haina pentru a încălzi pe altul. Mergea până a se neglija pe sine cu totul pentru a putea face un bine altuia. În timpul atacului când ne chinuia mai mult setea, pornea cu bidoanele tuturor, atâtea cât putea duce, la apă, prin ploaia de gloanţe. Iubirea era o descătuşare a sufletului lui bun, în care ne învăluia cu căldură pe toţi. Avea cuvinte bune pentru toţi şi admira la noi ceea ce la dânsul nu voia să vadă.

Nu l-am auzit o dată vorbind de rău pe alţii. Îmbrăţişa cu dragoste de frate pe toţi. Ierta, fără să cerem, orice neatenţie sau greşeală.

Cred că nimeni, vreodată, nu ne-a vorbit mai cu însufleţire, mai frumos şi mai convingător, despre *Legiune şi Căpitan*.

Credinţa, iubirea, morala şi jertfa, erau subiecte pe care le trata, ca principii legionare, bazate pe învăţătura bisericii creştine.

Din faptele lui ieşea mai mult la iveală îndeplinirea nesilită, a ceea ce era plăcut mai mult lui Dumnezeu.

Din punctul de vedere moral, al moralei creştine şi legionare, cred că Moţa nu a păcătuit niciodată şi ţinea la aceasta mai mult ca la orice: „Ţi-am greşit şi ce ştii ce nu ştii. Iartă-mă. N-am greşit însă niciodată nimic celei mai sincere fidelităţi legionare şi fidelităţii faţă de tine, Căpitanul… Căci tu eşti *Căpitanul*".

Ţinea să nu supere pe nimeni cu nimic şi de i se părea că ar fi jignit câtuşi de puţin pe vreunul, imediat venea să-şi ceară iertare. Dorea să fie curat. Curat sufleteşte şi trupeşte, ca în cel mai mic colţişor din conştiinţa lui să nu se găsească ceva care să-l îndepărteze de Dumnezeirea gândului lui.

Marin, care-i purta o prietenie deosebită, legată în închisoarea Jilava, era cel care îndeplinea, fără a se da pe faţă toate dorinţele lui Ionel. Îl urmărea în toate actele şi-l urma.

Simţeau ei? Se pregăteau ei oare de marea jertfă?

Ultima şedinţă am ţinut-o în ziua de Anul Nou. Peste două zile am intrat la atac. Mie mi-a făcut impresia ultimei zile a Mântuitorului, dând cele din urmă învăţături şi sfaturi.

După slujba religioasă, pe care am făcut-o în aceeaşi şcoală la acelaşi altar improvizat, Moţa a cerut ca toţi să se mărturisească şi să se împărtăşească. Toţi s-au supus cu dragoste acestei cerinţe. Simţeam o cât mai mare unire cu Dumnezeu în Sfânta Taină. Şi Alecu era pătruns de religiozitate şi de râvnă după împărtăşania cu sfântul Trup şi Sângele Domnului. A fost ultimul serviciu religios făcut cu toţii, plini de pătrundere şi înţeles a Dumnezeirii. Moţa stătea puţin mai departe de noi. Poate ca să se simtă mai singur în cufundarea lui religioasă. Se ruga pentru el, pentru ai lui, pentru noi? Nu ştiu. Simţeam totuşi, că de la el ne vine oarecare uşurare. În el ne-am pus toată încrederea.

De aceea, când l-am pierdut, am crezut că ni s-au tăiat mâinile şi picioarele. Am rămas un corp care nu are cu ce să se mai apuce şi să se sprijine, nici cu ce să mai meargă şi unde să se ducă.

După îndeplinirea Sfintei Taine, a urmat o şedinţă. Moţa ne-a vorbit:

– Când am plecat din Ţară am dorit ca toţi să pornim cu sufletul curat. Ne-am spovedit şi ne-am împărtăşit. Am scos din noi tot răul, tot păcatul şi ne-am împodobit sufletul cu Dumnezeescul Trup. Uşuraţi şi curăţaţi de toate păcatele, am venit ca să slujim lui Hristos, să luptăm pentru El, contra celor ce-L prigonesc. În această luptă, sigur că Dumnezeu ne va cere jertfă. Nimic nu se poate face bun, fie pentru sufletul nostru, fie pentru alţii, fie pentru Ţară şi Neam, până nu va fi pecetluit cu jertfă. Tot ce se câştigă cu jertfă, durează. Dar jertfa trebuie să fie curată. Peste o zi sau două pornim la atac. Aşa am înţeles de la Căpitanul Companiei. vor fi lupte mari şi hotărâtoare. Noi trebuie să dăm jertfă. Iată de ce am ţinut, cu toată dorinţa arzătoare, ca să ne uşurăm încă o dată sufletele, să fim curaţi, curaţi ca şi copiii care au fost în această şcoală. Nu suntem noi copiii lui Dumnezeu? Şi dacă El ne va chema în împărăţia Lui, nu trebuie să fim după placul Lui?

De când am plecat şi până acuma, aproape timp de o lună şi jumătate, gândurile noastre şi oarecare fapte, poate au întunecat puţin sufletul nostru. Iată-ne acum din nou luminaţi şi curăţiţi. Aşa să vă păstraţi. Vreau ca jertfa noastră să fie cea mai bună, să fie cea mai curată. Rog pe Părintele ca de încheiere a şedinţei noastre să ne citească rugăciunile de iertare ale tuturor păcatelor noastre. Se poate ca să se fi trecut cu vederea, să fi uitat ca să mărturisim ceva, ce nu ne-am adus aminte. Să rugăm pe Dumnezeu să ne ierte de tot ce am făcut.

Am îndeplinit rugămintea, apoi am început să discutăm despre ce vom face în cazul că unii dintre noi vom muri sau vom fi răniţi. A rămas stabilit, că atunci când va sosi timpul înapoierii în Ţară, să ne adunăm toţi. Să căutăm pe cei răniţi, să rămânem până la însănătoşire, ca să poată rezista călătoriei. Atunci vom pleca ducând cu noi în Ţară trupurile celor morţi.

Eu am o propunere de făcut.

– Port la mine o cutiuţă cu otravă. Are puterea de a ucide în câteva secunde. Socotesc că ar fi bine să dau la fiecare porţia necesară, în cazul că în lupte am fi împresuraţi de comunişti sau cine ştie prin ce împrejurări grele am cădea vreunul prizonier.

Desigur că vom lupta, vom lupta cu îndârjire să nu ne lăsăm prinşi, dar dacă vom cădea, în loc de a suporta schingiuirile, toate torturile şi batjocura comunistă, să luăm otravă.

Moţa se gândeşte puţin.

– Nu, Părinte! Eu nu iau. Dacă Dumnezeu doreşte ca să ne încerce şi mai mult, eu voi căuta să suport şi această moarte. Nu am avut norocul să mor pătruns de un glonţ sau sfârtecat de un obuz, să mor în luptă şi voi cădea prizonier, voi suporta toate chinurile şi batjocura. Să lăsăm după voia Lui. Dumneavoastră şi ceilalţi, dacă vreţi, puteţi să luaţi.

Nu a luat niciunul. Discuţia aceasta despre moarte, pare a-l fi enervat puţin pe Moţa. Dar nu în sensul temerii de moarte ci pentru altă problemă: *Jertfa curată*, care aduce mântuire. Jertfa, pe care o vom da, să fie pentru mântuirea Ţării şi a Neamului românesc, de urgia comunistă.

Apoi începe să stăruie din nou, şi cu ameninţări!

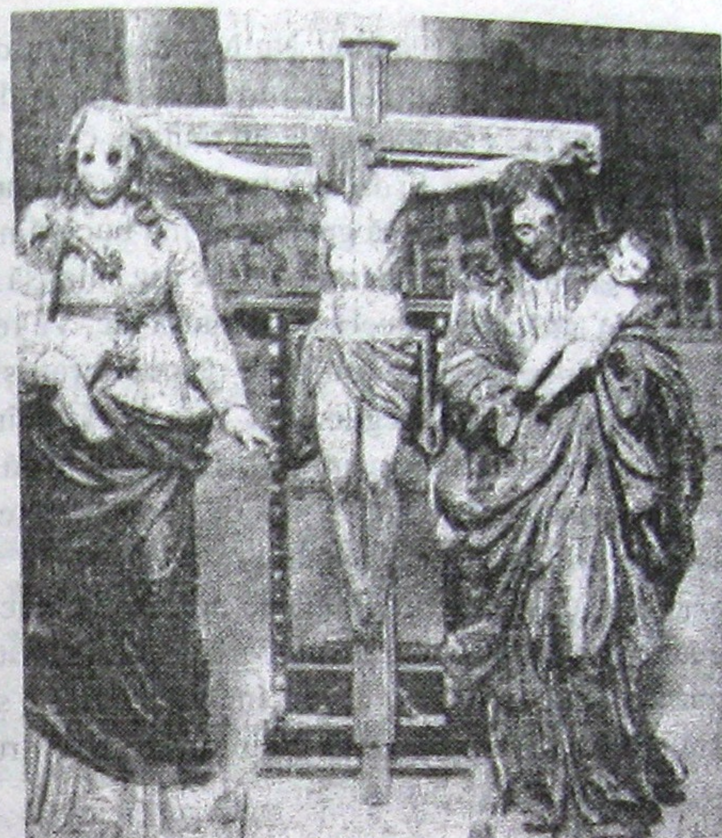
– Suntem în afara şedinţei. Acum vorbim între noi. Vreau să vă spun ceva. Mergem la atac, vom cuceri poziţii, veţi da peste femei. Opresc pe oricine să aibă legături cu ele!

Nu vreau să păcătuiţi!

Nu vreau să fie ştirbită cu nimic frumuseţea jertfei noastre. În această chestiune vă dau ordin categoric şi să ştiţi că, de se va întâmpla ca vreunul să-mi facă ruşinea ca să se îmbolnăvească – aceasta la sigur, căci aşa este în război şi mai cu seamă la comunişti – şi să fie evacuat la spital pentru o asemenea ticăloşie, vă dau cuvântul că-l las aici. Nu-l mai aduc în ţară.

A fost cam aspru. Dar a întrebuinţat asprimea, dându-şi seama că acestea erau posibilităţile unei uşoare păcătuiri. Aici greşeşte omul mai des şi este atras de acest păcat.

Pe mine m-a supărat faptul că a intrat în lucruri de care nu prea vedeam pe nimeni capabil şi afară de aceasta era atribuţia mea ca preot să mă ocup de morala camarazilor. Ionel m-a depăşit. A luat rolul meu şi, ştiu eu? poate şi din egoism să se fi ivit această supărare. Mi-am pus în gând să-l întreb şi să-i arăt că în aceste chestiuni de morală a fost prea pornit şi prea categoric.

Statui religioase profanate de comunişti

Şi într-adevăr, după ce am mers la compania noastră, având timp liber, ne plimbam pe stradă în faţa casei şi vorbeam între noi. Căpitanul „Nea Ilie" ieşise în balconul casei, ne vede, mă strigă pe mine „Padre!" şi ne urează tuturor ani mulţi şi noroc, la care răspund în numele tuturor, încurajat de această atenţie a lui „Nea Ilie" faţă de mine. Mă apropii de Moţa şi-l rog să stăm puţin de vorbă.

– Dragă Ionel, ai mers prea departe cu morala. Mai întâi că ai luat locul meu. Era de datoria mea să mă ocup de asemenea chestiuni, dar simţeam că este zadarnic, nu-şi au rostul. Şi al doilea că ai mers prea departe cu ameninţarea. Viaţa morală nu se impune. Ea se crează din imboldul sufletului şi trăirea cât mai aproape de Dumnezeu. Afară de aceasta, eu îi cunosc pe toţi. Nici unul din câţi suntem nu este capabil să păcătuiască cu ceva, când se pune problema jertfei. Eu sunt sigur de ei.

– Te rog să mă ierţi, Părinte! Nu am vrut să te depăşesc. Simţeam că trebuie să spun totul, ca să le arăt în ce direcţii ar putea păcătui. Am fost cam aspru, nu din răutate, ci din teama de a nu cădea vreunul în ispită. Şi dacă Dumneata, care îi cunoşti mai bine, crezi că nu sunt în stare să greşească, mă bucură nespus de mult şi începe să-mi dispară această grijă. Te rog chiar să mă ajuţi. Nu ştiu dacă mă înţelegi în tot ceea ce vreau să fac. Vă rog pe toţi să mă iertaţi. Mi-am luat asupra mea răspunderea şi în faţa Căpitanului, ca să nu facem Legiunea şi Ţara de râs şi în faţa lui Dumnezeu, ca tot ce vom face pentru El, să fie din toată inima şi dacă ne vrea pe noi jertfă, să fim demni de această mare cinste a muceniciei, cu care vrea să ne încununeze.

Mâine sau cel mai târziu poimâine pornim la atac. Să dea Dumnezeu să simţim mâna Lui ocrotitoare, asupra noastră.

Prima zi a Anului Nou 1937, ne-a înnoit sufleteşte şi pe noi. Suntem la început de o nouă viaţă şi simţim că alte drumuri se ivesc, pe care vom merge fără şovăire.

DE-A LUNGUL FRONTULUI

A doua zi a Anului Nou, după obişnuitul apel şi raport, primim ordin, ca plutonul I, sub comanda sergentului Ortigoza să inspectăm frontul. Aveam de mers cca 10 km în dreapta şi 10 km în stânga. Toată ziua să defilăm prin faţa comuniştilor, chiar în prima linie de luptă. Ordinul a fost dat de locotenentul Prado.

Când am întrebat pe Ortigoza şi pe Felicindo de ce trebuia să facem această inspecţie, că nu-şi are rostul, au înălţat şi ei din umeri. Nu ştiau pentru ce. Să fi fost ca o atenţie pentru noi, Românii? O fi vrut locotenentul să ne pună în cunoştinţă cu situaţia frontului nostru? Sau o fi vrut să ne expună şi să scape de unii dintre noi. Necazul ce ne purta să-l fi îndemnat la acest ordin? Nu-mi vine să cred nici acum, deoarece când am pornit la atac, ne-a fost un bun protector. Mai degrabă cred că a vrut să constate dacă suntem fricoşi sau nu, şi cum ştim să ne facem datoria.

Eram primul pluton, care trebuia să pornească totdeeauna întâi la atac şi caută să ne deprindă cu focul. Hotărât că, mergând de-a lungul frontului, nu puteam trece nevăzuţi de comunişti şi că o ploaie de gloanţe se va îndrepta către noi. Eu nu-mi dădeam seama de aceasta şi îmi părea bine că am ocazia să văd cum se prezintă prima linie de luptă în război.

Am pornit, cum am spus, conduşi de Ortigoza. În omul acesta aveam o încredere oarbă. Îl ferise Dumnezeu în toate luptele. Avea experienţă în război, cunoştea tactica şi sistemul de luptă al comuniştilor, de care îşi bătea joc în faţa noastră că sunt fricoşi. Ştia să dea mare încredere şi curaj.

Cu noi se mândrea, spunându-ne că vom face minuni de vitejie. Felicindo și Igor Zaharof se bucurau ca niște copii că vom putea vedea ce fac comuniștii. Montesino pășea mândru lângă Ionel Moța și nu înceta de a spune mereu lui „mi serginte", bucuria ce o simțea că este cu noi și că va lupta alături de cei mai viteji români, și de data aceasta nu pentru a ne măguli.

Din respect ne obișnuisem a spune lui Ortigoza „Domnule sergent" și lui Felicindo „Domnule caporal". Ne-au rugat să le spunem pe nume. Să nu facem această distanțare între noi. Ortigoza ne-a zis că i-ar face mai multă plăcere dacă i-am spune „sergentul meu" și lui Felicindo „cabo" (caporal).

Am apucat pe după zidurile grădinii castelului înspre aripa dreaptă a frontului ce se întindea în linie curbată către Madrid, Cetatea Universitară. După câteva sărituri peste șanțuri, ocolind pe vale o colină, pătrundem în prima linie. Marocani și Requetes. Trupele se aflau liniștite în tranșee. Din loc în loc posturi de veghe. Făcuseră întărituri mari. Șanțuri adânci și largi. În fața saci cu nisip, trecând de înălțimea omului, cu deschizături pentru ochire. Marocanii care suferă grozav de frig, își construiseră un fel de colibe în pământ, sau din tufe groase. Le acoperiseră cât mai bine. Lăsaseră numai un loc de intrare, cât încape un om. În timpul nopții închideau intrarea cu saci sau pături. Făceau întotdeauna foc și se încălzeau. Înăuntru aveau deschizături către inamic. În aceste colibe se băgau pe familii. Organizația lor militară le permitea a fi pe familii și triburi. Tatăl alături de fii, același loc. Copiii de la vârsta de 15 ani în sus plecau cu tatăl și cu rudeniile lor la luptă. Se născuseră cu pușca în mână. Foarte buni țintași. La atac făceau un zgomot de te asurzeau. Construcțiile acestea de colibe, la care se pricepeau de minune, te făceau să te visezi prin Africa.

Prin tranșee toți ocupați. Unii cârpeau, alții spălau, sau pregăteau ceva de mâncare. Se uitau cu oarecare curiozitate la noi, ne răspundeau binevoitor la salut și ne dădeau lămuriri asupra comuniștilor. Erau curioși și ne întrebau ce rost avem pe aici și se mirau că mergem pe lângă tranșee fără teamă în văzul inamicului. Norocul nostru, că mai pe tot parcursul ce am făcut pe aripa dreaptă

a frontului era pădure între noi și comuniști. Din loc în loc se puteau vedea foarte bine posturile lor. Dăm peste răniți ușor, care nu au vrut să părăsească frontul și cari se pansau singuri.

Urcăm și coborâm mai multe coline. Viață de tranșee.

Fiecare adunase ce găsise, ca să-și facă un culcuș. Plouase și erau în unele locuri bălți în tranșee. Unii întindeau haine și pături la foc să le usuce.

Am mers vreo 6 km. Urcăm spre culmea unei coline. Aproape sus am fost opriți de un ofițer. Aici continuau frontul trupelor de Requetes. Acesta a trimis să raporteze căpitanului companiei, care a și ieșit în întâmpinarea noastră. Se miră cum de am ajuns până aici și cum de ne-au permis înaintarea noastră. Cu toate explicațiile ce le dă Ortigoza, ne oprește să mergem mai departe. Vrea să ne cunoască, îi face deosebită plăcere, a auzit de noi și se oferă, cu dragă inimă să ne dea dânsul toate lămuririle. Urcăm pe coamă. Ne arată linia cum se întinde frontul nostru, punctele de observație ale comuniștilor. Ne arată cum frontul comunist este așezat în linie curbă, aproape la marginea cealaltă a pădurii, că în fața Boadillei, comuniștii sunt așezați într-un unghi deschis. Ne bagă în tranșee și ne arată la distanță cam de 800 metri o casă cu etaj. Acolo este postul de observație principală, comunist, unde au și trupe multe. Face o demonstrație în fața noastră. Tot vrea să încerce o pușcă mitralieră din care aveam noi. Armanent nou. Puști foarte bune. Așază pușca cu distanță și ochire precisă. Trage câteva zeci de gloanțe. Se vede că au ajuns la țintă, căci comuniștii răspund imediat. Gloanțele fluieră peste tranșeele noastre. Vedem prin deschizături cum se mișcă și se pregătesc de tragere. Trag și nu mai încetează. Căpitanul râde și ne spune că sunt supărați că le-am stricat somnul. Ne roagă să mergem înapoi și să transmitem căpitanului nostru multă sănătate. Îi cunoaște și sunt buni prieteni.

Adios!... Adios!... și dintr-o săritură am alunecat din tranșee pe povârnișul colinei, înapoi pe același drum pe care venisem...

După-amiază am colindat cercetările noastre pe aripa stângă a frontului. Aici era mai periculos. Nu mai aveam pădure în față. Rămânea la dibăcia noastră să ne strecurăm.

Tranşeele noastre predomină de la înălţimea colinei. Şi aici au făcut întărituri minunate, deşi Clime, care este specialist, ne explică dezavantajele acestor tranşee. Ne informează asupra mai multor sisteme de construcţie: nemţeşti, ruseşti, italiene şi altele, arătându-ne că tranşeele în zig-zag sunt cele mai bune. Eu totuşi admir întăriturile, care erau făcute pentru o rezistenţă mai îndelungată şi mă cuprinde mila de atâta muncă depusă, când mă gândesc că în curând vor fi părăsite, trebuind să pornim la atac.

Mergem pe lângă tranşee, care o bucată de loc ne apăra cu înălţimea sacilor cu pământ. Pe frontul acesta sunt trupe din armata regulată.

Din loc în loc câte un tun cu tragere scurtă bine camuflat. De la un timp părăsim şirul tranşeelor, care înaintau în forma unui unghi, pentru a scurta distanţa şi mergem în linie dreaptă în partea cealaltă. Rămânem descoperiţi, şi roşii, care se aflau la o distanţă nu aşa de mare, încep să tragă în noi.

Ne culcăm, ne ridicăm şi o întindem la fugă, apoi iar gloanţele ne urmăresc continuu.

Din vârful unghiului, ai noştri au pus în funcţiune puştile mitraliere. Am ajuns lângă tranşee. N-a fost lovit niciunul.

– Dumnezeu ne poartă de grijă, spune Moţa.

– Este bine că am ieşit astăzi. Ne obişnuim cu războiul. Nici nu termină de vorbit, un glonte se înfinge la o jumătate de metru de picioarele lui în pământ. Nici nu se sinchiseşte. Altul fluieră pe lângă urechea lui Totu, care se fereşte şi se apleacă la pământ. Începem să râdem. Zaharof are nervi. Pune puşca la ochi, priveşte de unde vin gloanţele, ca să vadă pe cineva şi când era gata să tragă, este reţinut cu greu de Ortigoza.

Intrăm în tranşee. De aici privim în voie cum se întind tranşeele comuniştilor. Grupuri, grupuri apar şi dispar. Nu este permis să se tragă. Face impresia unui armistiţiu încheiat mutual. Aşa din când în când schimburi de focuri ca să nu se uite că este război.

Culegem informaţii, iar la un semn al lui Ortigoza, ne îndreptăm către vârful unghiului, mai în apropiere de comunişti. O zi caldă cu soare frumos. Am rămas până după asfinţitul soarelui.

Cu binoclul lui Ortigoza, trântiţi la pământ, privim ce fac roşii. Din când în când câte o împuşcătură ne face să tresărim. Privim însă un admirabil apus de soare.

Dincolo, acolo departe, la orizont, soarele se apleacă după o colină. Ce mare şi ce frumos! Jar de foc!

Ultimele raze luminează vârful colinei din faţa noastră. Ca în basme! Dispare încet, încet… Pinii de pe coline par nişte umbre enorme. Nu ştiu de ce în Spania, asfinţitul soarelui dă la orizont, lucrurilor, o mărime fantastică.

Roşii, care încep să mişune, par de o mărime neobişnuită, uriaşi, iar pe cer mici pâlcuri de nori se oglindesc în mii de culori şi forme.

Te pierzi, uiţi de tine în admiraţia frumuseţii, îţi pare prea scurt timpul şi pleci cu părere de rău că a durat prea puţin, aşteptând un alt şi alt asfinţit care să-ţi desfete privirea.

Am plecat şi noi la companie. Suntem cam obosiţi. După cină suntem scutiţi de gardă, în timpul nopţii. Am fost lăsaţi să dormim o noapte completă.

Sergentul Ortigoza ne spune că a căpătat o permisie de trei zile. Merge la Talavera de la Reina să-şi vadă nevasta şi copiii. Ne întreabă, dacă avem ceva de cumpărat. Pleacă chiar din seara aceasta cu camionul bucătăriei. Ionel i-a dat câteva scrisori pentru Ţară şi o notă de cumpărături: cămăşi, ciorapi, medicamente şi alte mărunţişuri.

*

Ne-am culcat. După miezul nopţii auzim pe stradă trecând trupe, huruit de tancuri, tunuri şi camioane. Dimineaţa sculare mai devreme ca oricând, ordine scurte: benga, benga, preparare! Ne îmbrăcăm la repezeală, echiparea şi imediat în front. Sosiseră o mulţime de trupe.

Carele de asalt şi tunurile erau îngrămădite în faţa castelului. Nişte tunuri cu ţeava lungă, pe două roţi de cauciuc, erau trase de camioane. De aceste camioane era legată: artilerie grea şi artilerie uşoară. Erau apoi două feluri de tancuri, unele mai mici şi vechi, altele mari cu două puşti mitraliere.

Acestea erau tancuri noi nemţeşti, ca şi tunurile cu ţeava lungă, care sunt ultima invenţie germană de tunuri anti-tanc. Erau moartea tancurilor comuniste. Am apucat în grabă cafeaua cu lapte. Felicindo vine bucuros, nevoie mare şi ne anunţă că azi pornim la atac. Ne-a cuprins neastâmpărul. Pe mine oarecare frică.

În faţa mânăstirii erau adunate toate trupele. Aici am fost aduşi şi noi. Ne controlăm toate muniţiile. Am mai primit gloanţe în plus, grenade şi aproape fiecare câte o sticlă de benzină şi hrană rece pentru două zile. Păturile au fost împachetate şi date la camionul companiei. Căpitanul a avut grijă şi de data aceasta ca să ne ia sacul, paltonul şi alte lucruri de ale noastre, tot la camion. Trece pe lângă noi, ne strânge mâna şi ne spune!

– Azi la atac!

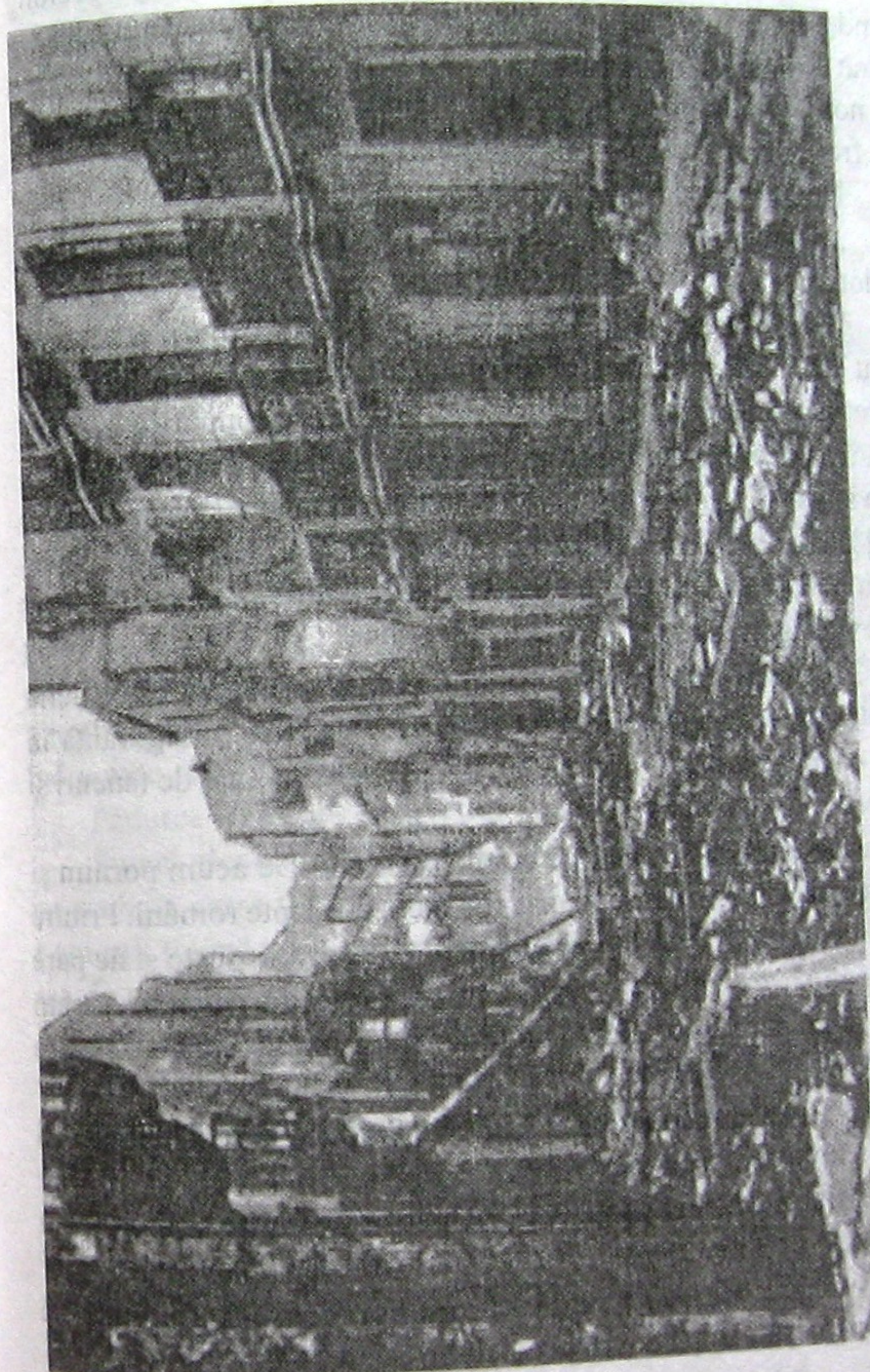
Timpul trece greu. Din partea dreaptă comuniştii au deschis foc de artilerie. Stăm pe loc. La noi nici o mişcare şi ce nervi au început să ne apuce! De-am pleca odată mai repede!

„Nea Ilie" mai vine pe la noi şi ne îmbie cu coniac. Facem cunoştinţă cu o mulţime de ofiţeri. Moţa le dă la toţi explicaţii despre noi şi rolul nostru simbolic în acest război. Sărmanul Ionel! Nu pierdea nici un moment, când avea ocazia de a vorbi cu deosebită căldură, cu care numai el era capabil, despre o Ţară ce se cheamă România, soră latină cu Spania, despre Legiune şi despre Căpitan…

Au venit teologi împreună cu preotul banderei. Luptau în armata regulată. Mă copleşesc cu o mulţime de întrebări. Preotul ne zâmbeşte şi ne urează „Buena sorte!"

Nu ştim ce să mai facem de neastâmpăr. Am scos cârnaţi, brânză şi sardele. Mâncăm să mai uşurăm din povară. Soseşte aviaţia noastră. Înaintează spre frontul comunist. Trei, şase avioane mari de bombardament. În jurul lui roiesc avioane de vânătoare. Marin le şi botează! „Şase gâşte grase".

După un sfert de oră se înapoiază. Odată cu înapoierea lor se aud bubuiturile. Se cutremura pământul. Zece douăzeci şi ceva… De pe locul unde au căzut bombele şi au împroşcat moartea în roşii, se ridică nori grei de fum. S-au înapoiat pentru o nouă

Pe unde a trecut urgia comunistă. (Irunul)

încărcătură şi vor reveni. Tancurile au început să pornească. Din partea dreaptă marocanii au ieşit din tranşee. Au un strigăt prelung când pornesc la atac! „A... la... a la... la!... Împuşcături dese şi lătrat de mitraliere. Toate, trupele din traşee porneau la atac, urmând ca noi să-i schimbăm pe poziţie. Aşteptăm şi nu mai plecăm. Pe tot frontul se aud acum urlete şi împuşcături.

Noi ne-am adunat şi am pornit pe cântat.

„Sfântă Tinereţe legionară"... „Soy valiente y leal legionario"...

Vocile noastre predomină. Ne înghesuiesc ofiţerii şi soldaţii. S-au strâns în jurul nostru şi cântă. Bănică cu barba în vânt e măreţ şi plin de curaj, gata să sfâşie cu dinţii zece comunişti deodată. Cântă „Suflecată până-n brâu", acompaniat de noi. Hora legionară ne-a adus o ploaie de aplauze. Toată lumea ne iubeşte şi se uită cu drag la noi. Predomină veselia şi gluma. Nici o îngrijorare la careva, faptul că porneşte la luptă. Toţi voioşi şi dornici de a intra în foc. Sunt viteji spaniolii!

Avioanele sosesc a doua oară. Acum a început şi artileria noastră să bată continuu. Ce curaj, ce încredere şi siguranţă în tine, când vezi că eşti protejat de aviaţie şi eşti ajutat de tancuri şi artilerie!

Au terminat şi al doilea bombardament. De acum pornim şi noi la atac. Gata! Ne-am adunat cot la cot cei şapte români. Printre noi, Felicindo, Zaharof şi Montesino. Ortigoza lipseşte şi ne pare aşa de rău la toţi! Tocmai când pornim la atac, nu-i cu noi. Aveam mare încredere în el. Ei luau parte şi la manifestările noastre sufleteşti.

Am spus aproape şoptit „Tatăl Nostru"..., apoi „Doamne, fii cu noi, ajută-ne, Doamne"...

Înainte! Locotenentul Prado a pornit în frunte şi ne-a făcut semn să-l urmăm.

E ora 12. Cu mâna pe puşcă, primul pluton în formaţie de luptă porneşte. După el vin şi celelalte.

LA ATAC

duminică 3 ianuarie

Din faţa tranşeelor, unde am stat în atâtea rânduri de veghe cu faţa la inamic, am apucat puţin la stânga, pe o vale, în direcţia Las-Rozas. E o zi minunată. Cald. Pe jos covor de iarbă verde care ne ademeneşte să stăm întinşi pe el. De partea dreaptă pădurea în care se dezlănţuie atacul. Toate par aşa de frumoase şi de ademenitoare, tocmai acum, când mirosul prafului de puşcă ne-a umflat nările, când ochii, auzul şi toate simţurile noastre sunt îndreptate către duşman.

Pădurea freamătă de urletele şi zgomotul bătăliei.

Şuieră gloanţele prin văzduh. Tancurile aleargă pe lângă noi, iar artileria varsă foc şi ridică nori grei de fum. Mâna dreaptă mi-a amorţit ţinând strâns puşca. Mă gândesc la Ortigoza şi-mi pare aşa de rău că nu este cu noi!

Intrăm în pădure şi urcăm grăbiţi. Locotenentul ne face semn să înaintăm mai repede. El este înaintea noastră cu 10 metri. Lângă el ordonanţa. Sunt al doilea din urmă în prima escuadă. Înaintăm paralel, la distanţă, şi aproape să ne desfăşurăm. Această situaţie îmi dă posibilitatea de a privi pe fiecare în parte şi a observa dacă la ei nu se manifestă oarecare teamă. Nici un semn. Din contră, părea că a început să clocotească în ei tot sângele războinicilor Daci şi toată mândria romană.

Îmi era ciudă pe mine că eram stăpânit de oarecare teamă şi căutam să mă ţin bine, ca să nu mă fac de râs.

Moța, mai frumos ca oricând, înainta fără nici un pic de teamă. Toată vitejia, unită cu blândețea și bunătatea, privirea îndreptată din când în când asupra noastră, cu care ne îmbărbăta, îi dădeau înfățișarea unui Zeu al războiului. Înainta ușor ca un fulg. După el Marin, care nu mai contenea cu câte-o glumă la adresa comuniștilor. Montesino, în care eu nu prea aveam mare încredere, a dat dovadă de multă bărbăție. Eu cu Totu ne mișcam mai greu. Bănică, cu spinarea arcuită și aplecat înainte cu barba-n vânt, s-a luat la întrecere cu Felicindo, care pare un copil. Face un pas, în timp ce eu trebuie să fac cinci și de-abia mă țin după ei. Prudent, ca un om care a mai trecut prin asemenea primejdii, și cu mare bunăvoință de ocrotitor, Clime ne supraveghează. Poartă mai mult grija noastră și este gata imediat să răspundă focurilor dușmane:

– Părinte, rămâi puțin mai în urmă, mai la dreapta, mai la stânga, ține linia bine, până la desfășurare, când dintr-un salt să fii pe poziția de tragere.

– Moța! Băieți, nici un glonț în vânt. Aveți grijă!

Dar Alecu! Mă mir de acest om în care s-a trezit toată vitejia. E falnic. Aleargă cu neastâmpăr, să dea cu ochii de comuniști.

Înaintăm să ajungem trupele de Marocani. Acum am observat abia, că odată cu noi, în prima linie înaintează și brancardierii cu sanitarii. Pentru un moment am avut o senzație de groază, apoi mi-am dat seama cât de bine este ca să fii ridicat imediat după rănire. Ne apropiem. Întâlnim răniți în calea noastră. La țignalul locotenentului ne-am culcat la pământ. Un minut, două de odihnă.

Ionel Moța se repede la un marocan, un băiat ca de 17 ani. Este rănit la mâna dreaptă. Lângă el m-am oprit și eu. În timpul acestui mic repaus, îi face primul pansament și cheamă brancardierii ca să-l caute. Împrejurul nostru arme aruncate și morți comuniști.

Marocanii au ocupat primele adăposturi inamice. Haine, pături, steaguri roșii și căști de oțel rămase din loc în loc, fac a înțelege că dușmanul a fost luat prin surprindere, a lepădat ce a putut și a rupt-o la fugă. Moța, Marin și Totu și-au pus în saci capelele și și-au luat câte o cască.

Felicindo, căruia mă plânsesem în câteva rânduri de cartușiera mea, cu puține încărcături și prea mare, care mă împiedica la mișcări și mai cu seamă de a sta pe brânci, îmi aruncă una de la comuniști, destul de bună. Nu am putut să o schimb imediat. Nu era timp și am fost forțat, după ce am dus-o câtva, să o arunc. Pornim ca nebunii. Cu tot ordinul locotenetului de a păstra distanța, parcă ne îndemna ceva din urmă, tot înainte, încât ne întreceam unul pe altul.

Ajungem la înălțimea dealului între marocani. Adăpostiți pe după câte un copac, aceștia trăgeau necontenit și urlau. De acum punem noi mâna pe armă. În fața noastră, nici la două sute de metri, sunt comuniștii. Bănică aruncă o pușcă mitralieră bolșevică, pe care o luase în timpul popasului și pe care o purta așa de mândru pe umăr. Îmi pare rău că nu o poate întrebuința. Cred că și lui la fel, căci se uita puțin cu milă la ea, cum sta jos, apoi începe să tragă cu arma lui. Am luat locul Marocanilor. Noi continuăm atacul. O parte din ei se înapoiază, alții au pornit-o împreună cu noi. Nu vor să se lase. Sunt întărâtați, iar sosirea noastră le-a dat curaj de noi isprăvi.

Locotenentul dă ordin de atac. Escuada I cu Felicindo, din care se aflau Bănică, Clime, Alecu, Zaharof și eu, avem de cucerit o casă din fața noastră. Avem de coborât puțin și de urcat până la ea.

Cei de la pușca mitralieră au înaintat pe loc bun și țin inamicul în foc continuu. Moța cu escuada lui va cuceri culmea din dreapta noastră. Alergăm. Am înebunit de-a binelea. Nu mai știu nimic de mine. Aud bătăile inimii și tâmplele îmi zvâcnesc să se spargă. Marocanii cu noi.

Cum coborâm, deodată răsar în fața noastră la 50 m, dintr-un tufiș doi comuniști. Unul înalt, voinic, altul pitit jos, îi dădea grenade, pe care le arunca cu iuțeală de te îngrozea. Îi înconjurăm, nu mai au nici o scăpare. ridică mâinile sus. Vor să se predea. O ploaie de gloanțe au pornit asupra lor. Cel mai voinic rezistă, nu se clatină. Ține mâinile tot în sus și cere iertare. Un glonte îi lovește casca, care sare la câțiva metri. Din nou o ploaie de gloanțe și

cade. Marocanii s-au năpustit asupra lor, încă câte un glonț, să fie moartea mai sigură, apoi îi jefuiesc. Mie mi s-a făcut milă. Am tras și eu o dată. Stam pe loc și priveam la ei.

Un semn al locotenentului, arătându-mi pe cei din escuada mea, care fugeau către casă, mă făcu să-mi revin. Înainte! Am să văd multe de astea.

Nu trebuie să mă înmoi așa de ușor. Până să sosesc eu, Felicindo, Bănică, Alecu și Zaharof au aruncat grenade în casă și au pătruns înăuntru. M-am trântit într-o groapă de obuz și am început să trag în roșii. Se retrăgeau în goană și în dezordine. Felicindo și Zaharof au găsit ceva țigări în casă pe care ni le-au împărțit mai pe urmă. Toată compania înșiruită în stânga, trăgea fără nici o cruțare. Și toți trăgeau în voie și în plin. O adevărată vânătoare de comuniști.

În dreapta mea, Felicindo se bucura ca un copil când vedea căzând comuniști. Mă certam cu el, spunând fiecare că el n-a nimerit, râdea de necazul meu, când nu-mi atribuia nici unul împușcat de mine, în timp ce eu mă chinuiam să trag cât mai bine și cu mai multă precizie. Devenisem o fiară. Îmi pierise orice milă. Clime ne indica distanța:

– Înălțătorul la 1200 metri... la 1500... la 1500...

Am obosit trăgând. Îmi amorțise mâna stângă sub pușcă și rezemată de pământ. Comuniștii au lăsat o mulțime de răniți și morți pe câmpul de luptă. Câți au mai scăpat, am început să-i pierdem din vedere.

Bandera a 6-a, care era desfășurată în stânga noastră, face un ocol de învăluire în direcția Las-Rozas.

Capătul frontului din stânga are o distanță mai mare de făcut, pe când noi cei din dreapta ne mișcăm mai târziu, puțin mai înainte.

Am dat peste al doilea rând de tranșee dușmane. În acestea ne-am așezat și le-am schimbat cu mare grabă fața către comuniști. În dreapta noastră se mai aud încă împușcături dese. Noi ne-am domolit. Un iureș, după care ocupând două poziții comuniste, ne simțim mai siguri în tranșee. Dar nu durează mult. În fața noastră, la vreo 800 metri apar trei tancuri. S-au deșteptat cam târziu, totuși

bat cu precizie în rândurile noastre. Sunt primele tancuri comuniste pe care le văd. Te îngrozesc, de mari ce sunt. Au pe ele un tun și două puști mitraliere. Un obuz a căzut drept în tranșee în stânga noastră la vreo 50 metri și a amestecat cu pământul în sute de bucăți pe un camarad.

Alți câțiva sunt răniți. Locotenentul vine grăbit la noi. Ordin ca primul pluton pregătit cu grenade și benzină, să pornim imediat împreună cu el la vânătoare după tancuri. Și-a luat ordonanța și o pușcă antitanc. Am plecat ca vântul.

Coborâm prin niște tufișuri și urcăm, ceea ce face să scăpăm privirilor celor din tanc. La 100 de metri ne ascundem după un mal și așteptăm. Nici o vorbă. Se aude numai respirația. În momentul când vom avea distanța mai mică decât 50 metri, socotită zona moartă, în care nu pot bate cu mitraliera, să ne repezim hoțește asupra lor. La 20 metri, benzina aruncată în roți, apoi grenade. Cam periculos, dar dacă ai norocul să capturezi un tanc, este mare onoare. Ridicăm capul și vedem dacă nu este momentul de a da atacul. Eram nerăbdători de a ști cum se va mai termina și cu asta. Tancurile însă s-au îndepărtat și mai departe nu puteam merge. Suntem siliți să ne înapoiem, cu părere de rău, că am dat o fugă degeaba.

Așa este omul, când pornește la atac! Îi vine oarecare frică, apoi regretul după poziția care-ți dăduse adăpost sigur. După ce ai cucerit, nu mai ai astâmpăr, ai vrea să mergi tot înainte. Pe mine mă chinuia gândul și mă necăjea faptul că rămânem pe loc și nu continuăm atacul. Poate aceasta tot dintr-un îndemn lăuntric de apărare a ta. Îmi dădeam seama că lăsând timp comuniștilor, ei se vor pregăti pentru a primi atacul. Pe câtă vreme, dacă îi urmărești continuu, îi zăpăcești și-ți vine mai ușor să-i tot gonești din urmă. Îmi era mare ciudă. Clime era și el de părerea mea, că se da prea mult răgaz dușmanului și că înaintarea pe tot frontul să se facă cât mai mult posibil...

Abia ne-am înapoiat în tranșee și tancurile apar iar. Din nou cu locotenentul după ele. Am avut presimțirea că și de data aceasta vom merge degeaba. Moța cu Felicindo, care ardeau de dorința

ca să pună mâna pe un tanc, alergau primii. Am fost zăriți. Focurile de mitralieră se îndreaptă asupra noastră. Era gata să o pățim rău de tot. Norocul nostru că am găsit teren bun de folosit. Ne-am ascuns imediat. Tancurile ne așteaptă la distanța ce le convine lor și nu nouă. Ne pândim așa unii pe alții. Locotenentul a ieșit deasupra și trage cu pușca în ele. Lui nu-i pasă deloc de gloanțe. Vrea să-i facă pe comuniști să se apropie cu tancurile de noi, dar nu vin.

Din tranșeele noastre este pus în funcțiune un tun antitanc. Obuzele se văd albe ca niște mingi și lovesc în apropierea tancurilor, care au început să se îndepărteze. De data aceasta este supărat și locotentul. Poate a pierdut ocazia unei avansări.

Ne întoarcem mai amărâți. Când vreau să mă așez în tranșeea care era hotărâtă pentru mine și Alecu, tunul era pe deasupra noastră. Întreb dacă nu ne supără, dacă nu ne face ceva rău că suntem sub gura tunului. Clime ne îndeamnă să punem vată în urechi. Nu apucăm bine să punem vata, o bubuitură și apăsarea aerului m-a făcut și pe mine și pe Alecu să ne rostogolim în tranșeea lui Bănică, peste el. Au început să râdă de noi. Mă supăr și încep să-i cert:

– Nu înțeleg râsul vostru! Ce găsiți caraghios în ceea ce am făcut noi? Poftiți și ședeți voi în tranșeea noastră!

Bănică râdea mai cu poftă și-i plăcea să mă necăjească.

– Să știi Bănică, că râsul tău nu-i semn bun. Mâine ai să cazi rănit. Ți-am spus eu că tu vei fi cel dintâi!

Tunul continuă să tragă. A nimerit un tanc care arde cu flăcări mari. Deasupra, în stânga noastră, câteva aeroplane comuniste coboară către tranșeele noastre. Sunt aeroplane de vânătoare, care foarte des vin deasupra tranșeelor și seceră cu mitraliera. Ne-am împrăștiat ca puii de găină în toate părțile, cât ai clipi, servindu-ne de pomi și de tufișuri, pentru a nu fi găsiți în tranșee.

Stam culcați pe spate, fiind singura posibilitate de apărare. Ne pot ataca și cu gaze, pentru care avem pregătite măștile.

Aviația nu a făcut decât mare spaimă în rândurile noastre. A fost descoperită de artileria noastră. Tunurile antiaeriene, ultima perfecțiune germană, sunt nenorocirea aviației bolșevice. Din

câteva lovituri, un avion este atins. Arde. Mai întâi un fum gros, apoi o flacără mare luminoasă, care se coboară ca o săgeată. Un vuet prelung și ascuțit pe măsură ce avionul se prăbușește la pământ.

Pe front este o mare veselie. Bat toți din palme și râd. Celelalte avioane s-au înălțat cât mai sus. Fug, nu mai au îndrăzneala să rămână. Aviația comunistă, de altfel ca și tancurile și alte mașini de război este foarte bună. Au fost aduse din Rusia sovietică. Sunt avioane de vânătoare ce zboară cu 400 km pe oră. Aici sunt ca servanți bolșevicii ruși cu tot ce au avut ei mai perfecționat. Au și o mulțime de trupe, infanterie și specialități, din Rusia.

Franța, Cehoslovacia și Anglia nu s-au lăsat mai prejos.O alianță comunisto-masonă pentru distrugerea creștinătății.

Pentru a putea rezista, generalul Franco a fost silit să apeleze la sprijinul Italiei și Germaniei pentru înarmarea trupelor sale.

Prima noastră zi de atac am terminat-o cu bine. Peste noapte vom rămâne și vom fi de-acum mereu în prima linie, atât cât Dumnezeu va voi.

Odată cu coborârea nopții, am alergat înapoi la camioanele ce ne-au sosit cu hrană și muniții de război. Aducem fiecare câte un sac. Împrospătam cartușele cu numărul ce ne lipsește, cu atâtea câte am tras. În sac am mai pus ceva hrană pentru zilele ce vor veni. Mie mi-a venit s-o refuz. Poate că nu o să mai am nevoie de hrană.

O zi, două se mai poate lipsi omul de mâncare, mai ales când se așteaptă să apuce drumul veșniciei. În tranșee am pus la repezeală câteva crengi și frunze verzi de măslin, ceva ierburi uscate și puțină pleavă de grâu. Au descoperit-o soldații lângă casa ce o ocupasem și a adus fiecare cât a apucat.

Seara a început un frig grozav. Tranșeele erau umede. Ce vom face? Nimic altceva decât să stăm la pândă și în post până la ziuă. Moța găsește o pătură de lână pe care i-a dat-o lui Alecu. El întotdeauna poartă grija altora. Totu a tăiat tot plușul unui automobil, părăsit de comuniști când le-am întrerupt calea, și s-a înfășurat în ea. Un legionar luase mai înainte tot de aici un palton de femeie, tot numai blană. Are să-i țină bine de cald. Cine știe cărei tovarășe

de-a Passionariei i-a plăcut să fie purtată pe front ca să îndemne pe bolşevici la luptă, la rezistenţă, şi care cine ştie la ce cruzimi şi sălbatice chinuri a supus pe vreun prizonier naţionalist, pentru a arăta cum trebuie să se poarte cu cei ce mai îndrăznesc să creadă în Hristos şi morala Lui.

A scăpat cu fuga în prietenia ofiţerilor sovietici după ce au otrăvit cu prostiile lor, bietele minţi slabe care mor cu miile pentru ideile Moscovei…

Într-un târziu ne-a sosit camioneta cu mâncare caldă şi păturile. „Prezidentul" a fost la înălţime.

Mai mult pentru a simţi ceva cald pe acest frig, am alergat la supa de la cazan.

Păturile aşa subţiri cum sunt ele, s-au dovedit că sunt de mult folos când nu ai nimic…

Am cercetat care este rezultatul pierderilor ce au suferit trupele noastre. Foarte mic şi neînsemnat faţă de comunişti. Avem în compania noastră un mort şi trei răniţi.

Pe toată bandera un mort şi opt răniţi.

Moţa şi Marin ne-au cercetat înainte de culcare, fixînd şi rândul de veghe în noapte. Mereu cu inima bună, grijă şi cuvinte de îmbărbătare. „Nea Ilie" însoţit de preotul catolic au venit să ne felicite pentru prima zi de atac şi ne-a dat să gustăm din coniac…

Prima noapte când dorm în tranşee. De la camionetă, odată cu pătura, mi-a adus şi paltonul. Îl îmbrac şi mă culc în braţele lui Bănică. E frig, deşi ne-am acoperit cu amândouă păturile, ne întoarcem când pe o parte, când pe alta, ca să ne încălzim. Somn puţin, sau mai bine zis, deloc, căci aşa se doarme când te aştepţi din clipă în clipă să se dezlănţuie atacul.

În timpul nopţii facem de santinelă.

LAS ROZAS

Nu cred să fi putut dormi toată noaptea.

Îl sileam pe Bănică să ne întoarcem când pe o parte, când pe alta. Frigul ne strângea unul într-altul. Mă uitam la camarazii care făceau de santinelă, cum se plimbau cu pătura în cap. Marin îi făcuse o despicătură cu foarfeca în mijloc, prin care vârâse capul şi-i dăduse forma de manta. Împrejurul capului, peste urechi, legase şalul lui de lână. Îi dădea înfăţişarea unui marocan, mai ales că purtam cu toţii barbă mare.

Pe la orele două noaptea, marocanii au deschis în dreapta noastră un foc viu. Chiuiau şi nu mai conteneau. Bombarde şi puşti, în liniştea nopţii formau un urlet prelung ce se întindea peste tot frontul. Am sărit toţi în sus şi ne-am pregătit pentru luptă. Credeam că încearcă să atace comuniştii. Locotenentul trimite numaidecât agenţii de legătură, care ne aduc răspunsul că nu s-a întâmplat nimic şi că numai aşa, au avut păreri, după care au început să tragă. Au fost opriţi cu greu. Liniştea a fost restabilită, dar nu am mai putut dormi, fiindcă a trebuit să intru şi de santinelă.

Nu se luminase bine de ziuă şi ne aduce cafeaua cu lapte. Bănică şi Totu cer pentru câte doi, pentru trei. A fost cea mai bună cafea. Am băut-o aproape fără pâine, ca să fie cât mai fierbinte. Strângem păturile sul, le trimitem la camion şi aşteptăm pornirea la atac. Cum îţi creşte nerăbdarea! Spaniolii aceştia sunt prea tacticoşi, prea comozi, nu le place laşitatea şi sunt prea plini de cavalerism şi politeţe. Totdeauna pornesc la atac, după ce au

făcut o anumită pregătire de artilerie, bombardament de avioane, câteva tancuri în recunoaştere, apoi iar artileria şi avioane, ca pe la ora 12 să înceapă atacul. În loc să fi făcut recunoaşterea inamicului cu patrule de noapte şi să porneşti la atac dimineaţa odată cu artileria şi aviaţia. Noaptea nu am dat nici o luptă, deşi comuniştii au încercat în câteva rânduri.

Aceasta ne enerva peste măsură. Ca şi cum le-ai spune:

– Bună dimineaţa, fraţilor! Ce mai faceţi? Vă rugăm să vă sculaţi, să vă spălaţi, luaţi şi voi cafeaua, că mai târziu avem ceva treabă. O răfuială. Iar mai târziu, după ce s-au făcut toate socotelile, când anunţa şi artileria comunistă că suntem aşteptaţi, atunci mergem la luptă. Luptă dreaptă şi frăţească. Noi ieşim din tranşee, iar lor le vine de minune, numai bine să tragă în rândurile noastre până îi putem urni din culcuşurile lor.

Aşa şi acum, pornim atacul cam tot la ora 12 şi cum avem noi norocul, datorit vitejiei legionarilor spanioli, să învingem totdeauna, faima legionarilor este mare, iar spaima comuniştilor şi mai mare când ştiu că au de luptat cu Legiunea. Toate brigăzile lor internaţionale: Passionaria, Lenin, Dimitrof sau Invincibile, care au cutezanţa de a se măsura, sunt curăţate cu tot armamentul superior ce au. Le lipseşte vitejia. Aceasta este sădită în suflete. Acesta este curajul ce-l avântă pe legionar, fără frica de moarte şi porneşte cu tot elanul la luptă. În aceasta stă superioritatea unei armate.

Am pornit, coborâm spre dreapta. De acum înainte vom ataca în direcţia Madridului. În faţa noastră nu mai avem nici pădure, nici tufişuri. Loc deschis. Şi cum vrem să ne urcăm, ne întâmpină o ploaie de gloanţe de mitralieră. Comuniştii sunt în întărituri bune şi îndîrjiţi de pierderile ce-au suferit cu o zi înainte. Avem câţiva răniţi. Sunt evacuaţi în mai puţin de 10 minute. Trec pe lângă ei şi nu mă mai impresionează. Ca mâine voi fi şi eu şi alţii. Mergeam nepăsător, când mă văd smucit de haină cu putere de locotenentul Prado.

– Repede! Nu vezi că treci prin tirul unei mitraliere şi aici au căzut mulţi răniţi!

Şi-mi arată doi răniţi lângă mine. Din câţiva paşi am trecut iute de primejdie şi ne-am ascuns în şanţul săpat de o vale.

Suntem toată compania, marocanii şi o mulţime de catâri (Mola), cu muniţii.

Am stat vreo două ore la adăpost. Când stai te mai apuci să îmbuci ceva. Astfel şi noi. Sardele, brânză cu pâine şi câteva înghiţituri cu apa din bidon, cu economie, căci ne învăţasem ce înseamnează să nu ai un strop de apă, când cazi mort de oboseală după câţiva kilometri de fugă la atac, cum îţi ard buzele şi ţi se usucă gura.

Bănică nu era în toane bune. Părea pe gânduri. Marin vrea să-l mai supere şi mă întreabă dacă azi nu-i ziua lui.

Precis, spun eu. Azi e ziua lui. Ar trebui să fie rănit de mai multe ori şi pentru noi. Este destul de mare şi are de unde să verse sânge în locul nostru.

Bănică nu se supără, dar ne spune că are chiar presimţiri şi că a avut un vis urât.

Montesino este cel mai bine dispus. Nu l-am văzut aşa niciodată. Face glume şi râde cu o poftă nebună. Nici pentru el nu este semn bun.

Moţa caută să-l mai mângîie pe Bănică:

– Măi băieţi, măi! Ce vă gândiţi voi! Eu aş vrea să fiu rănit de 10 ori. Nu-i nimic. Capeţi o rană şi după două săptămâni, cel mult o lună, eşti vindecat. În spital eşti bine îngrijit. Noi am aranjat toate lucrurile. Nu te îngriji de asta Bănică!

Pe deasupra noastră piuiau gloanţele. Mai jos de noi a fost omorât un catâr încărcat cu muniţii. Mă obişnuisem cu răniţii noştri, dar de catâr m-a prins o milă grozavă. Aşteptam aici înaintarea trupelor din dreapta, fiindcă noi avansasem. Când am pornit către creasta colinei, pentru ocuparea şoselei Las-Rozas, brancardierii purtau doi răniţi. Au apucat în tirul de tragere a unei mitraliere duşmane şi i-am văzut când au căzut câteşi patru cu răniţi cu tot. Au venit alţii de i-au ridicat şi pe ei, târându-i pe pământ o mică distanţă, pentru a schimba direcţia drumului. Ne culcăm la pământ. Ne ridicăm, facem câteva salturi, apoi iar la pământ, iar şi iar, până

punem stăpânire pe şosea. Şanţul era plin cu apă. Nimeni nu a mai ţinut seamă şi ne-am trântit în el. Scobim cu baioneta, cu mâinile ca să ne facem apărători.

Tancurile comuniste au pornit să ne bată cu tunurile. Vin obuzele şi se sparg cu nemiluita. O schijă îl atinge pe Bănică în bocanc. Nu-l răneşte, dar simte o durere, ca şi cum ar fi lovit de o piatră. Alecu nu are astâmpăr. Se repede din şanţ pe brânci câţiva metri şi trage cu puşca. Îl reţinem cu greu în şanţul şoselei.

Aripa din stânga a înaintat la aceeaşi linie cu noi, cei din dreapta se luptă cu îndârjire. Le sosesc forţe noi din spate. Gloanţele lovesc deasupra noastră şoseaua. Unele se înfig sfârâind în pământ, chiar în faţa noastră. Nu mai putem înainta. Frontul prezintă prea mare lungime şi cu multe rămâneri în urmă. Trebuie să aşteptăm înaintarea din toate părţile. Trec cu răniţii pe lângă noi, de unde începe o vâlcea pe care am înaintat şi care serveşte de adăpost bun. Valea răniţilor, îi zicem noi. Niciunul nu se vaită. Se uită la noi, ne zâmbesc şi ne salută.

Escuada lui Moţa cu Marin, Totu, Montesino şi alţii, are cea mai grea misiune de îndeplinit. Ei fac pe agenţii de legătură. Sunt pe cea mai ridicată poziţie, ameninţaţi de gloanţe şi obuze. Comuniştii trag către ei, crezând că sunt puşi pentru observarea tirului artileriei noastre. Moţa scrie rapoartele cu observaţiile sale în limba franceză, pe care Marin, Totu sau Montesino le duc la Statul Major, înapoia frontului la 100 de metri, iar de aici ordine către ofiţerii de pe front.

Serviciu greu de îndeplinit şi cu mare răspundere.

Marin merge cântând prin gloanţe. După el cei doi căţei ce au rămas prieteni buni şi lui şi lui Moţa încă din Boadilla del Monte şi care nu se mai despart de ei. Trece câteodată pe lângă noi şi ne mai trimite o vorbă bună sau o glumă să ne mai înveselească. Tunurile tanc bat numai locul unde se afla Moţa cu escuada lui. I-a încercuit în foc şi sapă gropi în jurul lor. Sunt toţi laolaltă şi se silesc să-şi sape singuri o groapă pentru a se ascunde. Un obuz se sparge lângă ei. Nu-i mai vedem de fum, auzim un ţipăt. Facem semne şi întrebăm ce s-a întâmplat, cine este rănit. Marin ne

răspunde că a fost rănit Montesino, Moţa deasupra lui îi dă primul ajutor, iar Marin alerga după brancardieri şi sanitari. După ce a fost ridicat, Marin vine să ne povestească întâmplarea:

– Când obuzul a făcut explozie, ne-am întis cu faţa la pământ. Am simţit miros greu de fum şi pământul greu care cădea peste noi. Auzim un ţipăt, dar nu ne dădeam seama care să fie rănit. Când ne-am dezmeticit, Montesino era cu faţa în sus. O schijă mare din obuz îi sfârtecase coapsa piciorului stâng. A căzut în leşin. Ionel taie repede haina să descopere rana, ca să-l panseze (lui Ionel Moţa, când a fost omorât, un obuz mare i-a despicat piciorul stâng. Oare să fi fost şi rănirea la fel a lui Montesino, un semn?) Eu alerg după sanitar şi brancardieri. La înapoiere îl văd pe Montesino zâmbind şi vorbind cu Ionel. Îşi revenise. Avea însă dureri grozave, pe care şi le înăbuşea. Au venit sanitarii şi cei cu targile. L-au pansat bine peste ceea ce mai făcuse Ionel şi le-am ajutat să-l punem pe targă. S-a uitat frumos la noi şi ne-a spus:

– Moţa şi Marin, dacă mor, când veţi merge în ţară, duceţi un salut din parte mea Căpitanului vostru. Să-i spuneţi că am murit pentru Hristos şi pentru Spania, cu gândul la Ţara voastră, pentru care m-am rugat să fie ferită de ceea ce se petrece acum în Spania. Trăiască Spania, trăiască România, Viva Franco, viva Căpitanul vostru!

Când au plecat cu el a ridicat mâna ca să ne salute şi pe noi. S-a purtat bine. Era viteaz. Totdeauna în frunte cu noi. Eu nu cred ca să scape de moarte şi-mi pare rău de chinurile în care se zbate. Mai bine murea imediat!

Şi noi împărtăşim părerea de rău a lui Marin. L-am văzut pe Montesino când a plecat cu el. A întors capul către noi, ne-a salutat cu salutul roman şi ne-a urat: „Buena sorte". Am simţit atunci un gol în sufletul nostru. Primul pluton a început să-şi dea tributul său de sânge, să dea jertfele sale.

*

Lucram zoriţi în şanţul şoselei să adâncim ca să încăpem mai bine. Mergea greu căci nu aveam lopeţi şi, mai stăteam şi aplecaţi cu genunchii în şanţ, picioarele pe şosea, iar la cap îngrămădeam pământul, ce-l scormoneam cu degetele în şanţ.

Cu tot zorul nostru, ne mai stânjeneau și gloanțele. Ne ochise bine un comunist și trăgea drept la noi. Am pândit cu rândul să descoperim de unde împușca, am tras și noi în locurile bănuite, dar fără rezultat. De la un timp ne plictisise. Noroc că nu rănise pe nici unul.

Într-o mică pauză aud pe Bănică:

– Au!

Eu încep să râd.

– Mi se pare că m-a rănit.

– Așa ți se pare ție de frică. Te persecută ideea. De altfel nu e de mirare, tu ești primul, dar nu așa ușor ca să poți sta de vorbă cu mine.

Mie nu-mi venea să cred și-l tot supăram. Cu Bănică făceam glume mai des. Ca prieten, era mai alipit sufletul meu. Îl cunoscusem cu vreo 8 ani înainte în Ardeal.

– Părinte să lăsăm gluma. Simt dureri mari în umărul stâng.

– Măi, dar nu văd nici o gaură în haină și caut pe unde arăta el.

– Nici urmă de sânge.

Clime vine lângă noi.

– Hai să-i scoatem centura și haina.

Bănică începuse să îngălbenească, dar se ținea bine. În umărul stâng îi pătrunsese un glonte până la os și a rămas înăuntru. Pe unde a intrat mustea sânge.

Chemăm pe sanitar. Sosește și Moța. El a lăsat pe Marin să-i țină locul. Sanitarul încearcă să-i scoată glontele, dar nu reușește. Este adânc și trebuie intervenție chirurgicală, care se face numai la spital.

Sosiseră și brancardierii cu targa. Am râs toți când i-am văzut. Ne gândeam, cum va încăpea Bănică... pe targă, cât este de lung. Se uitau și camarazii de la targă cam speriați, de ce-i așteaptă. Bănică i-a înțeles, cum a înțeles și râsul nostru.

– Nu am nevoie, am să merg singur, să mi se spună numai unde să merg.

Locotenentul, care venise la noi, se interesează de rană și-i spune să meargă mai întâi la Boadilla del Monte și de acolo va fi

trimis la un spital bun. Moța strânge de la toți banii pe care-i avem și mai cu seamă de la Alecu. Eu aveam zece pesetas. Cinci ai mei și cinci de la Ionel Moța. Mi-i dăduse în ziua Anului Nou, cu rugămintea să port grijă, ca de Sf. Ioan (ziua numelui nostru) să cumpăr prin bucătarul nostru, care trimitea des camioneta după hrană, o sticlă cu coniac. Cel puțin cu atât să ne sărbătorim.

– Cred că nu mai avem nevoie de ei, spune Moța. Poate ziua noastră, Părinte, să o sărbătorim la atac. Mai bine îi dăm lui Bănică. El e rănit saracul! Are lipsă de multe! Trebuie să se îngrijească.

Îi dă banii și-l face atent:

– Imediat să trimiți o telegramă în țară, Capitanului, să știe că ești rănit. Și-i scrie telegrama în limba franceză.

– Să ceri să fii trimis la un spital bun. Să ne scrii unde te afli, Bănică! Să te îngrijești bine!

Tuturor ne poartă grijă Ionel, ca la niște copii. De multă dragoste este capabil fiul Protopopului de la Orăștie! Și noi îl iubim mult pentru sufletul lui mare și bun.

Bănică s-a ridicat. A lăsat jos lângă noi pușca, cartușierele, grenadele și sacul cu hrană, ne-a întins mâna la fiecare, trece și pe la Marin și Totu, se mai uită din vale o dată, ridică mâna dreaptă către cer:

Să trăiască Legiunea și Căpitanul! La revedere fraților și Dumnezeu să vă ajute!

A plecat Bănică! Unul lipsea dintre noi. Moța era vesel. Îi părea bine că dăm o jertfă și că nu este așa grav rănit, pe de-o parte, iar pe de alta, îl compătimește:

– Bietul Bănică! Are să sufere ceva. Operația nu-i așa ușoară!

Eu eram cel mai trist. Dormisem mai totdeauna lângă Bănică, îmi ajuta să port greutățile. El îmi ducea hrana și din cartușe mai luase de la mine. Afară de asta, lângă Bănică aveam curaj să lupt.

Clime a luat sacul lui, în care purta gloanțe „de rezervă", cum spunea el.

Eu am luat traista în care ținea hrana. De acum trebuie să mi-o duc singur.

Plecarea lui Bănică ne amărâse. Până și Felicindo a rămas

cu ochii în lacrimi. Ne era drag tuturor și era viteaz. Când fugea la atac, cu barba în vânt, ne făcea impresia că fug comuniștii numai de frica lui. În schimb o altă bucurie. A sosit Ortigoza! Ne-a adus pe front în tranșee tot ce a cumpărat pentru noi. În plus o sticlă cu coniac și ciocolată, amândouă mai ales spre bucuria lui Alecu, care începuse să sugă bine din coniac, pentru motivul că încălzește, zicea el și mai dă curaj, adăugam eu.

Ne îmbrățișează, îi spunem de Bănică, pe care și el l-a întâlnit și-i pare rău. Lui Moța îi dă o ilustrată. Este venită din țară, a găsit-o la Talavera de la Reina. Ionel Moța o citește și ochii i se umezesc. Ne-o arată și nouă. Sunt primele rînduri venite din țară. Ne emoționăm cu toții.

– Mă mir cum a scăpat până aici. Este o felicitare pentru sărbătorile Crăciunului. Și când mă gândesc, măi băieți, că la plecare nu am putut să o opresc din plâns… Am lăsat-o cu ochii scăldați în lacrimi.

Ortigoza se plimba de-a lungul frontului cu binoclul. Abia a sosit și vrea să știe cum se prezintă situația. De acum va merge la atac cu noi. Avem încredere și curaj cu omul acesta mic, dar viteaz.

Seara au început focurile de pușcă. A amuțit și artileria. Grozav de frig. În fața noastră sunt butuci de vie. Alecu a alergat, a smuls un braț bun și încercăm să facem puțin foc. Nu prea reușim, dar și fumul ni se pare că ar avea puterea să încălzească. Strângem de pe câmp ierburi uscate pentru ca să așternem sub noi. Umezeala străbate și prin acestea. Unde a fost rănit Montesino, am găsit niște grămezi de gunoi uscat, strâns pentru îngrășatul pământului. Din acesta am adus în tranșee și peste el ierburi. Întreb pe Alecu dacă a dormit vreodată în bălegar. Mă gândeam la el, cât de repede s-a învățat cu viața de război și acum ne-a luat-o înainte la toți. El a descoperit gunoiul și el a fost primul care a adus din el.

Cei de rând au intrat în posturi. Ceilalți se pregătesc de culcare. Simt durere în picioare de la genunchi în jos și sunt grozav de obosit. O noapte înainte nu am putut să dorm. Mă culc și adorm imediat. Nu știu cât am dormit, dar când m-am deșteptat, nu am mai putut să întind picioarele. Mă chinuiește o răceală mai veche.

Genunchii sunt umflați și ard ca focul. Trebuie să întind picioarele să fac o mișcare. Ajutat de Clime, m-am ridicat și am pornit pe șosea. Moța era de rând în post. Nu voi uita nicicând îngrijirea ce mi-a dat-o când a aflat de suferința mea. A stat tot timpul lângă mine, frecându-mi picioarele. Mi-a dat și pătura lui ca să mă încălzească. În ziua următoare m-am simțit mai bine. Știam eu că această suferință se mărește dacă țin picioarele chircite, la frig și umezeală.

*

În dimineața aceasta o ceață deasă ne împiedică să putem pătrunde cu privirea mai mult de 10 metri de jur-împrejur. Ocazie bună ca să luăm cafeaua fără nici o teamă și să ne cuibărim în jurul focului la povești. Un căpitan de la Requetes, care comanda și Bandera a 6-a, în locul comandantului nostru, căpitanul Aranda, ce se afla în permisie, a plecat însoțit de tot statul major, să inspecteze frontul. A trecut și pe la noi și a stat puțin de vorbă.

După inspecție s-au adunat toți la 100 de metri, înapoia frontului, unde era tranșeea ce adăpostea pe „Nea Ilie" al nostru, pentru a-și face planul de înaintare.

A început să se ridice ceața. Au pornit-o comuniștii cu un bombardament de credeai că plouă foc. Din partea noastră nici o pregătire. Am înțeles că roșii vor să ne atace. Suntem siliți să așteptăm pe poziție. Băteau cu precizie tot frontul. Artileria arunca obuze asupra trupelor din spatele nostru. Tunurile tanc s-au apropiat la un kilometru și răspândesc moarte în prima linie. Suntem prinși din toate părțile de obuze. Răsar gropile, unde fac explozie, ca ciupercile. Fumul ne îneacă. Au avut ei vreun punct de observație, de unde au văzut toată poziția noastră și au apreciat așa de bine distanța sau s-a găsit vreun ticălos care să ne trădeze?

Serviciul sanitar nu mai poate să prididească cu ridicarea răniților și a morților. Și apoi unde să-i mai ducă? Suntem amenințați să fim curățați.

Comuniștii au înaintat în urma tancurilor. Am pus în mișcare mitralierele. Răspundem și noi cu puști, puști mitraliere, cu tot ce avem. Îi mai ținem câtva în loc.

Dar rândurile noastre încep să se rărească. Un obuz a căzut în tranșeea unde se afla „Plana Mayor" (Statul Major). Locțiitorul de comandant al Banderei a fost omorât pe loc și mai mulți ofițeri răniți. O rană ușoară a primit și locotenentul Prado în picior. Și cu toate că suferea greu la mers, nu s-a lăsat dus la spital. A rămas pe front.

Comuniștii înaintează în salturi repezi. Urlă văzduhul spintecat de obuze. Se cutremură pământul sub noi. Cade pământ pe noi, de parcă ar vrea să ne îngroape de vii. Și de la noi nu răspunde nimeni? Nici artilerie, nici tancuri? Comandantul mort, ofițerii răniți, armata speriată... Încotro să apuci? Înainte? Înapoi? Vom pieri aici până la unul?...

Când a mai încetat puțin artileria, zece, douăsprezece, nu... nu știu câte aeroplane au mai venit. S-au apropiat de pământ și au început să secere cu mitralierele. Situația e grea de tot... Murim toți...

Ce s-a petrecut oare în sufletul lui Moța?

„Decât să murim aici pe loc, mai bine cu fața la dușman".

Deodată sare în sus și strigă puternic către noi:

– Înainte! – apoi și mai tare: A mi la Legion!

Nu-l mai recunosc. E înspăimântător. A pornit nebun înainte. Marin după el. Ce s-a petrecut cu noi, nu știu. Am uitat totul și ne-am pomenit fugind după ei...

Culcă-te, mai trage câteva focuri, pune baioneta la armă, ridică-te și fugi iar... și iar...

Ortigoza a înțeles gestul lui Moța. A făcut semne disperate în toate părțile. Toată compania, întreaga Banderă a pornit electrizată, tot ce a mai rămas, a ieșit afară și a pornit la moarte sau la victorie...

Răcnim, strângem din dinți... Suntem nebuni... fiare... Ortigoza, Felicindo, legionari vin în urma noastră, se apropie de noi. Moța tot în frunte face semne în dreapta, în stânga de înaintare... Rândurile alor noștri încep să se îndesească. Tragem, tragem, fără țintă... nu mai ochim...

Tancurile comuniștilor au pornit înapoi, unul a fost aprins. Nu ne dăm seama când au început să tragă din partea noastră.

Comuniștii cum au văzut că se retrag tancurile, au fugit înapoi. Acum ne-a venit rândul și nouă să împușcăm în plin...

Nu-mi pot da seama de tot ce s-a întâmplat. Am căzut de câteva ori, m-am ridicat, la fugă din nou. Am zărit pe Clime purtând toată greutatea, pe Alecu ca o săgeată și Totu încovoiat strigând pe Ionel. Cât am tras, cât timp a trecut, nu știu. Ne-am pomenit în tranșeele comuniste peste morții și răniții lor, pe care Ortigoza și Felicindo i-a trimis pe lumea cealaltă cu câte un foc de pistol.

Câțiva prizonieri au fost executați pe loc. Eram îndârjiți. Suferisem prea mari pierderi. Din compania noastră lipseau vreo 60. A sosit din urmă, șchiopătând, locotenentul Prado. Nu prea se uita bine la Moța. Suntem stăpâni pe pozițiile roșilor, care au fugit în dezordine. „Nea Ilie" a venit cu ofițerii care au scăpat neatinși și cu preotul. El a preluat comanda Banderei. Îmbrățișează și felicită pe Moța. Toți, pe rând, îi aduc mulțumiri... Este sărbătoritul nostru, pentru marea victorie de azi...

Un om a salvat din situația cea mai grea, de la moarte sigură, o armată și a mai câștigat și poziția dușmanului...

Toată lumea îl admiră și noi suntem mândri de el. E modest. Nu-i plac laudele:

– Nu mi-am făcut decât datoria. Meritul mare este numai al vostru, că ați mers vitejește. Mare minune cum am scăpat toți! Sfântul Arhanghel Mihail este cu noi. Eu cred că el a risipit oștile satanei!

Ortigoza este cel mai fericit. El duce vestea și o răspândește ca vântul, că Moța este cel care a adus biruința de azi.

A trecut ziua ca un ceas. Am uitat să mâncăm azi. Eu am pierdut traista cu merinde. Am uitat de picioare. Nu mă mai dor. Suntem la marginea unei păduri. Noaptea se coboară odată cu ceața. Cred că nu vor mai avea curaj roșii să contraatace. Din tranșeele lor ne-am făcut adăposturi pentru noapte mai bune. Târziu în noapte, ne-au sosit în urmă catări încărcați cu hrană și cartușe. Ne era foame. Am mâncat pe la miezul nopții, căci nici somnul nu se lipise de noi din această cauză.

„Nea Ilie" ne-a trimis vin. Închinăm în sănătatea lui Ionel și bem.

Ne culcăm. Toate faptele, tot ce s-a întâmplat azi, se deapănă în mintea mea ca nişte fulgere.

Visez comunişti, atac, obuze… Ionel Moţa este culcat lângă mine. Mă înveleşte şi mă linişteşte. Probabil am strigat în vis şi am tresărit.

O zi a trecut cu o înfiorătoare bătălie. Vor veni altele şi mai grele. Până acum Dumnezeu ne-a scăpat din toate primejdiile. Numai El!

Şi de-acum înainte toată nădejdea noastră în Tine, Dumnezeule! Ajutorul şi sprijinul nostru, eşti Tu!

UN PROCES SUFLETESC

Vreau să mă spovedesc camarazilor mei mai tineri. Simt că dacă nu voi face acest lucru aş fi un laş. Nu vreau, pe nedrept, să mi se atribuie ceea ce nu mi se cuvine. Noi, cei mai în vârstă, oricât am încerca să ne alipim Mişcării Legionare, oricât am vrut să ne adăpăm din sufletul Căpitanului, am mai rămas şi cu unele păcate. Vorbesc de unii, nu de toţi. Aşa şi cu mine. Am dorit cu tot sufletul să mă dezbrac de toate slăbiciunile şi poate nu am izbutit complet. Urmăresc să mă pot îndrepta în toate. Ce fericiţi sunteţi cei care nu aţi cunoscut răul şi vă împodobiţi acum sufletul cu frumuseţile moralei şi vitejiei legionare! Şi mai fericiţi decât voi sunt cei ce se nasc şi cresc după toate legile legionare. Sunteţi viitorul acestei naţii. Veţi fi stâlpii şi sprijinul Neamului şi Ţării. Veţi face ca sufletul Poporului Român să bată şi să simtă la fel. Noi vom pleca, ducând în mormânt şi oarece păcate. Ceea ce nu a putut da sufletul nostru, veţi completa voi. Sperăm ca cei ce avem urmaşi, să ne fie superiori…

*

Când am pornit în luptele din Spania, nici nu-mi trecea prin gând de moarte sau rănire. Nu vroiam să aud. După ce am văzut însă că nu se poate răzbate fără pierderi şi după ce am trecut în câteva zile prin gloanţe şi vifornițe mari, în sufletul meu s-a născut un proces:

Am înţeles încă din prima zi, când am pornit la atac – şi aceasta numai în urma şedinţelor de cuib, ce am ţinut în Boadilla

cu Ionel Moța, că trebuie să dăm jertfă. Dar o jertfă mai mică. Să fiu rănit la o mână sau la un picior. Țineam să rămân întreg.

Au trecut două zile de lupte la atac. Am trecut pe lângă morți și răniți. I-am văzut cum cad lângă mine. M-am apropiat, cum să spun, de moarte. Încep să mă tem mai puțin de această moarte și mai puțin de grozăvia suferințelor ei. Mai cedez de la mine. Admir jertfa mai mare. Să-mi lipsească o mână, un picior, chiar și amândouă, dar vreau să trăiesc...

Îmi era frică de rănire, de durerile și chinurile ce avea să îndure acest corp ticălos. Partea materială învingea tot ce era mai măreț, mai frumos în sufletul meu. Am admis durerile fizice trecătoare, pentru a rămâne în viață. Și mă rugam lui Dumnezeu pentru aceasta. Pentru ce doream viața? Pentru plăcerea de a

Autorul acestei cărți, împreună cu Dl Ing. Clime

trăi, de a te bucura de o mulțime de lucruri care, mai adesea, te duc la rău. Pentru ca să port grija copiilor și a părinților....

Dar, dacă există un Dumnezeu care poartă grijă de toți, pot să-i las în voia Lui.

Ar mai fi durerea ce ar simți-o ei după moartea mea. Aici suntem prost informați. Suntem slabi. Nu am fost pregătiți și nu ne-am pregătit pentru a fi tari în asemenea împrejurări. Ar trebui să simțim durerile despărțirii de unul care a murit încărcat de păcate, sau și-a făcut seama singur.

Însă când cineva moare în război, pentru credința lui, când moare luptând pentru o idee și când această credință și idee au la bază Dumnezeirea, scoaterea și ridicare Neamului din asuprirea drăcească, atunci se schimbă poziția morală. Ar trebui să ne bucurăm și să ne mândrim cu asemenea morți.

Câți martiri și mucenici nu a avut creștinismul! Câți nu au murit luptând în războaie pentru apărarea și pentru unirea Neamului!

Aceștia au pecetluit cu sângele lor, au întărit cu moartea, ca să dureze fapta lor. Numele lor se pomenește mereu. Ei nu se uită. Au rămas sfinți și eroi. Un lucru bun nu durează dacă nu este clădit pe jertfă. Și jertfa o cere Dumenezeu de la cine vrea El și o cere curată!...

După încă două zile de lupte groaznice, în care a trebuit să văd pe Moța, ca un Munte, ducând după el la biruință cetele de luptători, neînfricați, cu dragoste de a muri pentru Hristos și fericit că a găsit prilejul să săvârșească acest lucru, m-am hotărât și eu.

Suntem pregătiți sufletește. Dacă vrea Dumnezeu să mă învrednicească de acestă cinste, primesc moartea. Mor pentru o credință, pentru o idee care, sunt sigur, că va duce la o izbăvire a Neamului Românesc, la dreptate. Acestea au nevoie să fie întărite prin jertfe ca să dureze. Printre aceste jertfe, de ce nu aș fi și eu?

Dar nu m-am putut ridica la înălțimea lui Moța. El de la început a dorit să moară, eu am zis, mai târziu, că pot să mor. Și aici este un păcat omenesc. Sunt slab. Dumnezeu a luat jertfa cea mai curată, iar noi am rămas. Acum ne dăm seama de ceea ce au

făcut ei, Moța și Marin și de abia acum am dori și noi să avem prilejul fericirii lor...

....

La hotărârea mea, că pot să dau jertfa totală, m-au dus și cuvântul și fapta lui Moța. Ședințele din Boadilla del Monte și luptele în care se avânta.

Dar până la aceasta, vorbind de rănire ușoară, sau grea, cum și felul cum ne-am purtat în războiul din Spania, au mai fost și alte lucruri, care ne-au ridicat moralul și ne-au întărit în lupte. Țin să le arăt aici cu toată sinceritatea și credința că vor fi de folos celor ce le vor citi.

Spaniolii, cu *ofițerii în frunte*, sunt viteji, nu știu ce este frica. Merg cântând la luptă. Nu se tem de moarte. Durerile fizice nu-i înspăimântă. Râd de durere. Au mult curaj.

În luptele noastre totdeauna a mers înainte un ofițer. Mergea la 10 metri înaintea trupei și o conducea la atac, alegând locurile cele mai bune pentru dezlănțuirea luptei. Ofițerul iubește și protejează trupa. Nu se ferește din fața gloanțelor, pentru ca să dea mai mult curaj soldaților. Ei au fost cei mai expuși și numărul ofițerilor morți și răniți a fost destul de mare. În două zile, la atac, noi am avut cinci ofițeri morți.

Evacuarea răniților

Odată cu prima linie, porneau și brancardierii. Fiecare pluton își avea serviciul lui de evacuare care mergea odată cu plutonul. Cei răniți erau ridicați în cel mult zece minute și duși înapoia frontului unde așteptau camionetele, în care erau urcați și transportați la spitale cât mai repede, după ce li se făcea primul pansament. În spitale aveau o deosebită îngrijire și atenție. Am văzut spitalele militare din Spania. Ale noastre nici în timp de pace nu sunt nici pe jumătate aranjate și îngrijite din toate punctele de vedere...

Evacuarea morților

După ce erau ridicați răniții, erau luați morții de pe câmp. Nu exista să rămână un mort părăsit. Aceștia, după ce medicul banderei

constata moartea și lega la haină o carte în care arăta, pe lângă constatările lui, numele, gradul, bandera, compania, erau duși cu camionul înapoia frontului la 35 – 40 km și înmormântați creștinește în cimitire. Aveau gropi făcute din vreme. Preotul făcea serviciul religios și înscria în registrul lui tot ce găsea în cartea legată. Astfel se putea ști mai târziu care sunt cei ce au murit. Și când mă gândesc că la noi au rămas morții prin munți și văi, în timpul războiului de întregire. Au trecut 20 de ani de atunci și nici până azi conducătorii nu și-au adus aminte de ei. Măcar atâta recunoștință pentru făuritorii României Mari. Dar domnii își au treburile și socotelile lor.

Morții au rămas să le putrezească oasele și să te lovești cu piciorul de ele și să nu îndrăznească cineva să dea cinste, căci se supără stăpânirea și te închide.

Nu este permis să rămână un rănit sau un mort pe câmpul de luptă. În cazul când în luptă o companie sau o banderă trebuie să se retragă, sau este înfrântă, nu pleacă până nu a ridicat cel din urmă rănit și mort. Poate să piară plutonul, compania sau chiar întreaga banderă până la unul, dar nu îi este permis să plece și să-i părăsească. În acest scop ca și în oricare alte situații primejdioase, când un legionar strigă: „A mi la Legion!" indiferent cine ar fi cel care cheamă, gradat sau negradat dar legionar, toată lumea trebuie să alerge într-acolo.

Astfel te făcea să ai siguranța că după moarte se vor îndeplini toate formele de înmormântare și nu vei rămâne pentru batjocura dușmanului și mai cu seamă a comuniștilor, care au profanat toate cimitirele și Sfintele moaște.

Serviciul de aprovizionare

O trupă fără hrană nu este bună de nimic. Cu omul flămând care abia se mai ține pe picioare, nu poți să mai mergi la luptă. În privința aceasta Spaniolii erau la înălțime. Nu numai că trupa avea hrană foarte bună când se afla în repaus, dar în timp de luptă, cei însărcinați să aducă hrana pe front trebuiau să ajungă la destinație. Mureau, aveau înlocuitori, care să meargă mai departe. Astfel și cu munițiile. Erau îndemânatici și viteji. Pe mulți i-am văzut doborâți

de gloanțe și alții au purtat mai departe catârii cu poveri, sau când au fost omorâți catârii, au încărcat în spinare ce au putut și tot au sosit la destinație. Unul rănit la picior, a sosit târându-se pe brânci și cu catârul de funie.

O singură dată am rămas fără hrană 24 de ore. Am fost înconjurați de comuniști la Aravacca și nu au putut sosi până la noi. Au venit până la 200 de metri de noi, dar au fost împușcați și soldații și animalele.

Este o mare onoare să mori.

Legionarul spaniol nu se teme de moarte. El strigă: „Viva la muerte!" Trăiască moartea.

Dacă este rănit nu se vaită. El este vesel, râde, suportă durerea și când se face bine, vine iar la luptă. Cunosc răniți de zeci de ori, aproape neputincioși și au cerut să lupte din nou.

Pentru ei moartea este cea mai mare fericire. Moartea în îndeplinirea datoriei. Totdeauna este vesel și merge râzând la moarte.

Legionarul știe să lupte, legionarul știe să moară. Legionarul nu dă niciodată înapoi. Numai înainte, ori moare.

Erau pătrunși de spiritul militar. Aveau crezul lor, legile lor, la care țineau și le îndeplineau cu sfințenie. Fii viteaz legionar! Fii mândru de tine! Fii bun camarad: Mergi în luptă cu moartea în piept! Mori pentru patrie!

Aceștia erau legionarii spanioli, care nu au pierdut nici o luptă și au mers din cucerire în cucerire, băgând fiori în comuniști.

Cum puteam noi oare fi altfel! Dacă nu superiori lor, cel puțin egali. Învingem ori murim! (Vencer o morior!)

POZUELLO

În apropiere de Madrid, cam la distanță de 8 km se afla satul Pozuello. E mai mult un orășel cu vile frumoase și grădini. O stațiune climaterică a Madrilenilor.

Către acesta se îndreaptă armatele noastre ca până seara să-l ocupăm.

Eram în ziua de Bobotează. Cu o zi înainte, de pe pozițiile pe care le cucerisem, datorită vitejiei lui Moța, priveam spre seară, cu nesaț satul Pozuello și Madridul care ni se părea foarte aproape. În apus de soare era și mai frumos, cu clădirile mari și înalte, ce încep să se ivească deodată. Câtă dorință aveam să intrăm cuceritori în capitala Spaniei, purtând cu noi, fâlfâitor drapelul Țării. Noaptea fusese un bombardament grozav asupra Madridului. Artileria naționalistă bătea din Cetatea Universitară cu câteva baterii de tunuri, la care răspundea artileria comunistă.

Întunericul îți da putința să vezi cum din gurile tunului țâșnesc flăcări de foc, una, două, trei, mai multe deodată, cum obuzele spintecau văzduhul, ca niște fulgere și se sparg cu o flacără mare. Bubuiturile se aud mai târziu. Am urmărit vreo două ore acest joc ucigător al tunurilor.

Avem de cucerit Pozuello prin învăluire. Aceasta a fost cea mai frumoasă și cea mai reușită tactică de luptă, pe care a admirat-o și Clime.

Pozuello era destul de bine întărit ca și toate împrejurimile Madridului. Comuniștii aduseseră trupe însemnate, după ce

suferiseră înfrângere şi slăbiseră la Pozuello, crezând că noi vom ataca de pe poziţiile pe care ne aflăm. Nu ne-am înşelat. Ne prefacem că începem atacul. La ora 9 dimineaţa începe să bată artileria noastră cu vreo trei baterii. Sosesc şi avioanele, care aruncă bombele de-a lungul frontului comunist spre Madrid, observând totodată aşezarea şi forţa inamicului. Pe poziţiile noastre s-a strecurat încet armata în termen, în timp ce noi ne retragem pe nesimţite în vale şi deschidem des foc de mitralieră şi puşti. Comuniştii nu răspund, ceea ce înseamnă că aşteaptă atacul.

Suntem în formaţie şi gata de plecare. Din cauza pregătirii prea în grabă şi a necunoaşterii mai din vreme a ceea ce aveam de făcut, Clime şi cu Alecu plecaseră cu bidoanele la apă. Fântâna era cam departe şi noi era gata să plecăm. Îl zărim pe Alecu, care rămăsese în urmă de Clime, îl strigăm, fluierăm, facem semne disperate, în sfârşit ne înţelege şi vine grăbit. Moţa era supărat foc, Clime nu se mai vedea. Alecu spune că l-ar fi strigat, dar nu a vrut să se înapoieze. Lui Clime când îi intra ceva în cap că trebuie să facă, nu se lăsa.

Am pornit la dreapta pe o vale în jos. Ne uitam mereu înapoi să-l vedem pe Clime şi să-i facem semne. Abia îl zărim. Din strigăte şi semne… ne-a înţeles. A început să fugă din toate puterile, soseşte transpirat, dar mulţumit că a putut să ne aducă apa pentru toţi. Ne împarte din mers bidoanele, îşi ia puşca şi sacul care era la Moţa şi intră în rând cu noi.

Valea ne ascunde bine şi înaintăm fără nici o teamă.

După un timp suntem siliţi să apucăm la stânga prin nişte tufişuri. Mergem cu mare grijă. Tufişurile nu ne ascund complet şi după câteva sute de metri, ne trântim la pământ, apoi iar la drum şi aşa înaintăm o bucată bună de timp. Dacă am fi mers spre dreapta, ne descopeream comuniştilor. Din când în când câte un glonţ şuera pe deasupra. Posturile înaintate ale roşiilor, văd ele ceva, mai împuşcă câteodată, dar nu-şi dau seama perfect de ce vrem noi să facem.

Coborâm puţin şi dăm de o frumuseţe de pădure prin care urcăm acum. Pădurea ne da mai multă siguranţă. Erau locuri

cercetate. Comuniştii se aflau dincolo de pădure şi mergem fără frică. Pe aici au înaintat şi marocanii, care pe front fuseseră în dreapta noastră şi acum au rămas pe stânga.

Este o zi frumoasă cu soare cald. Deşi suntem în ziua de Bobotează, când la noi trosnesc lemnele de ger, aici e o zi primăvăratecă. Iarbă verde, măslini verzi, tufişurile şi pădurea la fel. Cum urcăm către mijlocul pădurii, dăm de un castel cu un parc, care strălucesc de frumuseţe. Fântână, izvoare cu apă. Umplem bidoanele căci aproape le golisem până aici. După semnele pe care ni le face locotenentul, am înţeles că aici ne vom odihni puţin şi că putem să şi mâncăm ceva. Cheamă ordonanţa şi se apucă să mănânce. Ortigoza ne comunică că au trecut înaintea noastră trupele de Marocani şi că aşteptăm dispoziţii pentru noi, întrotro să înaintăm…

A venit o ştafetă călare şi a prezentat un ordin. Repede prepararea şi formaţia. Mergem aproape înapoi prin pădure, dar ne lăsăm spre Pozuello. Felicindo, caporalul nostru isteţ şi ager, descoperă firele de telefon ale comuniştilor. Sprinten şi iute ca o veveriţă, ajutat de Zaharof, aleargă în dreapta şi în stânga, strâng firele şi le retează cu baioneta, fără ca să întârzie cu ceva înaintarea. Supraveghează asupra noastră să păstrăm distanţa şi să mergem în linie unul după altul. Rândurile sunt rărite. Ne dăm seama că ne apropiem de atac. Nici nu am apucat să ieşim din pădure şi se comandă: „fuga marş".

Trebuie să mă ţin bine, îmi ziceam. Eu totdeauna sunt slab la fugă, obosesc repede. În dreapta noastră se aude uruitul tancurilor. Când ieşim din pădure, zărim în faţa noastră, pe un deal mic tranşeele comuniste. Sunt surprinşi. Distanţa este mică, cam de 400 metri. Tancurile noastre, unsprezece la număr, au urcat în dreapta. Văzusem servanţii cum s-au rugat lui Dumnezeu, au închis capacul şi au pornit spre comunişti. Văd dar şi un atac de tancuri. Au ajuns sus pe creastă. Au prins comuniştii din flanc şi seceră cu mitralierele fără milă. Când ne-au văzut că sosim şi noi, au încercat un slab foc asupra noastră.

Facem salturi mari, Marin răcneşte ca un Marocan, mai trage şi una românească: „Pe ei mă!"

Moța râde de Marin, eu strig lui Totu: – Am obosit Niculiță, iar el: – Și eu, dar tot fugim…

Până să sosim, tancurile încălecaseră pe tranșee, curățiseră terenul și mai urmăreau încă cu mitralierele pe comuniștii care au scăpat cu fuga, înlesnită de pădurea din față. Ne sosesc din urmă tunurile antitanc și artileria. Stăm bine. Avem cu ce înainta. Iar isprava tancurilor, ne bucura mult și ne da curaj. Am ajus ca niște copii. Ne jucam de-a războiul ca pe vremea când eram în clasele primare și ne jucam de-a „cucerirea Griviței". Stăm puțin în dosul tranșeelor… apoi ne aruncăm peste ele și fugim apucând spre stânga. O mulțime de morți comuniști. Dacă tancurile apucă poziție bună, distrug grozav. Nu am mai văzut atâția morți și răniți. Nu ne ocupăm de ei. Trecem peste morți și lăsăm răniții pe seama altora, care vin în urma noastră.

Coborâm într-o vale ce duce către mijlocul satului Pozuello. Satul începe chiar de acum din stânga noastră și în dreapta ne desparte numai o colină mai mică. Se văd casele ce lucesc, în după amiaza razelor de soare…

Comuniștii s-au retras grăbiți, din amândouă flancurile, în întăriturile satului. A înțeles și grosul trupelor de roșii, păcăleala ce le-am tras cu atacul de formă. S-au refugiat în adăposturile satului, lăsând armata noastră să înainteze. Suntem aproape de ei. Și într-o parte și în cealaltă comuniștii au pornit asupra noastră o ploaie de gloanțe. Alergăm cât putem până jos unde ne adăpostește un zăvoi des de arini. Stăm pe loc. Vâjâie gloanțele din toate părțile. Sute de mitraliere răpăie și urlă văzduhul. Nu-și mai au rostul tunurile și tancurile. Poziția nu le îngăduie să vină tancurile spre noi, iar pentru artilerie distanța este mică de tot.

Acum pușca și mitraliera și mai pe urmă baioneta. Vom cuceri satul la sigur. Este primul sat pe care mergem să-l cucerim. Băieților le este dor de un culcuș mai bun. Toți sunt nerăbdători să ajungă mai repede. Comuniștii trag mereu. Până ajungem în zăvoi, am lăsat câțiva răniți, poate și morți, înapoia noastră. Vor cădea încă mulți, căci din ascunzătorile și întăriturile lor au pornit să tragă, nu glumă. Întrebuințează numai gloanțe dum-dum, care se aud și se

deosebesc de celelalte. Piu… pac!.. Fac explozie când întâlnesc câte un corp în cale. Arinii sunt sfârtecați, sar așchii din ei cam la 1 metru și jumătate deasupra capului nostru. Au țintit prea sus. Secerau cu mitralierele și nu scăpa nici un arin neatins. Se vede lemnul alb și în aceeași linie de parcă ar fi marcați.

Bandera a 6-a ar trebui să înainteze pe vale spre mijlocul satului. Ne pregătim de asalt. Ne aruncăm pe același loc. Dar pe rând. Locotenentul este înaintea noastră! – Compania Ventiuna, primeros pieleton… secundos…

Ieșim din zăvoiu, sărim peste niște șanțuri mari cu apă și dăm într-o grădină de zarzavaturi. Rămseseră bostanii în grădină și-i ciuruiseră și sfărîmaseră gloanțele dum-dum în bucățele. Greu de tot pe aici! Vuet și urlet năpraznic! Șuer ascuțit, pocnituri, roi de gloanțe! Aproape lipiți de pământ, sărim cu toată puterea și ne aruncăm înainte. Locotenentul a scăpat bine. La câteva sute de metri, un șanț adânc cu apă pentru udatul grădinii, îngrămădise o dungă mare de pământ. Aici ne-a făcut semn să ne așezăm. Plutonul nostru a lăsat doi răniți între bostani, vine al doilea, lasă mai mulți răniți și așa toate plutoanele din compania Ventiuna au lăsat câte ceva. Care am scăpat, suntem la adăpost deocamdată. Celelalte companii nu mai vin după noi. Brancardierii se silesc să strângă răniții. Merg pe brânci până la ei. Câțiva au fost atinși de gloanțe…

– Nene Gică!… Alecule!!!! Măi Totule, măi!… din ce scăparăm!

– Sfântul Arhanghel Mihail, băieți… N-aveți grijă! – spune Moța. Nu vedeți că de noi nu se ating gloanțele?…

Locotenentul cu Ortigoza au sărit în dreapta, o fugă bunișoară, în adâncitura văii. Ne-a făcut semn să venim la el… Cât ai clipi din ochi, ne-am dezlipit de pământ și fuga. Am sosit bine. Celelalte companii vin și ele. Renunțăm la atacul de pe vale. Acum vom încerca la dreapta, din capul satului. Printre noi și câțiva Marocani. De unde au venit, Dumnezeu știe! Au intrat în rând cu noi și vor să meargă la atac. Sosește „Nea Ilie" cu câțiva ofițeri să aleagă punctul de unde să înaintăm. Îl însoțește și preotul. Suntem îngrămădiți pe nisipul văii între două maluri înalte. Bun adăpost.

Preotul cu „Nea Ilie" ne întind mâna, ne întreabă de sănătate, cum ne place războiul, ne urează soartă bună și trec mai departe.

Au ales locul pe unde vom înainta. Trebuie să sărim sus pe malul văii și să urcăm la dreapta sub zidurile din spate ale unor clădiri, toți unul după altul prin același loc. Marocanii au cerut să plece ei întâi, poate din setea de a prăda. De unde cuceresc și cât cuprind, au dreptul să ia tot ce le place. Cum au ieșit pe mal, doi au fost răniți. Unul în pulpele picioarelor, altul în piept. Au fost aduși în dreptul nostru, li s-au făcut pansamente și i-au ridicat pe targă. Locotenentul se agită, ne-a explicat că trebuie să sărim repede de tot, că dacă întârzii puțin pe loc, ești rănit. El va sări primul și noi după el. Se urcă și imediat un glonte îl nimerește în piept. Cade jos. Suntem siliți să mai rămânem, dar nu mult. Au ridicat pe locotenent. Când trece pe lângă noi, Moța ne comandă „pentru onor". Se uita frumos la noi, întinde mâna lui Moța, nouă pe rând și ne spune, în limba franceză:

– Purtați-vă bine...

– Săracul, spune Moța, nu prea ne vedea el bine, nu știu de ce, dar era viteaz. Bun militar, conștiincios, îngrijea de trupă și totdeauna a fost înaintea noastră. Păcat de e!...

Căzu rănit și locotenentul, iar „Nea Ilie" nu vrea să cedeze. Vom înainta tot pe unde spune el:

– Ortigoza, Moța, Marin... și ajută pe fiecare din spate să urce malul... „He Padre!"

Eram după Clime. Îmi ajută și mie. Cei de dinaintea mea au scăpat, fug de rup pământul. Alerg și eu, ajutându-l pe Clime, după noi vin și ceilalți. Am ajuns bine sub zidurile de sus, odată cu companiile celelalte și cu marocanii. Armată multă îngrămădită în dosul zidurilor. Sunt și ofițerii cu noi. Printre ziduri privim biserica din Pozuello și casele. Ne despart zidurile și o vale mică. Suntem aproape de seară. Ne îndoim dacă chiar azi vom intra în sat. Bandera noastră suferise pierderi cam mari. De aceea „Nea Ilie" se sfătuiește cu un ofițer, Comandantul de la Marocani, că de aici să pornească ei atacul asupra satului. Se formează pentru atac. Ofițerul dă ordin de înaintare. Ies pe după ziduri. Cade un rănit.

Toți se retrag înfricați... Nu mai vor să înainteze... Un nou ordin... iar se retrag... Nu vor și pace...

Din turnul bisericii se trăgea cu mitralierele! Un cuib de mitraliere din casa lui Dumnezeu trăgeau în ostașii lui Hristos!

Moța tresare! Se uită țintă către biserică. Aleargă la căpitan și-i cere voie să meargă el. Aprobat. Marocanii se trag tot mai înapoi. Odată se aude:

Venti una! Moța! Marin!

Am pus baioneta la armă. Cu grenada într-o mână, au pornit vifor năpraznic la biserică, cu două escuade după ei. Năluci. Am plecat și noi cu toată compania. Șueră gloanțele... Nimeni nu se mai uită înapoi, tot înainte!... E greu de tot! Dar vom ajunge! Răsună valea de pocnetul puștilor și mitralierelor. Miroase a sânge cald vărsat. Am turbat...

Jos în vale ne rostogolim peste un gard cu sârmă ghimpată. Totu și-a sfâșiat pantalonii. Nu avem cu ce tăia sârma. Unii sar peste ea, se rănesc, curge sânge, dar nu simt.

Am descoperit o poartă. O spargem și pătrundem pe ea.

– Pe aici Clime, Alecule, hai Totule!

Am apucat la stânga spre clădirile de lângă biserică. Moța, Marin cu cele două escuade au pătruns în curtea bisericii și se aude cum pocnesc grenadele. Ajungem și noi la zidurile ce înconjoară biserica și clădirile, în partea stângă lângă niște porți uriașe. Nu se mai păstra nici o ordine. Compania 21 înainta fulgerător! Celelalte vin în urmă. Cuibul de mitraliere a amuțit. Poarta din fața noastră sare în țăndări la loviturile gloanțelor și a paturilor de pușcă. În curte ne întâlnim cu Moța și Marin:

– Băieți! Comuniștii au fugit. Aici jos avem ceva prizonieri. Nu au putut scăpa. Am pus mâna pe ei. Cine îi ia în primire? Noi să mergem în stradă, dincolo de casele celelalte.

Felicindo a lăsat la biserică o escuadă cu grenadele gata, la ușile de ieșire. Să nu scape nici unul. Am ieșit în stradă cu Moța. Șuierau gloanțele. Preotul banderei vine din dreapta. Cercetează casă cu casă, somează, aruncă grenade. Au luat o mulțime de prizonieri. Pătrundem în mai multe case. Nu prindem nimic. Un

ofițer aduce un comunist. Îl ține de gât și l-a năucit în pumni. Vede pe Totu și i-l lasă în primire:

– Am încredere în Români. Vă știu cine sunteți. Vezi de el să nu scape.

Pornește mai departe. Noi conducem pe Totu cu prizonierul lui într-o casă mai mică, apoi plecăm la alte case. O clădire mare cu grădina în față „Villa Victoria". Înconjurăm, aruncăm grenade. Nu-i nimeni înăuntru. Punem stăpânire pe ea. Se coboară noaptea. Focurile nu mai contenesc. Dar odată cu venirea serii. Pozuelle este în mâinile noastre. Am fost dus cu Alecu și Clime să păzim o casă. Erau bănuieli că în pivnițe sunt comuniști ascunși. După vreo oră de pândă zadarnică, vine Ortigoza care ne conduce la Moța și Marin. În drum trecem să luăm și pe Totu. El discuta cu prizonierul, care îl ruga cu 3.000 și ceva de pesetas să-i ia.

– Eu sunt român. Nu am ce face cu banii tăi.

Îi arată o icoană:

– Uite Hristos, pe care voi îl împușcați!

Comunistul se închină și sărută icoana:

– Nu sunt comunist!

Vine ofițerul și-l ridică. În stradă sunt încă o mulțime. Vânatul nostru este destul de mare. Știm noi ce se întâmplă cu ei. În „Villa Victoria", Moța, Marin cu tot plutonul. Ortigoza ne duce la ei. Apoi pleacă să aducă și pe căpitanul „Nea Ilie".

Camere multe. Toate mobilate frumos. Salon, pian, fotolii. O cameră cu medicamente, bucătărie, baie. Camera cu o mulțime de alimente și bunătăți. Vila aceasta a servit ca spital pentru ofițerii comuniști și locuință de femei comuniste. Lucrurile răvășite, ușile dulapurilor deschise, pe jos rochii, ciorapi, toalete de dame și tot felul de nimicuri și jucării. Dezordinea și răvășeala ne arată că au fugit în grabă. Au luat numai ce au putut la repezeală. În curtea din mijlocul vilei sunt și doi comuniști morți. Când vine „Nea Ilie" cu Ortigoza, cheamă pe Moța cu Marin. Îi îmbrățișează și ne strânge mâna la tot plutonul:

– Nu știu cum să vă mulțumesc. Cât timp vom sta aici ca să ne odihnim, casa este în stăpânirea voastră. Am să stau și eu cu

voi. Cea mai bună casă cucerită, se cuvine celui mai viteaz pluton. Să se pregătească o cameră specială numai pentru Moța și Marin. Iar la intrare, garda. Nu lăsa pe nimeni să intre.

Ce paturi, cearșafuri, saltele de lână, cuverturi, plapume!...

– Totule, demult nu am mai dormit noi cumsecade. Acum o să dormim destul de bine. Bine mai trăiesc comuniștii aștia.

– Ionel, vino să te sărut. Ești viteaz. Ai speriat și pe spanioli. Ne ești drag.

Moța râde mulțumit. Are râsul lui obișnuit.

– Am făcut ceea ce ar face oricare dintre voi. Sunt mulțumit că am învins.

Felicindo cu Zaharof ne aduc o mulțime de bunătăți: ciocolată, unt, ouă, prăjituri, bomboane...

Suntem obosiți. Am tras obloanele la ferestre, aprindem lumânări. După cum ne-a spus Ortigoza, ne dezbrăcăm și noi o dată, ca să dormim cum trebuie; dar când să aranjăm paturile, să dregem saltelele, găsim sub ele icoane sfinte, pe care erau lipite biletele:

„Aici vă este locul"...

Într-o cameră, deasupra patului aplecată icoana Maicii Domnului și scris pe ea:

„Tu care ai rămas preacurată, să privești cum se face dragostea"...

Ne-a umplut sufletul de amărăciune. Moța este mai mâhnit:

– Nu mă așteptam la atâta ticăloșie!

Am ridicat împreună cu el icoanele, cu multă cinste, am rupt biletele scrise și le-am atârnat la locul lor, spre răsărit, să vegheze asupra noastră. Ocupam o cameră lângă Moța și Marin și lăsăm ușile deschise între noi. Avem fiecare câte un pat. Ne grăbim la culcare. Ne simțim așa de bine! Moale, cald!...

– Numai să nu se supere păduchii de pe noi de atâta confort, spune Marin râzând.

*

A doua zi dimineața, Sf. Ioan, ziua lui Moța și a mea, ne-am sculat mai târziu. Aduc o sticlă cu coniac, prăjituri, bomboane și struguri: – Dragă Ionel, de ziua noastră.

Ne îmbrățișăm pe rând cu toții. Zaharof comunică lui Ortigoza și Felicindo că e ziua noastră. Tot plutonul știe. Este o adevărată sărbătoare! Au intrat în camerele noastre să ne felicite. Aduc sticle cu vin și coniac. Închină în sănătatea noastră. Ne iubesc mult spaniolii cu portughezii ca și toți ceilalți. Prima grijă să ne curățim. Felicindo, care alerga neobosit prin sat, a găsit rufărie curată, pantaloni, cămăși și ciorapi de lână. Primele ni le-a dat nouă. Mare bucurie. La baie ne curățim bine cu săpun și apă. Aruncăm tot ce socotim că nu mai face de noi. Îmbrăcăm ce ni se dă. Ce să spun! Ne simțim bine. Am lepădat păduchii…

Facem rugăciune. Pomenim pe Căpitanul, Legiunea și morții noștri legionari.

După terminarea rugăciunii noastre, Clime căruia îi plăcea să cerceteze și să descopere o mulțime de lucruri interesante, găsește în beciurile casei o grămadă de tablouri religioase și icoane, făcute de pictori renumiți. Au fost scoase din biserică și ascunse în beci. Le scoatem afară și hotărâm să le ducem în biserică. Când să pornim cu ele, sosește un alfarez de la requetes. Cere voie să intre înăuntru. Îl lăsăm și începe să caute prin toate dulapurile, prin sertare, pe tot locul. Ne uităm curioși la el. Înțelege nedumerirea noastră și ne explică:

– Aici a locuit cel mai bun prieten al familiei noastre. Catolic și naționalist. Am venit să caut o fotografie a lui și a soției. Au fost împușcați împreună cu cei doi copii ai lor de către comuniști. Icoanele și tablourile cred că au fost aduse de ei și ascunse ca să le scape din mâna roșilor.

A găsit o fotografie a copilașilor. O frumusețe de copii. Pleacă cu ochii umezi. Ne salută. Poartă cu el fotografia.

Ducem cu noi icoanele și tablourile. Le așezăm într-unul din altarele bisericii. Ne închinăm și plecăm.

În bucătărie dăm peste o ladă cu ouă și pachete mari cu unt. Lada și pachetele purtau etichete: „România".

Holbam ochii! Nu ne vine să credem. Desfacem din ladă ouăle de hârtia în care erau învelite. Pe fiecare ou, aplicată ștampila „România".

Bravo Domnilor! Ne este rușine față de camarazii noștri spanioli! Nu le mai spunem! Și bine că nici ei nu au dat atenție…

Prin jidanii care fac exporturi de mărfuri din România și cărora le-ați dat aceste drepturi, v-ați făcut părtași la crimele ce săvârșesc comuniștii în Spania. Mai știm noi și altele. Aeroplanele și armamentul comandat în Cehoslovacia, care a mers prin Franța tot la comuniști! Frăția cu Sovietele! Înțelegere cu Beneș și Blum! Mila pentru Caballero! Să vă fie de bine!…

Ionel și cu mine facem pe bucătarii: Omletă cu ouă și cu roșii. Șuncă, sardele, ce să mai înșir, aveam de toate. Întindem masă mare. Mâncăm ca la mese boierești. Alecu și cu Zaharof au găsit o sticlă cu apă de colognie. Au dat pe mâini și pe față. Toată casa este parfumată.

După masă avem portocale, banane, prăjituri, ciocolată și câteva sticle cu vin de Malaga. Felicindo nu știe ce să ne mai aducă. Ortigoza este oaspetele nostru. Am prelungit masa până-n seară. Nu mai cântasem de când am plecat din Boadilla. Ne-a prins dorul de cântec.

Nu ne-a scăpat nici un cântec legionar de care să nu ne fi adus aminte. Împrejurul nostru ofițerii au luat loc în fotolii, ne ascultau și beau coniac.

Felicindo aduce mereu câte ceva. Bocanci noi, haine noi, țigări bune, o cartușieră pentru mine, pe care mi-o aranjează el singur, batiste… Am vârât în sacii noștri tot ce am crezut că este mai necesar.

Seara am prelungit petrecerea până mai târziu. Clime a trecut la pian. Se acompaniază și cântă. Este o comoară de cântece românești populare. Are voce frumoasă. Cele ce-i plac mai mult și-i aduc aminte de unele vremuri, romante mai cu seamă, le cântă cu oarecare tremur în voce și se roșește, ca o fată mare, când noi îi spunem în glumă: „Ei, nene Clime, ia mai cântă pe ăla, care-ți place mai mult"…

Cântă și Marin. Dar ce mai doine din Ardeal îi zice Moța! „De ce m-ați dus de lângă voi…"

Ne-au plăcut nouă, au plăcut și ofițerilor și camarazilor. Ne-au ascultat în tăcere…

Şi aşa am petrecut de Sf. Ioan. Cine ştie dacă peste un an vom mai fi toţi!

Marin spune lui Moţa:

– Ionel, când ajungem în ţară, să ne mai întâlnim câteodată toţi laolaltă şi cu nevestele, să ne amintim la un pahar de vin, de războiul din Spania şi de cântecele noastre.

– Până acuma nu am putut să primesc pe nimeni. Nu aveam de nici unele. Înainte de a pleca în Spania, mi-a ajutat Dumnezeu şi am cumpărat o sufragerie şi ceva mobilă. Acuma am unde. Prima întâlnire a noastră, Marine, va fi în casa mea. Am să vă invit eu. Iar de Sf. Ioan, Părinte, în toţi anii să fim împreună...

Săraci băieţi! Voi aţi plecat în lumea veşniciei, încununaţi cu laurii vitejiei şi muceniciei. Voi sunteţi totdeauna împreună. Eu voi mai rătăci încă pe acest pământ şi aştept invitaţia voastră, sau de Sf. Ioan, sau când veţi alege voi ziua, ca să fim împreună... Aceasta ar mai fi singura şi ultima mea dorinţă...

E noapte târziu. Clapele pianului au amuţit şi cântecul a încetat. Plecăm acum la culcare. Gândul ne poartă departe, departe... către ţara noastră... Ne prinde dorul... şi începem să numărăm pe degete zilele cât vom mai rămâne aici. Sau vom rămâne pentru totdeauna?...

Cine ştie!

ARAVACCA

Omul când se obişnuieşte cu prea mult bine, îi vine foarte greu să se despartă de el. Aşa şi cu noi. Ne învăţasem să trăim bine la Pozuello, încât uitasem primejdiile şi mizerile prin care trecusem, dar când ne gândeam că şederea noastră aici nu va fi de lungă durată şi că din nou vom intra în vârtejul luptelor, ne întristam. Mai era încă un rău. Niciodată nu ni se comunica timpul cât stăm într-un loc şi când trebie să plecăm. Venea ordinul ca un trăznet:

„Prepararse! benga!... benga!...” şi într-un minut să fim gata. Cauţi repede lucrurile, pui cartuşiera, iei masca de gaze, puşca şi de multe ori îţi laşi hrana şi alte lucruri.

În dimineaţa zile de după Sf. Ioan, eram aşa de mulţumiţi şi de liniştiţi, cum nu am mai fost de la înscrierea noastră în Tercio, mai cu seamă că nu se zvonise încă nimic, că vom pleca de aici. Sosise şi camionul companiei, bucătăria. Merg să-mi caut paltonul. La pătură am renunţat, ca şi toţi ceilalţi, fiindcă era subţire şi de bumbac, iar pe deasupra şi murdară. Găsisem în Pozuello pături bune. Fiecare am făcut în bandulieră (colac) câte două pături, pe care le vom lua cu noi.

În buzunarul paltonului aveam o carte mică de rugăciuni de o rară frumuseţe şi mare valoare. Mi-o dăruise un ofiţer. Am găsit paltonul, dar cartea nu. Acest lucru m-a mâhnit foarte mult. Am spus lui Moţa, lui Clime, care chiar mă făcuse atent că am să o pierd, sau au să o fure. Le părea rău şi lor. Am raportat lui Ortigoza.

A căutat, a cercetat, a făcut el scandal pe această chestiune, dar cartea nu a mai găsit-o. Pentru mine era un semn rău. Ortigoza, ca să mă liniştească, aduce alte două cărţi, tot frumoase, pe care mi le dă în loc.

Pe la ora 12, nici nu am apucat să mâncăm şi primim ordin de pregătire. Într-un minut am sosit în stradă. Formaţia, apelul, steagul înainte. „Nea Ilie" cu bidonul plin cu coniac. Compania 21 cu primul pluton în frunte, din care plecaseră vreo 8 răniţi, sau morţi, până acum, care nu fuseseră însă înlocuiţi cu alţii – apoi celelalte companii. Pornim, dar nu ştim unde mergem. Nu ştie nici Ortigoza.

Am ieşit pe dreapta din Pozuello, tot feriţi, fără nici o grabă. Coborâm printre vile, ne mai oprim 5-10 minute să ne odihnim, plecăm iar şi aşa mai departe până încep comuniştii să arunce obuze asupra lui Pozuello. Atunci o mai înteţim şi noi la mers.

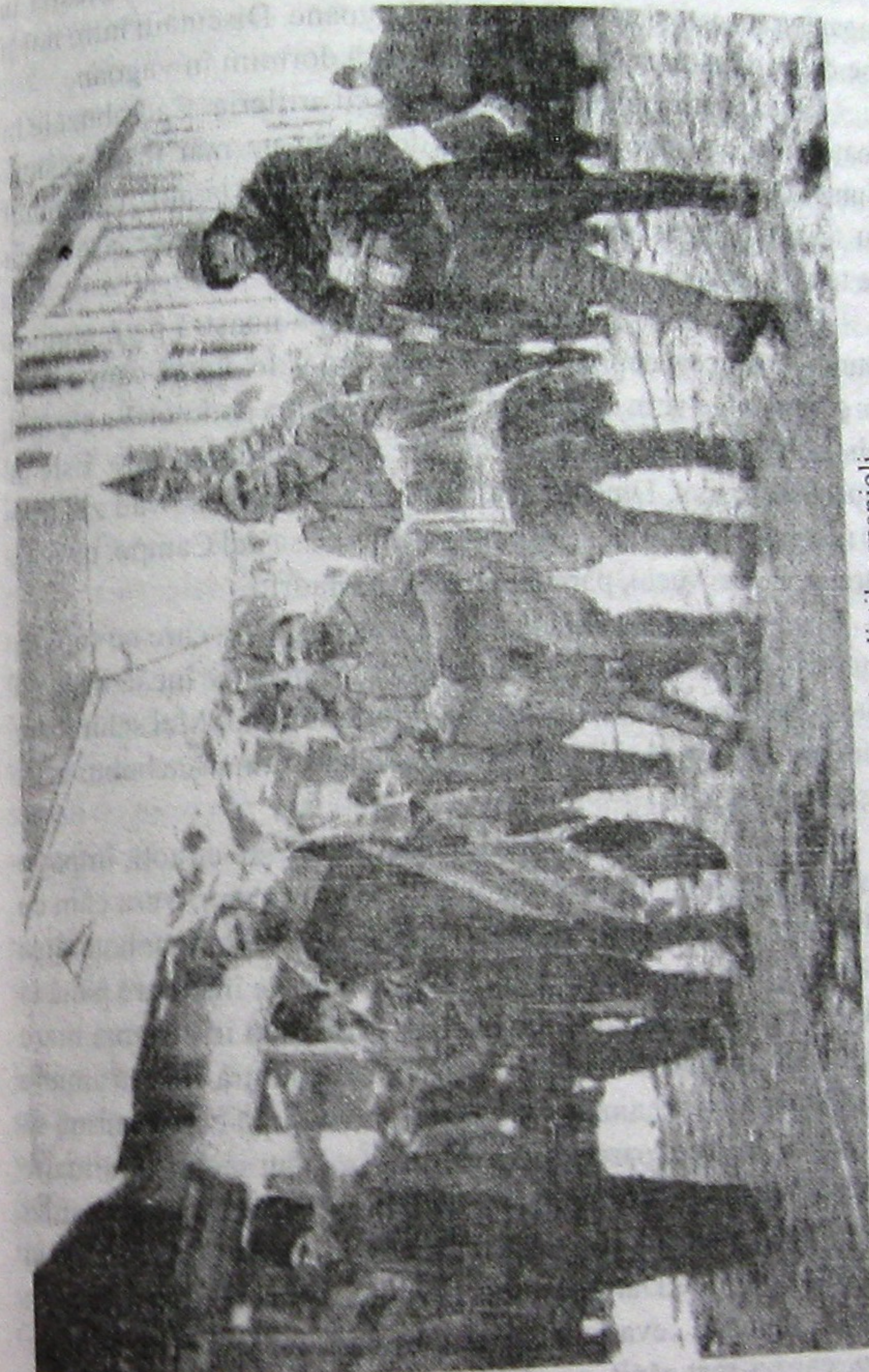
Am ajuns pe linia ferată ce merge dinspre Pozuello la Madrid. Mergem pe lângă linie în direcţia Madrid pe partea dreaptă a căii ferate, care ne fereşte din stânga de a fi văzuţi de comunişti, care erau întăriţi în satul Aravacca.

Când ne ridicăm de se văd capetele noastre pe deasupra drumului de fier, gloanţele se pornesc spre noi, aşa că suntem siliţi din când în când să o mai luăm la fugă unul după altul, aplecaţi spre pământ…

La un mic popas, „Nea Ilie", care azi merge înainte cu drapelul lângă el – în bune dispoziţii, fiindcă încercase coniacul de câteva ori – ne arată un pod în faţa noastră. Pod peste calea ferată al şoselei ce pornea la Aravacca şi se întindea în dreapta noastră. Dincolo de pot avem un tren comunist, bombardat de armata noastră. Pe dreapta până la pod este frontul nostru. Azi avem de cucerit numai podul. Nu este greu…

Ne-a lămurit complet „Nea Ilie". Acum ştim ce avem de făcut. Înaintăm până la pod. Dar din loc în loc, stropi de gloanţe. Faţă de primejdiile prin care trecusem, nu prezentau nici un pericol.

Ajungem, punem stăpânire pe pod, întindem frontul nostru spre stânga de după malul şoselei şi întărim podul cu paza bună. Ne vin două tunuri antitanc. Sunt aşezate în dosul podului. În faţa

În uniforma naţionaliştilor spanioli

noastră trenul la 200 metri. Locomotiva scotea încă fum. Câteva vagoane ardeau. Totu ne spune că vom avea la ce ne încălzi în noaptea aceasta şi că vom dormi în vagoane. Discutăm între noi şi ne dădeam părerea că ar fi periculos să dormim în vagoane.

Comuniştii au început să ne bată cu artileria. Cad obuzele în toate părţile şi din ce în ce mai dese. Nu ne mai înspăimântă. Suntem aşa de obişnuiţi acum, aşa cum se zice la noi „ca ţiganul cu scânteile", mai avem şi poziţia bună care ne fereşte, aşa că nu ne temem deloc.

Frontul comunist se întinde din stânga noastră pe marginea satului Aravacca, ocolind în faţa noastră o vale, lungă cam de trei km şi înapoindu-se în dreapta până în apropierea podului. La capătul văii, în faţa noastră, se vede o clădire mare cu două etaje. Este în stăpânirea roşilor. Dincolo de clădire, nu departe, se văd zidurile din marginea Madridului, care înconjoară Casa del Campo, un parc mare cu păduri vechi, parcul regilor din Madrid.

Stam pe poziţia aceasta, câştigată aşa de uşor, care ne supăra, poate, fiindcă nu am luat-o cu lupte grele. Stăm şi ne încălzim la un soare dogoritor, căscăm, fumăm, ne prinde somnul. Mai schimbăm focuri cu roşii, aşa, de plăcere, doar obuzele continuă cu bubuiturile lor şi timpul trece…

Mă uit la „Nea Ilie". Râde, e vesel, vorbeşte cu toţi, împarte ţigări şi trage la înghiţituri de coniac. Pe la ora patru, era cam cu chef, se uita pe vale în jos la casa cu două etaje şi ia singur hotărârea ca să o ocupăm în seara aceasta. Singura cale de înaintare până la casă, era valea, pe care va trebui să ne strecurăm în cea mai mare fugă. Se face planul. Se trimite un agent de legătură care să anunţe restul Banderei de înaintarea companiei 21, după care ar urma să vină. Mă nelinişetesc oarecare presimţiri. Îmi dau seama de situaţie şi văd că este foarte grea. Intrăm între comunişti. Faima companiei noastre va apune pentru totdeauna. Planul este prea grăbit şi nejudecat complet. Dar ordinul este ordin. „Nea Ilie" se ridică în picioare, şopteşte ceva locotenentului, care înlocuieşte acum pe Prado, care a fost rănit, arată cu mâna şi strigă ca şi cum ar fi biruit:

– Viva Venti-una!

Locotenentul a plecat fugind pe vale în jos. După el Moţa, Marin şi toţi cu toată compania în şir de unu, la distanţă de patru metri. „Nea Ilie" vine la urmă, fuge şi el după noi. Este o nebunie ce facem. Gloanţele vin peste noi. În vale ne-am alipit la pământ. Distanţarea între noi formează un şir lung. Comuniştii au înţeles intenţiunea noastră şi nu ne slăbesc. Gloanţele vin ca roiul unor albine. Prăpăd! Ne ridicăm şi fugim. Simt că mă sufoc, mi se taie respiraţia, inima svâcneşte. Am intrat între arătură şi fuga este din ce în ce mai grea şi mai obositoare. Alecu a scos păturile şi le-a aruncat jos, apoi traista. Clime le ridică o bucată. Este silit să arunce păturile. Păstrează numai traista. Toată lumea arunca câte ceva. Încep şi eu. Arunc pătura. Mi se pare că sunt mai uşor. Ne trântim iară jos. Mă uit iară înainte. Ah! Iară arătură! Totu se dezbracă, scoate flanela, o aruncă. Aruncă şi păturile, traista. Rămâne cu puşca, cartuşierele, grenadele şi masca. Păturile le-am aruncat toţi. Numai Clime le păstrează. Şi cu ce plăcere le-am ales, le-am împachetat, ca să avem şi noi pături bune şi călduroase. Ne ridicăm. Mai avem o fugă de făcut până la casă. Ce va fi acolo, nu vrem să ştim. Cum nu ne mai preocupă nici gloanţele ce şuieră vijelios ca stropii de ploaie ai unei furtuni. Înapoia noastră, din loc în loc, câte un punct negru. Am lăsat câţiva răniţi, poate morţi…

Doamne, cât mai durează fuga aceasta? Unii au început să nu mai poată fugi. Doar Moţa, Ortigoza, Felicindo şi locotenentul sunt lângă casă.

Ajungem… Sunt după Clime, nu mai pot! Hai! Încă o sforţare! Mai ai doar 20 de metri! Văd pe Clime că face un salt. A sărit în sus peste un fir alb ca de borangic lucitor în razele soarelui. Ameţesc, văd negru în faţa ochilor şi cad jos… Respir greu… Când îmi vin puţin în fire, deschid ochii. În faţa mea, la o jumătate de metru, intrau gloanţele unei mitraliere într-un singur loc în pământ. Făcuse gaură mare şi mă stropeau cu pământ… Va să zică de asta a sărit Clime!

Din urmă vine Marin în pas de voie. Se apropie de mine.

– Părinte eşti rănit?

– Nu! am obosit de fugă. Nu mai pot! Mi s-a tăiat respirația.

– Stai încet, nu te grăbi! Fă așa ca mine. Am lăsat pe Moța singur înainte și nu se făcea… Nu mai puteam nici eu. Am aruncat tot!

Trece prin stânga mea. Îi arăt locul pe unde cad gloanțele, ca să se ferească, râde și merge lângă Moța, căruia nu știu ce-i spune, căci mă tot cheamă:

– Părinte! Vino mai repede aici. Era îngrijorat de mie.

– Am să vin. Numai să mă mai odihnesc puțin…

Trece și Totu. Se uită speriat la mine.

– Nu-i nimic, Totule! Treci și tu pe aici, nu pe acolo. Alecu trece pe lângă mine în stânga și se vâră într-o magazie de zid cu pușca întinsă.

– Ce faci acolo mă!?

– Când cucerești o casă, trebuie să cercetezi prin toate locurile, dacă nu sunt comuniști, care te pot împușca de la spate.

– Du-te dracului! Credeai că prinzi vreun comunist!

Când m-am ridicat să plec, gloanțele nu mai veneau în fața mea. Se vede că au schimbat banda de la mitralieră și au mutat și punctul de reper.

Din urmă veneau mereu ai noștri… Căzusem în dreptul unei fântâni de ciment. Glonțele mitralierei, loveau acum în pereții fântânii și împroșcau rupturi de ciment…

Sosesc lângă Moța și toți ai noștri. În fața noastră la 50 metri, tranșee comuniste. Ne-am mirat, mai târziu, cum de nu au tras în noi. Nu găseam explicația, decât că au crezut că acum suntem sigur în mâinile lor și au stat ascunși pe după parapet. Puștile mitraliere se așază în poziții de tragere către tranșeele din față, iar noi înconjurăm casa. Are curte mare împrejmuită cu zid, înalt de un metru și grilaj de fier. În casă au fost comuniști, care s-au retras în tranșee. Prin fața casei trece șoseaua Pozuello – Aravacca – Madrid. În șosea am prins două automobile, în momentul în care un ofițer rus și doi comuniști voiau să plece.

Sunt fixate posturi în interiorul curții. În casă se așază, pe măsură ce sosește, restul companiei noastre. Ofițerul rus și cei doi

comuniști au fost dezarmați imediat. Cei din urmă executați pe loc, iar ofițerului i s-a făcut oarecare ceremonie, în fața companiei noastre. Această ceremonie a avut înțelesul ei. Fu scos în stradă cu fața către Madrid. În spate locotenentul nostru, Ortigoza și Felicinco, cu revorverele în mână. Se dă comanda:

– Direcția, Madrid, Paris, Moscova, înainte marș!

Și exact la măsura de trei pași, adică unul pentru Madrid, altul pentru Paris și al treilea pentru Moscova, trei pistoale au tras, câte trei focuri unul după altul. Ofițerul s-a prăbușit într-un lac de sânge. Ortigoza se apropie și-i mai trimite un glonte în cap, ca să fie sigur de moarte. Și astfel cele două țări: Franța și Rusia, care au dat cel mai mare sprijin Frontului Popular din Spania (comuniștilor) cu arme și armată, nu au fost uitate în executarea roșilor și nu se vor uita niciodată că au luptat la distrugerea civilizației spaniole.

Toate posturile sunt la locul fixat. În dosul casei, în curte, la bucătărie, la grajduri și în direcția din care venisem noi, am rămas: Clime, Alecu Cantacuzino, Zaharof și eu.

Se înoptează. Când întunericul nopții te împiedică să vezi mai departe de 10-20 de metri, comuniștii au ieșit deasupra parapetului și încep să vorbească cu noi:

– Veniți la noi. Vă vom face gradați. Vă dăm 10 până la 20 pesetas pe zi. La noi aveți mâncare bună, îmbrăcăminte bună. De ce stați la revoluționari? Nu fiți proști! Tot noi avem să învingem! Căpitanul nostru le vorbește de la etajul 1.

– Nu pot să discut cu voi. Să vină Căpitanul vostru.

După cinci minute căpitanul comuniștilor ne somează să ne predăm.

– Sunteți în mâna noastră. Dacă vă predați de bună voie, situația este mai bună, iar dacă vă facem prizonieri, nu scăpați nici unul. V-am înconjurat.

– Cer îngăduința ca să discutăm mâine dimineață această chestiune. Până atunci mă gândesc și am timp să discut și cu ofițerii mei, – spune „Nea Ilie".

Ne-au lăsat în pace până dimineața. Nu știu de ce. Erau ei așa de siguri că ne vom preda? Sau nu cunoșteau numărul nostru?

Forțele lor erau cu mult superioare nouă. Nu am dormit toată noaptea. Aveam și grija de a nu fi surprinși de atacul comuniștilor. Am încercat să mă culc puțin cu Alecu, pe pavajul curții. Ne dăduse Clime o pătură din ale lui. Luase două. Nu a fost chip să dormim. Frigul nu ne dă pace.

Singura speranță era în sosirea forțelor noastre. Celelalte companii nu ne vor lăsa. Vor trece prin toate greutățile și vor pătrunde la noi.

Dimineața pe la orele 8, am fost somați din nou să ne predăm. Căpitanul nostru era îngrijat. Nu ne sosiseră companiile din urmă. Încurcătura era mare. Ce să facem? Luptăm până la ultimul. De la fereastră spune comuniștilor: – Ne predăm. Puteți să veniți la noi. Au pornit să iasă din tranșee, dar puștile noastre mitraliere încep să secere. Acum ce va da Dumnezeu. Lupta este începută. Cei ce scapă se retrag după parapete și focul începe din ce în ce mai viu.

Alecu și Zaharof au fost puși în posturi la tragere pe după ziduri. În curte pe locul unde am vrut să dorm cu Alecu pe pavaj, steaua jidovească, făcută din piatră albă. Mi-e scârbă!... Am rămas în curte numai eu cu Clime. Vom trage când vor apărea comuniștii. În curte nimeni. Și nici nu mai putea să treacă cineva. Veneau gloanțe din două părți. Măcinau zidurile de la ușa de intrare a bucătăriei. Eram siliți să stăm numai înăuntru. În casă larmă, ordine. Ortigoza îndemna pe toți să tragă continuu; să țină pe comuniști sub foc. Pe cei mai voinici i-a aranjat jos cu grenadele. Printre aceștia era și Niculiță Totu. Ei erau ultima rezervă. Când vor năvăli comuniștii, vor intra în luptă cu grenade. Fierbere mare. Trebuia să ținem piept pe trei părți. Numai unde mă aflam eu cu Clime nu erau comuniști. Singurul loc neatacat încă, pe unde am venit.

Celelalte companii nu mai soseau, ne pierduseră urma, sau au întâlnit rezistențe din partea roșilor. Aproape să ne pierdem orice speranță. Nu dormisem, nu mâncasem nimic și oboseala ne muia. Două din puștile mitraliere au fost oprite să mai tragă, fiindcă se terminau cartușele. Peste puțin, alte două sunt oprite. Servanții strâng grenadele. Moța și Marin împușcaseră bine. Totu ne-a

comunicat din ușa casei, că a văzut cum au dat peste cap câțiva roși, ce vroiau să sară, cei dintâi în tranșee, ca să dezlănțuie atacul asupra noastră. Lupta continuă cu putere. Cele șase mitraliere, câte au rămas, funcționează bine. Din locurile unde sunt așezate, mai pot împiedica năvala roșilor, cât timp vor avea cartușe.

Din când în când, Ortigoza apare din balconul din spatele casei și privește cu binoclul în direcția noastră, să vadă dacă nu ne sosesc forțele.

Într-un timp pe Niculiță Totu îl apucase neastâmpărul. Alerga ca un nebun, când la pușcașii de aici, când la țintașii de dincolo și la cei cu mitralierele. Striga tare:

– Trageți mă! Nu vă lăsați, mă! Pe ei, mă! Așa Ionel, trage bine! Doaga lor de comuniști!... Părinte! Clime! voi unde sunteți? De ce nu trageți?

– Nu avem ordin și nici în cine.

– Veniți aici, mă, să nu ne lăsăm.

– Nu putem părăsi postul, iar prin curte nu se poate trece. Comuniștii bat aici la ușă. Nu vezi cum sar bucăți din zid? Să nu încerci să vii!

Apoi cu oarecare mulțumire de el, Totu adaugă:

– Ei, ce zici? Ce notă îmi dai? Tot ultimul?

Săracul Niculiță! Făcusem o glumă care l-a supărat. Îmi pare rău și acuma că am putut să-l supăr. Când eram la Pozuello și ne sărbătoream ziua cu Ionel Moța, spusesem în glumă că dacă ar fi să facem o clasificare a noastră în luptă și să dăm premii, după părerea mea ar fi cam astfel:

Moța și Marin primii, Clime, Alecu și Bănică pe locul doi, preot Dumitrescu al treilea iar Niculiță Totu al patrulea, pentru că a mai ciulit din urechi, s-a mai ferit de grenade și cam ultimul la fugă. Am fost răutăcios, nu prea aveam dreptate. Totu a fost la fel ca și ceilalți camarazi, totdeauna în primul loc și în primejdie.

– Dragă Niculiță, de data aceasta eu am rămas ultimul.

După discuția cu Totu merg la Clime. Îl găsesc în genunchi la fereastră și trăgea, trăgea mereu. Nici nu auzea ce-i spun eu.

– Nene Clime! Știi că-i ordin să nu tragem. Întâi să anunțăm. Nu știa cum să se scuze:

– Nu, nu am tras. Am vrut numai să încerc, să văd dacă ăia nu sunt comuniști.

Când mă aplec, așa cum stăteam noi cu fața spre valea pe care venisem, din partea stângă, de pe vârful dealului, coborau în vale comuniști. Clime se uită la mine, apoi îmi face semn:

– Hai să tragem. Mă așez lângă el și apuc pușca la ochi. Dar ce să facem numai noi doi? Sunt mulți, încep să alerge. Dau fuga la ușă și strig ca ieșit din minți:

„Mi sergente! Mi sergente"!

Totu îl anunță imediat și apare în balcon. Îi arăt partea din care vin comuniștii să ne atace. Privește, dă ordin să tragem. O pușcă mitralieră ne vine în ajutor. Reușim să-i ținem pe loc. Noi nu mai știm decât să tragem…

Clime trage mereu și din când în când vorbește:

– Ochește bine… Să nu stricăm cartușele… Bagă un cartuș în buzunar… Când vom isprăvi, avem unul pentru noi, căci se poate să cădem prizonieri"…

Simt că mă doare umărul drept de smucitura armei. Praful și fumul ne îneacă, dar tragem, nu mai știm nimic de noi…

Ziua este pe sfârșite. Pe vale înaintează încet patru soldați cu doi catâri. Ajung până la o jumătate de kilometru de noi. Sunt de ai noștri. Ne aduc muniții și hrană. Când vezi că nu-i departe de tine și aștepți să-ți sosească mâncarea, ce te mai chinuiește foamea! Dar nu vom puteam mânca! Cum să lași pușca și să apuci de îmbucat? Mă mir cum au pătruns aici. Departe, pe colina din dreapta, se văd pâlcuri de soldați. Fac salturi din tranșee. Probabil forțele noastre vin pe dreapta, ocupă satul Aravacca și înaintează către noi, așa se face că pe vale vin cu provizii…

Un catâr tresare, stă pe loc, scutură din cap, face câțiva pași repezi înapoi și cade… Era un catâr alb și frumos. L-au împușcat! Cade și un soldat. Celălalt îl apucă de mâini și-l târăște. Se prăbușește cu el în groapă… Al doilea catâr s-a înapoiat și a luat-o la fugă o bucată de loc, apoi stă neclintit. Alți doi soldați cad, se

ridică, fug spre groapă, iar cad… unul rămâne pe loc lungit la pământ, celălalt se târăște încet la groapă. I-au împușcat și pe ei… Până încă târziu vedem catârii… Unul mort, altul în picioare. Așteaptă… Apoi nu-l mai vedem… Și acolo sunt muniții, hrană pentru camarazi și pentru noi! Nu am mâncat de aproape două zile…

Un *enlasie* (agent de legătură) înaintează pe brânci până la noi. Vine din partea companiilor celorlalte, care ne caută. Îi facem semne pe unde să pătrundă la noi. A scăpat ca prin minune prin gloanțe. E mulțumit că-și poate îndeplini misiunea. Merge cu un plic la căpitan. Se înapoiază cu răspunsul, tot pe brânci. Căpitanul a mai trimis încă doi, ca din toți să sosească unul. Am mai prins curaj. Dă ordin ca să nu ne slăbim, că nu va mai fi mult și vor sosi trupe.

Spre seară am văzut cu Clime cum comuniștii ce se aflau în partea dreaptă fug din tranșeele de pe coastră și se îngrămădesc în fața casei. În urma lor au sosit trupele noastre. Mare bucurie! În sfârșit și cei din stânga s-au retras și fug spre Madrid. A venit timpul să mă odihnesc cu Clime. Ne uităm unul la altul și ne prindem în brațe.

– Câte încărcătoare mai ai nene Clime? Le numără.

– Două și un cartuș în buzunar, care era pentru mine, dar Dumnezeu nu a vrut!

– Eu mai am șase încărcătoare. Pe cel din buzunar îl arunc. Nu-mi mai trebuie…

Un ropot de mitralieră! Gloanțele lovesc în fereastra noastră… Când ne uităm, companiile noastre se așază în dreapta, deasupra și trag asupră-ne. Nu știau că este casa ocupată de noi. Strigăm, facem semne. La început par să înțeleagă, apoi pornesc din nou foc. Strig pe caporalul Felicindo, pe sergent și le explic situația. Ortigoza iese în balcon, fâlfâie un steag alb, face semne către locul unde sunt comuniștii și strigă la ei. Au dat buzna peste comuniști. Din casă au ieșit și ai noștri cu puști și grenade. În mai puțin de 5 minute tot vuietul, tot zgomotul de iad a încetat. Ies și eu cu Clime. Din tranșeele comuniste, Moța, Marin, Alecu și Totu se

înapoiau încărcați cu pături. Moța a adus o pușcă bolșevică, cu lunetă. Cea mai perfecționată armă de război. La 3.000 de metri poți reteza o ramură cu ea. A dăruit-o căpitanului. E mulțumit „Nea Ilie"! Trece mâna prin părul lui Moța. Ne strângem toți în jurul lui. „Am biruit".

În tranșeele comuniste, sute de morți și o mulțime de răniți. În compania noastră mult mai puțini: 10 răniți și 3 morți.

Satul Aravacca a fost complet ocupat, iar în dreapta trupele Marocane au ajuns sub zidurile Casei del Campo, prin al cărui parc și pădure, comuniștii au fugit în dezordine, adăpostiți de o tranșee largă, ce ducea din întăriturile de la Aravacca, până sub zidurile parcului. Începe să se însereze, pun scări la ziduri și sar în pădure.

– În noaptea aceasta, ne spune căpitanul, vom cuceri o parte din Casa del Campo și facem legătura cu armatele noastre care țin ocupată Cetatea Universitară și o parte din această pădure. Acum am câștigat mult. Ocupăm cât mai multe împrejurimi ale Madridului, care în curând va ceda și va cădea în mâinile noastre. Vreau să defilăm pe străzile din Madrid.

Într-adevăr, marocanii, după ce au trecut zidurile, se afundă în pădure și duc lupta mai departe. Vuiește pădurea de pocnetul puștilor și strigătul armatelor!

Are de ce să fie bucuros „Nea Ilie"! Planul lui deși la început părea a duce sigur la înfrângere, acum, datorită vitejiei companiei 21, toate trupele noastre au putut înainta din amândouă părțile și și-au atins scopul: legătura cu armata din Casa del Campo. Încă o victorie a companiei „Venti-una", încă un ordin de zi și poate înaintarea în grad a căpitanului...

Camarazii spanioli aduc proviziile, hrana și munițiile de la cei doi catâri omorâți, doi răniți, un mort și unul întreg. El purtase grijă de cei răniți. Se mira cum a putut scăpa. La mâncare am năvălit cu toții. Ne va împărți vin. Fusese trimis pentru noi.

După masă, rupți de oboseală, am cărat rumegușul de fierăstrău dintr-o magazie. Am aranjat în pivnițele casei, lângă răniți, loc de culcare. Nu mai avem nici o grijă. Aveam foc lângă

care să ne încălzim, pături de învelit, foamea astâmpărată și somnul care ne dobora. Eu începusem chiar să adorm. Simțeam câte un ghiont de la Clime să mă potolesc din sforăituri. Eram așa de siguri că vom dormi noaptea aceasta, încât a căzut ca un trăznet ordinul de pregătire. Într-un minut am fost și repartizați la posturi, lângă zidurile curții. Pe deasupra noastră treceau gloanțe. În dreapta hărmălaie și toi de bătălie. Suntem siliți să stăm în posturi până dimineața. Probabil un contra-atac comunist...

Oboseala și starea aceasta de încordare îndelungată te fac să fii nervos. Se iscă o mică ceartă între Alecu și Clime, pentru o chestiune de nimic. Alecu vrea să tragă și Clime l-a oprit. Nu vrea să-l asculte pe Clime. În cele din urmă, Alecu a cedat. Am hotărât să dormim câte o oră, pe rând...

Cafeaua cu lapte de dimineață, adusă chiar de „Prezident", ne-a dezmorțit și ne-a înviorat. Acum este liniște. Focurile se aud în depărtări. Pe la noi mai vine câte un glonte rătăcit. Avem o zi cu soare cald. Ziua dinainte, nu știm nici când a trecut. Am vrea să dormim, dar somnul nu mai vine. S-a speriat de atâta vreme, de când îl gonim. Mai bine asistăm la execuția unor prizonieri comuniști. Ionel Moța scrie, Marin ne spune la glume. Alferezul spune că la un kilometru înapoi se găsește un automobil foarte bun și că dacă ne pricepem, să mergem cu el, să-l reparăm și să-l aducem pentru căpitanul nostru. Am plecat cu Alecu și Totu. Tocmai când eram pe punctul de a mișca mașina, vedem compania venind grăbită către noi. La început credeam că vin să ne ajute să ridicăm mașina, dar când sunt mai aproape, Moța și Zaharof ne fac semne să venim la ei. Purtau cartușierele, pușca, masca de gaze și toate lucrurile noastre. Obosiseră să cadă jos cu atâta greutate. Le luăm și plecăm în rând cu ei. Nu știm nimic, unde mergem așa grăbiți și de ce nu ni s-a comunicat, să nu plecăm cu Alferezul.

Ne-am apropiat de Pozuello, a încetat și graba. Ortigoza ne înștiințează că am mers repede ca să scăpăm din bătaia comuniștilor. Acum nu ne mai grăbim. Mergem la Pozuello pentru mai multă vreme. Bandera a 6-a și în special compania 21, având mari pierderi, trece în refacere. Bucurie pe noi!...

Ne-am oprit la gara din Pozuello. Credeam că aşteptăm vreun tren. Comuniştii băteau cu artileria în sat. Intrăm în nişte case mici şi aşteptăm. După două ore ieşim şi mergem în aceeaşi clădire în care am făcut ziua de Sf. Ioan. Marocanii jefuiseră mult, dar tot am găsit paturi bune. Suntem liniştiţi. Ştim sigur că acum am trecut la odihnă, cel puţin pentru o lună în refacere…

A doua zi am curăţat armele şi ne-am făcut oarecare ordine în îmbrăcăminte. Se spunea că vom avea o inspecţie.

Pe la ora 12 inspecţia se termină repede, numai de formă. Ordin de formaţie, iute, iute, cu pregătirea de plecare.

Am înlemnit! Felicindo ne spune că mai intrăm o dată în luptă la Majadahonda, pe frontul dinspre Escurial.

La plecare, Zaharof se prezintă la raport. Este bolnav. Sărmanul băiat se luptase cu mare vijelie şi fusese propus să fie făcut caporal. Ne pare rău de el că rămâne şi mai cu seamă că este bolnav. Se sucise toată noaptea în pat de dureri. Despărţirea a fost dureroasă. Ne lipseşte un frate bun.

Marş forţat spre Escurial. Până seara va trebui să parcurgem 15 km. Totu este galben şi tuşeşte des. Abia se mai poate ţine de companie. Clime este şi mai rezistent. Poartă mai multă greutate, încât la un mic repaus, Felicindo îl întreabă, în glumă, de ce nu a luat şi pianul cu el…

La un alt popas, cei doi căţeluşi, care ne urmaseră în toate luptele după ce am plecat din Boadilla şi despre care am scris un capitol aparte, au pierit în timp ce comuniştii aruncau gloanţe în noi. Mergeam de-a lungul frontului şi ne-am descoperit în două rânduri.

Semne rele!… Seara am ajuns în MAJADAHONDA.

Am fost primiţi cu o ploaie de gloanţe. Ne aruncăm într-o vale, apoi sus în deal. Satul acesta aşa de urât!… Şi nume urât!…

Distrus de toată urgia drăcească. Nu am întâlnit un sat mai sărac, mai distrus, lipsit de apă şi cu case posomorâte. A născut în noi presimţiri… Aici se va întâmpla ceva!…

Cu greu am găsit câteva încăperi la o casă pe jumătate prăbuşită. Suntem uzi de năduşeală. Poţi stoarce cămaşa şi flanela.

Ca să nu dormim pe piatră, adunăm scândurile de la un dulap şi le punem sub noi… Totu tuşeşte şi scuipă sânge mult… A umplut două batiste. Îi spune lui Clime la ureche. Nu vrea să ştie Moţa.

Îi spunem lui Moţa, care raportează imediat şi chiar în seara aceasta este transportat cu ambulanţa la spital.

Situaţia lui Totu este grea… Mai bine ar fi rănit.

A căzut încă unul! Mâine, cine, ştie va cădea altul. Şi aşa pe rând, ne vom duce toţi… Ne vom răspândi o parte prin spitalele din Spania, iar alţii vor pieri, amestecaţi cu pământul Spaniei. Noaptea am vise urâte…

Niciodată nu m-am simţit mai rău ca aici. Pe toţi ne-a copleşit tristeţea şi amărăciunea…

MAJADAHONDA

Ultima zi pe front cu Ionel Moța și Vasile Marin.
(13 ianuarie 1937)

Armatele naționaliste ocupaseră Majadahonda, care era și stație de cale ferată, pe drumul Escurial – Madrid. Frontul înaintase în forma unui unghiu, având în deschizătura lui satul acesta. Comuniștii au pierdut o poziție de mare însemnătate și de aceea încearcă cu toate forțele și puterile lor să-și recucerească ceea ce au pierdut. Dinspre Escurial forțele naționaliste presau cu putere și amenințau căderea Escurialului. Era necesară această stație de cale ferată, care împiedica complet retragerea trupelor comuniste din Escurial. De aceea luptele erau crâncene și îngrămădiseră forțe noi.

Bandera a 6-a a fost adusă ca să atace și să lărgească frontul armatei naționaliste. Se spunea că va fi ultimul atac ce va da această banderă, după ce se va retrage pentru refacere.

Dimineața se fac toate pregătirile pentru atac. Trebuia să înaintăm către vârful unghiului, singurul loc, pe unde se putea ataca, pentru că atât pe dreapta, cât pe stânga comuniștii se așezaseră în poziții bine întărite și în puncte de unde observau orice mișcare a trupelor noastre. Înaintăm prin dosul unor clădiri și încercăm să ne așezăm din distanță în distanță, de-a lungul șoselei, pe șanț, în direcția comuniștilor. Și acest loc a fost rău ales, căci încă de la început ne face imposibilă înaintarea. De la distanță, cum încercau să înainteze ai noștri, erau curățați sigur. Un sfat între ofițerii banderei hotărăște ca să renunțăm la înaintare și să ne retragem în

tranșeele din marginea satului, în aripa stângă a frontului nostru.

În această încercare am pierdut o mulțime de camarazi. Răniți și morți.

Satul acesta plin de mizerie și trist, ne-a făcut să amuțim. De dimineața până acum nu am schimbat câteva cuvinte între noi. Ne apucăm de lucru să completăm tranșeele. Mai ales Moța și cu Marin, care au ajuns într-una nici pe jumătate lucrată. Muncesc din greu, trebuie să adâncească, să umple mai mulți saci cu nisip și să-i îngrămădească în față. Pământul este tare, târnăcoapele proaste și munca este din ce în ce mai istovitoare. A trecut toată ziua cu aranjarea tranșeelor. Comuniștii ne-au dat pace. Probabil vor să facă pregătiri pentru a ne ataca.

Seara am cărat cu păturile pleavă din șură și am pus mult așternut în tranșee. Nopțile erau din ce în ce mai friguroase și ne apăram cu ce puteam în contra gerului.

Moța a fost nervos toată ziua. Pentru mici lucruri îi venea să se certe și deși Ortigoza și cu Felicindo căutau să ne înveselească cu o mulțime de glume pe seama comuniștilor, noi rămânem nepăsători. Erau presimirile unei nenorociri. Aveam cu toții siguranța că nu vom scăpa teferi din lupta care se va dezlănțui aici. Când Moța a cerut unui camarad să-i dea puțină apă de băut, acesta l-a rugat să-i mai lase și lui. Lui Moța i s-a părut că i-ar fi dat-o cu oarecare rea voință și fără să mai aștepte, pleacă cu două găleți să aducă apă din mijlocul satului, tocmai când începuseră comuniștii să bombardeze. Sosește și cu un ton amărât spune camarazilor din pluton:

– Poftim, am adus apă pentru toată lumea, să nu spuneți că am băut apa voastră și să vă pară rău de ea.

Vasile Marin venise în câteva rânduri să ne comunice că Moța este amărât, e nervos și că se simte lipsa de a se sta mai mult timp pe lângă el și prin discuție și glume să-l facem să-și schimbe părerile lui triste.

Încercările noastre de a-l schimba pe Moța au rămas zadarnice. A rămas tot trist, dus pe gânduri și cu privirile ațintite undeva departe, dacă stăruiam mai mult, îl enerva. Am fost siliți

să-l lăsăm singur cu gândurile lui. La Marin vedeam oarecare neliniște, din cauza stării în care se afla Moța. Încolo nu părea să-și fi schimbat, cel puțin față de noi, felul lui de a fi. După ce ne-a văzut în câteva rânduri, ne spune că el va rămâne de-acum lângă Moța, că i se pare că pe el îl poate suferi mai mult. După masa de seară au adus amândoi paie și pleavă. S-au culcat și au adormit îmbrățișați...

Plutonul nostru ocupase, cu o zi înainte, una din tranșeele din marginea satului Majadahonda. Eram așezați pe o colină în punctul de unde, în fața noastră, începea să se deschidă o vale, adâncindu-se din ce în ce mai mult. Ne zvârcolisem, zadarnic, toată noaptea pentru a putea dormi măcar o oră pe paiele și pleava aduse în grabă, dar frigul și umezeala nu ne-au dat pace. În fiecare noapte, cei ce formează o escuadă trebuie să stea câte două ore de santinelă.

Sunt în escuada I și-mi vine rândul între orele 4-6. Mă mișc, cu băgare de seamă, doi pași la dreapta și doi la stânga, să-mi dezmorțesc picioarele înghețate. E întuneric beznă și trebuie foarte multă atenție. Pe aici au încercat comuniștii un atac în mijlocul nopții, strigând: „Trăiască Spania, trăiască generalul Franco!" și dându-se drept trupe naționaliste, s-au apropiat până la 50 metri. Au fost respinși dar cu mari pierderi din partea legionarilor. Privesc atent înainte și caut să evit orice zgomot. În stânga mea, un spaniol, român sau portughez din escuada a II-a, nu-l pot recunoaște, deși sunt numai 3-4 metri, cu pătură și arma la umăr face și el de santinelă într-o poziție de parc-ar fi o stană de piatră, căutând cu privirea să despice întunericul și pare dus pe gânduri către cine știe ce meleaguri sau ființe dulci și scumpe. Mă uit la el. Ne desparte o bucată de pământ, ca o jumătate de metru, rămasă nesăpată. Camaradul de santinelă, se îndreaptă către mine și în șoaptă mă întreabă, în limba spaniolă dacă am apă. Îl recunosc:

– Ionel Moța, tu?

– Dumneata Părinte?...

Pe bucata de pământ ce ne despărțea, fiecare cu picioarele în tranșeea lui, ne-am așezat alături îmbrățișați, acoperiți acum de

două pături și numai ochi și urechi către frontul comunist. Vorbim încet despre țara noastră, despre Căpitan, despre Legiune, legionari și familii. De la un timp lăsăm numai gândurile noastre să vorbească și simțim cum ochii ne înoată în lacrimi. E ora 6. Alți camarazi vin să ne schimbe în posturi.

Deodată Ionel Moța se uită în ochii mei și cu o privire, pe care nu o am s-o uit niciodată, cu niște ochi sclipitori și plin de hotărâri mari, îmi spune:

– Părinte, ce zici Dumneata? Peste câteva zile se împlinește o lună și jumătate de când, putem spune, ne aflăm pe front, eu cred că se gândește Căpitanul la reîntoarcerea noastră și va face tot posibilul, va depune toată stăruința ca să capete aprobarea, sau chiar va trimite o echipă de schimb. În ceea ce privește jertfa noastră, poate este de ajuns! Bănică rănit, Totu scuipă sânge!...

– Dragă Ionel și eu zic ca tine. Jertfa este dată. După lupta care o mai dăm aici, cred că terminăm cu războiul din Spania.

Voi scrie azi Căpitanului să intervie cât mai repede.

Primisem seara o scrisoare lungă din partea Căpitanului și a Generalului. Fusese expediată din Polonia. Astfel a putut ajunge la noi. A fost prima scrisoare, în care Căpitanul ne certa puțin pentru că am călcat ordinul lui și ne făgăduia aducerea noastră în țară.

Oare s-a apropiat ora sfârșitului? Moța începe să se îndoaie în fața suferințelor? Prea multă asemănare între:

„*Doamne, dacă este cu putință, să treacă paharul acesta de la mine*"...

După o mică pauză, Moța continuă:

– Părinte, pe la ora 8 să-i strângi pe toți. Vrem să facem o rugăciune. Nu se știe!... Poate aceasta va fi cea din urmă, a unora dintre noi!...

La ora 8 într-un colț de tranșee suntem toți în genunchi, cu sufletele înălțate către Dumnezeu. Nu știu de ce, citesc rugăciunile emoționat, cu mult tremur în voce. Privesc la toți să observ de au prins emoția și văd pe Moța adânc cufundat în rugăciune. Din ochi îi curg lacrimi dese. Ce putere mare de credință! Cu ce căldură

sufletească se înalță el sus, sus aproape de Dumnezeire!... Sunt străbătut de un fior... Isus Hristos, cu trei zile înainte de moartea Lui S-a rugat în Grădina Ghetsimani și a plâns mult...

Se dau ordine. Suntem scoși din tranșee și în formație de luptă pornim la întâlnire a doua oară, în direcția Escurialului. E o zi posomorâtă cu ceață și ploaie măruntă, că de abia poți vedea la zece metri, ceea ce ne permite a ne așeza în apropierea inamicului în linie de tragere, distanțați din patru în patru metri. Ne apucăm de săpat apărători (măști), fiecare cu ce poate. Dintre toți eu sunt cel mai neîndemânatic și sergentul Ortigoza vine să mă ajute, iar Clime, care între timp adunase și ceva paie de pe câmp, îmi dă și mie, cu rugămintea să stau pe ele.

Moța cărase cu Marin cărămidă de la un cuptor. Au pus în față și pe părți atâta, că aproape poți sta în picioare. Și ziduri groase ca de un metru. Mă uit la el cum muncește de zor. Îmi face impresia că are presimțiri rele.

Din când în când, Vasile Marin – el a stat totdeauna lângă Moța – vine să ne mai vadă, împărțind la fiecare un zâmbet sau o glumă cu înțepături, dar de data aceasta pare mai puțin dispus. După vreo două ore ceața începe să se împrăștie, Alecu se frământă ca o veveriță, gata de tragere. Încep să ne bată inimile mai cu putere și așteptăm deschiderea focului. Suntem bine încărcați cu gloanțe, grenade, benzină, dar poziția noastră este foarte periculoasă, pe creasta unui deal, de-a lungul unei șosele ce merge către mijlocul frontului arcuit al comuniștilor, ușor de reperat, cu posibilitaea de a fi împușcați în față, pe flanc și din spate.

Din dreapta noastră, comuniștii deschid focul. Avem morți și răniți fără a apuca să tragem și noi, ceea ce determină pe ofițerii noștri să dea ordine de retragere imediată pe vechea poziție. Dăm o fugă bună până ne ascundem după zidurile caselor dărâmate de artileria bolșevică. Un mic repaus, în care Moța se apucă să scrie Căpitanului, apoi în pas forțat intrăm în tranșee. O altă tranșee mai spre stânga de cea în care stătusem mai înainte și pentru care muncisem mult ca s-o aranjăm. Când am plecat spre tranșee, „Nea Ilie" trece pe lângă noi și ne spune „Adios". Încercasem de două

ori să înaintăm în direcția Escurialului, fără nici un rezultat și poate ne spune „Adios", fiindcă nu vom mai încerca. Dar e ceva ciudat în această expresie, e ceva neobișnuit și rămânem nedumeriți de acest „Adios" repetat de câteva ori. La mijloc este așezată pușca mitralieră, în stânga Moța, Marin; în dreapta Alecu, eu și Clime. Tot plutonul se afla în această tranșee. În față avem, ca apărare, saci cu nisip, care se ridică deasupra capetelor noastre, cu deschizături prin care să putem ochi dușmanul și trage cu arma. Trei tancuri comuniste, apar la capătul văii ce se deschide în fața noastră, pentru a trage cu tunurile în noi. Spre norocul nostru, un tun antitanc așezat, cu zece minute înainte, înapoia și deasupra tranșei noastre, este pus imediat în funcțiune și condus cu măiestrie de către un sergent spaniol.

Ne uităm uimiți la obuzele în formă de minge, având în ele lichide inflamabile, a căror traiectorie se poate vedea de la pornire până la cădere. Este o invenție nouă germană. Obuzele se sparg numai când întâlnesc un corp tare și se aprind. Când cad în pământ, sar din nou și fac o altă traiectorie îndrumată de felul cum se află locul de cădere întocmai ca o minge și numai a doua oară se sparg și se aprind. Un tanc este aprins. Celelalte două încearcă să fugă dar sergentul mărește puțin tirul și al doilea este nimerit și cuprins de flăcări. Ultimul reușește să dispară după un deal. La toți ne pare bine. Caporalul nostru Felicindo, bate din palme, nu știe ce să mai facă de bucurie și strigă cât poate:

– Priviți cum arde, priviți cum arde. Cei de la pușca mitralieră pândesc ca să secere pe cei din tancuri, când ridicând capacul ar vrea să fugă.

Marin se repede la noi și ne spune că Moța este într-o stare grozavă de nervi, că vrea să ceară voie să i se încredințeze plutonul nostru, pentru a merge să prindă pe comuniștii din tancuri și că trebuie să-l calmăm, căci altfel se duce sigur la moarte.

Dinspre dreapta comuniștii încep să ne bombardeze la început mai rar până reperează bine poziția. Primele obuze lovesc în sat. Majadahonda este complet distrusă. La câteva case au scăpat numai parterele. Biserica are zidurile sparte de zeci de obuze. Aici

se pare că s-a năpustit toată urgia satanei şi continuă încă să doboare şi să fărâme şi ce-a mai rămas. Artileria înteţeşte focul. Turnul bisericii este aruncat în aer.

După aprecierile noastre sunt 4-5 baterii care trag continuu. Câte 3-4 obuze explodează deodată. În câteva secunde, se sparg unul după altul opt, zece. Clime care are experienţa războiului ne dă explicaţii – obuzele tună, împroaşcă schije, lovesc pe dreapta, stânga, în faţă, înapoi. Suntem prinşi într-un baraj de artilerie. În faţa noastră, la vreo doi km, îaintează din dreapta spre stânga, cu viteza maximă, unul, două... zece... şaisprezece tancuri şi încep să ne bată pe flanc. Protejaţi de artilerie şi tancuri, comuniştii încep să atace. Este primul atac ce-l încearcă de când suntem noi în luptă. Au forţe mari şi par hotărâţi, pentru a-şi recâştiga poziţia pierdută: staţia de cale ferată, Majadahonda, ce leagă Escurialul de Madrid. Înaintează!... Se aude lătratul răguşit al mitralierelor inamice. Pe deasupra noastră fluieră gloanţele. La distanţa de 900 metri începem să răspundem, cu mitraliere, puşti mitraliere şi puşti, pregătind totodată şi grenadele de mână.

Urla văzduhul. Ne-am lipit cu pieptul de parapet, am uitat de noi şi tragem cu chibzuinţă. Locotenentul a ieşit în picioare din tranşee şi ameninţa cu revolverul:

– Nu are voie nimeni să părăsească poziţia.

Moţa striga la noi: „Băieţi, aveţi grijă să nu cădeţi vreunul prizonier. Ultimul cartuş pentru voi. Cine are otravă, să ia înainte de a cădea prizonier!"

Acesta a fost ultimul lui cuvânt...

Toate forţele drăceşti, cu toate meşteşugurile, s-au strâns să ne distrugă aici. Infern. Pământul se cutremura răscolit de obuze în gropi mari cât o casă şi ne stropeşte de sus. Şuieră ploaie de gloanţe, urlă obuzele în văzduh, miros greu de praf de puşcă şi fum gros ne acoperă. Din când în când la comanda lui Clime şi la zgomotul unui obuz ce pare a exploda în apropiere cădem în tranşee, apoi iar cu mâna pe armă.

Comuniştii au înaintat la 500 metri de noi. Urletele unor obuze ce se succed, ne ţin la pământ. Sunt culcat cap în cap cu Clime.

Am repetat de multe ori culcările şi ne-am sculat de multe ori de sub pământul aruncat de obuze peste noi. Mi-a venit aşa ca din senin să cânt.

– Ascultă Nene Clime: *„A-nceput vifornița cea mare. Răzbunare"* ...

Era un marş nou legionar, cu cuvinte de poetul nostru Radu Gyr şi muzica de camaradul Manzatti, făcut cu puţin înainte de plecarea noastră în Spania. Îmi plăcea grozav. Cântam poate de frică. Nu mai ştiu, dar Clime, de câte ori ne culcam, mă ruga să-l mai cânt o dată, că este tare frumos şi că el nu a mai apucat să-l înveţe.

Moţa a uitat de el şi a rămas în poziţia de tragere.

Lângă noi a explodat un obuz de calibru mare. Clime îmi spune:

– Ăsta a nimerit chiar în tranşeea noastră!

Pe jumătate suntem acoperiţi de pământ şi surzi de zgomotul produs de obuz. Ne ridicăm cu mâna pe armă. Simt pe Alecu ce era în stânga mea că se depărtează şi spune:

– Sunt răniţi toţi de la puşca mitralieră şi nu mai funcţionează!

Încearcă să o pună în mişcare, ajutat de sergentul Ortigoza deşi rănit greu la piciorul drept.

Deodată Alecu ţipă la noi:

– Părinte! Clime! Moţa şi Marin sunt morţi !"

Nu ne-a venit să credem şi tragem înainte. Se apleacă, desface de la pieptul lui Moţa drapelul românesc şi vine la noi cu el. E sfârtecat şi plin de sânge. Lupta continuă şi sufletele ne sunt sfâşiate de durere. Tancurile noastre şi artileria uşoară ne vine în ajutor. Atacul comunist a fost respins. Începe să se însereze. Brancardierii evacuează răniţii, apoi morţii. Din tot plutonul am mai rămas patru: caporalul Felicindo, Clime, Alecu şi eu, care ne ducem lângă morţi.

Moţa are piciorul stâng despicat şi pieptul ciuruit de schije, iar Marin capul şi pieptul. Mi se îngăduie să merg cu morţii noştri, să stau de veghe şi să fac rugăciuni pentru ei, iar Clime şi Alecu rămân în tranşee.

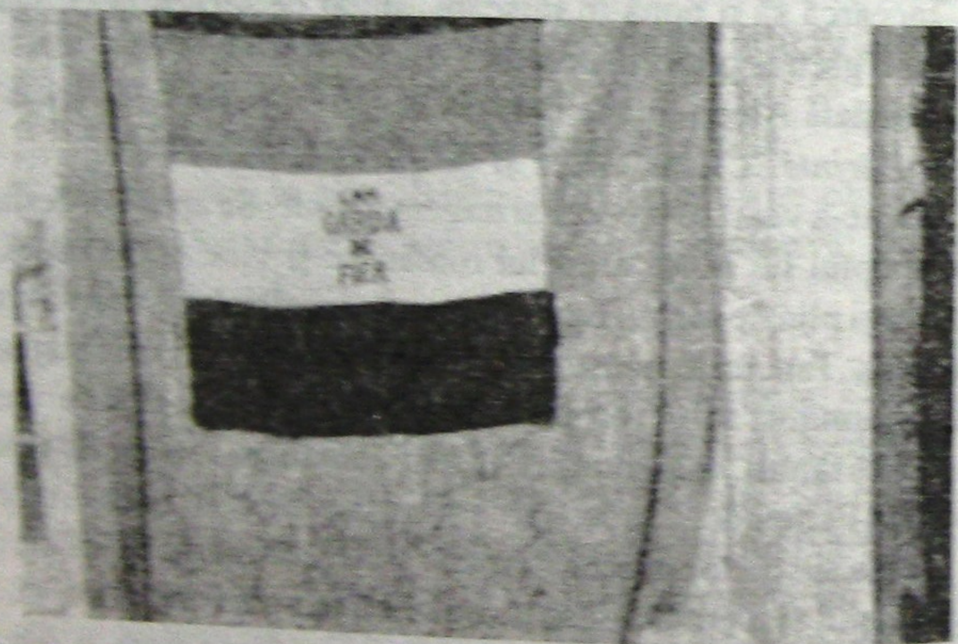
Într-o cameră pe jumătate distrusă, sunt aşezaţi cei doi: Moţa şi Marin.

Pe pieptul lor întind drapelul Țării, așa sfârtecat și plin de sânge. O lumânare aruncă licăriri slabe pe fețele lor. Sărmani băieți, ați murit fulgerător, cu toată dragostea, pentru credința voastră. În această cameră au venit preotul catolic al Banderei, comandantul Banderei, căpitanul companiei și doi căpitani medici. Susținut în brațe, sosește și sergentul Ortigoza, care începe să explice celor de față, actele de vitejie și eroism ale celor doi morți. Toți se pleacă în fața lor, genunchii ating pământul, fac o scurtă rugăciune și apoi cu lacrimi în ochi prin drapelul Țării noastre, pe care-l sărută cu drag, salută și pleacă...

Doi, din cei mai buni, au coborât de pe culmile Golgotei la care au fost ridicați de marea lor credință în Hristos, în Crucea și Învierea Lui, în viața veșniciei.

Țara noastră, românească și creștină îi va plânge mereu!...

Moța și Marin! Voi reînviați în sufletul Neamului credința. De acolo de sus, din sferele senine în care plutesc sufletele voastre, trimiteți câte o rază să ne întărească!...

Steagul pe care Ion Moța l-a purtat la piept, în timpul luptelor

14 IANUARIE 1937

E ora 6 dimineața. Feștila într-un ciob de sticlă cu untdelemn, mai aruncă încă o lumină slabă în camera unde, în seara zilei de 13, brancardierii aduseseră pe Moța și Marin uciși într-o secundă de un obuz satanic.

Am stat toată noaptea de veghe lângă ei. De zeci de ori m-am aplecat deasupra lor, le-am atins fruntea cu mâna, i-am pipăit ca să mă încredințez de moartea lor și totuși am refuzat să cred. Noian de gânduri despica întâmplările și voia să dea explicație acestei triste despărțiri și totuși rămânea o Taină. O taină a sufletelor lor, care prin marea Credință s-au apropiat de Dumnezeire.

Din când în când, câte un obuz diavolesc se sparge în apropiere. Se zguduie casa din temelii, crapă pereții, bucăți de cărămizi și tencuială cad la picioarele mele, îmi înoată ochii-n lacrimi și tare aș vrea ca sfârtecat de schije și sute de gloanțe în acest moment, să mă prăbușesc peste acești morți scumpi și dragi.

Oboseala începe să mă doboare. Pe stradă se aud șuierături de gloanțe. Cu arma la umăr mă îndrept către tranșee, unde Clime și Alecu au rămas încă în poziție de luptă. Prin ceața deasă și stropi mărunți de ploaie, ce te îngheață până la os, desprind cu privirea pe cei doi. Trei suflete copleșite de durere, atât a mai rămas. Ne uităm unul la altul și plângem... plângem... și ce bine ne înțelegem în plânsul nostru!...

Comandanții ne-au învoit să plecăm de pe front cu morții noștri... Iată în copie foaia de permisie, dată de pe front:

Autorizo a los legionarios, Alexandre Cantacuzino, Gheorghe Clime, y Presbiter Dumitrescu favorio que marchao a Talavera, acompañando los cadaveros de los leg. Ihoan I. Mota y Vasile Marin.

Majadahonda 14 Enuar 1937.

El Capitan Jefe Bandera
(ss.) *Luis Aranda*

....

Înainte de plecarea noastră, compania 21 este gata de a porni la atac. Au mai rămas 35 de soldați. Felicindo a rămas singur din plutonul I. Stau neclintit cu Clime la capul morților. Caporalul Felicindo nu îndrăznește să ne tulbure din gândurile îndurerate. Trece prin fața noastră. Își șterge cu mâneca hainei lacrimile. Compania a pornit și el nu se mai îndepărtează de noi... În hohote de plâns se aruncă la pieptul lui Clime. Se îmbrățișează și se sărută. La fel cu mine. Din cartușiera mea scoate un încărcător cu cartușe. Îl rog să ia mai multe.

La San Sebastian, în fața consulatului francez. Camioneta cu sicriele lui Moța și Marin

– „Numai unul, ca să-mi fie de noroc", și a fugit plângând...

După vreo zece zile, am auzit la spitalul din Toledo, că viteazul caporal și-ar fi dat și el duhul în plină luptă!... Moța l-a chemat lângă el.

Spre seara zilei de 14 ianuarie, un camion încărcat cu morți de pe front, a oprit în fața casei unde străjuiam la capul lui Moța și Marin. Sufletele noastre erau adâncite în durere. Peste ceilalți au fost puse și corpurile lor neînsuflețite. Am urcat cu Clime. Unul de-o parte, altul de cealaltă, la capul morților. Alecu în față cu șoferul.

Părăsim Majadahonda prin o ploaie de gloanțe. Alergăm pe drumuri adâncite și prin gropi urmăriți cu focuri de comuniști. Nu ne-a atins nici unul, deși eram însetați după moarte. Ne chinuiau gândurile multe. Plânsul nu mai contenea.

Cu ce ne ducem noi în țară? Ce au să zică familiile celor doi morți? Ce are să spună Căpitanul, omul acesta care toată viața lui nu a avut parte de bucurii! Totdeauna lovit de toți, aruncat prin închisori, care în atâtea rânduri a plâns ducând la groapă legionarii căzuți în lupte, a privit cu sufletul sfâșiat de durere întemnițarea copiilor lui din partea unei lumi rele. Ce durere, ce jale în toată țara! Pentru ce toate acestea? De ce Doamne nu ai ales pe alții dintre noi?... De ce pe cei mai buni?...

....

Camionul aleargă către Toledo. Strâng cât mai bine pătura în jurul meu. Clime la fel. Vântul ne pătrunde până la os. Ne-au înghețat obrajii și lacrimile de pe ei. La picioarele noastre morții. Bocancii calcă pe sângele lor. Îi privim. Unul are capul despicat, altul pieptul zdrobit și ochii mari deschiși. Unii fără picioare, fără mâini, cu sângele închegat la gură și nas, au rămas cu dinții încleștați. Alții ciuruiți de gloanțe în piept și în cap, cu gura deschisă, le mișcă picioarele, mâinile și capul spre dreapta și spre stânga din zdruncinatul mașinii.

Piciorul stâng a lui Ionel Moța s-a întors cu călcâiul în față. Îl îndreptăm. Copilul protopopului din Orăștie, neîntrecut în minte și înțelepciune, a rămas fără grai.

Fața senină și frumoasă. Ochii deschiși, mari, privesc încă departe, departe, peste alte țări, să vadă la fereastra casei în care a crescut, o mamă chinuită de dureri în ai cărei ochi a secat izvorul lacrimilor și un tată ce de abia o mai fi putând să îngâne prin suspine: „Așa a vrut Dumnezeu!"...

Mâinile încleștate pe piept, par a strânge la sânul lui pe cei doi copilași. Sărmani copii! Tăticul vostru a zburat în ceruri!...

Marin are ochii și gura deschisă. Ar vrea să ne spună ceva... E îngrozitor să privești! Sunt peste 40 de morți, unul peste altul. Fețele sunt schimonosite de durerile morții. Până ieri au strâns cu voinicie arma în mâini, plini de viață, viteji neîntrecuți, au luptat contra ucigașilor lui Hristos, iar acum s-au dus... Nu a mai rămas nimic din ființa lor...

Tineri falangiști spanioli, lângă camioneta cu sicriele eroilor. (Irun)

La Boadilla au mai urcat încă patru morți din spital. Pornim mai departe pe lângă Cetatea Universitară din Madrid și seara ajungem la spitalul din Grignon. Aici este și centrul aviației naționaliste. Morții noștri rămân în depozit. Ceilalți au fost duși la cimitir, pentru a fi îngropați.

Peste noapte rămânem aici.

A doua zi dimineața facem rugăciuni lângă scumpele noastre moaște.

Între timp Alecu depune toată stăruința pentru a ni se da o mașină ca să mergem mai departe. A obținut cu greu mașina spitalului. Morții noștri au fost așezați în două sicrie provizorii. Către Toledo, la cimitirul de acolo, ducem ca să fie înmormântați și două coșciuge cu doi morți germani.

Au căzut tot în luptă și camarazii lor îi duc, cu cinste, pentru îngropăciune, într-un loc, de unde mai târziu vor fi ridicați...

La ora două, pe un timp frumos, lăsăm la cimitirul din Toledo, ce predomina orașul, de pe înălțimea așezării lui, sicriele cu morții noștri iubiți în grija paznicului. Am aprins candele, și în sfeșnice am pus să ardă lumânări. Apoi ne-am rugat lui Dumnezeu pentru ei.

Mergem la guvernatorul militar, care ia parte cu tot sufletul la durerea noastră și ne asigură de tot sprijinul lui.

Clime și Alecu au căpătat hârtie la mână că pot merge la Salamanca să intervină pe cale diplomatică pentru eliberarea noastră. Mergem la spitalul militar să-l vedem pe Totu, despre care ne-a comunicat guvernatorul. El știa de moartea lui Moța și Marin. Caporalul de la pușca mitralieră a plutonului nostru, care a fost rănit odată cu moartea lor, adus la spitalul din Grignon a întâlnit pe Totu și i-a povestit întâmplarea nenorocită. A trimis două telegrame în țară, Căpitanului și Ministrului Spaniei și una generalului Franco la Salamanca.

După revederea cu Totu, am dus la una din fostele noastre gazde din Toledo, armanentul și lucrurile ce purtam cu noi. Clime cu Alecu au plecat imediat la Salamanca. Eu am rămas să port grija îmbălsămării, a sicrierlor în care vor fi așezate definitiv corpurile dragilor camarazi și paza lor cu îndeplinirea regulilor creștinești. Am tras la fosta gazdă a lui Marin, care m-a primit cu mare bunătate și a plâns la vestea morții lor.

Medicul chirurg al spitalului s-a oferit să facă îmbălsămarea.

Sunt singur.

Totu nu poate părăsi spitalul. Rătăcesc pe ulițele din Toledo.

Nu mă pot dezmetici de cele întâmplate. Nu-mi vine să cred că-s morți, cu toate că știu că au murit.

Ce greu este să fii singur și să te copleșească durerile!...

Trecerea cortegiului prin orașul Irun

TOLEDO

16 zile de vorbă cu morții.

A doua zi am plecat de dimineață cu Totu să vadă și el morții. Fuseseră aduși de la cimitir la spitalul Donicellos Nobles, pentru autopsie și îmbălsămare, care se va face în după amiaza acestei zile. Trecem prin coridoare, prin săli cu bolnavi și iar prin coridoare. O poartă se deschide cu cheia de către paznic și prin o curte trecem în camera de autopsie.

Sicriele sunt așezate unul lângă altul. În dreapta Moța, la stânga Marin. Rog paznicul să ridice capacele. Totu se apropie galben și tremurând. Plânsul îl învinge. Toarnă lacrimi. Încep și eu.

– Iată, dragă Niculiță, pe dragii tăi Moța și Marin. Acum se odihnesc în pace.

Printre suspine șoptesc rugăciunea pentru morți. Totu nu-și mai ridică ochii de la ei. Sunt liniștiți. Liniștea veșniciei în care au căzut.

Senini și iluminați la fața de o aureolă sfântă a mucenicie pentru Hristos, așa cum au fost și sufletele lor. Dăm paznicului să cumpere lumânări.

Am hotărât cu Totu, ca în fiecare zi, atât dimineața cât și după amiază să stăm lângă ei și să facem rugăciuni, și dacă nu i se va îngădui de la spital să vină în fiecare zi, eu nu trebuie să lipsesc de lângă ei, în orele stabilite. După amiază am mers iar.

Doctorul, un om foarte cumsecade, era ocupat cu îmbălsămarea. Ne-a făgăduit că va face tot ce-i stă în putință ca

îmbălsămarea să dureze multă vreme, deşi e greu, căci în special Moţa, are piciorul stâng şi pântecele sfârtecate. Faţa i-a rămas frumoasă şi neatinsă. Marin are pieptul şi capul în partea stângă găurite de zeci de schije.

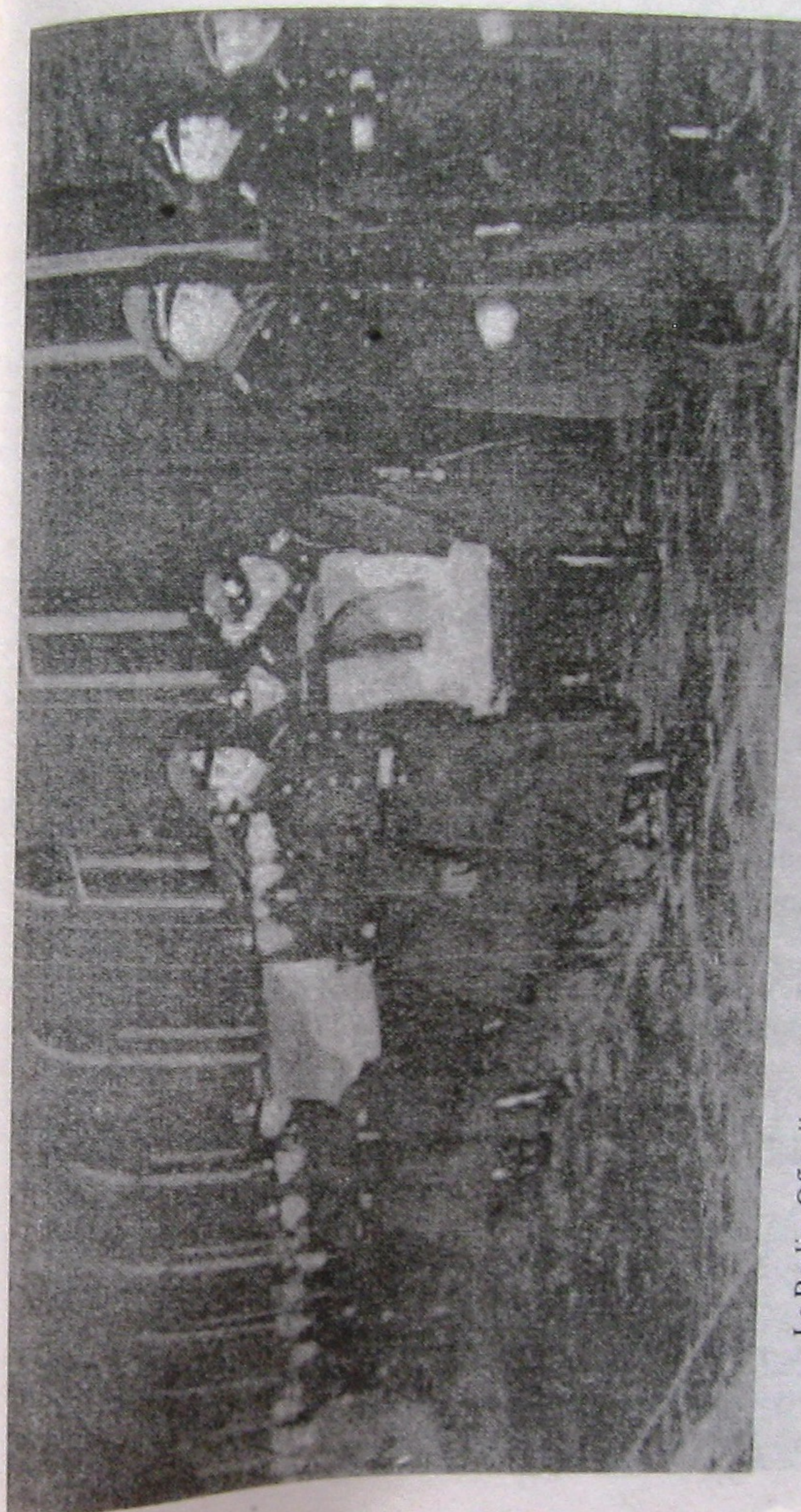
După o zi, au fost aşezaţi în sicriele ce am comandat la o casă de pompe funebre şi aduşi în capela spitalului militar, în care se afla şi Totu.

De-acum în fiecare zi vin de două ori. Intru întâi la Totu în camera unde îşi face boala şi cobor cu el în capelă. Pardoseala este acoperită cu un pluş negru Opt sfeşnice mari, câte patru la fiecare sicriu, în colţuri, străjuiesc cu făclii mari aprinse, în mijlocul capelei. Vor arde continuu, ca şi cele opt candele de pe pereţii cu icoane.

Icoana Arhanghelului Mihail, mare cât jumătate din un perete, aceeaşi icoană ca cea din argint, pe care o purtam la gât, dăruită la plecarea din ţară de Căpitanul nostru. Şi aici, Arhanghelul patron al Legiunii noastre, care în toate ocaziile nu ne-a părăsit, veghează asupra morţilor al căror suflet l-a ridicat în ceruri.

Statuetele şi icoanele Domnului nostru Isus Hristos şi ale Maicii Lui, a Sf. Anton şi ale altor sfinţi, privesc prin lumina candelelor către feţele mucenicilor noştri. Capacele sicrielor stau alături. Prin geamul pus la sicrie se vede faţa lor şi drapelul românesc ciuruit şi plin de sânge. Rămân descoperiţi până vom porni în ţară. Pe lângă pereţii capelei, de jur împrejur, sunt aşezate scaune îndoliate. Pe deasupra sicrielor, două steaguri ale Spaniei naţionaliste şi alte două româneşti, împodobesc tabloul.

Morţii noştri au fost aduşi aici şi aşezaţi cu mare cinste, de către catolici, care au oficiat şi un serviciu divin. Nu au mai ţinut seama de deosebirile de credinţă: catolici şi ortodocşi. Călugăriţele spitalului îngrijesc de candele şi lumânări în fiecare dimineaţă, cu o oră înainte de venirea mea, se adună în capelă, fac rugăciuni şi cântă lângă morţii noştri. În capela catolică se fac două slujbe, cea catolică şi cea ortodoxă şi, deşi nu este îngăduit, după părerile catolice, ca un preot ortodox să slujească în capelele şi bisericile lor, nu am fost oprit niciodată de la slujire. În faţa războiului şi a

La Berlin. Ofiţerii germani din garda de onoare, purtând pe braţe sicriele legionarilor Moţa şi Marin spre sala unde au fost depuse

morţii, diferenţele pornite din ambiţii, încep să se şteargă…

De câteva zile acelaşi lucru. Plec dimineaţa de la gazda mea, care are grija să-mi dea cafeaua cu lapte. La spital urc la Totu şi cobor în capelă până la ora 1, mănânc la o cafenea-restaurant, sau îmi aduc câte ceva. Revin la ora 3 şi până la 6 stau în capelă. Mai merg şi stau de vorbă cu Niculiţă şi într-un târziu plec.

La guvernatorul militar ne-a sosit o telegramă din partea Căpitanului, care ne spune că pe ziua de 16 ianuarie, Generalul Cantacuzino şi inginerul Virgil Ionescu, au pornit spre Spania să ridice morţii şi vii. O transmit la Salamanca lui Clime şi Alecu. După moartea lui Moţa, Clime a luat comanda noastră. La câteva zile o altă telegramă, prin care se interesa de Alecu, care împreună cu Clime nu mai dădeau nici un semn de viaţă. Întârziau la Salamanca. Redau aici textul tuturor telegramelor primite:

Gobor Mtar Toledo
pour Legionaires Romanos
Gheorghe Clime – Espagne
41 de Bucaresti 10 25 17 14 – Emdemvigo.
General Cantacuzene et Virgil Ionescu partis 16 Jenvier Paris Irun rammener morts et vivants – Corneliu Codreanu.

(Guvernator militar Toledo
pentru Legionarii români
Gheorghe Clime – Spania
General Cantacuzino şi Virgil Ionescu au plecat 16 Ianuarie Paris Irun pentru a ridica morţii şi vii – Corneliu Codreanu).

Alta din Paris:
Gobor Mtar Toledo
67 Paris 3 21 20 21 – Eastern Vigo. Priere transmettre legionaire roumaina Clime que je arrive probablement 27 Janvier Salamanca pour arranger repatriment – General Cantacuzene.

La Berlin, Generalul Cantacuzino înconjurat de ofiţerii Gărzii de onoare germane, în urma sicrielor celor doi eroi legionari români, Moţa şi Marin

(Guvernator militar Toledo

Rog transmiteţi legionarului român Clime că eu voi sosi probabail 27 Ianuarie Salamanca pentru a aranja repatrierea – Generalul Cantacuzino).

*

În ţară, ziarele dădeau o mulţime de ştiri false: dispariţia lui Alecu şi a mea, că am fi căzut prizonieri, că am fi morţi şi altele, care cădeau pe capul Căpitanului, mărindu-i şi mai mult durerea, căci iată ce ne întreabă telegrafic:

„Comunicaţi urgent numele morţilor, răniţilor şi al celor rămaşi în viaţă – Corneliu Codreanu".

După care, cu tot răspunsul meu, primesc alta:

„Răspunde ce este cu Alecu Cantacuzino" – Corneliu Codreanu.

Pe de altă parte, Ministrul Spaniei la Lisabona telegrafiază la Toledo pentru Alecu:

88 Toledo de Lisboa 2 25/24 21 22,15 – Vigo Eastern. Ta mère me telegraphie de Bucaresc demandant nouvelles ton etat stop répond telegraphicamente amities – Camarachesco.

(Mama ta îmi telegrafiază cerând veşti despre tine stop Răspunde telegrafic – cu prietenie – Cămărăşescu).

*

Am răspuns la aceste telegrame şi le-am transmis şi la Salamanca pentru Clime şi Alecu, dar de la ei nu ne sosea nici o ştire. Le purtam şi grija lor. Ce vor fi făcut? Unde sunt? De ce nu vin?

Mama lui Alecu era disperată, neavând nici o ştire despre el.

Într-o zi, rog pe guvernatorul militar să vorbesc la telefon cu Salamanca şi să întreb la hotel unde bănuiam că vor fi tras, ca să aflu ceva despre ei. Am avut norocul să-l am la telefon chiar pe Alecu, care-mi spune că ei aşteaptă la Salamanca sosirea Generalului şi că au căpătat ordinul de eliberarea noastră. Astfel neliniştea şi nerăbdarea ne-au fost îndepărtate.

La spitalul unde era Totu, am întâlnit pe locotenentul nostru.

Rana lui a fost uşoară. Un glonţ a trecut prin umărul stâng. Aflase despre moartea lui Moţa şi Marin, părea că nu-l prea interesează. Omul obişnuit cu războiul şi cu morţii. Altădată l-am întâlnit în cabinetul Guvernatorului militar. Eram cu Totu. Am mers să-i cerem ceva bani din cei care sosiseră din ţară pe numele lui. A rămas uimit de atenţia şi bunăvoinţa cu care ne trata guvernatorul. Am rămas convins că nu a fost pe deplin lămurit asupra rostului nostru în războiul din Spania.

Ne-a comunicat că l-a întâlnit pe Bănică Dobre la spitalul militar din Zamora, unde fusese cu o zi înainte şi că este aproape complet restabilit în urma rănii căpătate. Aflând de el, i-am trimis o telegramă să meargă la Salamanca unde va întâlni pe Clime şi Alecu, care aşteaptă acolo sosirea Generalului.

Făceam socoteli pe degete cu Totu. Număram zilele pe degete şi după calculele noastre, într-o zi, două, trebuia să sosească dl. General şi inginerul Virgil Ionescu. Aveam însă presimţiri că nu au să poată intra în Spania pe la Irun, că vor fi siliţi să vină cu vaporul prin Lisabona şi că vor întârzia încă multe zile.

Totu nu se putea împăca cu calculele mele şi în nerăbdarea lui, susţinea că vor sosi mult mai repede.

Într-un timp, guvernatorul militar începuse să facă pregătiri pentru transportul sicrielor şi al nostru la Sevilla. Primise ordin că vom fi îmbarcaţi de acolo pe un vas italian, cu care vom pleca în ţară. Eram puşi în încurcătură căci nu sosise încă nimeni din ai noştri. Mai pe urmă ordinul a fost contramandat.

Timpul trecea greu în aşteptare şi zilele se duceau şi mai grele şi mai posomorâte şi lungi cât anul.

Nu mai vin! Câteodată ieşeam cu Totu în zilele frumoase, la căldura soarelui şi admiram cu el împrejurimile oraşului Toledo, zidurile şi vechimea lor.

Pe măsură ce zilele treceau, nerăbdarea noastră era şi mai mare. Nu mai puteam avea astâmpăr. Tristeţea ne apasă mai mult. De la un timp ne-am lăsat în voia soartei. Am început să nu ne mai gândim şi ne petreceam mai toată vremea lângă morţii noştri, la care falangiştii au început să facă de gardă. Vin zile ploioase, reci,

posomorâte şi triste. Lângă sicrie, cu ochii îndelung privind pe cei ce până mai ieri erau vifor în lupte, lăsăm gândurile să alerge, să pribegească…

Morţii ne vorbesc de tot trecutul lor plin de fapte. De Căpitan şi de Legiune. Ne revedeam cu ei la procesul Gărzii de Fier din 1934, unul strălucind de înţelepciune, altul cu ascuţimea minţii şi pătrunzând înţelesul legilor şi al articolelor din coduri penale. Ne revedeam la masă cu ei sau în adunări legionare şi ne aduceam aminte de toate cuvintele lor şi de tot ce au scris ei. Apoi plecarea în Spania, călătoria, discuţiile. Înscrierea în Tercio, şedinţele din Boadilla del Monte, cântecele şi luptele năprasnice în care am intrat. Morţii ne vorbesc! Ne spun tot, de când i-am cunoscut şi până la trecerea lor la cele veşnice. Şi ar vrea să ne mai spună ceva. Ceva ce nu prea înţelegem noi, fiindcă nu ne-am obişnuit încă cu moartea lor. Vor parcă să ne şoptească: „Veţi înţelege când vom sosi cu toţii în ţară… Atunci vom rămâne în sufletul vostru şi vă vom face să pricepeţi multe taine. Să nu ne goniţi de la voi. Să ne lăsaţi să mergem împreună cu voi pe cărările ce vom alege. Vom duce la biruinţă Legiunea, iar Căpitanul va face din Ţara noastră, o Ţară mândră ca un soare".

Glasul lor este aşa de tainic şi pătrunzător!…

– „Noi am crezut în Hristos şi am mers fericiţi la moarte pentru El… Fiţi tari în credinţă! Nu vă clintiţi. Vor veni alte lupte. Nu vă precupeţiţi viaţa! Aruncaţi-vă în luptă pentru Hristos, pentru Neam şi Ţară. Vom fi alături de voi. Vom birui! Vom birui!"…

Când ne apropiem de ei ne cuprinde tremuratul. Şi ni-e teamă să-i privim mult. Sunt sfinţi… Nu-i pot atinge! E mare distanţa între noi! Ei s-au ridicat sus cu îngerii. Noi am rămas aici în lumea păcatelor. Ei au învins totul şi s-au înălţt.

Sâmbătă, 30 ianuarie, mă duceam ca de obicei la spitalul militar. Întârziasem. Din cauza timpului rece şi cam ploios eram cam bolnav şi am rămas mai mult în pat. Sosesc la spital pe la ora 10. Nu găsesc pe Totu. Merg la capelă unde gărzile de falangişti mă încunoştiinţează că au sosit încă de aseară generalul

Pe pământul ţării, poporul îngenunchează la trecerea trenului mortuar.

Cantacuzino, inginerul Virgil Ionescu, Clime şi Bănică. Am alergat imediat la Guvernator.

În sfârşit, după atâtea zile lungi, în care am fost chinuiţi de aşteptare, *au sosit* !

În biroul Guvernatoului militar strâng mâna camarazilor, îmbrăţişez pe Bănică şi câteva minute mă las în braţele inginerului Virgil Ionescu, cu capul pe pieptul conului Virgil, să respir din aerul Ţării mele, să mă încălzesc de dragostea camaraderească şi prietenia ce ne-a arătat totdeauna şi să simt lângă el pe Căpitanul, care l-a trimis să aducă în Ţară copiii lui: morţi, răniţi, sănătoşi.

Generalul nu coborâse încă din camera unde a dormit.

Alerg la el. Când să urc treptele, îl văd cum coboară.

– Domnule General!

– A-a-a! Părinte dragă! Vino încoa'! Vino să te îmbrăţişez!

Generalul a urcat treptele înapoi. Acolo sus nu ne vedea nimeni… Plângea! Plângeam amândoi şi cu vocea întreruptă de plânset, mă întreba. Emoţia ne zguduia întreaga fiinţă. Am rămas îmbrăţişaţi şi nu mai conteneam cu îmbrăţişarea.

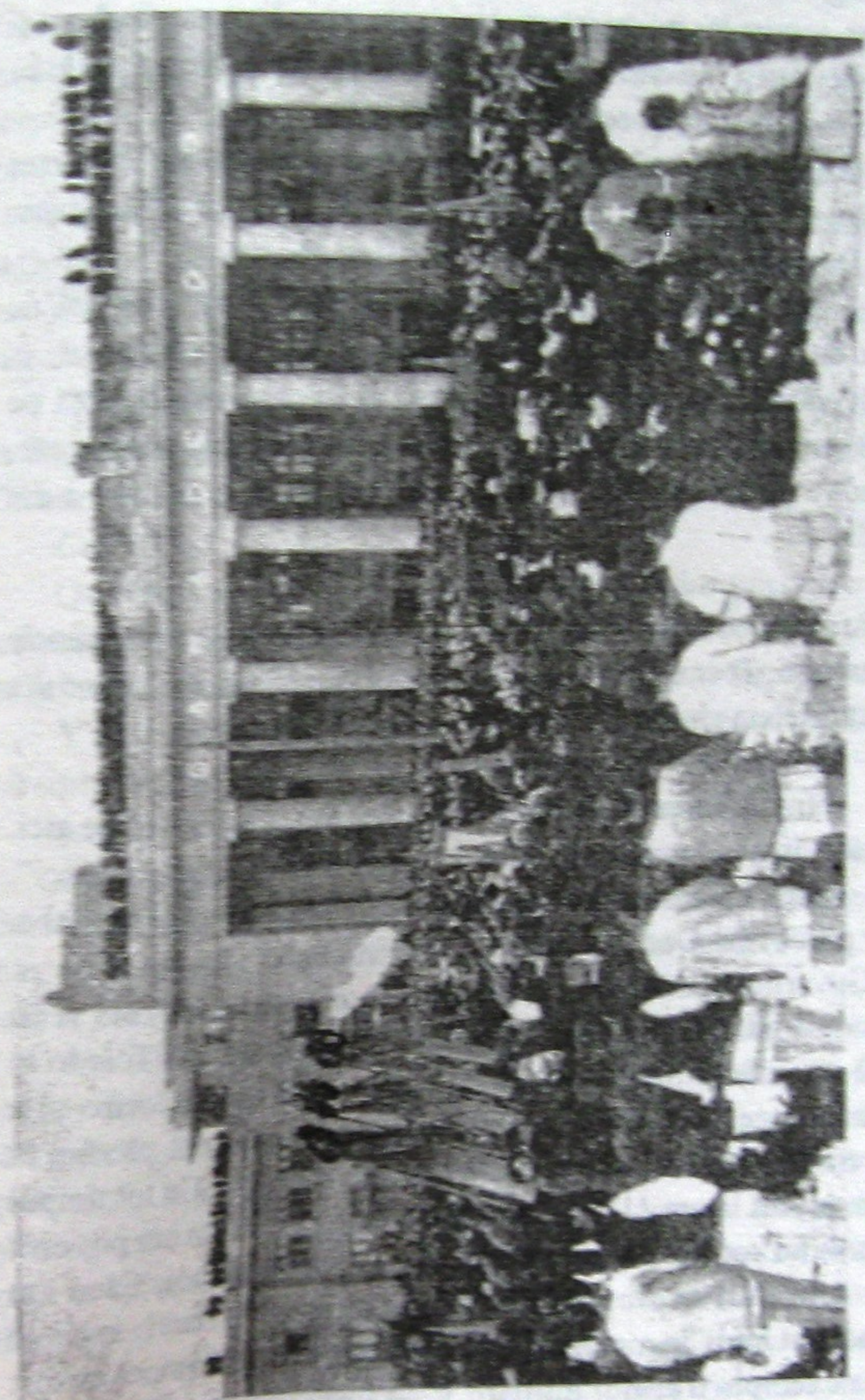
Pe mine m-a iubit mult generalul. Am lucrat cu el doi ani, ca secretar al partidului şi l-am însoţit aproape în toate drumurile de propagandă, ce a făcut în ţară. Şi eu i-am purtat tot respectul şi cinstea cuvenită.

De la el am învăţat multe lucruri bune…

– Azi mergem la Talavera de la Reina să depuneţi echipamentul, să căpătaţi hârtia de liberare şi să vă ridicaţi bagajele. Închipuieşte-ţi, a trebuit să pierdem atâta vreme, fiindcă deşi am depus toate stăruinţele, nu mi-au îngăduit să intru în Spania pe la Irun. Am venit tot cu vaporul până la Lisabona, apoi de acolo cu trenul la Salamanca, unde am întâlnit pe Clime cu Alecu. Ei aranjaseră totul cu eliberarea voastră. Acum sunt lângă voi. Am venit să vă iau şi să vă duc lângă Căpitanul vostru. Pe drum să stai lângă mine în maşină şi să-mi povesteşti tot războiul.

– Domnule General! Ce face Căpitanul? Ce zic legionarii? Ce-mi fac copiii şi ce este în ţară?

– Căpitanul este foarte supărat, dar se ţine bine. Copiii sunt

Capitala îşi primeşte eroii

sănătoşi. Plângeau de bucurie, când le-am spus că plec să te aduc la ei. Legionarii sunt în mare doliu. În ţară nu se vorbeşte decât de moartea scumpilor noştri băieţi şi despre voi. E mare fierbere şi mare jale. Aveţi să vedeţi. Să cereţi lui Clime şi să citiţi ziarele ce v-am adus din ţară. Se ocupă numai de voi.

Mă uit la general. Îmi pare că a mai îmbătrânit. Moartea celor doi şi două drumuri făcute în Spania, la vârsta lui, nu-i puţin lucru. Durerile l-au zdrobit şi drumurile l-au obosit.

– Nu v-am spus eu?... Nu v-am spus eu!... Carne de tun!... Iată ce duc acum în ţară. Dar nu-mi închipuiam că tocmai ei!...

Şi plânge! Plânge bătrânul luptător al României întregite, pe al cărui piept strălucesc cele mai mari decoraţii române şi franceze, mărturia viforului de lupte şi a vitejiei fără seamăn de care a dat dovadă.

....

Am ieşit cu conul Virgil însoţit de câţiva ofiţeri să vadă ruinele Alcazarului. Tocmai când era sus pe zidurile dărâmate şi asculta explicaţiile, un glonte fluieră pe la ureche.

– Ce-i asta?

– „Nimic. Frontul comunist este la un km şi jumătate de aici. Din când în când mai scapă câte un glonţ şi se rătăceşte pe aici".

– Bine că nu m-a nimerit. Să fiu rănit sau să mor aşa degeaba, mi-ar părea rău. Dacă aş fi în luptă, se schimbă socoteala...

Guvernul „Franco" ne-a pus la dispoziţie o camionetă şi un automobil, până la ieşirea din Spania. Guvernatorul din Toledo se ocupă cu îndeplinirea tuturor formelor pentru călătorire şi a ceremoniei ce se va face la plecare. Până atunci, noi plecăm la Talavera să depunem armele şi să ridicăm bagajele. Cu tot timpul rău am plecat la ora 11. Plouă mărunt şi des. Pe drum am povestit Generalului tot ce s-a petrecut şi am văzut în război. Când am povestit moartea lui Moţa şi Marin, plângea. Apoi că ziarele spaniole s-au ocupat mult de moartea celor doi legionari români, că au fost daţi ca exemplu trupelor militare, c-au fost citaţi cu ordin de zi şi altele şi altele...

La Talavera nu am rămas mult. După predarea echipamentului, hârtiile de eliberare au fost semnate imediat. Sublocotenentul Garson era la Inspectoratul Tercio, complet vindecat şi gata de pornit pe front cu o companie. Aici se ştia tot despre noi. Primiseră ordin. Garson ne-a însoţit în tot locul şi ne-a înlesnit îndeplinirea formelor, cât mai repede – costumele militare ne-au fost lăsate. Le vom păstra ca amintire. El a purtat grijă de bagajele lui Moţa şi Marin ce rămăseseră la Salamanca. Acum sunt aici şi ni le predă aşa cum au rămas. La plecare, am primit câte un ordin de eliberare, cu următorul conţinut:

Don Rodolto Fernandez Rojas, Teniente Jefe del Banderin de Enganche para El Tercio, de cuyo Curierpo es primer Jefe el Coronel Don Juan Yagüe Blanco.

Certifico:

Que el Legionario *Juan Dumitrescku* ha prestado sus servicios en oste Cuer po desde el 8 de Diciembre de 1936 al dia de la fecha siendo licenciados por disposición de la Superioridad.

Y para que conste expido el presente en Talavera de la Reina a treinta de Enoro de mil novocientos treinta y siete.

(ss) Rudolfo

(sigiliul Banderei)

Am salutat. Ne-am despărţit de camarazii spanioli şi de Garson. Acum suntem liberi. Am scăpat de ceea ce ni se părea mai greu, dar am o mustrare de cuget... Prin moartea lor, am scăpat noi. Am scăpat şi de armată şi cu viaţă.

Am aflat de la Garson că sergentul Ortigoza se afla în spitalul militar din Talavera. Ne-am dus cu maşinile să-l vedem. Doream să-l îmbrăţişăm la despărţire, să-i spunem adio şi să-l recomandăm generalului nostru pe acest brav şi viteaz ostaş. Cu tot drumul prin ploaie şi câte o bucată pe jos, cercetând câteva case, căci nu l-am găsit la spital, am plecat cu regretul că nu am putut să-l vedem. Hotărâm să-i scriem la părăsirea Spaniei şi din ţară.

Ne-am îndreptat către hotelul unde erau lăsate bagajele noastre. Băbuţa ne-a întâmpinat plângând. Ştia din ziare despre durerea noastră, ne-a păstrat bine bagajele şi refuză să primească ceva de la noi. Ne strângem mâinile:

„Buena sorte!" – „Buena sorte!"...

Hainele lui Moța și Marin sunt un singur pachet legat cu sfoară. Așa cum le-au lăsat. Nedespărțite hainele, cum nedespărțiți au fost în viață, în lupte și azi morți tot împreună. Trupurile vor intra în aceeași groapă, iar sufletele vor fi alături o veșnicie. Am ajuns seara târziu la Toledo. Dormim toți la comandamentul guvernatorului. Ne vom scula devreme și vom strânge toate lucrurile în camionetă. După ceremonie și parada militară, vom apuca drumul către țară, purtând cu noi dureri și tristețe. Când am venit eram 7, toți veseli și plini de bucurie. Acum suntem tot 7: 2 morți, un rănit, 2 bolnavi și 2 sănătoși. Bucuria și veselia noastră zace în sicrie.

O vom duce cu noi departe, în țara din care a pornit. Acolo va vărsa durere și jale.

Legionarii poartă pe umeri sicriele lui Moța și Marin (în Gara de Nord)

PLECAREA

Duminică, 31 ianuarie 1937

Plouă mărunt, plouă într-una, dar nimeni nu ține seamă de asta. Autoritățile militare și civile în frunte cu guvernatorul militar, prefectul orașului au intrat în capelă. Afară, în curtea spitalului, trupe din toate unitățile armatei, aflătoare în Toledo, purtând drapele ciuruite de gloanțe în luptele victorioase prin care au trecut, au făcut un careu. Muzica militară intonează un imn funebru... Lumea așteaptă tăcută și răbdătoare desfășurarea solemnității. Preoții catolici și călugărițele au slujit înaintea mea. Au dat ultima lor binecuvântare celor ce au murit cu drag pentru Hristos și pentru Spania Naționalistă. Slujba oficială a rămas să fie îndeplinită de mine, în calitate de preot român și ortodox.

Se face liniște. Capetele se descoperă. Slujba începe încet și rar. E simplă, dar din tot sulfetul. Clime face pe cântărețul. După terminare închid capacele sicrielor, încui cu cheile și le prezint Generalului nostrul. Chipurile lui Moța și Marin nu se mai văd. Rămân de-acum neșterse din inimile noastre. Falangiștii poartă pe umeri cele două sicrie. În sala spitalului, le-au așezat în două lăzi de scândură groasă. Au prins puternic în cuie și au pecetluit. Sunt scoase în curte și în timp ce le urcă în camionetă, trupa dă onorul și muzica cântă.

Locotenentul Prado a venit și el, să vadă. Acum pare să-și dea seama de însemnătatea morții lui Moța și Marin. Cinstirea care se face, îl desmeticește și cred că-i pare rău, de unele lucruri

din trecut.

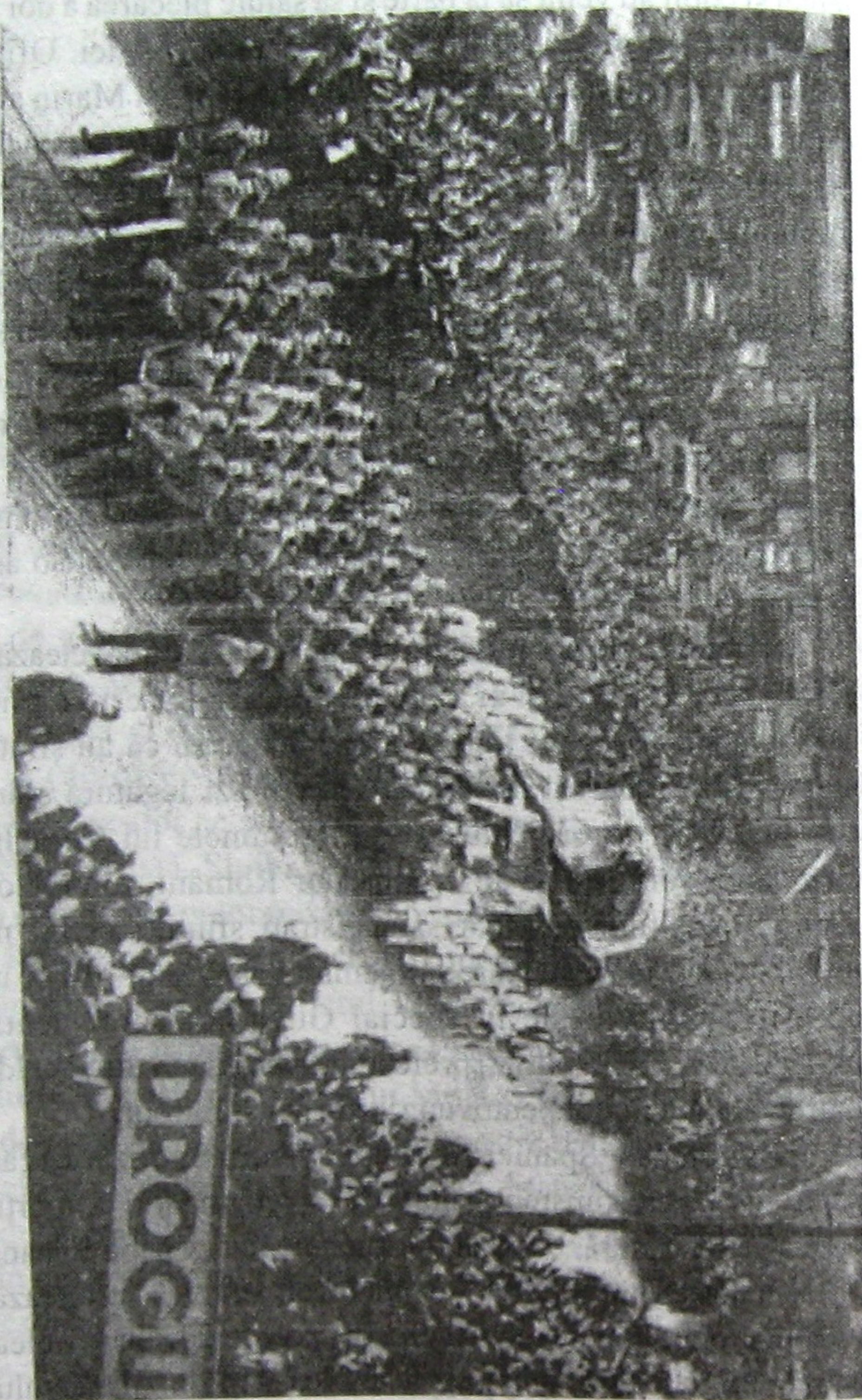
Curtea spitalului, cât este de mare, e plină de lume. Bărbați, femei și copii au venit să ia parte și să salute plecarea a doi legionari Români ce au murit pentru cauză sfântă a Spaniei. Ofițerii sunt îmbrăcați în haine de sărbătoare. Alături Moța și Marin au urcat în camioneta îndoliată. Când liniștea domnește peste marea de capete, prefectul orașului ia cuvântul. Vorbește frumos și răspicat. Arată însemnătatea morților pentru triumful Spaniei. Legătura cu țara soră, România. Înfrățirea prin sângele scurs pe pământul Spaniei și vitejia celor doi Români, ca exemplu pentru armata spaniolă. Spania va fi recunoscătoare. Chiar după moarte, vor fi încununați de cele mai mari onoruri și numele le va fi scris în cartea neuitării.

Prado ascultă și este întristat. Îl muncesc gândurile: Dacă ar fi fost niște oameni de rând, nu se bucurau de atâta cinstire. El este ofițer și de va muri în luptă nu va avea parte de o asemenea paradă.

Răspunde Generalul Cantacuzino. Glasul lui săgetează inimile: Morții sunt ai noștri și ai Spaniei. Moartea lor este o sărbătoare. Cu toate că ne doare, trebuie să ne bucurăm că au știut cum să moară. Prin moartea lor eroică se face azi legătura sfântă între cele două țări surori. Mulțumește în numele lui Corneliu Zelea Codreanu, șeful lui și al legionarilor Români, tuturor ofițerilor superiori, înalților demnitari și magistrați, sfinților preoți, medici și tuturor care prin participare și solemnitatea sărbătoririi ne ușurează durerile. Mulțumește în special Guvernatorului pentru grija părintească ce ne-a purtat, prefectului pentru cuvântul cald adresat morților și medicilor pentru îngrijirile date răniților.

Mulțumește Spaniei care luptă pentru civilizație, care luptă pentru întreg creștinismul și arată că suntem mândri de morții noștri, care au luptat în războiul sfânt. Încheie cu „Arriba Espana!"

Odată cu terminarea cuvântărilor, muzica intonează imnul morților, un minut de reculegere, în care steagurile se apleacă spre camionetă îndoliată, apoi trupele defilează în ritmul marșului cântat de muzica militară, prin fața sicrielor, dă onorul cu arma și se îndepărtează. Lumea ce se află de față, salută cu mâna întinsă.

Carul mortuar e tras de legionari spre „Casa Verde”

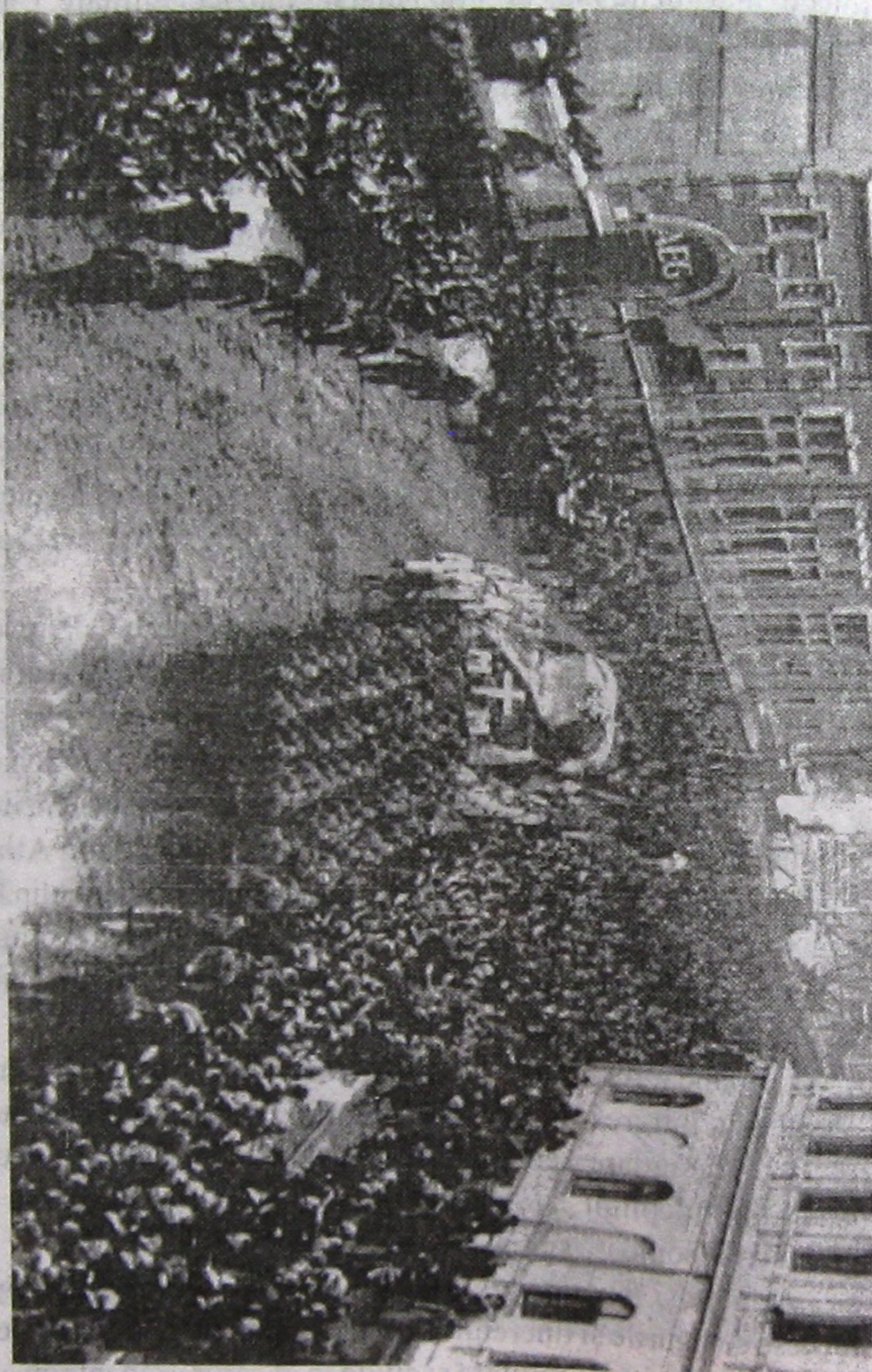
Ne despărțim de autorități, strângem mâna locotenentului Prado, care ne-o întinde cu sfială și în timp ce părăsim orașul Toledo, mai auzim încă pe străzi marșul muzicei militare. Câte doi vom face de gardă în camionetă lângă cele două sicrie pe tot lungul drumului. Primii de gardă intră Bănică și Totu.

Apucăm drumul spre Avila, trecem munții Sierra Gredos la Segovia, în vârful cărora am admirat măreața lucrare a căderii de apă, cum au fost captate izvoarele, imensitatea de apă din vârful munților, care prin cădere produce electricitate pentru tot Madridul și jumătate din Spania. Trecem prin Valladolid la Burgos și Vitoria. De la Vitoria urcăm în munții Pirinei și coborâm la San Sebastian. Am făcut drumul acesta în trei zile. La San Sebastian rămânem aproape două zile pentru îndeplinirea formalităților de trecere a graniței în Franța. Ne mai încurcă și situația lui Bănică. Își pierduse pașaportul. Cu mari stăruințe chestiunea a fost aranjată la Consulatul Francez.

Am trecut prin locuri minunat de frumoase. Prin orașe nepustiite de turbarea comunistă. Durerile care ne împovărau ne-au oprit de a cerceta și de a privi minunatele ținuturi. Am rămas reci la toate frumusețile ce apăreau înaintea ochilor. San Sebastian ni s-a întipărit în minte, pentru că am rămas aproape două zile. Un minunat oraș la poale de munte și în marginea Oceanului Atlantic, în golful Biscaya. Este unul din cele mai frumoase ținturi din lume. Prin toate aceste localități, trecerea noastră a fost anunțată. Guvernul hotărâse să se facă onoruri militare și la Irun, ultima localitate din Spania, de unde trecem în Franța.

Comandantul militar din Irun a făcut toate pregătirile. Suntem așteptați la intrarea în oraș. După o mică întârziere la consulatul francez, cu sigilarea lăzilor în care se aflau sicriele, cu anumite forme de îndeplinit, plecăm spre Irun. La intrare, o gardă de 8 falangiști înconjoară sicriele.

Armata și muzica militară dau onoruri. Înaintea cortegiului pornesc steagurile și tineretul falangist cu tobele. Urmează sicriele după care autoritățile militare și civile în al căror grup intrăm și noi, apoi muzica militară, armata și populația civilă. În sunetul fanfarei

Bucureştiul în doliu, la trecerea cortegiului

paşim rar în acelaşi tact cu al armatei şi mulţimii ce ne urmează. Cortegiul este măreţ, impunător. Irunul sărbătoreşte eroii. E o zi frumoasă şi caldă. Oraşul acesta ce strălucea de frumuseţe a fost distrus de comunişti. Cu toate că poartă haina urâtă a ruinei, are o altă podoabă, o altă haină mai frumoasă, dumnezeiască de frumoasă: e o floare! Liliacul, piersicii, caişii şi toţi pomii au înflorit. Lumea a venit cu braţele încărcate şi a acoperit cele două sicrie.

E lung cortegiul! În urmă se mai adaugă oamenii cu sutele şi miile. În faţa cazărmiii ne-am oprit. Peste mulţimea ce creşte şi se strânge tot mai mult, comandantul militar îşi rosteşte discursul. Scurt, pătrunzător şi plin de înţelesuri. Răspunde Generalul Cantacuzino. De data aceasta s-a întrecut pe el însuşi! Niciodată nu l-am auzit vorbind mai frumos şi mai convingător. Populaţia de la graniţă ştie franţuzeşte, înţelege şi plânge. Plâng toţi. Generalul a stors lacrimi. Lacrimi pentru morţi, pentru toţi morţii, pentru Spania şi pentru România.

„Odată cu morţii noştri glorioşi vom duce în România şi salutul Spaniei. Pe morţi nu-i plângem, ci-i cinstim odată cu D-voastră. Suntem mândri de gloria lor. Suntem mândri de ei. Suntem mândri de legătura veşnică ce au făcut între Spania creştină şi România creştină".

Cortegiul a continuat până lângă graniţă, la bariera podului ce desparte Spania de Franţa, două ţări surori, dar cu păreri opuse. Ne pare rău de cea pe care o părăsim şi păşim cu frică în cealaltă. Comandantul militar a rămas până vom trece. Ţin să arăt aici un gest de înţelegere şi simţire românească. Ministrul Român, pe lângă guvernul comunist din Spania, peste vederile lui politice, ne-a dat un preţios concurs. Înlesnirea trecerii noastre în Franţa prin consulul român din Saint-Jean de Luz, depunerea unei coroane pe sicriele martirilor noştri – dovada sufletului său pătruns de înalt patriotism şi românism – cum şi alte ajutoare, ne-au făcut să-l punem la inimă şi să nu-l uităm niciodată. Acesta este *d-l Jean Th. Florescu*, care pentru această cutezanţă, pentru mărturisirea sufletului său ales, pentru iubirea acordată vitejiei româneşti şi dragostea lui pentru cei ce luptă pentru cinste şi dreptate, a fost

demis din înalta slujbă. Noi îi rămânem recunoscători pentru tot ce a făcut riscându-și situația.

Ne-am luat rămas bun de la șoferii noștri spanioli. Am salutat mulțimea. Pe comandantul militar îl vom mai vedea la Saint-Jean de Luz. Vom petrece câteva ceasuri cu el și cu consulul român, va sosi după o oră în urma noastră.

Când barierele au fost ridicate, înainte de a ne urca în mașinile care ne vor duce la Saint-Jean de Luz, privim încă o dată pământul Spaniei.

De ea ne leagă ceva. Ne vine greu să ne despărțim... Adio Spanie! Cine știe dacă piciorul nostru va mai călca vreodată pe pământul tău!... Adio Spanie! Aici ți-am lăsat două vieți ce au

Comandanți ai Bunei Vestiri poartă sicriele pe umeri

înroșit cu sânge pământul tău. *Ți-am dat cea mai mare jertfă.* Mare nu prin mulțimea vitejilor ce au murit, ci prin sufletul lor sfânt. Ți-am dat numai doi, dar din ce a avut Țara Românească mai curat, mai bun și mai ales. Și acum la despărțire un singur gând îți purtăm: Fii victorioasă, pentru ca jertfa ce-ți lăsăm să fie răsplătită!

....

Spre seară, la trenul accelerat ce pleca din gara Saint-Jean de Luz spre Paris, au fost legate două vagoane mortuare. Într-unul Moța, într-altul Marin.

Nu au nimic din înfățișarea vagoanelor mortuare. Înainte de sigilare câteva doamne au adus flori. Sunt romànce și ne roagă să le păstrăm numele în tăcere.

Moța și Marin! Când am trecut prin Franța în care stăpânește guvernul lui Leon Blum, v-au despărțit, iar pe dinafara vagoanelor care vă poartă către alte granițe, nici un semn! Să nu se știe că treceți pe aici! De acum sunteți lipsiți și de garda noastră.

Ne vom vedea în altă țară unde oamenii înțeleg mai bine gestul vostru și rostul vremilor; iar în țara noastră vom fi alături de voi, lângă oasele voastre sfinte, ce vor fi purtate pe umerii legionarilor Căpitanului și ai voștri.

ÎN DRUM SPRE ŢARĂ

Rămânem la Paris pentru două zile. Nu mă atrage nimic. Legionarii români, ce se aflau în acest oraş, ne-au întâmpinat şi ne-au însoţit pretutindeni. Ne bucurăm de apropierea lor. Cu ei am vizitat câteva puncte mai însemnate din Paris. Trec peste acestea. Gândurile mele sunt altele, decât la Franţa unde se salută cu pumnul ridicat şi ai cărei conducători vorbind de civilizaţie, ajută la distrugerea ei. Doream să plecăm cât mai repede şi am simţit o uşurare, după două zile, când am apucat drumul spre Belgia, ca să intrăm în Germania.

La Aachen, gara de frontieră a Germaniei spre Belgia, vagoanele mortuare au fost alipite la trenul german. O companie din armata lui Hitler dă onorul. Vagoanele mortuare au fost oprite în dreptul ei. Ne coborâm din tren. Comandantul companiei dă raportul Generalului Cantacuzino, care, urmat de noi, trece trupa în revistă, în timp ce bagajele ne sunt mutate în trenul ce ne va duce la Berlin, la locurile rezervate pentru noi.

De-acum vom călători prin Germania şi Polonia. Ne simţim mai bine, mai apropiaţi de aceste două popoare. În Germania, ţară de ordine, de disciplină şi cu o populaţie politicoasă, călătorim gratis atât noi, cât şi vagoanele cu Moţa şi Marin. Prin Franţa plătisem o mulţime de bani pentru drum. Nemţii ne dau ospitalitate, înţeleg momentele prin care trecem, iau parte tăcuţi la durerile noastre şi fac onoruri militare eroilor noştri, morţi pentru o cauză, pentru care au şi ei morţii lor.

La Berlin ajungem noaptea. Peronul gării este plin de armată şi lume. Vagoanele mortuare au fost îndoliate. Coborâm. Domneşte ordine multă şi linişte desăvârşită. În întâmpinarea Generalului au ieşit ofiţeri superiori. Sunt reprezentanţi ai Fuehrerului şi ai lui Goering. Au ieşit în întâmpinare.

Camarazii de luptă îndoliaţi, la sosirea în Capitală.

Ofiţerii înşiraţi în faţa vagoanelor cu Moţa şi Marin au împietrit în poziţia de drepţi. La un semn sigiliile de la cele două vagoane sunt desfăcute. Muzica militară cântă. Armată şi lume, nimeni nu mai mişcă, nimeni nu mai vorbeşte. Câte 8 ofiţeri la fiecare, poartă cele două sicrie pe umeri către sala cea mare a gării. Se aude un singur pas în tactul muzicii. Ocolim prin piaţa gării, care este înţesată de armată şi lume. În mijloc miniştrii, reprezentanţi ai ţărilor naţionaliste, Falanga spaniolă şi Fasciştii italieni. Mai multe muzici intonează deodată acelaşi ritm. În timpul parcursului se fac trei opriri. Trei opriri pentru rugăciunea mutuală. De trei ori ofiţerii se descoperă câte un minut, muzica încetează şi stăpâneşte liniştea de mormânt.

În sala cea mare, îndoliată şi împodobită cu drapele româneşti, germane, italiene, spaniole şi portugheze, sunt aşezate cele două sicrie. În sfeşnice mari ard lumânări. Alţi 8 ofiţeri se aşază de

gardă la morții noștri și când muzicile au pornit să cânte imnul regal român, ofițeri, armata și mulțimea, au defilat cu salutul roman prin fața sicrielor. Nici un discurs. Nimic care să tulbure liniștea morților. Totul calculat și ordonat.

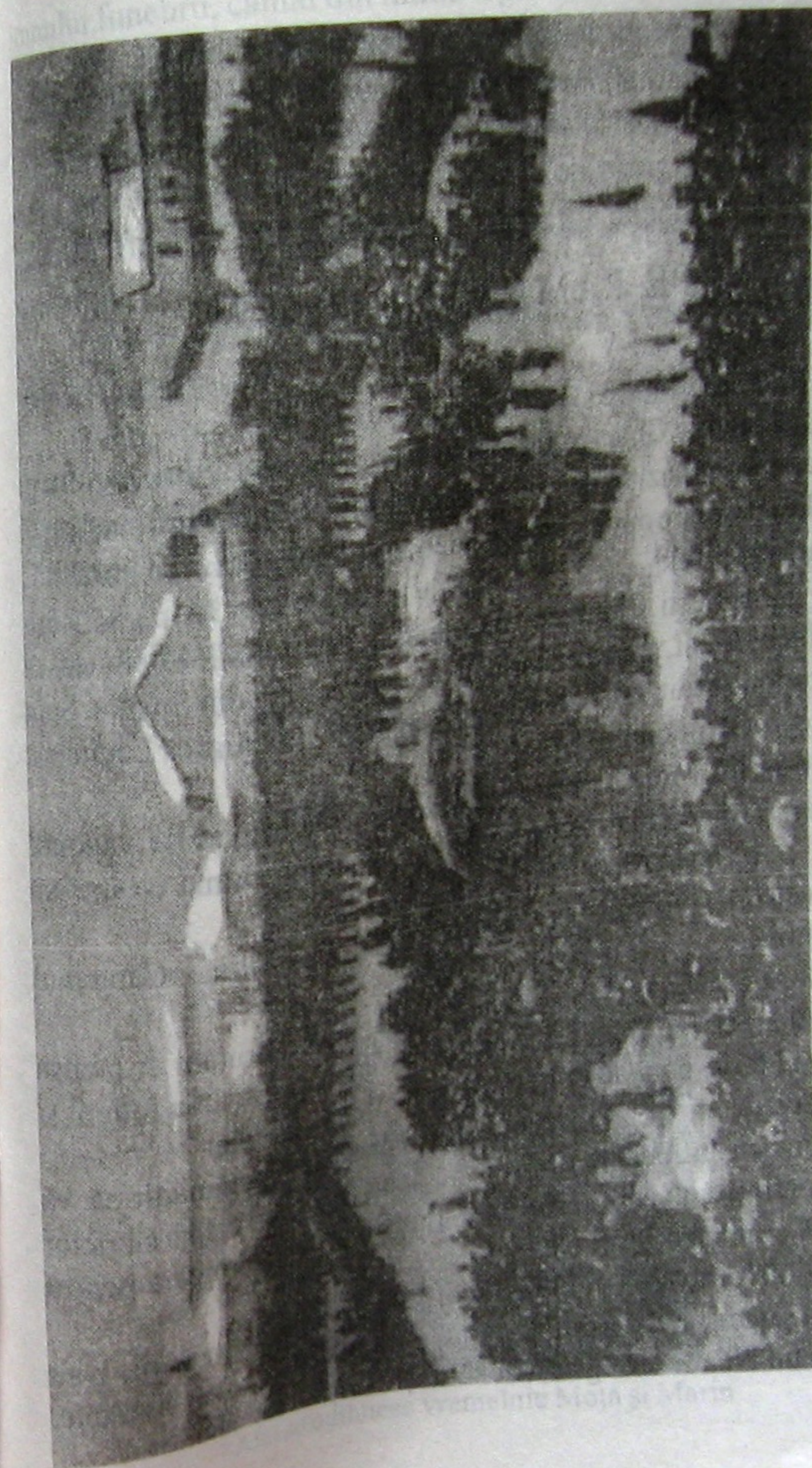
Peste noapte am rămas la Berlin. Am fost oaspeții Germaniei. Ne-au dat totul dar nu ne-au tulburat cu nimic liniștea de care aveam nevoie.

Și aici legionarii români veniți pentru studii nu ne-au părăsit. Dimineața am plecat. Totul a fost aranjat de nemți. Ionel Moța și Vasile Marin merg în același vagon. Doliu, drapele și coroane multe cu flori, atârnate pe pereții vagonului și pe sicriele lor îi împodobesc. Au fost trimise din partea lui Hitler, din partea Germaniei, a Italiei, a Spaniei și altele.

Înainte de plecare, Generalul Cantacuzino a trimis o telegramă de mulțumire lui Hitler, pentru felul cum a știut să primească pe martirii Neamului Românesc. O asemenea telegramă a fost trimisă și Generalului Franco, la ieșirea noastră din Spania.

Prin Polonia am întâlnit aceeași bunăvoință și prietenie. Țara vecină ne-a dat gratuitate pe calea ferată, iar din loc în loc, grupuri de naționaliști au ieșit să întâmpine eroii morți ai României legionare...

Ne apropiem de pământul scump al țării. Numărăm ceasurile până la ziuă, când vom sosi la stația de frontieră Grigorie Ghica Vodă. Acolo ne așteaptă Căpitanul, cu bucuria revederii și durere pentru ceea ce îi ducem. Țara și-a trimis fiii să primească vitejii morți în războiul pentru Cruce... și vor fi lacrimi multe!...

La „Casa Verde", mulțime nesfârșită dă ultimul salut legionarilor români căzuți pentru Cruce.

PE PĂMÂNTUL ȚĂRII

La Grigorie Ghica Vodă, odată cu oprirea trenului, legionarii au înțepenit în poziția de drepți. Preoți mulți, în odăjdii, așteaptă lângă linia pe care oprește trenul. Generalul coboară... Îl urmăm... Prezintă raportul:

– Să trăiești Căpitane! Să trăiască Legiunea! Misiunea ce mi-ai încredințat, am terminat-o. Îți prezint echipa din Spania. Sunt doi morți, un rănit, doi bolnavi și doi sănătoși. Să trăiască Legiunea, să trăiești Căpitane!...

Soția lui Moța și cea a lui Marin s-au apropiat de vagonul mortuar. Țipete sfâșietoare străbat și ne strâng inima ca într-un clește... Au leșinat!...

Peste tot întinsul țării s-a așternut pânza de doliu... Căpitanul a lăcrimat!...

Moța și Marin ! Am ajuns la noi acasă. Sărutăm și pentru voi țărâna Patriei. Acum faceți cel din urmă drum, de-a lungul și de-a latul țării, până la coborârea în locuința veșniciei.

Zeci de mii, sute de mii, milioane s-au îngrămădit să vă întâmpine cu suflete cernite și să-și plece genunchii în fața sicrielor voastre sfințite. Neamul întreg a jurat să lupte și să moară pentru credință și pentru Patrie.

Mii de preoți, în frunte cu episcopii și mitropoliții țării, v-au prohodit și a răsunat dangăt de clopot, trist și jalnic, la toate bisericile. A plâns un Neam întreg... Voi sunteți sfinții Neamului...

Pe drumul ce duce la cripta din Bucureștii Noi, în cadența imnului funebru, cântat din inima legionară:

„Cei ce-au murit uciși de gloanțele dușmane,
Pășesc în rând cu cei ce au rămas"...

domnește liniștea și ordinea... Convoiul lung de câtiva kilimetri, trece printr-o mare imensă de lume. Toți plâng și aștern în calea voastră flori... Ați presărat în sufletul poporului credința și speranța...

Reînvie Neamul, Neamul Românesc, în al cărui suflet, voi veți trăi de-a pururi.

Voi v-ați jertfit pentru Hristos și Neamul se închină în fața jertfei voastră sfinte... Și vă va da cinstirea ce n-a mai dat-o niciodată, nimănui...

Dați-ne o fărâmă, măcar, din marea voastră credință ce v-a urcat pe culmi cerești, ca și noi aici, să mergem pe calea ce ne-ați arătat și să putem muri ca și voi...

Aici se odihnesc vremelnic Moța și Marin

CUPRINS

Pr. Ion Dumitrescu-Borşa.

Fiu de ţărani mijlocaşi, s-a născut în com. N. Bălcescu jud. Vâlcea, la 14 Septembrie 1899.

Urmează cursurile Seminarului Teologic din Rm. Vâlcea şi după absolvire, e numit preot în comuna natală.

În 1928 datorită unui proces penal la tribunalul din Piteşti în care a fost implicat ca martor, Consistoriul Bisericesc găseşte de cuviinţă să-l suspende din funcţie. Hotărâre nedreaptă a Soborului Bisericesc.

Episcopul Nichita al Argeşului îl trimite în 1930 ca misionar al bisericii Ortodoxe în comuna Borşa din Maramureş, unde nu exista biserică Creştin Ortodoxă. Aici reuşeşte să construiască biserica şi casa parohială.

În satul Borşa, un foc mistuie 140 de case ale evreilor, care acuză preoţii de declanşarea acestui incediu. Capul răutăţilor, pr. Ion Dumitrescu.

S-a declanşat celebrul proces în care a fost acuzat că a pus foc satului Borşa.

În 1932, Evreii reuşesc să obţină expulzarea lui din Borşa şi se întoarce în comuna natală.

De la această dată, duce în exclusivitate activitatea în Mişcarea Legionară la Bucureşti, alături de Corneliu Codreanu, pe care l-a urmat cu devotament şi credinţă.

În 1936 intră în grupul celor 7 eroi ce au plecat să-şi sacrifice viaţa, luptând pentru creştinism împotriva comuniştilor din Spania.

După rebeliunea legionară organizată de Horia Sima, Antonescu desfiinţează mişcarea legionară, intrând în război împotriva ruşilor.

Pleacă voluntar pe front ca preot militar.

E arestat de regimul comunist în 1948 şi face puşcărie până în 1963.

Se stinge din viaţă în 1981 şi este înmormântat în curtea bisericii din comuna natală.